

Sonkajärven kunnan TILINPÄÄTÖS 2023

Wanhan ajan joulu kotiseututalolla.

Sisällysluettelo

1 Toimintakertomus	6
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	6
1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus 2023	6
1.1.2 Kunnanhallituksen katsaus kuntastrategiassa asetettujen tavoitteitten ja toimenpiteitten toteutumisesta	8
1.1.3 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	10
1.1.4 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	11
1.1.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	16
1.1.6 Kunnan henkilöstö	20
1.1.7 Ympäristöasiat	21
1.1.8 Muut ei-taloudelliset asiat	22
1.1.9 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	22
1.1.10 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista	24
1.2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	27
1.2.1 Sisäisen valvonnan järjestäminen	27
1.2.2 Riskienhallinnan järjestäminen	30
1.2.3 Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella	31
1.2.4 Selonteon valmistelu ja käsittely	31
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen	32
1.4 Toiminnan rahoitus	34
1.5 Rahoitusasema ja sen muutokset	37
1.6 Kokonaistulot ja menot	41
1.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous	42
1.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	42
1.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus	42
1.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	45
1.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	46
1.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	46
1.7.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	48
1.8 Tilikauden tuloksen käsittely	53
2 Talousarvion toteutuminen	54
2.1 Käyttötalouden toteutuminen	54
2.1.1 Keskusvaalilautakunta	55
2.1.2 Tarkastuslautakunta	56

2.1.3 Kunnanhallitus ja valtuusto	58
2.1.4 Sukevan aluelautakunta	70
2.1.5 Sivistyslautakunta	72
2.1.6 Tekninen lautakunta	95
2.1.7 Käyttötalouden toteutumisvertailun yhdistelmä	105
2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	108
2.3 Investointiosan toteutuminen	110
2.4 Rahoitusosan toteutuminen	114
2.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	115
3 Tilinpäätöslaskelmat	123
3.1 Tuloslaskelma	123
3.2 Rahoituslaskelma	124
3.3 Tase	125
3.4 Konsernilaskelmat	127
4 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	131
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	131
Liite 1 Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät	131
4.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	132
Liite 2 Tuloslaskelman esittämistavan muutos	132
Liite 3 Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin	132
Liite 4 Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus	132
Liite 5 Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset	132
4.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	133
4.3.1 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet	133
4.3.2 Muutokset konsernirakenteessa	133
5 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	134
Liite 6 Toimintatuotot	134
Liite 7 Verotulot	134
Liite 8 Valtionosuudet	134
Liite 9 Palvelujen ostot	135
Liite 10 Valtuustoryhmille annetut tuet	135
Liite 11 Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista	135
Liite 12 Selvitys olennaisista tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista	135
Liite 13 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot	135
Liite 14 Satunnaiset tuotot ja kulut	136

Liite 15 Osinkotuotot ja peruspääoman korkotuotot.....	136
Liite 16 Poistoeron muutokset	136
6 Tasetta koskevat liitetiedot	137
6.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	137
Liite 17 Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset	137
Liite 18 Arvonkorotusten periaatteet ja arvonnääritysmenetelmät.....	137
Liite 20 Tytäryhteisöjen tiedot.....	138
Liite 21 Kuntayhtymien tiedot	138
Liite 22 Muiden yhteisöjen tiedot	139
Liite 23 Saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä tai muilta yhteisöiltä.....	139
Liite 24 Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät.....	139
6.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	140
Liite 25 Oma pääoma.....	140
Liite 27 Pitkäaikaiset velat	141
Liite 28 Joukkovelkakirjalainat.....	141
Liite 29 Pakolliset varaukset	141
Liite 30 Velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille tai muille yhteisöille	141
Liite 31 Käyttötililimiitti	142
Liite 33 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	142
7 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	143
Liite 38 Vuokravastuut.....	143
Liite 39 Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjenpuolesta	143
Liite 40 Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut.....	143
8 Eriytetyt tilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat.....	148
8.1 Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös	148
8.1.1 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut.....	148
8.1.2 Vesihuollon tilinpäätöksen liitetiedot	158
8.2 Markkinaehtoisen toiminnan laskelma	159
9 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista	160
10 Tilinpäätöksen allekirjoitus.....	162
SONKAJÄRVEN KUNNAN HENKILÖSTÖKERTOMUS	163
1 Sonkajärven kunnan henkilöstöpolitiikka ja henkilöstöohjelma	164
2 Henkilöstön määrä ja rakenne	164
2.1 Palvelusuhteen luonne 31.12.2023	164
2.2 Henkilöstön määrä toimialueittain 31.12.2023.....	165

2.3 Henkilöstön määrä henkilötyövuosina (HTV2).....	167
2.4 Henkilöstön ikärakenne 31.12.2023.....	168
2.5 Ikäjohtaminen.....	168
2.6 Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin 31.12.2023.....	168
2.7 Henkilöstön määrä sopimusaloittain 31.12.2023.....	169
2.8 Henkilöstö työaikamuodoittain 31.12.2023.....	169
2.9 Henkilöstön eläköityminen.....	170
2.10 Työurasuunnittelu.....	170
2.11 Henkilöstön vaihtuvuus.....	170
3 Terveellinen toimintakyky ja työhyvinvointi.....	171
3.1 Sairauspoissaolot (sis. myös työtatapaturmista aiheutuneet sairauslomat).....	171
3.2 Työtatapaturmasta johtuvat poissaolot.....	172
3.3 Perhevapaat.....	173
3.4 Työsuojelu ja yhteistoiminta.....	173
3.5 Koulutus- ja virkistystoiminta.....	173
3.6 Työterveyshuolto.....	174
3.7 Työtyytyväisyys ja tuloksellisuus.....	175
4 Yli kuntarajojen ulottuva yhteistyö henkilöstöasioissa.....	175
5 Henkilöstökustannukset.....	175

Muut liitetiedot

Valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien jäsenet vuonna 2023

Arviointikertomus vuodelta 2023

Tilintarkastuskertomus vuodelta 2023

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus 2023

Maailmanlaajuiset kriisit vaikuttivat vuonna 2023 syvästi myös Suomen talouteen ja yhteiskuntaan. Raaka-aineitten ja energian hintojen nousu, korkojen nousu ja niitten myötä inflaation voimakas kasvu on vaikuttanut kielteisesti kansalaisten ja koko kansakunnan talouteen. Ukrainan sodasta johtuva yleinen epävarmuus sai Suomen liittymään ennätysnopeasti sotilasliitto Natoon. Suomen itäraja sulkeutui ja liikenne Venäjälle loppui. Gazan kriisi on lisännyt entisestään maailman poliittista jännitettä.

Suomessa uuden hallituksen hallitusohjelman mukaiset työelämän uudistusesitykset ovat aiheuttaneet kuu-huntaa työmarkkinoilla. Poliittiset lakot ovat sävyttäneet työmarkkinoita syksystä alkaen. Heikko talousti-lanne ja korkeat korot ovat vaikuttaneet erityisesti rakentamiseen. Rakennusalalla on tehty paljon konkurs-seja ja uudisrakennuskohteissa on paljon myymättömiä asuntoja. Talouskasvu on ollut Suomessa heikkoa ja ero muihin Pohjoismaihin kasvaa edelleen.

Ylä-Savon vahvuutena on monipuolinen, sitoutunut ja korkeaan osaamiseen perustuva teollisuus. Monialai-suus tasaa myös suhdannevaihteluita. Maatalouden merkittävä osuus luo myös vakautta, mutta kannatta-vuus maataloudessa on edelleen heikko.

Sonkajärvellä puhututtivat erityisesti tuulivoimahankkeet. Hankkeet ovat edelleen kaavoituksen alkuvai-heessa. Rakentaminen ja sähkön tuotanto voisi alkaa muutaman vuoden kuluttua. Lisäksi vireillä ovat aurin-kovoima- ja biokaasuhankkeet.

Sonkajärven kunnan tilinpäätös 2023 on tunnusluvuiltaan kohtuullisen hyvä. Vuosikate on 2,7 milj. euroa ja tilikauden tulos 1,5 milj. euroa. Tilikauden ylijäämä on varausten jälkeen 922.000 euroa. Taseen kertynyt ylijäämä on 9,95 milj. euroa. Korkotason nousun vuoksi kunta maksoi lainaa ennenaikaisesti takaisin ja laina-kanta laski 1.500 euroon asukasta kohti. Ylimääräisestä lainan takaisinmaksusta huolimatta kunnan maksu-valmius on pysynyt hyvällä tasolla.

Investoinneista valmistuivat mm. terveyskeskuksen peruskorjaus, kirjaston kellarissa olevien tilojen ilman-vaihdon korjaus sekä koulukeskuksen juhlasalin lattian uusiminen. Sonkajärven urheilukentän peruskorjaus alkoi ja se valmistuu kesällä 2024. Investointiohjelmassa olleen ja hyväksytyyn Sukevan vesitornin peruskor-jaushankkeen tekninen lautakunta keskeytti tarjousten ylitettyä varatun määrärahan. Vesihuoltolaitos yhti-öitettiin ja Sonkajärven Vesi Oy aloitti toimintansa 1.1.2024.

Tilinpäätös 2023 on historiallinen, sillä ensimmäistä kertaa tilinpäätös ei sisällä sosiaali- ja terveystoimea. Pohjois-Savon hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.1.2023 ja Sonkajärven kunnan järjestämisvastuu sosiaali- ja terveystoimesta päättyi. Hyvinvointialueitten ensimmäinen vuosi on ollut vaikea sekä talouden että palve-lujen järjestämisen kannalta. Hyvinvointialueitten arvioitu yhteenlaskettu alijäämä vuodelta 2023 on yh-teensä 1,35 miljardia euroa. Tulevaisuuden palveluverkko ja -taso on aluevaltuuston käsittelyssä kesäkuussa 2024. Kolmeen skenaarioon pohjautuvassa selvityksessä vain laajimmassa Sonkajärvellä säilyy terveysasema. Muissa kahdessa skenaariossa säilyisi vain terveystoiminta. Kuntalaisten kannalta ainoa hyväksyttävä vaihtoehto on terveysasema. Sonkajärvellä sote-kiinteistöt ovat erinomaisessa kunnossa ja esimerkiksi terveyskeskus

käytännössä uusi. Toimivat ja laadukkaat sosiaali- ja terveystoimen palvelut eivät ole Sonkajärvellä ainakaan tiloista kiinni.

Sonkajärven kunnan taloustilanne on tilinpäätöksen 2023 perusteella vakaa. Kumulatiivinen ylijäämä on hyvä, maksuvalmius kunnossa ja lainamäärä kuntien keskiarvoa pienempi. Tulevaisuus on haasteellinen valtionosuuksien pienemisen takia. Verotuloissa korostuu jatkossa kiinteistöveron merkitys, joten energiainvestointien toteutuminen on elintärkeää. Tulevaisuuden haasteisiin vastaamiseen Sonkajärven kunnalla on kuitenkin tilinpäätöksen perusteella hyvät lähtökohdat.

Kiitokset vuodesta 2023 kuntalaisille, henkilöstölle ja luottamusmiehille.

Simo Mäkinen
Kunnanjohtaja

1.1.2 Kunnanhallituksen katsaus kuntastrategiassa asetettujen tavoitteitten ja toimenpiteitten toteutumisesta

Sonkajärven kunnanvaltuusto hyväksyi ”Kuntastrategia 2022 – 2025” kokouksessaan 2.5.2022. Voimassa olevan kuntastrategian mukaan Sonkajärven visiona on olla ihmisille ja yrityksille viihtyisä, turvallinen ja elinvoimainen asuin- ja toimintaympäristö. Sonkajärvellä on yhdessä tekemisen taitoa, toki jokaisen taitoja arvostaan. Sonkajärvi tarjoaa vaihtoehdon ja mahdollisuuden asua maaseutumaisessa ja luonnonläheisessä ympäristössä, jossa palvelut ovat hyvin saatavilla.

Kuntastrategiassa Sonkajärven kunnan kannalta keskeisiksi menestystekijöiksi ja niihin liittyviksi tavoitteiksi on tunnistettu:

- 1) Elinvoimainen kunta
 - Elinvoiman monipuolinen kehittäminen
 - Maa- ja metsätalouden vahva asema
 - Yritystoiminnan edellytysten parantaminen
 - Kunnan infrastruktuurin kehittämien
- 2) Hyvinvoiva kuntalainen
 - Yhdessä tehden
 - Kunnalliset vapaa-ajan lähipalvelut
 - Asuinkunta työssäkäyntialueella
- 3) Seudullinen yhteistyö ”SeutuSonkajärvi”
 - Hyvä seudullinen yhteistyö
 - Oppilaitosyhteistyön vahvistaminen
- 4) Vahva talous itsenäisen kunnan perusta
 - Kunnan elinvoimaisuus turvaa kunnan vahvan talouden
 - Järjestämme keskeiset kunnalliset palvelut lähellä
- 5) Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö
 - Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö on kunnan voimavara

Vuoden 2023 toimintaa on ohjannut kuntastrategia ja hyväksytty talousarvio. Kuntastrategian tavoitteet on otettu huomioon kunnan asioitten valmistelussa, päätöksenteossa ja toiminnassa.

Kunnan elinvoiman kehittäminen ja vahvistaminen pohjautuu koko kuntayhteisön toimintaan. Sonkajärven elinvoiman kehittämisen vahvistamiseksi on kuntaan palkattu elinvoimakoordinaattori. Elinvoimakoordinaattorin tehtäviin kuuluu yritysneuvonnan lisäksi hankekehittäminen ja hankerahoituksen hakeminen. Hankerahoitusta on haettu mm. matkailun kehittämiseen ja jäähileasemaan.

Maa- ja metsätaloudella on edelleen erittäin vahva asema Sonkajärvellä. Tilojen määrä on vähentynyt ja maitotilojen määrä huomattavasti. Yksikkökoko on kuitenkin voimakkaasti kasvanut ja esimerkiksi maidontuotanto on säilynyt ennallaan. Maataloudessa on myös investoitu esimerkiksi robotinavetoihin. Metsätaloudessa on ollut hyvä puun menekki. Erityisesti energiapuu on ollut kysyttyä.

Kunnan palveluitten laadukas ja kattava tuottaminen on merkittävä osa yritysten edellytysten parantamista. Tämä koskee erityisesti sivistys- ja teknisen toimen tehtäviä. Suurena haasteena tulee olemaan sosiaali- ja terveyspalveluitten saatavuus ja kattavuus. Nykyisen palvelutason säilyminen on minimitaso myös yritystoiminnan edellytysten kannalta.

Sonkajärven kunnan tavoitteena on pitää infrastruktuuri kunnossa ja suorittaa tarvittavat peruskorjaukset suunnitelmallisesti ja ajoissa. Taloudellisten resurssien vähyyks on kuitenkin aiheuttanut sen, että korjausvelkaa on syntynyt etenkin katujen ja vesihuollon osalta.

Tavoitteen ”Hyvinvoiva kuntalainen” suurena haasteena on Pohjois-Savon hyvinvointialueen palveluverkkoselvitys. Kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta ainoastaan terveysaseman tasoinen palvelu on hyväksyttävä. Terveyspiste heikentää palvelujen kattavuutta ja saatavuutta merkittävästi. Sonkajärven ikärakenne ja sairastavuusindeksi edellyttää kattavia sosiaali- ja terveystoimen lähipalveluita, jotta tavoite hyvinvoivasta kuntalaisesta toteutuu kattavasti.

Kunnalliset vapaa-ajan lähipalvelut ovat kunnassamme kattavat. ”Asuinkunta työssäkäyntialueella” tavoitteen haasteena on heikot julkisen liikenteen palvelut ja tiestön heikentyvä kunto.

Seudullinen yhteistyö muuttui huomattavasti vuonna 2023, sillä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä lakkautettiin sote palvelujen siirryttyä hyvinvointialueelle. Uutena yhteistyön alana tulee TE-palvelut, jotka siirtyvät kuntien vastuulle 2025. Ylä-Savo sai oman TE-alueensa, johon kuuluvat Iisalmi, Kiuruvesi, Pielavesi, Sonkajärvi ja Vieremä.

Oppilaitosyhteistyön vahvistamisessa merkittävää 2023 on ollut yhteistyö Ylä-Savon Ammattioppilaitoksen kanssa vanginvartijakoulutuksen käynnistämiseksi.

Kuntatalous on 2023 tilinpäätöksen perusteella Sonkajärvellä hyvä. Talouden tunnusluvut ovat pääsääntöisesti koko kuntakenttään verrattaessa keskimääräisesti parempia. Haasteena on kuntien rahoituksen – lähinnä valtionosuuksien – todennäköinen kehitys. Sonkajärven kunta on tulevaisuudessa entistä enemmän riippuvainen verotuloista. Tältä pohjalta tärkeässä asemassa on kiinteistöveron tuotto. Strategisesti energiainvestoinnit ja niistä saatavat verotulot ovat avainasemassa.

Keskeisten kunnallisten palvelujen järjestäminen on onnistunut kohtuudella 2023, mutta uhkana on hyvinvointialueen palveluverkko ja -taso jatkossa.

Sonkajärven kunnassa on osaava ja sitoutunut henkilöstö. Vuonna 2023 rekrytoinnit onnistuivat, sillä avoimiin paikkoihin saatiin päteviä hakijoita. Rekrytointi ja pätevien, sitoutuneitten työntekijöitten saaminen tulevaisuudessa on haasteellisempaa.

1.1.3 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Valtuusto:

21 valtuutettua, pj. Lassi Savolainen, vpj. Helena Kainulainen
Paikkajakautuma: KESK 9, PS 5, SDP 3, VAS 1, KOK 1, KD 1, SIT 1

Kunnanhallitus:

pj. Ilpo Kärkkäinen, vpj. Laura Heiskanen

Kunnanjohtaja:

Simo Mäkinen

Toimielimet ja niiden toimialajohtajat:

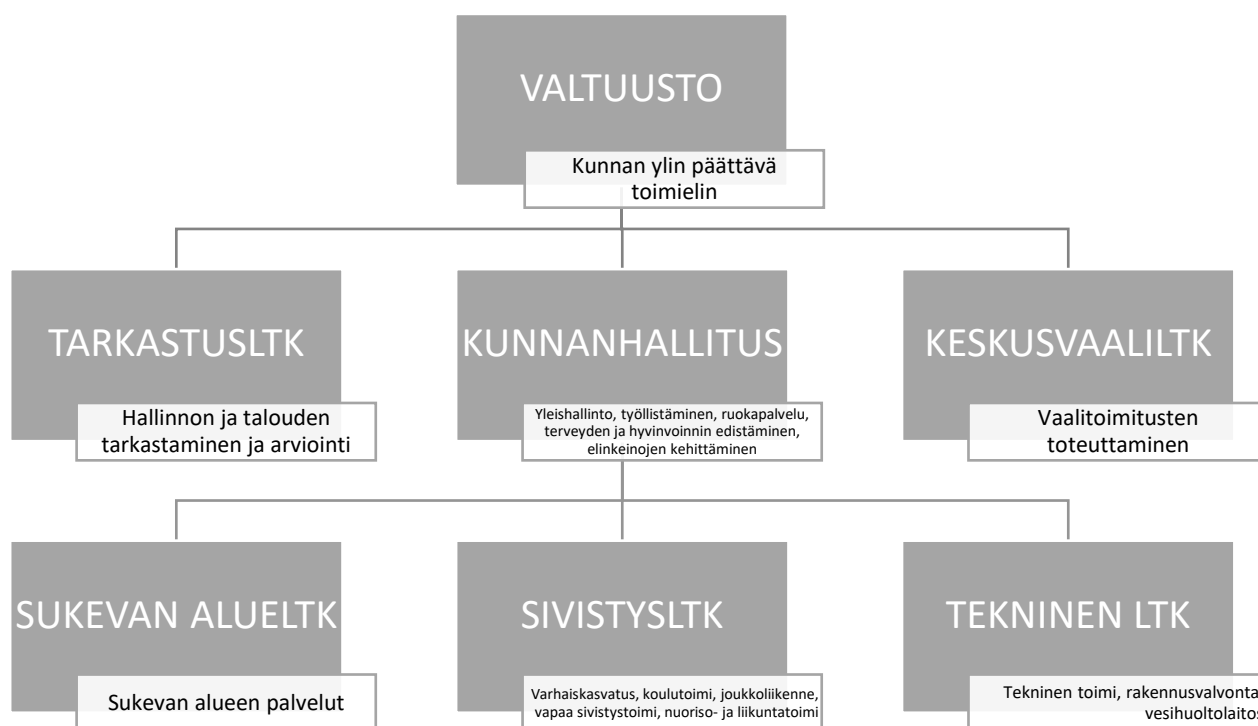
Valtuusto ja kunnanhallitus/kunnanjohtaja Simo Mäkinen, Sukevan aluelautakunta/tekninen johtaja Ville Kamaja, Sivistyslautakunta/rehtori Merja Väisänen-Räty, Tekninen lautakunta/tekninen johtaja Ville Kamaja.

Tilivelvolliset toimielinten jäsenet: kunnanhallitus, tarkastuslautakunta (määrärahojen käytön osalta), keskusvaalilautakunta, Sukevan aluelautakunta, sivistyslautakunta, tekninen lautakunta.

Tilivelvolliset viranhaltijat:

Vaalit:	Keskusvaalilautakunnan sihteeri
Yleishallinto:	Talous- ja hallintojohtaja Kunnanjohtaja Henkilöstöasioista vastaava (henkilöstöasioiden osalta)
Työllistäminen:	Työllisyyskoordinaattori Talous- ja hallintojohtaja
Ruokapalvelu:	Ruokapalvelupäällikkö Talous- ja hallintojohtaja
Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnanjohtaja
Elinkeinojen kehittäminen:	Kunnanjohtaja
Sukevan aluelautakunta:	Aluelautakunnan sihteeri Tekninen johtaja
Koulutoimi:	Rehtorit Sivistyslautakunnan esittelijä
Joukkoliikenne:	Sivistyslautakunnan esittelijä
Varhaiskasvatus:	Varhaiskasvatusjohtaja Sivistyslautakunnan esittelijä Päiväkodin johtaja
Vapaa sivistystoimi:	Kirjastotoimenjohtaja/kansalaisopiston rehtori Sivistyslautakunnan esittelijä Kulttuurisihteeri
Nuoriso- ja liikuntatoimi:	Nuoriso- ja liikuntasihteeri Sivistyslautakunnan esittelijä
Tekninen toimi:	Tekninen johtaja Kunnanrakennusmestari
Rakennusvalvonta:	Rakennustarkastaja Tekninen johtaja
Palo-, pelastus- ja suojelutyö:	Rakennustarkastaja Tekninen johtaja
Vesihuoltolaitos:	Vesihuoltomestari Tekninen johtaja

Sonkajärven kunnan hallinto-organisaatio 2023

1.1.4 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen (Talvi 2023, valtiovarainministeriön julkaisu 2023:95) mukaan hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt investointeja ja kotitalouksien kulutusta. Suomen talous supistui 0,5 prosenttia vuonna 2023. Vuonna 2024 inflaation hidastuminen ja korkojen kääntymisen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja. BKT kasvaa 0,7 prosenttia vuonna 2024. Kulutuksen ja investointien kasvu voimistuu vuonna 2025 ja talous kasvaa 2,0 prosenttia. Vuonna 2026 kasvu on 1,6 prosenttia. Työllisyys laskee hieman vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien. Vuonna 2026 15–64-vuotiaiden työllisyysaste on lähes 75 prosenttia ja työttömyysaste 6,6 prosenttia.

Julkisyhteisöjen alijäämä oli 2,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Alijäämä kasvaa vuonna 2024 3,5 prosenttiin heikon talous- ja työllisyyskasvun sekä hitaan verotulojen kasvun vetämänä. Julkisyhteisöjen alijäämä kohenee jatkuvuina noin 3,0 prosenttiin suhteessa BKT:sta, kun hallituksen sopeutustoimien vaikutukset alkavat näkyä ja talous ja työllisyys alkavat kasvaa ennustejakson lopulla. Valtionhallinnon alijäämä pysyy mittavana läpi koko ennustejakson, eikä paikallishallinnossakaan ole odotettavissa alijäämien oikeneamista. Valtion ja paikallishallinnon alijäämien sekä hitaan talouskasvun seurauksena velkasuhde jatkaa kasvuaan, eikä se ole kääntymässä laskuun näköpiirissä olevalla talouden kehityksellä.

Kuntatalouden kehitys

Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen (Talvi 2023, valtiovarainministeriön julkaisu 2023:95) mukaan vuosi 2023 näytti kuntahallinnossa kohtuullisen hyvältä, vaikkakin kulutusmenojen kasvu oli nopeampaa kuin aiemmin arvioitiin. Toisaalta investointimenoja kertyi selvästi vuotta 2022 vähemmän. Kuntahallinnon rahoitusaseman arvioidaan olevan lähellä tasapainoa vuosina 2023 ja 2024. Alijäämät syvenevät vuosina

2025–2028 n. 0,3–0,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen mm. nopeasti kasvavien kustannusten sekä sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytysten ja jaksotusten seurauksena. Alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa, mutta velan kasvu suhteessa BKT:hen pysyy hyvin maltillisena.

Kuntahallinnon kulutusmenot kasvavat ennustevuosina pääasiassa hintojen kasvun vauhdittamana, sillä koulutuksen (ml. varhaiskasvatus) palvelutarve pysyy painelaskelmassa laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pientymisen vuoksi. Poikkeuksen pääasiassa hintojen nousun aiheuttamaan kulutusmenojen kasvuun aiheuttaa vuoteen 2025 ajoittuva TE-palvelu-uudistus, jolloin kunnille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Kuntahallinnon suurimman kuluerän muodostavat henkilöstökustannukset, joita sopimuskorotukset nostavat n. 3 prosenttia vuonna 2024. Samanaikaisesti henkilöstökustannusten kasvua hillitsee työttömyysvakuutusmaksun alentaminen, jonka vaikutus ulottuu myös verotuloihin positiivisesti. Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi.

Kuntien tulonsiirrot valtiolta laskevat vuonna 2024, sillä kuntien valtionosuuksia pienennetään tuntuvasti nk. sote-siirtolaskelman tarkentumisen seurauksena. Lisäksi hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru hidastaa valtionosuuksien kasvua vuosina 2024–2027. Vuoden 2022 verotuksen valmistuttua vuoden 2023 lopulla ilmeni, ettei syksyn talousarvion yhteydessä arvioitu sote-siirtolaskelmaan liittyvä valtionosuusleikkaus ollut riittävä. Jotta uudistuksen periaatteena oleva kustannusneutraalisuus kuntien, hyvinvointialueiden ja valtion välillä saadaan varmistettua, tehdään kuntien valtionosuuksista vielä lisäsiirto valtiolle. Hallitus päätti kuitenkin jaksottaa uuden lisäleikkauksen vuosille 2025–2027, jottei ennakoimattoman suuri leikkausvaikutus kohdistu valtionosuuksiin vielä vuonna 2024 tilanteessa, jossa suuri osa kunnista oli jo päättänyt vuoden 2024 talousarviostaan. Näin kunnat saivat lisäaikaa sopeutua ennakoitua niukempiin valtionosuuksiin.

Keskimääräinen kunnallisvero nousee vuonna 2024 koko Suomessa 0,07 prosenttiyksiköllä 7,51 prosenttiin, minkä arvioidaan lisäävän kunnallisverotuloja n. 80 milj. euroa vuositasolla. Lisäksi kiinteistöverotuloja lisää hallituksen päätös erottaa maapohjat rakennuksista yleisen kiinteistöveroprocentin sisällä ja nostaa niiden verotuksen vaihteluvälin alarajaa. Muutos kasvattaa kuntien kiinteistöverotuloja reilut 100 milj. euroa vuodesta 2024 alkaen. Verotulot säilyvät kuntahallinnon merkittävimpänä tulonlähteenä, vaikkakin ne sote-uudistuksen seurauksena likimain puolittuivat. Vaikka verotulojen kasvu pysyy ennustevuosina lähellä pitkän aikavälin keskiarvoa, merkitsee se kunnille huomattavasti pienempiä lisätuloja kuin aiemmin.

Sote-uudistus kavensi kuntien talouden liikkumavaraa merkittävästi, mikä korostaa entisestään riskienhallinnan merkitystä kuntien talouden suunnittelussa.

Kuntahallinnon investointipaineet eivät ole kadonneet investointien hetkellisestä hiipumisesta huolimatta, vaan ne pysyvät edelleen mittavina muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän edellyttämien muutosten vuoksi. Investointiympäristön epävarmat näkymät, noussut korkotaso ja kuntien heikkenevä taloustilanne voivat kuitenkin edelleen lykätä investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen. Investointien oletetaan palautuvan normaalille kasvu-uralleen tulevina vuosina.

Kasvavat alijäämät merkitsevät kuntahallinnossa sopeutuspaineita sekä edellyttävät investointien huolellista tarveharkintaa. Toistaiseksi kehitysarviossa on huomioitu vasta teknisluonteinen 50 milj. euron kuntien ja kuntayhtymien oma menosäästö kulutusmenoissa talousarviovuodesta 2024 alkaen ja kuntien päättämät veroprocenttien muutokset vuodelle 2024. Kuntahallinnon menot voivat osoittautua painelaskelmaa maltillisemmiksi, jos kunnat pystyvät sopeuttamaan sekä palveluverkkoaan että toimintaansa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta. Toisaalta palveluverkon karsiminen voi osoittautua kaikenkokoisissa kunnissa poliittisesti hankalaksi kysymykseksi.

Pohjois-Savon kehitys

Pohjois-Savon elinkeinoelämän vahvuutena on eri seutukuntien kansainväliset vientiyritykset. Pohjois-Savon maakuntaohjelma 2022–2025 ja sitä täsmentävä toimeenpanosuunnitelma 2023–2024 linjaavat maakunnan vahvoiksi uudistuviksi elinkeinoaloiksi kone- ja energiateknologian, metsäteollisuuden ja elintarvikkeet sekä vahvistuviksi aloiksi hyvinvointiteknologian, matkailun, älykkään vesijärjestelmän ja biojalostuksen.

Kuopion seudun menestyksen yhtenä osatekijänä on monipuolinen ja useampaan vahvaan toimialaan pohjautuva elinkeinorakenne. Ylä-Savon vahvuutena on seudun metalli- ja teknologia-alan veturiyritykset, joiden rinnalle on syntynyt mittava alihankintaverkosto. Ylä-Savon keskeisiä vahvuuksia ovat elintarviketeollisuus, panimoteollisuus ja maidontuotanto sekä maakunnan runsaita metsävaroja käyttävä puunjalostusteollisuus. Varkauden seudun vahvuudet ovat energiaosaamisessa ja tulevaisuuteen suuntautuvassa uusiutuvien energialähteiden kehittämisessä sekä tuottamisessa. Sisä-Savon seudun vahvuuksina puolestaan ovat kasvuhakuiset puunjalostus- ja metallialan perheytykset sekä kasvava elintarviketeollisuus. Koillis-Savossa on muutamia, alueen työllistämisenkin kannalta merkittäviä, metalli-, kivi- ja rakennusalan pk-yrityksiä.

Uhkakuvana, sekä Ylä-Savossa, Koillis-Savossa että Varkauden seudulla, voidaan nähdä elinkeinorakenteen yksipuolisuus, sillä seudut ovat kohtalaisen paljon muutamien veturiyritysten varassa. Yhtenä maakunnan yhteisenä heikkoutena, Kuopion seutua lukuun ottamatta, on maakunnan väestökehitys ja seutujen ikärakenne. Elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja erityisesti vientiyritysten näkökulmasta myös alueen saavutettavuus huolestuttaa. Pohjois-Savo on tärkeä solmukohta, jolla on suuri merkitys kriisiaikoina ja kriittisten raaka-ainneiden kuljetusten kannalta. Maakunnan infran korjausvelan vähentäminen ja infrarakentaminen teiden ja raideliikenteen osalta nähdään tärkeäksi tulevina vuosina. Valtion väyläverkon investointiohjelma vuosille 2023–2030 sisältää myös maakuntakeskusten välisten junayhteyksien matka-aikojen lyhentämiseen tähtäviä hankkeita. Väyläviraston tuoreet selvitykset osoittavat, että Savon radan välityskyvyn parantamiseksi tarvitaan pikaisesti mittavampia toimenpiteitä.

Pitkittynyt epävarma tilanne, nopeasti kohonneet korot ja voimakas inflaatio ovat vaikuttaneet maakunnan yrityksiin eri tavalla. Osa yrityksistä odottelee yhä omien investointi- ja rekrytointipäätösten tekemistä, osa on kuitenkin ryhtynyt purkamaan kertynyttä investointivelkaa. Investointihakemusten läpimenoaika on hidastunut merkittävästi. Ohjelmakauden vaihtumisesta ja teknisistä ongelmista johtuneet yritystukien päätöksiin ja maksatuksiin liittyneet viivästykset ovat keskeisenä syynä investointien hitaaseen käynnistymiseen viimeisen kahden vuoden aikana. Tällä hetkellä rahoituksen kysyntä on koroista, inflaatiosta ja yleisestä epävarmuudesta johtuen vähäisempää viime vuoteen verrattuna, ja pankit ovat tulleet entistä valikoivammiksi omien asiakkaitensa ja rahoituksen kohdentamisen suhteen. Heikommin luokiteltujen yritysten rahoituksen saatavuus vaikeutuu entisestään, ja rahoituksen hintaerot yritysten välillä tulevat kasvamaan. Rahoituksen saatavuus vaikeutuu myös, jos investointi ei ole vihreää tai yritys vastuullinen. Rahoitusta on kuitenkin tällä hetkellä tarjolla, mutta se ei riitä käynnistämään uusia investointeja. Rahoitusmarkkinoilla odotetaan talven aikana enemmän maksuvaikeuksiin ajautuvia yrityksiä. Käyttöpääoman tarpeet tulevat kuitenkin jatkossa kasvamaan, kun investoinnit yleistyvät.

Alueen vahva elintarviketuotanto on keskeisessä asemassa kansallisen huoltovarmuuden näkökulmasta. Maakunnassa käynnistyy syksyllä 2023 myös turvallisuusklusterin rakentaminen, mikä sitoo yhteen kaikki keskeiset toimijat. Pohjois-Savossa on kokonaisturvallisuuden kannalta keskeistä elinkeinotoimintaa, koulutusta, osaamista ja viranomaistoimintaa, joten alueella on hyvät valmiudet toimia turvallisuusalan veturina. Matkailun kehittäminen tulevaisuudessa saa uudet puitteet, kun Pohjois-Savo saa oman maakunnallisen matkailunedistämisenorganisaation. Vihreän siirtymän kautta voi avautua merkittävää uutta liiketoimintaa.

Pohjois-Savon asukasluku on noin 248 400 ja se on asukasluvultaan Suomen kuudenneksi suurin maakunta. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan vuonna 2022 Pohjois-Savon väkiluku väheni 674 asukkaalla. Pohjois-Savon väestötappion taustalla ovat alhainen syntyvyys ja korkea kuolleisuus. Pohjois-Savo keräsi vuonna

2022 kuntien välistä muuttovoittoa 21 henkeä, kun vuotta aiemmin muuttovoitto oli 707. Tässä tulee huomioida, että korona aiheutti tilapäisiä muutoksia muuttoliikkeeseen. Kuopion ohella Tuusniemellä ja Rautavaaralla kuntien välinen nettomuutto oli positiivinen, kaikissa muissa negatiivinen.

Pohjois-Savon työllisyysaste vuoden 2023 toisella neljänneksellä oli 74,3 %. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta Pohjois-Savossa oli syyskuussa 9,6 %, mikä on 0,9 prosenttiyksikköä viime vuotta korkeampi. Koko maan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli syyskuussa 9,4 %.

Pitkäaikaistyöttömiä oli Pohjois-Savossa syyskuun lopussa 3 875, mikä on 7,2 % vuoden takaista vähemmän. Pitkäaikaistyöttömyys on laskenut Ylä-Savon, Kuopion ja Varkauden seutukunnissa vuoden takaiseen verrattuna. Pitkäaikaistyöttömissä suurin ammattiryhmä on rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät.

Pohjois-Savossa on pulaa erityisesti sote-alan osaajista. Hyvinvointialueisiin siirtyminen hankaloitti lääkärin ja muun hoitohenkilökunnan saatavuutta useissa kunnissa. Osa hyvinvointialueen työntekijöistä on siirtynyt töihin yksityiselle sektorille tai suuntautunut kokonaan toiselle alalle. Pohjois-Savossa lähihoitajista on suuri työvoimapula, vaikka samaan aikaan lähihoitajia on reilusti työttöminä työnhakijoina. Myös osaavista toimistotyöntekijöistä, teollisuuden työntekijöistä, koodaajista, raskaan kaluston kuljettajista ja metsätöiden osaajista on edelleen maakunnassa pulaa. Majoitus, ravitsemis- ja matkailupalvelut toimialan haasteena on ammattitaitoisen työvoiman löytäminen, vaikka samaan aikaan toimialalla on paljon työttömiä työnhakijoita. Toimiala kärsii kohtaanto-ongelmasta niin Pohjois-Savossa kuin myös valtakunnallisesti. Haastetta lisää se, että varsinkin matkailukohteet sijaitsevat usein keskustojen ulkopuolella, minne ei ole julkista liikennettä, jolloin työntekijöiden kulkuongelmat korostuvat. Lisäksi epätyypilliset työsuhteet, kuten osa-aikatyö ja työsuhteiden määräaikaisuus, vähentävät kiinnostusta alan työtehtäviin. Matkailuinvestointien myötä työvoimalle on tulevaisuudessa vielä entistä enemmän kysyntää.

Uusia avoimia työpaikkoja maakunnassa on ollut huomattavasti vähemmän kuin vuosina 2022 ja 2021, joina työvoiman kysyntä Pohjois-Savossa oli normaalia vilkkaampaa. Tammi-syyskuun aikana uusia avoimia työpaikkoja Pohjois-Savossa oli 31 600, mikä on noin neljänneksen vähemmän (26 %) kuin edellisen vuoden vastaavalla ajanjaksolla. Suhteellisesti eniten työpaikat ovat vähentyneet maanviljelijät, metsätyöntekijät ym. ryhmässä (-43 %) sekä toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöiden ryhmässä (-39 %).

Alla on esitetty Ylä-Savon seutukuntaa koskeva kehitysarvio (Lähde: Alueelliset kehitysnäkymät syksyllä 2023, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2023:45, julkaistu 23.11.2023).

Ylä-Savon seutukunta Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Vieremä	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä	-	-	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Alueen kehitys

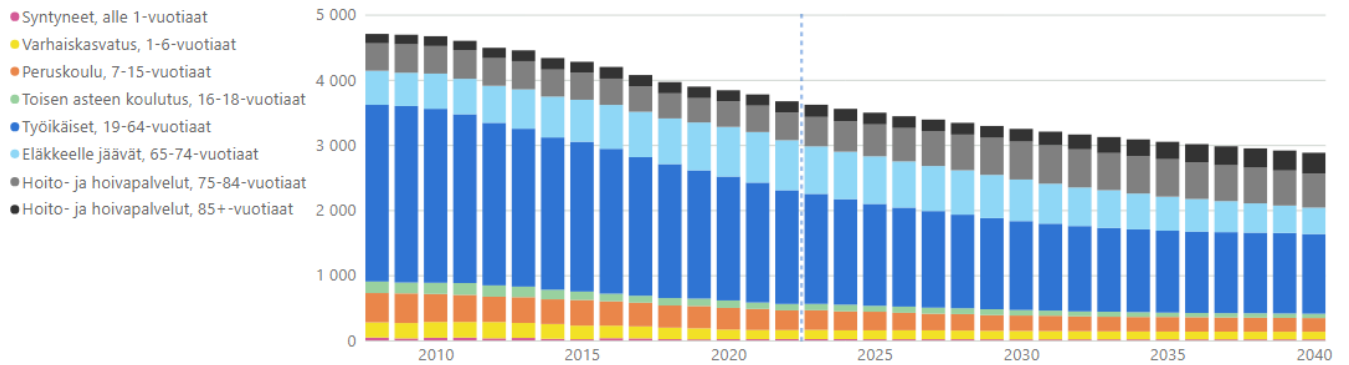
Väestö

Vuonna 2023 Sonkajärvellä oli syntyneitä 17 ja kuolleita 68 eli luonnollinen väestönlisäys oli -51 henkilöä. Kuntien välinen nettomuutto oli -7 henkilöä ja nettomaahanmuutto 23 henkilöä. Väestön kokonaisuutos oli -37 henkilöä. Sonkajärven väkiluku oli 31.12.2023 yhteensä 3 635 henkilöä. Asukasmäärä 31.12. vuosina 2014–2023 näkyy alla olevassa taulukossa.

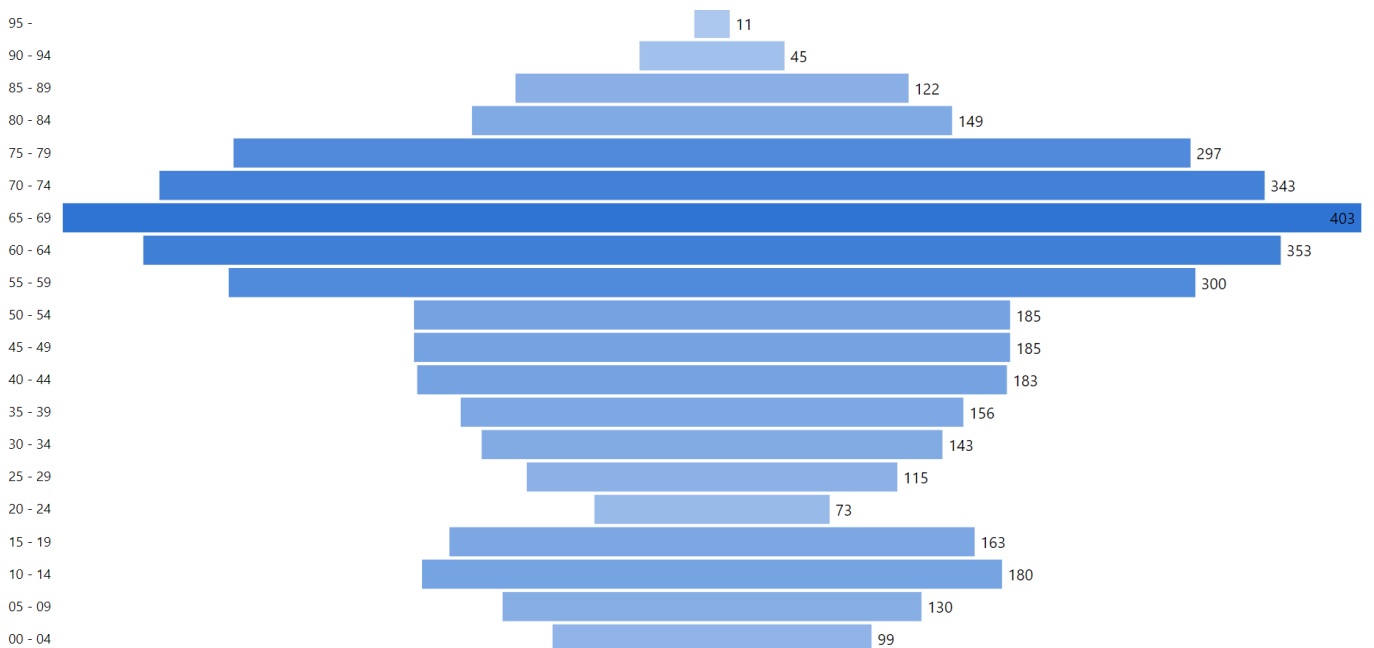
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sonkajärvi	4 336	4 271	4 204	4 075	3 967	3 895	3 841	3 776	3 669	3 635
Muutos, hlö	-118	-65	-67	-129	-108	-72	-54	-65	-108	-37
Ylä-Savo	56 302	55 678	55 058	54 312	53 627	52 916	52 175	51 604	50 754	50 185
Pohjois-Savo	248 438	248 112	247 709	246 689	245 602	244 456	243 576	248 396	247 694	248 176

Sonkajärven kunnan toteutunut ja ennakoitu väestökehitys ikäryhmittäin näkyy alla olevassa kuvassa.

Väestö 2008–2022, väestöennuste 2023–2040 (Tilastokeskus)

Alla havainnollistus Sonkajärven kunnan vuoden 2023 väestöstä ikäryhmittäin.

Taloudellinen huoltosuhte mittaa sitä, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti. Taloudellinen huoltosuhte ilmoitetaan indeksilukuna, joka lasketaan jakamalla työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien määrä työllisten määrällä ja kertomalla saatu luku sadalla.

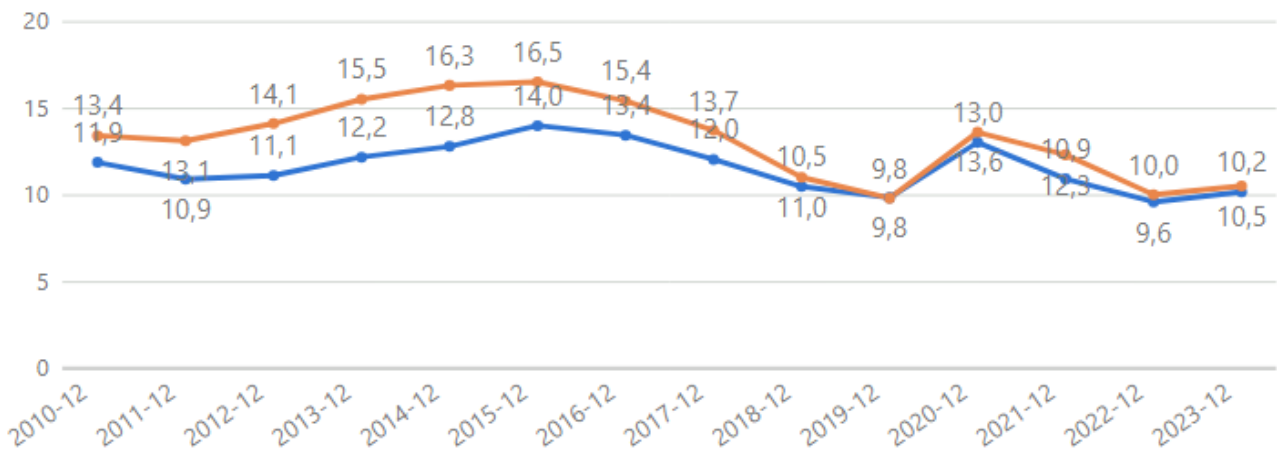
Sonkajärven kunnan taloudellinen huoltosuhte on pysynyt selvästi heikommalla tasolla kuin Pohjois-Savossa tai koko maassa keskimäärin. Viimeisimpänä tilastointivuonna 2021 huoltosuhte Sonkajärvellä oli 189,9, kun se Pohjois-Savossa oli 149,2 ja koko maassa keskimäärin 135,7.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Sonkajärvi	190	201	199	201	191	191,9	187,9	174,8	193,9	189,9
Pohjois-Savo	149	153	158	160	157	152,4	149,2	148,5	147,0	149,2
Koko maa	132	137	141	143	142	136,8	132,5	132,8	142,2	135,7

Työmarkkinat

Sonkajärven kunnan työpaikkaomavaraisuus oli 84,60 % vuonna 2022. Yrityskanta oli 272 syyskuussa 2023. Vuonna 2021 Sonkajärven alueen suurimmat työllistäjät ovat palvelualat (63,90 %), maa-, metsä- ja kalatalous (20,1 prosenttia työpaikoista) sekä jalostus (14,70 %).

Työttömien osuus työvoimasta oli 10,50 % joulukuussa 2023. Alla oleva kuva näyttää työttömien osuuden työvoimasta Sonkajärvellä (sininen kuvaaja) ja Pohjois-Savossa (oranssi kuvaaja) vuosina 2010-2023.

1.1.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Olennaisin muutos kunnan toiminnassa ja taloudessa tapahtui, kun sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023. Vuonna 2022 Sonkajärven kunnan sote-kustannukset olivat 19,6 milj. euroa ja pelastustoimen kustannukset 0,5 milj. euroa. Kunnan talousarviosta poistui kuluja siis 20,1 milj. euroa. Valtiovallan ilmoittama uudistuksen taloudellinen lähtökohta oli, että kunnilta siirretään hyvinvointialueille saman verran rahoitusta kuin mitkä ovat olleet sote- ja pelastustoimen järjestämiskustannukset.

Toiminnallisesti uudistus oli Sonkajärven kunnalle suhteellisen pieni, koska tähänkin asti sosiaali- ja terveyspalvelut on järjestetty seudullisesti Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän sekä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin toimesta, ja pelastustoimen palvelut Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toimesta. Uudistuksen myötä kunnalta kuitenkin poistui suora vaikuttamismahdollisuus palvelujen järjestämistapaan ja -laajuuteen.

Kunnanhallitus hyväksyi Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkusopimuksen 23.1.2023. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän perussopimuksen 34 §:n mukaan kuntayhtymän ne varat, joita ei tarvita loppuselvityksen kustannusten ja velkojen suorittamiseen eikä sitoumusten täyttämiseen, jaetaan jäsenille peruspääomaosuuksien mukaisessa suhteessa. Jos kustannusten ja velkojen suorittamiseen sekä sitoumusten täyttämiseen tarvittava määrä on varoja suurempi, jäsenet ovat velvolliset suorittamaan erotuksen edellä mainittujen osuuksien suhteessa. Purkusopimuksen mukaan, mikäli kuntayhtymän purkamisen jälkeen ilmenisi velvoitteita ja vastuita, joita ei sopimuksen allekirjoitushetkellä ole ollut jäsenten tiedossa, ja jotka eivät kohdistu hyvinvointialueelle tai lisälmen kaupungille siirtyneisiin vastuisiin, vastaavat jäsenet tällaisista vastuista ja velvoitteista kukin peruspääomaosuutensa mukaisessa suhteessa.

Sonkajärven kunnan kuntayhtymäosuus Pohjois-Savon sairaanhoitopiiristä -1 184 604,73 sekä kuntayhtymäosuus Vaalijalan kuntayhtymästä -44 041,44 euroa on kirjattu vuoden 2023 avaavaan taseeseen kuntayhtymäosuuksien vähennykseksi. Sonkajärven kunnan osuus Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän peruspääoman lisäyksestä 598 350,27 euroa on kirjattu vuoden 2023 avaavaan taseeseen kuntayhtymäosuuden lisäykseksi. Alla näkyy laskelma kuntayhtymäosuuden lisäyksestä.

<i>Sonkajärvi</i>	
	10,41 %
Peruspääoma 31.12.2022	1 188 072,43 €
Tietokoneohjelmat	18 388,13 €
Koneet ja kalusto	227 705,25 €
Jaettavat hoitotarvikkeet	16 688,01 €
Lääkekeskus	11 134,75 €
Pandemiavarasto	5 187,09 €
Lomapalkkavelka	877 453,49 €
Peruspääoma 1.1.2023	1 786 422,69 €

Tilikauden aikaisina kirjauksina on tehty Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkukirjaus -1 786 422,70, joka on kirjattu pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloksi. Vuoden 2022 jälkilaskutus -1 407 579,10 on kirjattu ostovelkojen eli korottomien velkojen vähennykseksi. Kuntayhtymän purkamisen johdosta Sonkajärven kunta vastaanotti osakkeita seuraavasti: Savon ICT-Palvelut Oy 2 850 euroa, Sakupe Oy 14 500 euroa, Servica Oy 2 500 euroa. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue lunasti myöhemmin kuntayhtymältä Sonkajärven kunnalle siirtyneet Sakupe Oy:n osakkeet 29 kpl käyvällä hinnalla 14 500 euroa. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkamisen kassavaikutus oli +358 224,91 euroa. Tilikauden aikaisilla kirjauksilla ei ollut tulosvaikutusta.

Tämänhetkisen tiedon mukaan Sonkajärven kunnalle on tulossa viimeinen lasku arvoltaan 29 219,40 euroa kuntayhtymän purkamisen jälkeen aiheutuneista kuluista ajalta 1.3.-31.12.2023. Suurimmat yksittäiset erät johtuvat tapaturmavakuutusmaksun tasauslaskusta sekä myyntisaamisten luottotappioista. Lasku kasvattaa kunnan vuoden 2023 kuluja.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä on tullut lasku 11 127,36 euroa, joka Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin selvityksen mukaan koskee sairaanhoitopiirin vuodelle 2022 kuuluvaa vakuutuksen tasauslaskua, jota ei pystytty arvioimaan tilinpäätökseen 2022 laskun saavuttua vasta tilinpäätöksen jälkeen keväällä 2023. Lasku on laskutettu takautuvasti sairaanhoitopiirin jäsenkunnilta. Lasku kasvattaa kunnan vuoden 2023 kuluja.

SOTE- ja pelastustoimen uudistuksen rahoittamiseksi kuntien valtionosuuksista kaksi kolmasosaa, mutta yksittäisen kunnan leikkausosuus vaihteli. Peruspalvelujen valtionosuus supistui romahdusmaisesti, kun taas verotuloihin perustuva tasaus ja veromenetyksen kompensatiot kasvattivat painoarvoaan kaikissa kuntakoryhmissä. Uuteen järjestelmään sisältyy myös kaksi tasauselementtiä, joista ensimmäinen, muutosrajoitin, leikkaa valtionosuutta, jos siirtyvät sotemenot ylittävät kunnasta siirtyvät tulot ja lisää niitä, jos tilanne on päinvastainen. Toinen tasauselementti, järjestelmänmuutoksen tasaus (siirtymätasaus) nimensä mukaisesti

tasaa muutosvaikutuksen eli että kunnan tasapainotila sote-uudistuksen vaikutuksesta ei muutu. Uudistuksen ensimmäisenä vuonna muutos tasataan nolnaan – siis kunta ei taloudellisesti voita, eikä häviä uudistusta edeltävään tilanteeseen. Uudistuksen yhteydessä myös tasausrajat muuttuivat: Tasausrajan yläpuolella leikataan vähemmän (10 % aiemman max 30 % sijaan) ja alapuolella tasataan 90 % tasoon (aiemmin 80 %).

Ennen sote-uudistusta kunnan ikäperusteiset valtionosuudet määräytyivät suurelta osin eläkeikäisten (erityisesti 75+) osuuden mukaan. Uudistuksen jälkeen kunnan ikäperusteiset laskennalliset valtionosuudet tulevat sen sijaan lähes täysin 0-15 –vuotiaista, samoin valtaosa kunnan lakisääteisistä peruspalveluista kohdistuu näihin ikäluokkiin.

Sote-kustannukset sekä -rahoitus poistuivat kuntien valtionosuuksista, mutta itse asiassa kuntien valtionosuus vuonna 2023 määräytyy sote-laskelmien perusteella. On kuitenkin tunnistettu, että valtionosuuksien tulisi perustua selvästi kunnan nykyisiin tehtäviin ja rahoitustarpeeseen (olosuhteet, tulopohja), kuten aiemminkin. Kuntien valtionosuusjärjestelmien uudistustyö onkin aloitettu.

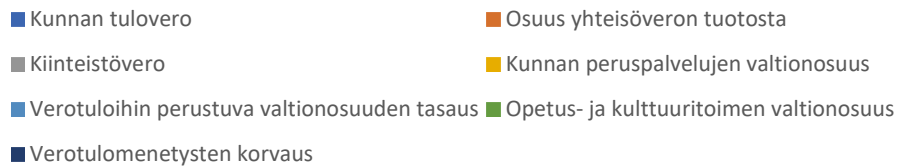
Valtionosuusleikkausten lisäksi kunnilta leikattiin verotuloja. Kuntien tuloveroprosentteja leikattiin 12,64 % hyvinvointialueiden rahoittamiseksi. Lisäksi yhteisöveron jako-osuus laski 34 %:ista noin 24 %:iin.

Alla oleva kaavio näyttää kunnan verotuloihin ja valtionosuuksiin perustuvan tulopohjan vuosina 2022 ja 2023. Lisäksi piirakkakuviot näyttävät havainnollisesti, mitkä ovat eri verolajien ja valtionosuuksien suhteelliset osuudet kunnan rahoituspohjasta vuosina 2022 ja 2023. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus näytetään kaavioissa positiivisena, vaikka se tosiasiallisesti vähentää kunnan rahoitusta.

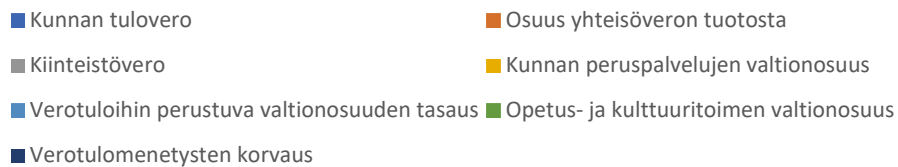

	2022	2023
Kunnan tulovero	10 597 055,00	5 261 303,00
Osuus yhteisöveron tuotosta	3 338 678,00	1 803 259,00
Kiinteistövero	1 046 964,00	1 035 268,00
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	10 741 938,00	3 181 296,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	2 871 095,00	404 542,00
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	- 219 252,00	- 90 672,00
Verotulomenetysten korvaus	2 823 722,00	890 771,00
YHTEENSÄ	31 200 200,00	12 485 767,00

2022

2023

Vertailtaessa vuosien 2022 ja 2023 verotulo- ja valtionosuusrahoitusta huomionarvoista on se, että vuonna 2022 verorahoitus (tulovero, yhteisövero, kiinteistövero) oli 47 % kunnan julkisesta rahoituksesta, mutta vuonna 2023 verorahoituksen osuus oli peräti 64 %. Verorahoituksen osuus kunnan julkisesta rahoituksesta kasvoi siis 17 prosenttiyksikköä vuodesta 2022 vuoteen 2023. Valtionosuusrahoituksen (kunnan peruspalvelujen valtionosuus, verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus, verotulomenetysten korvaus, opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuus) oli 53 % vuonna 2022, kun se vuonna 2023 oli vain 36 %. Valtionosuusrahoituksen osuus siis väheni 17 prosenttiyksikköä vuodesta 2022 vuoteen 2023. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen Sonkajärven kunnan rahoitus pohjautuu aikaisempaa merkittävästi enemmän verotuloihin.

SOTE- ja pelastustoimen uudistus ei sisältänyt kiinteistöjen omistajuuden siirtoa hyvinvointialueelle. Voimaantulolain 22 §:n mukaan kunnan järjestämän perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen käytössä olevat toimitilat siirtyvät hyvinvointialueen hallintaan 1.1.2023 vuokrasopimuksin. Lainsäätäjä on kirjannut hallituksen näkemyksen julkistalouden kannalta kohtuullisesta vuokrausjärjestelykokonaisuudesta (272/2022) vuokra-asetukseen. Sonkajärven kunta ja Pohjois-Savon hyvinvointialueella on eriävä näkemys siitä, kuinka voimaantulolakia ja vuokra-asetusta tulisi soveltaa Sonkajärven kunnan omistamien sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen osalta. Sonkajärven kunta on tehnyt Itä-Suomen hallinto-oikeuteen valituksen hyvinvointialueen aluehallituksen vuokrausperiaatteita koskevasta päätöksestä. Itä-Suomen hallinto-oikeus on hylännyt Sonkajärven kunnan valituksen.

Sonkajärven kunnanvaltuusto teki 14.11.2022 päätöksen kunnan vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisestä. Vuonna 2023 päätöstä on täsmennetty siten, että kunta tekee yhtiöön 350 000 euron SVOP-sijoituksen, jotta yhtiöllä on riittävä käyttöpääoma toiminnan käynnistämiseen. Lisäksi kauppahintaa laskettiin 500 000 eurolla ja hulevedet putkistoieneen jäivät kunnan vastuulle. Liikkeenluovutus tapahtui 1.1.2024.

1.1.6 Kunnan henkilöstö

Sonkajärven kunnan henkilöstö vuoden 2023 lopussa oli 146 henkilöä. Luvussa ovat mukana vakinaiset, määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt. Miehiä henkilöstöstä oli 23 %, naisia 77 %. Vastaavana ajankohtana vuonna 2022 henkilöstön määrä oli 153 henkilöä. Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma tilikaudella oli 5 715 000 euroa (vuonna 2022: 5 586 000 euroa).

Yhteistoiminta työnantajan ja henkilöstön välillä sekä työsuojelun yhteistoiminta on yhdistetty yhteistyöryhmäksi, jonka kokoonpano on kunnanjohtaja, kaksi kunnanhallituksen edustajaa, työsuojelupäällikkö, henkilöstöasioista vastaava, kaksi paikallisen alayhdistyksen henkilöstöedustajaa sekä tarvittaessa yksi edustaja aluetasolta, kaksi työsuojeluvaltuutettua sekä tarvittaessa työterveyshoitaja asiantuntijajäsenenä. Yhteistointiryhmän tehtävä on myös henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen muun muassa koordinoimalla, seuraamalla ja arvioimalla kunnassa tehtävää työhyvinvointitoimintaa. Yhteistyöryhmä kokoontui kolme kertaa vuoden 2023 aikana.

Tilikaudella 2023 kuntatyönantaja hankki ennaltaehkäisevät ja lakisääteiset sekä sairaanhoidon työterveyspalvelut Pihlajalinna Oy:ltä.

Tarkempi selvitys henkilökunnan määrästä, henkilöstömenoista ja muista henkilöstöä kuvaavista tunnusluvuista ja niiden muutoksista on henkilöstökertomuksessa.

1.1.7 Ympäristöasiat

Muiden kuin kunnan kiinteistöjen jätehuollon kustannukset olivat 12 974,34 euroa. Summaan sisältyvät myös Palosuon entisen kaatopaikan valvonta- ja tarkkailunäytteiden kustannukset.

Taulukko: Ympäristöinvestoinnit vuosina 2018–2023

Investointi (1 000 €)	2018 1 000 €	2019 1 000 €	2020 1 000 €	2021 1 000 €	2022 1 000 €	2023 1 000 €
Sonkajärven vedenpinnan nosto			4	10		
Tulot						
Menot			-9	-20	-8	-18
Pikku-Siikalammen kosteikko		14				
Tulot						
Menot		-40				
Harvanjärven vesistökuunnostus						-8
Tulot						
Menot						
Pappilan jv-pumppaamo			-27			
Sukevan vesitornin peruskorjaus		-18	-3	-23	-12	-69
Vanhon vesijohtojen uusiminen	-75	-43	-8	-61	-128	-3
Sukevan runkov.sulkujen ja Raudanjoen alituskohdan uusiminen						-27
Sj vesihuoltovalvomokoneiden uusiminen						-16
Jyrkän vesilaitoksen varavoimakone ja rakennus						-26
Sj. taajaman sadevesiviemäri		-25	-6	-55	-10	-40
Sukevan jv-verkoston vuotokorjaus				-16	-142	
Taivallahden jv-pumppaamojen uusiminen		-36				
Siikalammen jv-pumppaamojen pumput					-18	
Sukevan vankilan siirtoviemäri ja jvp-saneeraus	-2	-21	-54		-8	
Sukevan pienpumppaamoiden jv-automaatio	-2	-30	-38	-55		
Sukevan Pölkkyän jvp-saneeraus		-34				
Sj jv-pumppaamoiden viemäröinnin mittausyksiköiden hankinta						-23
Sj-lisäalumi jvp:n pumppaamoiden uusiminen				-11	-7	
Sukevan radanvarren jvp pumppujen uusiminen						-70
Sonkajärven vesijohtoverkoston runkoventtiili-kaivojen rakentaminen ja sulkujen uusiminen	-15	-49	-44	-55	-119	-24
Sukevan jätevedenpuhdistamon peruskorjaus ja automaation päivitys			-16	-32	-40	
Sukevan jv-puhdistamon väljän uusiminen						-52
Sonkajärven pienpumppaamoiden liittäminen jv-automaatioon	-31			-7		
Sonkajärven tasausaltaan sähköjärjestelmän saneeraus				-13	-24	7
Sonkajärvi-lisäalumi siirtoviemärin tasausaltaan pumppujen saneeraus			-24			
Tulot						
Menot						

Sonkajärven vesihuoltolaitoksen suurimpia investointeja vuoden 2023 aikana olivat seuraavat:

Tekninen lautakunta päätti 19.4.2023 § 29 keskeyttää Sukevan vesitornin saneerauksen hankinnan, koska tarjoushinnat ylittivät huomattavasti tilaajan toteuttamiseen varaamat määrärahat. Vuoden 2023 aikana toteutettiin Sukevan vesitornin alueputkistojen rakentaminen, joka mahdollistaa vesitornin ohittamisen. Lisäksi teetettiin yleissuunnitelmat alavesisäiliön toteuttamisesta vaihtoehtona nykyisen vesitornin saneeraukselle.

Sukevalla toteutettiin jätevedenpuhdistamon väljän uusiminen sekä radanvarren jätevedenpumppaamon saneeraus.

1.1.8 Muut ei-taloudelliset asiat

Sonkajärven kunta noudattaa hyvää hallintotapaa ja lainsäädäntöä liittyen esimerkiksi korruption ja lahjonnan torjuntaan. Kunnassa on voimassa olevat ohjeistukset muun muassa hankinnoista sekä sisäisestä valvonnasta. Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on hyväksytty kunnanhallituksessa 28.11.2016. Tasa-arvo käsitetään laajasti tasavertaisuutena erilaisten ihmisten kesken. Henkilöitä kohdellaan yhdenvertaisesti sukupuolesta, iästä, terveydentilasta elämäntilanteesta, poliittisesta tai ammatillisesta toiminnasta, sukupuolisesta suuntautumisesta, perhesuhteista tai muusta näihin rinnastettavasta seikasta riippumatta. Yhdenvertaisuudella puolestaan viitataan lainsäädännössä muihin syrjintäperusteisiin kuin sukupuoleen. Molemmat käsitteet viittaavat siihen, että kaikki ihmiset ovat toisiinsa verrattuina samanarvoisia ominaisuuksistaan ja toiminnastaan riippumatta.

Sonkajärven kunnan johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat tehneet sidonnaisuusilmoitukset. Toiminnassa ei ole tunnistettu korruption tai lahjontaan liittyviä riskejä.

1.1.9 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Sonkajärven kunnan rahoitus on suuressa määrin riippuvainen väestökehityksestä. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Sonkajärvellä on 2 882 asukasta vuonna 2040. Ikäryhmittäinen ennuste näkyy alla olevassa taulukossa. Ennusteen mukaan vähentymistä tapahtuu kaikissa muissa ikäryhmissä paitsi yli 75-vuotiaissa. (Lähde: Tilastokeskus).

Väestöennuste 2021: Väestö 31.12. muuttujina Sukupuoli, Tiedot, Alue, Ikä ja Vuosi

	2025	2030	2035	2040
Yhteensä				
Väestö 31.12. (ennuste 2021)				
Sonkajärvi				
Yhteensä	3 497	3 248	3 050	2 882
0 - 6	156	146	137	134
7 - 12	180	150	146	137
13 - 15	105	87	78	73
16 - 18	91	85	67	67
19 - 49	823	757	701	657
50 - 64	742	608	556	566
65 - 74	730	638	523	406
75 -	670	777	842	842

Väestöllisessä huoltosuhteessa verrataan lasten ja vanhuseläkeikäisten määrää työikäisen väestön määrään. Väestöllinen huoltosuhde lasketaan siten, että huollettaviin otetaan 0-19-vuotiaat ja yli 60-vuotiaat. Näin huoltajiksi jäävät 20-59-vuotiaat. Kun luku on 100, on molempia yhtä paljon. Ennusteen mukaan väestöllinen huoltosuhde Sonkajärvellä on 106,3 vuonna 2025 ja 119,3 vuonna 2040. Huollettavia on siis enemmän kuin huoltajia.

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen verotulot muodostavat yli puolet ja valtionosuudet alle puolet kunnan julkisesta rahoituksesta. Verotuloista kunnallisvero oli 66 % vuonna 2023, yhteisövero 22 % ja kiinteistövero 13 %. Kunnallisveron merkittävimmän veropohjan muodostavat palkka- ja eläketulot.

Alla olevassa taulukossa näkyy Sonkajärven kunnan veroennuste vuosille 2024-2027 (Kuntaliitto 2.2.2024). Kunnallisveron määrän ennustetaan laskevan 1,7 % vuodesta 2024 vuoteen 2025. Vuonna 2026 kunnallisveron ennustetaan kasvavan 1,8 % ja vuonna 2027 2,5 %.

Yhteisöveron ennustetaan kasvavan 5,9 % vuonna 2025, 2,8 % vuonna 2026 ja 5,9 % vuonna 2027. Kiinteistöveron määrään erityisesti keskipitkällä aikavälillä tulee vaikuttamaan merkittävästi se, rakennetaanko kuntaan tuuli- ja aurinkovoimaloita. Ilman näitä kunnan kiinteistöveron määrän ennakoitaan pysyvän noin 1,2 milj. euron tasolla. Mikäli tuuli- ja/tai aurinkovoimaa rakennetaan, kasvaa kiinteistöveron määrä merkittävästi.

TILIVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
Verolaji						
Kunnallisvero	10 597	5 261	5 135	5 049	5 141	5 271
<i>Muutos %</i>	3,4	-50,4	-2,4	-1,7	1,8	2,5
Yhteisövero	3 339	1 803	1 525	1 615	1 660	1 758
<i>Muutos %</i>	-15,6	-46,0	-15,4	5,9	2,8	5,9
Kiinteistövero	1 047	1 035	1 149	1 150	1 150	1 150
<i>Muutos %</i>	-1,9	-1,1	10,9	0,2	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	14 983	8 100	7 808	7 814	7 952	8 180
<i>Muutos %</i>	-1,9	-45,9	-3,6	0,1	1,8	2,9

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen peruspalvelujen valtionosuuksista noin 75 % määräytyy ikärakenteen perusteella ja 25 % muiden laskennallisten kustannusten perusteella. Ikärakenteeseen perustuvasta valtionosuuksien perusteesta 95 % määräytyy 0-15 -vuotiaiden määrän perusteella, ja 5 % yli 16 -vuotiaiden perusteella. Tämä kuvastaa kunnan tehtävämuutosta sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjästä sivistyspalvelujen, erityisesti varhaiskasvatuksen ja peruskoulutuksen, järjestäjäksi. Kunnan rahoituspohjan näkökulmasta 0-15 -vuotiaiden määrä on siis keskeinen asia. Lisäksi peruspalvelujen valtionosuutta lisäävät harva asukastiheys, syrjäinen sijainti, verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus sekä veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvaus.

Valtio on käynnistänyt kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistustyön. Uuden järjestelmän on tarkoitus astua voimaan vuonna 2026. Valtionosuusjärjestelmän uudistaminen voi vaikuttaa merkittävästi Sonkajärven kunnan saaman valtionosuuden määrään.

Valtiovarainministeriö tiedotti 17.11.2023, että sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistukseen liittyvä rahoituksen siirto kunnilta hyvinvointialueille on tarkistettu vastaamaan kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietojen mukaisia siirtyvien palveluiden järjestämisen kustannuksia sekä verotulojen osalta tietoja vuoden 2022 valmistuneesta verotuksesta. Tämä aiheutti muutoksia sote-siirtolaskelmiin ja kuntien valtionosuuksiin. Käytännössä muutos olisi tarkoittanut Sonkajärven kunnan osalta noin 300 000 euron lisäleikkausta valtionosuuksiin vuodesta 2023 lähtien. Valtiovarainministeriö antoi kuitenkin myöhemmin lakiesityksen, jonka mukaan vuotta 2023 koskeva jälkikäteinen valtionosuusvähennys siirrettäisiin tehtäväksi vuodesta 2025 lukien ja jaettaisiin kolmelle vuodelle 2025–2027 (57 §:n 4 mom.). Jälkikäteistarkastus tarkoittaa siis sitä, että vuodesta 2025 eteenpäin kunnan valtionosuus tulee tämän hetkisen tiedon mukaan pienenemään

vähintään 300 000 euroa ilman uusia kompensatiokeinoja. Lisäksi vuosina 2025-2027 peritään vuodelta 2023 tekemättä jäänyt lisäsiirto 300 000 euroa.

Vuodesta 2027 eteenpäin, kun sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen rahoituksen siirtoon liittyvät järjestelmämuutoksen tasaukset päättyvät, on Sonkajärven kunnan talouden tasapainotila 66 euroa per asukas heikompi kuin vuonna 2022. Vuoden 2022 asukasluvulla 3 672 tämä tarkoittaa sitä, että Sonkajärven kunta menetti sote- ja pelastustoimen rahoituksen siirrossa nettona noin 240 000 euroa. Kunnalta siis lähti rahoitusta 240 000 enemmän kuin kuluja. Tämä vastaa 0,46 %:in laskennallista kunnallisveroprosentin korotusta.

Sonkajärven kunnan toimintakulujen on arvioitu kehittyvän peruspalvelujen hintaindeksin mukaisesti seuraavasti: 2024: 3,0 %; 2025: 3,2 %; 2026; 3,6 %.

Teknisen lautakunnan 10-vuotisiin investointisuunnitelman mukaan nettoinvestoinnit olisivat 1,8 milj. euroa vuonna 2024, 1,7 milj. euroa vuonna 2026 ja 1,5 milj. euroa vuonna 2027. Sonkajärven kunnan suunnitelman mukaiset poistot ovat noin 1,1 -1,2 milj. euroa per vuosi. Investointitaso ylittää poistotason selvästi. Vuosien 2024-2033 nettoinvestoinnit ovat yhteensä 10,8 milj. euroa.

Kun verotulojen yhteensä ennustetaan kasvavan vuonna 2025 vain 0,1 %, valtionosuuksien vähenevän vähintään 400 000 euroa, ja toimintakulujen nousevan 3,2 %, on kunnan talous kääntymässä alijäämäiseksi ilman merkittävää rahoituspohjan kasvua tai sopeuttamistoimia. Myös investointien korkea taso aiheuttaa painetta rahoituspohjan kasvattamiseen tai toiminnan sopeuttamiseen. Investoinnit joudutaan tulevaisuudessa rahoittamaan pääosin lainalla ja kunnan lainmäärä kasvaa.

1.1.10 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Strategiset riskit

Strategiset riskit liittyvät kunnan pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin ja niihin kohdistuviin epävarmuustekijöihin.

Hyvinvointialueuudistus on vähentänyt kunnan strategisia riskejä, jotka liittyvät kasvaviin sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin. Muilta osin päätöksenteon siirtyminen pois kunnalta on lisännyt strategisia riskejä. Hyvinvointialue tekee jatkossa päätökset sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluverkosta Sonkajärven kunnan alueella. Sonkajärven kunta ei pysty vaikuttamaan hyvinvointialueen päätöksentekoon suoraan vaan lähinnä lausunnoin ja yhdyspintayhteistyön kautta. Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus vaikuttavat merkittäväällä tavalla kunnan elinvoimaan.

Toiminnalliset riskit

Toiminnalliset riskit koskevat muun muassa päivittäistä toimintaa, prosesseja ja tietojärjestelmiä, henkilöstön osaamista ja saatavuutta, suhdannevaihteluja ja lainsäädännön muutoksia.

Kunnan henkilöstön ikääntyminen on keskeinen toiminnallinen riski. Vakituisten henkilöstön eläkepoistuma-arvio vuosina 2023–2027 on keskimäärin 4 henkilöä/vuosi. Lisäksi työkyvyttömyyseläkkeitä on vuosittain arviolta 1–2 kpl. Eläkepoistuma vuosina 2023–2027 on arviolta yhteensä 16 % vakituisesta henkilöstöstä. Kunnassa on edistettävä ikääntyvän henkilöstön jaksamista ja löydettävä keinoja osaamisen siirtämiseen. Ikääntyminen mahdollistaa toisaalta myös organisaatio- ja henkilöstörakenteen uudelleentarkastelemisen. Työyhteisöille on varmistettava riittävä tuki muutostilanteissa. Osaavan henkilöstön rekrytointi kuntaan on tietyillä osaamisalueilla haastavaa. Osa kunnan toimintayksiköistä on verrattain pieniä. Yksikön koko rajoittaa esi-

merkiksi sijaisjärjestelyjen tekemistä. Ohut organisaatio tarkoittaa myös sitä, että yksittäisen työntekijän tehtäväkuvaan voi kuulua erikoistuminen laajenevaan määrään erityyppisiä tehtäviä, mikä voi aiheuttaa haasteita rekrytointiin ja perehdyttämiseen. Henkilöstön jaksamista, työkykyä ja osaamista on tarpeen tukea.

Kunnan toiminnan sähköistymiseen liittyy henkilöstön osaamiseen liittyviä riskejä. Tulevina vuosina kunnan suunnitelmassa on siirtyä kokonaisuudessaan sähköiseen arkistointiin ja sähköisten lomakkeiden käyttöön. Mitä enemmän toiminnot siirtyvät sähköiseen muotoon, sen suurempi merkitys henkilöstön tietojärjestelmiä ja tietoturva koskevalla osaamisella. Muutoksessa tulee huolehtia henkilöstön riittävästä perehdyttämisestä, jotta henkilöstön jäsenet osaavat toisaalta toimia tietoturvallisesti ja tehokkaasti mutta toisaalta myös jaksavat työssään ja saavat onnistumisen kokemuksia päivittäisessä työssään.

Työvoimapula uhkaa myös kunta-alaa. Kunta-alan houkuttelevuuteen työpaikkana on syytä kiinnittää erityistä huomioita. Tulee pohtia keinoja, joilla henkilöstölle mahdollistetaan etenemismahdollisuudet uralla, riittävä kompensatio työpanoksesta sekä mielekkäät ja mielenkiintoiset tehtäväkokonaisuudet. Panostamalla näihin asioihin sekä työhyvinvointiin kunta pystyy kilpailemaan osaavasta ja pätevistä työvoimasta.

Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit liittyvät muun muassa talouden tasapainoon, tulorahoituksen riittävyyteen, investointeihin ja rahoitukseen. Rahoitusriskit voidaan ryhmitellä korkoriskiksi, valuutariskiksi, likviditeettiriskiksi ja luottoriskiksi.

Aikaisemmissa luvuissa on jo käsitelty kattavasti kunnan keskeisiä taloudellisia riskejä: Hiipuvan väestökehityksen aikaansaama rahoituspohjan pientymistä, hyvinvointialueiden lisääntyvää rahoitustarvetta ja rahoituksen siirtämistä kunnilta hyvinvointialueille, verotulojen ja valtionosuuksien ennakoitua kehittymistä, valtionosuusjärjestelmän uudistamista sekä kunnan investointitarpeita. Näitä kunnan taloudellisia riskejä ei toisteta tässä luvussa.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on määräaikainen vuokrasopimus terveyskeskuksen, Tuulikanteleen ja Mossaiikin kiinteistöistä sekä Sonkajärven ja Sukevan paloasemasta vuoden 2025 loppuun saakka. Vuosittaiset vuokratuotot näistä kiinteistöistä ovat n. 1,1 milj. euroa. Mikäli hyvinvointialue päättäisi vuoden 2025 jälkeen vähentää tilojen vuokraamista Sonkajärven kunnalta, olisi tällä merkittävä vaikutus kunnan saamiin vuokratuloihin. Hyvinvointialue tekee päätöksiä tulevasta palveluverkostaan todennäköisesti kesällä 2024.

TE-palvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnille 1.1.2025. Ylä-Savossa TE-palvelut tulee järjestämään Iisalmen ja Kiuruveden kaupunkien sekä Vieremän, Pielaveden ja Sonkajärven kuntien muodostama Ylä-Savon työllisyysalue. Uudistuksen lähtökohta on, että TE-palveluiden järjestämisvastuun siirto valtiolta kunnille toteutetaan kustannusneutraalisti, eli kunnille korvataan lisääntyneet kustannukset 100 %:sesti. Työvoima- ja yrityspalvelut rahoitetaan valtionosuuksilla siten, että 47 % rahoituksesta määräytyy työikäisen väestön (18-64 -vuotiaat), 47 % työttömien määrän ja 6 % vieraskielisyyden perusteella. Rahoitus tarkistetaan vuosittain. Uudistuksen yhteydessä kuntien rahoitusvastuu työmarkkinatuen, peruspäivärahan sekä ansiopäivärahan perusosan osalta laajenee. Vastuu perusosan kuluista kasvaa yksilön työttömyysjaksojen pituuden mukana asteittain niin, että 100-200 päivän työttömyysjaksosta kunnan vastuu on 10 %, ja yli 700 päivän työttömyysjaksosta 50 %. Valtakunnallisesti kuntien rahoitusvastuu työttömyysetuuksista nousee kokonaistasolla 11 prosentista noin 22 prosenttiin. Työttömyysturvaetuuksien kompensatio määritetään vuoden 2023 loppun poikkileikkaustilanteessa. Kompensatiota korotetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Kuntien työttömyysturvamenot määräytyvät puolestaan työttömänä olleiden työnhakijoiden perusteella. Valtakunnallisesti juuri työmarkkinatuki on vaihdellut etuuksista eniten, jolloin tämä rahoitusmalli muodostaa kunnalle

merkittävän rahoitusriskin. Uudella työttömyysturvavastuulla eli nk. kannustinmallilla kuntia ohjataan ja kannustetaan huolehtimaan työllisyydestä sekä järjestämään palvelut mahdollisimman tehokkaasti ja vaikuttavasti.

Konserniyhteisöihin liittyvät riskit

Entisen Pohjois-Savon Pelastuslaitoksen (nykyinen Pohjois-Savon hyvinvointialue) työntekijät ovat tehneet kanteita, joissa on vaadittu varallaolon tulkitseminen työajaksi. Kantajia on tällä hetkellä yhteensä 76 ja vaatimusten yhteissumma (palkat, sivukulut ja viivästyskorot) on yhteensä noin 27,3 miljoonaa euroa. Palkka-vaatimukset koskevat takautuvasti 3–5 vuoden aikajaksoa. Näiden 76 kantajan osalta tuomio on annettu, ja varallaolo on katsottu työajaksi. Valitusmahdollisuuksia on vielä joidenkin kanteiden osalta. Sonkajärven kunnan osuus vaatimuksista (2,1 %) on noin 507 000 euroa, josta 320 000 euroa palkkoja ja 190 000 euroa viivästyskorkoja. Nämä on kirjattu vuoden 2023 tilinpäätökseen pakollisiksi varauksiksi (tilille muut yhteistointimintaosuudet). Korvausten tarkka summa selviää lähivuosina.

Kunnan takausten kokonaismäärä oli 31.12.2023 yhteensä 3,2 milj. euroa, joista suurimmat takausvastuut ovat Sonkakoti Oy:lle 2,6 milj. euroa, Iskola Oy:lle 280 000 euroa, Ylä-Savon Vesi Oy:lle 140 000 euroa ja Ylä-Savon Jätehuolto Oy:lle 150 000 euroa. Takauksiin ei liity tällä hetkellä merkittäviä riskejä.

Kunnan osakkeiden ja osuuksien kirjanpitoarvo 31.12.2023 oli 2,1 milj. euroa, josta tytäryhteisöjen osakkeita on 0,8 milj. euroa, kuntayhtymien osuuksia 0,3 milj. euroa. Muita osakkeita ja osuuksia on 1 milj. euroa. Osakkeisiin ja osuuksiin ei liity tällä hetkellä merkittäviä riskejä.

Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto on purettu vuoden 2023 aikana. Purun johdosta Sonkajärven kunnalle palautettiin n. 125 000 euroa rahastoon sijoitettua pääomaa (alkuperäinen sijoitus 130 000 euroa).

Aluekehityssäätiö on myynyt Aluepron MediaBot Oy:lle 24.2.2023. Sonkajärven kunta on maksanut (ja alaskirjannut) Aluekehityssäätiölle myönnetyn omavelkaisen takauksen 336 000 euroa vuonna 2017. Takautumisoikeuden perusteella Aluekehityssäätiö on maksanut kunnalle 100 euroa kuukausi. Aluekehityssäätiö on puolestaan perinyt Alueproilta tavaramerkkikorvausta 100 euroa per kuukausi. Koska Aluepro on myyty, ei se maksa enää tavaramerkkikorvausta Aluekehityssäätiölle. Vuosina 2017-2023 Aluekehityssäätiö on maksanut kunnalle takautumisoikeuden perusteella yhteensä 8 400 euroa. Aluekehityssäätiö on asetettu 19.12.2023 selvitystilaan.

1.2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

1.2.1 Sisäisen valvonnan järjestäminen

Kunnan tehtävien, toimivallan ja vastuiden jako on dokumentoitu kunnan hallintosääntöön. Kunnan sisäisen valvonnan ohje on tullut voimaan 1.1.2017 ja riskienhallintaohje 1.1.2019.

Muita kunnan toimintaa ja hallintoa ohjaavia keskeisiä ohjeita ovat:

- omistajapolitiikka
- konserniohjeet
- tietoturva- ja tietosujoaohjeistukset sekä -koulutukset
- hankintaohje
- henkilöstöohjelma
- asiakirjahallinnon ja arkistotoimen toimintaohje

Kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan velvollisuutena on osana taloudenhoidon tehtävää järjestää kunnan ja kuntakonsernin kokonaisvaltainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta, ohjeistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen ja toimeenpano, valvoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa sekä raportoida sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä toimintakertomuksessa.

Kunnanhallitus:

1. valmistelee sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevan ohjeen ja menettelytavat;
2. vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kunnan toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan ja että riskien toteutumisen vaikutukset, todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskiä arvioidaan;
3. valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti sekä
4. antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä (raportointivastuu).

Valtuuston tehtävänä on hyväksyä sisäisen valvonnan ohje.

Toimielimien velvollisuutena on järjestää toimielimen ja tulosalueiden sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä ohjata ja valvoa niiden toimeenpanoa sekä raportoida niistä ohjeiden mukaisesti.

Kunnan johtoryhmän tehtävä on toimeenpanna sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja määräykset sekä koordinoita sisäisen valvonnan raportointia toimintakertomuksessa.

Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta tulosalueillaan sekä raportoida siitä ohjeiden mukaisesti. Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on siten ohjata ja seurata alaistaan toimintaa ja henkilöstöä asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Viranhaltijoiden tulee toimeenpanna riittävät sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat menettelytavat ja valvoa niiden toimivuutta.

Tilivelvolliseen voidaan kohdistaa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Viime kädessä tilintarkastajalla on harkintavalta, ketkä ovat tilivelvollisia. Tilivelvollisuusaseman puuttuminen ei vapauta esimiestä alaisensa toiminnan valvontavastuusta.

Konserniyhteisöjen velvollisuutena on järjestää sisäinen valvonta ja riskienhallinta organisaatiossaan huolellisesti. Riskienhallinnassa on otettava huomioon kunnan omistajapoliittiset tavoitteet ja konserniohje hyvän hallintotavan mukaisesti. Konserniyhteisöjen tulee raportoida kunnanhallitukselle ja kunnanjohtajalle konserniyhteisön merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä.

Henkilöstön velvollisuutena on toimia tavoitteiden ja annettujen ohjeiden mukaisesti sekä ylläpitää ja kehittää ammatillista osaamistaan sekä raportoida havaitsemistaan epäkohdista esimiehilleen.

Esimies vastaa siitä, että yksikön henkilöstön toimivalta ja vastuut ovat ajan tasalla ja että ne on asianmukaisesti määritelty. Esimiehen on varmistettava, että henkilöstö on tietoinen omasta tehtävästään ja tavoitteistaan. Esimiehen on luotava edellytykset tehtävistä suoriutumiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen. Esimiehen on myös varmistettava, että henkilöstö hallitsee tehtävänsä edellyttämät asiat. Tarvittaessa heille on järjestettävä työtehtävien edellyttämää koulutusta. Esimiehen on jatkuvasti seurattava vastuullaan olevia toimintoja ja ryhdyttävä tarpeellisiin kehittämistoimiin heti, kun hän havaitsee lainsäädännön, muiden sääntöjen, ohjeiden ja päätösten vastaista tai muutoin tehotonta toimintaa.

Esimiehen on käytävä säännöllisesti kehityskeskustelut, joissa toimintatavoitteiden lisäksi käydään läpi alaisen toimivalta ja vastuut sekä sovitaan toteutettavasta seurantajärjestelmästä. Toimivallan siirto tai muu merkittävä tehtävänanto on dokumentoitava viranhaltijapäätöksellä.

Päätöksentekoprosessin sisäinen valvonta

Kunnan päätöksenteko perustuu hyvän hallinnon mukaisesti julkisuusperiaatteeseen ja avoimuuteen. Päätöksentekoa ohjaavat lainsäädäntö ja hallintosääntö. Kuntalaisten asianmukainen kohtelu edellyttää, että henkilöstö toimii hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti ja tuntee kuntalain, hallintolain ja julkisuuslain lisäksi riittävästi muuta lainsäädäntöä omalta vastuualueeltaan. Päätöksentekoprosessin sisäisen valvonnan kannalta on tärkeää, että päätöksentekoprosessissa käytetään sähköistä asianhallintajärjestelmää.

Oikaisuvaatimuksia tuli kaksi:

- Oikaisuvaatimus joukkoliikenteen yhdysenkilön viranhaltijapäätökseen 5.6.2023 § 2 ”Sonkajärven pali-palveluliikenteen sopimuksen jatkaminen 31.12.2023 saakka”
- Oikaisuvaatimus teknisen lautakunnan päätökseen 6.9.2023 § 75 ”Vesihuollon perusmaksuista vuokrakiinteistöjen vesi- ja viemäri liittymien osalta”

Talousarvioprosessin sisäinen valvonta

Talouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmän perustana on valtuuston vuosittain hyväksymä talousarvio ja -suunnitelma sekä siihen perustuvat käyttösuunnitelmat. Talouden toteutumisesta raportoidaan valtuustolle ja kunnanhallitukselle niiden päättämällä aikataululla ja tavalla.

Talousarvioprosessissa ei havaittu vuoden 2023 aikana puutteita.

Kirjanpito- ja maksuliikenneprosessin sisäinen valvonta

Toimielinten ja tulosalueiden esimiesten on huolehdittava siitä, että oman toimialueen toimintakulut suoritetaan ja toimintatulot kannetaan oikeamääräisinä ja ajallaan noudattaen lakia, taksoja, sopimuksia ja hyvää kauppatapaa. Menotositteen hyväksyjä on vastuussa laskun tarkastamisesta ja oikeellisuudesta. Hyväksymis-oikeuksista varahenkilöineen on ylläpidettävä ajantasaista listaa, joka jokaisen toimielimen on vuosittain hyväksyttävä alaisensa henkilöstön osalta. Kunnan tuloista osa saadaan lainsäädäntöön, viranomaisten päätöksiin tai sopimukseen perustuvina tilityksinä, joista osa suoritetaan hakemusten ja kustannus selvitysten perusteella ja osa ilman hakemusta. Tuloista valvontavastuussa oleva henkilö on kyseisen toimielimen tai tulosalueen tilivelvollinen viranhaltija, joka vastaa siitä, että hakemukset ja tilitykset tehdään ajallaan, ja että tulon perusteet ovat oikeat. Kunnan saatavat on laskutettava ja perittävä tehokkaasti, nopeasti ja taloudellisesti noudattaen lakia, sopimuksia ja hyvää kauppaa ja perintätapaa sekä ottaen huomioon myös hyvän asiakaspalvelun vaatimukset. Päätökset ja sopimukset on tehtävä kirjallisesti ja siten, että ne sisältävät laskutuksessa tarvittavat tiedot (mukaan lukien arvonlisäverotiedot).

Jokainen maksutapahtumaa todentava tosite on varustettava asiatarkastus-, hyväksymis- ja tilimerkinnöillä. Asiatarkastajan on tarkastettava, että lasku, tilaus ja toimitus vastaavat toisiaan ja että lasku täyttää kirjanpito- ja arvonlisäverolain vaatimukset. Asiatarkastaja myös tiliöi laskun.

Hyväksyjän on varmistettava, että kulun suorittamiseen on käytettävissä määräraha ja että laskutus on hankintapäätöksen, vuokra-, urakka-, yhteistyö- tai muun sopimuksen mukainen. Kulu kirjataan kirjanpitolille, jonne se luonteensa mukaisesti kuuluu, vaikkei tilillä olisikaan talousarvion käyttösuunnitelmassa määrärahaa. Tällöin on huolehdittava siitä, ettei tulosalueen kokonaismääräraha ylity. Hyväksyjä vastaa siitä, että lasku on tarkastettu ja tiliöity oikein.

Toimielimen on jokaisen tilivuoden alussa nimettävä henkilöt, jotka sen puolesta hyväksyvät tositteet, sekä heille varahenkilöt. Asiatarkastajana ja hyväksyjänä ei saa olla sama henkilö. Kunnanjohtajalla ja talous- ja hallintojohtajalla on oikeus hyväksyä tositteet koko talousarvion alueelta silloin, kun varsinainen hyväksyjä ja varahenkilö ovat estyneinä tai kun lasku koskee hyväksyjää itseään.

Kunnassa on vuonna 2023 sekä alkuvuodesta 2024 havaittu puutteita maksuliikenteen sisäisessä valvonnassa. Asiasta on raportoitu tarkastuslautakunnalle, tilintarkastajalle sekä kunnanhallitukselle. Asiatarkastus- ja hyväksyntä -prosesseja on kehitetty siten, että asiatarkastajina ja hyväksyjinä toimivat henkilöt, joilla on käytössään tarvittavat tiedot sen varmistamiseen, että laskun peruste on oikea, ja että se tiliöidään oikealle kohteelle. Asiatarkastajia ja hyväksyjä on lisäkoulutettu. Sopimushallinta tullaan sähköistämään tulevaisuudessa.

Omaisuuksien hallinnoinnin sisäinen valvonta

Kunnan omaisuus kirjataan kunnan taseeseen. Kunnan omaisuutta ja rahavaroja on hoidettava riskittävästi ja tuloa tuottavasti. Kunnan henkilöstön velvollisuutena on huolehtia siitä, ettei kunnan omaisuutta katoa ja että se pidetään kunnossa ja että sitä käytetään taloudellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Kunnan omaisuuteen kohdistuneet vahingonteot tai rikokset on tarvittaessa ilmoitettava poliisille.

Vuoden 2023 aikana havaittiin puute kunnan omaisuuden sisäisessä valvonnassa. Puute on korjattu ohjeistamalla henkilöstöä kunnan hankintoihin liittyvissä menettelytavoissa (maksuaikakorttien säilytys ja hallinta, laskujen asiatarkastus ja hyväksyntä). Asiasta on raportoitu tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle.

Tietohallinnon ja tietoturvan sisäinen valvonta

Tietohallintovastaava vastaa yleisestä tietoturvallisuuden valvonnasta ja seurannasta. Toimielimen ja tulosalueen sisäisestä tietoturvan toteuttamisesta ja valvonnasta vastaa esimies. Jokaisen työntekijän on omassa työssään noudatettava tietoturva- sekä tietosuojaohjeita ja määräyksiä.

Kunta tekee tiivistä yhteistyötä Savon ICT Palvelut Oy:n kanssa tietohallintoon ja tietoturvaan liittyen. Tietoturvapoikkeamasta ilmoittaminen on ohjeistettu kunnan intranet-sivuilla.

Kunnassa on tietosuojavaikuttava ja koko henkilöstö sekä luottamushenkilöt on koulutettu tietosuoja-asioihin. Tietosuoja- ja turvaa koskevat seuraavat ohjeistukset:

- Tietosuoja- ja tietoturvapoliittikka
- Henkilötietojen käsittely Sonkajärven kunnassa
- Henkilöstön tietosuoja- ja tietoturvaperiaatteet
- Luottamushenkilön tietosuoja- ja tietoturvaperiaatteet

Rekisteritietojen tarkastuspyyntö, tietopyyntö henkilötietojen käsittelystä sekä henkilörekisteriin talletetun henkilötiedon korjaamisvaatimus –lomakkeet löytyvät kunnan internet-sivuilta.

Kunnassa tehtiin vuonna 2023 yksi ilmoitus tietoturvapoikkeamasta. Asiasta tehtiin ilmoitus myös tietosuojan valvontaviranomaiselle.

1.2.2 Riskienhallinnan järjestäminen

Sonkajärven kunnan riskienhallintaprosessi koostuu kahdeksasta vaiheesta, jotka perustuvat riskienhallinnan kansainvälisiin suosituksiin ja standardeihin:

1. Toimintaympäristön määrittäminen
2. Tavoitteiden asettaminen ja perustehtävät
3. Riskien tunnistaminen
 - a. Riskien itsearviointi
 - b. Vuosittain tehtävä
 - c. Huomioidaan toimintaympäristön muutokset
4. Riskien arvioiminen
 - a. Riskien tunnistamisen yhteydessä
 - b. Arvioidaan todennäköisyyttä ja vaikuttavuutta asteikolla 1–4
5. Riskien vastaus (hallintatoimet)
 - a. Riskien priorisointi
 - b. Toimenpiteiden valinta
6. Valvontatoimenpiteet (kontrollit)
7. Raportointi
8. Seuranta

Riskienhallintaprosessin vaiheet 1 ja 2 dokumentoidaan kuntastrategiaan sekä vuosittain laadittavaan talousarvioon. Toimintaympäristö määritellään Sonkajärven kuntastrategiassa sekä vuosittaisessa talousarviossa, mutta siihen liittyviä muutoksia seurataan jatkuvasti ja niihin reagoidaan tarpeen mukaan. Sonkajärven kunnan perustehtäviä säätelevät useat lait ja asetukset. Tavoitteet asetetaan Sonkajärven kunnan kuntastrategiassa ja muissa strategioissa ja suunnitelmissa. Tavoitteita täsmennetään vuosittain talousarviossa.

Vaiheet 3–6 dokumentoidaan erilliseen vuosittain päivitettävään riskienhallintaohjelmaan. Riskienhallintaohjelma laaditaan toimielintasolla ja sen laatimisesta vastaavat toimielinten esittelijät. Ohjelman laatimiseen osallistuvat tulosalueiden esimiehet. Riskienhallintaohjelma käsitellään ao. toimielimessä talousarviovuoden keväällä ja tarvittaessa. Mikäli kesken tilikauden havaitaan merkittäviä uusia riskejä, tulee niistä raportoida välittömästi ao. toimielimelle. Riskit tulee käsitellä toimielimessä riskienhallintaprosessin vaiheiden 3–6 mukaisesti ja dokumentoida ne riskienhallintaohjelmaan.

Sivistyslautakunta on käsitellyt vuoden 2023 riskienhallintaohjelman 21.2.2023 ja kunnanhallitus 8.5.2023. Tekninen lautakunta on käsitellyt vuoden 2023 riskienhallintaohjelman 13.2.2024.

Vaiheet 7 ja 8 toteutetaan tilinpäätösprosessin yhteydessä. Riskienhallinnan toimeenpanosta, tuloksellisuudesta ja olennaisimmista riskeistä raportoidaan toimintakertomuksessa. Seurannalla tarkoitetaan riskienhallinnan tehokkuuden arviointia ja riskienhallinnan kehittämistä. Seurannasta vastaa kunnanhallitus.

1.2.3 Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä määriteltiin, että vuonna 2023 sisäisessä valvonnassa tullaan keskittymään sopimushallintaan; Siihen, että sopimukset on tehty voimassa olevan hankintalainsäädännön, hankintatoimea koskevia ohjeistusten ja hankintaohjeen mukaisesti. Lisäksi arvioidaan, miten sopimukset tukevat kunnan taloudellista ja tuloksellista toimintaa. Vuonna 2023 tehtyjen havaintojen ja selvitysten perusteella voidaan todeta, että sopimushallintaa on edelleen syytä kehittää. Kunnan tekemät, erityisesti kiinteistöjen ja maa-alueiden vuokraamista koskevat sopimukset on käytävä läpi. Lisäksi on kehitettävä sopimusten hallintaprosessia aina päätöksenteosta toimeenpanoon ja laskutukseen saakka. Edelleen on varmistettava, että päätökset, sopimusten sisältö ja toimeenpano vastaavat toisiaan.

Kunnan ostolaskuprosessia on edelleen kehitettävä. Asiatarkastajien ja hyväksyjien roolia on selkiytettävä.

1.2.4 Selonteon valmistelu ja käsittely

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko on valmisteltu johtoryhmässä käytyjen keskustelujen pohjalta. Johtoryhmässä ovat edustettuna toimielimien esimiehet/esittelijät. Selonteko sisältää kokonaiskat-
sauksen kunnan sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa. Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja.

	2023	2022
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
Toimintatuotot	3 677	3 828
Valmistus omaan käyttöön	18	20
Toimintakulut	-14 151	-33 156
Toimintakate	-10 455	-29 309
Verotulot	8 100	14 983
Valtionosuudet	4 462	16 218
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	135	9
Muut rahoitustuotot	607	629
Korkokulut	-161	-66
Muut rahoituskulut	-3	-2
Vuosikate	2 685	2461
Poistot ja arvonalentumiset	-1227	-1310
Tilikauden tulos	1 459	1 151
Tilinpäätössiirrot	-536	-85
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	922	1 066
Tuloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	26	11,6
Vuosikate/Poistot, %	219	188
Vuosikate euroa/asukas	739	671
Asukasmäärä	3 635	3 669

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta:

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön).

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli

vuosikate on siitä vähennettävien käyttöomaisuuden poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Kun tunnusluvun arvo on vähintään 100 %, oletetaan kunnan tai kuntayhtymän tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet. Investointitaso määritetään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta, jonka aikajänne on riittävä keskimäärän osoittamiseksi. Jos poikkeuksellisen suuri poistonalainen investointihanke ajoittuu suunnittelukaudelle tai investointeja on taloussuunnitelmassa leikattu ja siirretty suunnitelman ulkopuolelle, on investointitasoa arvioitava taloussuunnittelukautta pitemmällä jaksolla.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista poistonalaista investointitasoa. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa. Erityisesti silloin, kun kunnan talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon erot veroprosenteissa. Riittävä tulorahoitus voi kahdessa vertailukunnassa olla saavutettu erilaisella verorasitteella kuntalaisiin.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattavat olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulorahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määritellä sen perusteella. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen.

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan kassavarojen muutokset tilikaudella.

1.4 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella.

RAHOITUSLASKELMA

		2023	2022
TOIMINNAN RAHAVIRTA			
VUOSIKATE	2 685		2 461
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	507	3 192	2
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
INVESTOINTIMENOT	-2 216		-2 957
RAHOITUSOSUJEN INVESTOINTIMENOIHIIN	71		0
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	1 906	-239	6
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		2 954	-488
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET			
ANTOLAINAUSAMISTEN LISÄYS	0	0	-5
ANTOLAINAUSAMISTEN VÄHENNYS	0	0	-5
LAINAKANNAN MUUTOKSET			
PITKÄAJAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-1 701	-1 701	-720
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET			
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	1		5
SAAMISTEN MUUTOS	-58		519
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	-1 505	-1 562	1 599
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		-3 263	1 398
RAHAVAROJEN MUUTOS		-310	910
	RAHAVARAT 31. 12.	5 138	5 448
	1. 1.	5 448	4 538
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000€		9 160	6 621
Investointien tulorahoitus, %		125,2	83,2
Laskennallinen lainanhoitokate		3,4	2,6
Lainanhoitokate		1,5	3,2
Kassan riittävyys, pv		103	54
Asukasmäärä		3 635	3 669

INVESTOINNIT

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

LAINANHOITO

Laskennallinen lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

MAKSUVALMIUS*Kassan riittävyys (pv)*

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavarioihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

1.5 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

TASE	12/2023	12/2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	137	99
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	137	99
AINEELLISET HYÖDYKKEET	24 578	23 695
MAA- JA VESIALUEET	1 521	1 521
RAKENNUKSET	18 638	15 349
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	3 703	2 860
KONEET JA KALUSTO	235	244
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	8	8
ENNAKKOMAKS JA KESKENER HANKIN	474	3 713
SIJOITUKSET	2 373	4 913
OSAKKEET JA OSUUDET	2 113	4 653
MUUT LAINASAAMISET	75	75
MUUT SAAMISET	185	185
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	27 088	28 706
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
VALTION TOIMEKSIANNOT	151	182
LAHJOITUSRAHASTOJEN VARAT	355	359
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	507	541
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET	757	699
LYHYTAIKAISET SAAMISET	757	699
MYYNTISAAMISET	430	434
LAINASAAMISET	0	8
MUUT SAAMISET	251	141
SIIRTOSAAMISET	76	117
RAHAT JA PANKKISAAMISET	5 138	5 448
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	5 895	6 147
VASTAAVAA YHTEENSÄ	33 490	35 395

	12/2023	12/2022
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	9 332	9 934
MUUT OMAT RAHASTOT	44	44
EDELL TILIKAUS YLI-/ALIJÄÄMÄ	9 019	7 954
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	922	1 066
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	19 317	18 997
POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKS		
POISTOERO	4 215	1 429
VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 400	3 650
POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKS YHTEENSÄ	5 615	5 079
PAKOLLISET VARAUKSET		
MUUT PAKOLLISET VARAUKSET	507	0
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	507	0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
VALTION TOIMEKSIANNOT	151	182
LAHJOITUSRAHASTOJEN PÄÄOMAT	355	359
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	507	541
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN	5 070	6 632
LAINAT RAHOITUS- JA VAKUUTUSL	4 847	6 364
LAINAT JULKISYHTEISÖILTÄ	215	260
MUUT VELAT	8	8
LYHYTAIKAINEN	2 474	4 146
LAINAT RAH.-JA VAKUUT.LAITOKS.	378	517
LAINAT JULKISYHTEISÖILTÄ	45	45
SAADUT ENNAKOT	2	2
LYHYTAIKAISET OSTOVELAT	799	593
MUUT VELAT	142	1 552
SIIRTOVELAT	1 108	1 437
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	7 544	10 778
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	33 490	35 395

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	74,4	68,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	46,4	30,8
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 euroa	9 942	9 019
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	2 735	2 458
Lainakanta 31.12., 1000 euroa	5 485	7 186
Lainakanta 31.12., euroa/asukas	1 509	1 959
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 euroa	7 092	8 463
Lainat ja vuokravastuut 31.12., euroa/asukas	1 951	2 307
Lainasaamiset, 1000 euroa	75	75
Asukasmäärä	3 635	3 669

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvouden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku

kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

$$= \text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$$

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

$$= [\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla enakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.,

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.6 Kokonaistulot ja menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa liikelaitokset ja muut taseyksiköt on yhdistelty rivi riviltä. Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön. Valtionosuudet merkitään tuloihin tulonvähennyksenä silloin, kun niiden määrä on negatiivinen. Vähennyseriä tuloissa ovat lisäksi Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja menoissa Valmistus omaan käyttöön, Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot ja Pakollisten varausten muutos silloin, kun varausten määrä on tilikaudella kasvanut. Lyhytaikaisten lainojen ja Oman pääoman muutokset esitetään kumpikin nettoeränä joko tulona tai menona. Kokonaistulot ja -menot -laskelma on täsmäytettävissä rahoituslaskelmaan siten, että kokonaistulojen ja -menojen erotus on yhtä suuri kuin rahoituslaskelman Rahavarojen muutos vähennettynä Muut maksuvalmiuden muutokset -erän summalla.

TULOT		MENOT	
TOIMINTA		TOIMINTA	
TOIMINTATUOTOT	3 677 407	TOIMINTAKULUT	14 150 641
VEROTULOT	8 099 830	- VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	-18 473
VALTIONOSUUDET	4 462 336	KORKOKULUT	160 915
KORKOTUOTOT	135 428	MUUT RAHOITUSKULUT	3 289
MUUT RAHOITUSTUOTOT	606 715	TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	
INVESTOINNIT		+/- PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOS	-507 000
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIN	70 890	INVESTOINNIT	
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	1 905 942	INVESTOINTIMENOT	2 215 645
KOKONAISTULOT YHTEENSÄ	18 958 549	RAHOITUSTOIMINTA	
		PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	1 700 813
		KOKONAISMENOT YHTEENSÄ	17 705 830

Täsmäytys:

Kokonaistulot - Kokonaismenot = 18 958 549 - 17 705 830 = 1 252 719

Rahavarojen muutos -

Muut maksuvalmiuden muutokset = -309 680 - (-1 562 399) = 1 252 719

1.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous

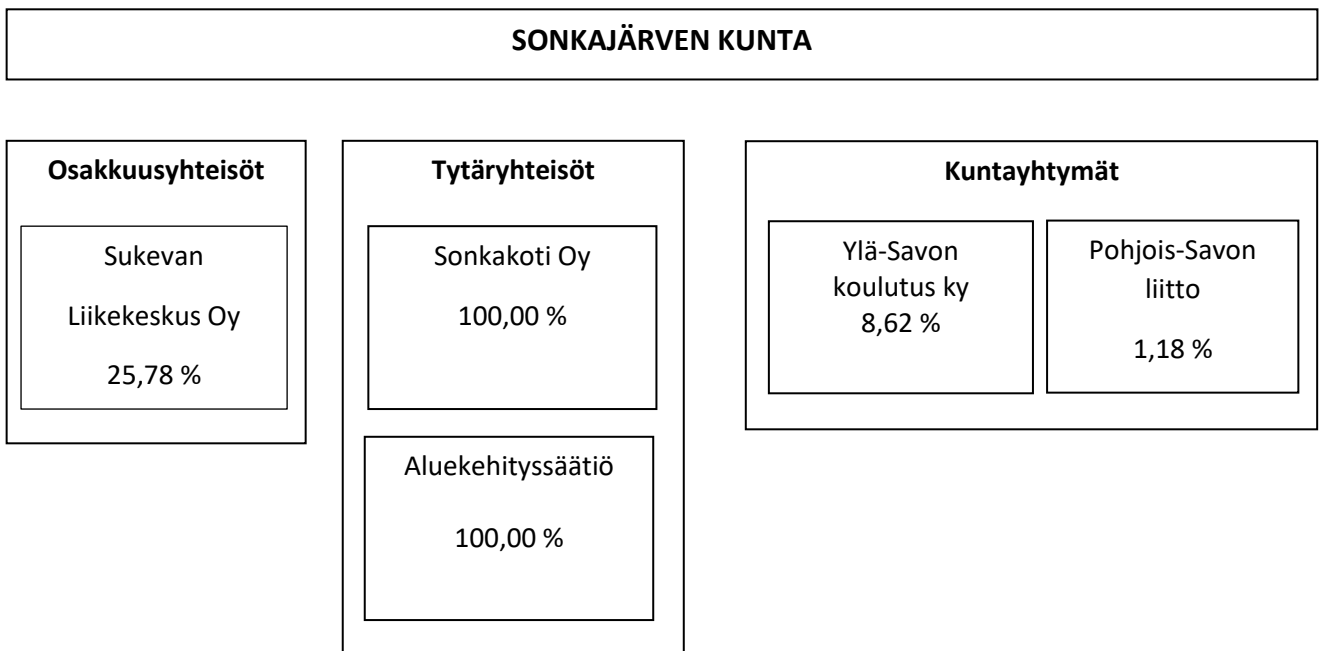
1.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Sonkajärven kuntakonserniin on vuonna 2023 kuulunut kaksi tytäryhteisöä, yksi osakkuusyhteisö sekä kaksi kuntayhtymää. Edelliseen vuoteen verrattuna kuntayhtymistä ovat poistuneet Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä sekä Vaalijalan kuntayhtymä.

KONSERNIRAKENNE 31.12.2023

1.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Omistajapolitiikka ja konserniohje ohjaavat konsernin toiminnan ohjausta. Tilikaudella 2023 omistajaohjaus tytäryhteisöille on ollut riittävää ja tiedonkulku on järjestetty tarkoituksenmukaisella tavalla. Kunnanjohtaja sekä luottamushenkilöt toimivat tytäryhteisöjen hallituksissa ja toteuttavat siten omistajapoliittista ohjausta tytäryhteisöihin. Lisäksi tapauskohtaisesti yhteisöedustajia voidaan ohjeistaa, yhtiöiden edustajia kuulla suullisesti ja järjestää suunnittelukokouksia merkittävistä konsernia koskevista asioista.

Vuoden 2023 talousarviossa kuntakonsernille on asetettu seuraavat tavoitteet:

Kuntakonsernille asetettavat tavoitteet	TP 2021	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Kertynyt ylijäämä/asukas, euroa	2 895	>0	>0	>0
Vuosikate/poistot, %	287	>80	>80	>80
Lainat ja vastuut/asukas, euroa	5 687	<10 000	<10 000	<10 000
Laskennallinen lainanhoitokate	4,27	>0,8	>0,8	>0,8

Kuntakonsernin kertynyt ylijäämä per asukas oli 3 525 euroa, vuosikate per poistot oli 199 %, lainat ja vastuut per asukas olivat 2 903 euroa ja laskennallinen lainanhoitokate oli 2,2. Kuntakonsernin tavoitteet saavutettiin erinomaisesti.

Tytäryhteisöille asetettiin seuraavat tavoitteet:

	TP 2021	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Sonkakoti Oy				
Asuntojen käyttöaste, %	96,9	97	97	97
Vuokrasaatavat, 1000 euroa	18	<15	<15	<15
Omavaraisuusaste, %	26,53	25	26	27
Aluekehityssäätiö				
Konsernin tilikauden tulos, 1000 euroa	19	>0	>0	>0
Aluepro Oy				
Koulutuksia, kpl	42	>50	>50	>50
Koulutuksiin osallistuneet henkilöt, lkm	615	>800	>800	>800
Tilikauden tulos	15	>0	>0	>0

Sonkakoti Oy:n asuntojen käyttöaste oli 95,7 %, eli jäi hieman tavoitteesta 97 %. Vuokrasaatavien määrä ylitti maksimitavoitteen 15 000 euroa (toteuma 18 000 euroa). Omavaraisuusaste ylitti tavoitteen 25 % ollen 32,09 %. Aluekehityssäätiön tulos oli 38 754,38 € ylijäämäinen eli ylitti tavoitteen. Aluepro Oy myytiin 24.2.2023 MediaBot Oy:lle.

SONKAKOTI OY

Sonkakoti Oy on Sonkajärven kunnan omistama kiinteistöyhtiö, jonka vastuulla on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja Sonkajärven kunnan alueella. Yhtiöllä on hallinnassaan 300 vuokra-asuntoa, joista 80 % sijaitsee Sonkajärven taajamassa ja loput Suvevan taajamassa.

Sonkakoti Oy Strategia 2022 – 2030

- Vuokra-asuntojen määrä ja laatu vastaa kysyntää
- Remontin yhteydessä asunnot korjataan esteettömäksi
- Etätöiden mahdollistaminen (Laajakaista + kaapeliTV)
- Sähköiset palvelut
- Huippu palvelua asukkaille
- Pihamaat / yleisilme pidetään siistinä
- Asuntojen edullisuus

Seurattavat mittarit

- Käyttöaste %
- Laajakaista asuntojen määrä %
- Esteettömien asuntojen määrä %
- Lainasalkun koko €/m²
- Energjakulutukset
- Asukastytyväisyyskysely

Tunnusluvut

Tunnusluvut/mittarit	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Asuinrakennukset, kpl	54	54	54
Asuinrakennukset, rakennustilavuus, m ³	59 743	59 743	59 743
Asuinhuoneistoala, m ²	15 685	15 685	15 685
Huoneistot, kpl	300	300	300
Toimistorakennukset, kpl	1	1	1
Toimistorakennus, kunnantalo, rak.tilavuus m ³	2 400	2 400	2 400
Toimistorakennus, kunnantalo, m ²	665	665	665
Liikevaihto, 1 000 €	1 849	1 988	1 932
Henkilökunta, henkilöitä	4	4	4
Keskivuokra, asuinhuoneistot €/m ²	8,78	9,13	9,13
Vuokra, kunnantalo €/m ² , alv 0 %	14,40	15,80	15,80
Vuokra, kunnantalo €/m ² , alv 24 %	17,85	19,59	19,59
Asuntojen vaihtuvuus, %	20,7	20	25
Asuntojen käyttöaste, %	97,1	97	95,7
Omavaraisuusaste, %	30,29	27	32,09
Maksuvalmius, quick ratio	0,44	0,4	0,37
Vuokrasaavat, 1 000 €	17	15	18
Lainakanta, 1 000 €	5 050	4 560	4 740
Lainanlyhennykset, 1 000 €	492	458	423
Poistot, 1 000 €	303	293	291
Rahoitustuotot ja kulut, 1 000 €	53	96	160

ALUEKEHITYSSÄÄTIÖ

Aluekehityssäätiön toiminta vuonna 2023 noudatti vuonna 2016 tehtyä strategista valintaa siirtää Aluekehitys, Aluetutkimus ja Aluekoulutus Aluepro Oy:lle. Aluekehityssäätiö omisti Aluepro Oy:n osake-enemmistön.

Aluepro Oy myytiin 24.2.2023 MediaBot Oy:lle. Vuoden 2023 kuluessa Aluekehityssäätiöllä ei ollut työntekijöitä eikä toimintaa.

Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto oli Aluekehityssäätiön hallinnoima rahasto, joka lakkautettiin 7.11.2023 ja jäljellä olevat rahat palautettiin sijoittaneille. Rahaston v. 2023 toiminnasta on laadittu vuosikatsaus.

Rahasto myönsi Aluepro Oy:lle pääomalainaa 37 000,00 euroa (hallituksen päätös 11.10.2019) toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Aluepro Oy maksoi velan 24.2.2023.

Konsernin liikevaihto v. 2023 oli 0,053 miljoonaa € ja Aluekehityssäätiön liikevaihto v. 2023 oli 0,053 miljoonaa €. Konsernin tulos oli 38 754,38 € ylijäämäinen ja Aluekehityssäätiön tulos oli 38 754,38 € ylijäämäinen.

Säätiön hallitus päätti hakea Säätiön selvitystilaan. Patentti ja rekisterihallitus määräsi 19.12.2023 Säätiön selvitystilaan. Velkojille on annettu julkinen haaste, joka päättyy 5.4.2024.

1.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kunnanvaltuuston hyväksyi Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkamista koskevan sopimuksen 23.01.2023 § 3. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä lakkasi olemasta 28.2.2023.

Hyvinvointialueuudistuksen voimaantulon (616/2021) 20 §:n mukaisesti Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri siirtyi varoineen ja velkoineen sekä sitoumuksineen osaksi Pohjois-Savon hyvinvointialuetta 1.1.2023.

Hyvinvointialueuudistuksen voimaantulon (616/2021) 20 §:n mukaisesti myös Vaalijalan kuntayhtymän toiminta siirtyi pääosin Pohjois-Savon hyvinvointialueelle varoineen, velkoineen ja sitoumuksineen. Vaalijalan kuntayhtymä jakautui siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon osa muuttui osaksi hyvinvointialuetta 1.1.2023. Vaalijalan kuntayhtymän koulutoiminta jatkuu uudessa kuntayhtymässä. Kunnanvaltuusto hyväksyi jakautumissopimuksen 02.05.2022 § 1. Kunnanhallitus teki päätöksen 21.02.2022 § 42, että Sonkajärven kunnalla ei ole halukkuutta liittyä perustettavan uuden kuntayhtymän jäsenkunnaksi.

Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston ohjeistuksen mukaisesti kunnista hyvinvointialueelle siirtyvät omaisuus- ja pääomaerät kirjataan alkusaldojen muutoksina tilinavaukseen päiväykselle 1.1.2023. Vuoden 2023 tilinavauksen yhteydessä alkusaldojen muutoksina on kunnan taseessa kirjattu lausunnon mukaisesti peruspääoman muutoksena (598 350,27 €) Sonkajärven kunnan osuus SOTE kuntayhtymän purkamisesta. Lisäksi vuoden 2023 tilinavauksen yhteydessä alkusaldojen muutoksina on kunnan taseessa kirjattu lausunnon mukaisesti Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän jäsenosuus (1 184 604,73 €), Vaalijalan kuntayhtymän jäsenosuus (44 041,14 €) ja hyvinvointialueelle siirtyvä lomapalkkavelka (27 936,08 €) siirtyneen henkilöstön osalta peruspääomaa vastaan. Kirjaukset on toteutettu tase-erien välisinä siirtoina.

Vuonna 2023 tehtiin päätös kunnan vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisestä. Sonkajärven Vesi Oy aloitti toimintansa 1.1.2024.

1.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Aluekehityssäätiön hallitus päätti hakea Säätiön selvitystilaan. Patentti ja rekisterihallitus määräsi 19.12.2023 Säätiön selvitystilaan. Velkojille on annettu julkinen haaste, joka päättyy 5.4.2024. Aluekehityssäätiö tulee purkautumaan vuoden 2024 aikana.

Sonkajärven kunnan vesihuoltolaitos on yhtiöitetty ja Sonkajärven Vesi Oy on aloittanut toimintansa 1.1.2024. Sonkajärven kunta omistaa Vesi Oy:n 100 %:sesti, joten yhtiöstä tulee kunnan tytäryhtiö ja osa kuntakonsernia.

1.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Kunnan konserniohjeessa luodaan puitteet Sonkajärven kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistusohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kunnan yhteisöistä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen.

Valtuusto määrittelee kunnan tavoitteet ja niiden mukaisen omistajapolitiikan linjaukset, päättää kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista ja hyväksyy konserniohjeet.

Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnanhallitus nimeää edustajat tytär- ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin tai vastaaviin kokouksiin sekä antaa ohjeet kuntaa eri yhteisöjen ja säätiöiden hallintoelimiä edustaville henkilöille kunnan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin.

Tilikauden aikana ei ole raportoitu merkittävästä poikkeamista.

Kunnanhallitus seuraa kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa ja tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia havaitsemistaan epäkohdista. Kunnanhallitus myös vastaa tytäryhtiöiden valvonnan järjestämisestä, antaa konserniohjetta yksityiskohtaisemmat ohjeet tai delegoi ohjeiden antamisvaltuudet kunnan muulle viranomaiselle sekä antaa tilinpäätöksen yhteydessä valtuustolle selvityksen konserniyhteisöjen toiminnasta ja taloudesta.

Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan konsernipolitiikkaa, vastaa konserniohjeen mukaan kunnanjohtajalle kuuluvista tehtävistä, seuraa omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa kunnanhallitukselle. Kunnanjohtaja seuraa kuntakonsernin ja konserniohjeiden toimivuutta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämisestä kunnanhallitukselle. Kunnanjohtajalla on oikeus osallistua tytäryhtiöiden hallituksen tai vastaavan toimielimen kokoukseen, jossa hänellä on läsnäolo- ja puheoikeus.

Konserniraportoinnissa tytäryhtiöt ovat noudattaneet konserniohjeen määräyksiä ja toimittaneet toimielintensä esityslistat ja pöytäkirjajäljennökset kunnanjohtajalle. Tytäryhtiöt ovat myös raportoineet toiminnastaan ja taloudestaan välitilinpäätöksen 30.6.2023 ja tilinpäätöksen 2023 yhteydessä. Konsernitalinpäätös

2023 on laadittu kunnan tilinpäätöksen yhteydessä. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhteisöt, osakkuusyhtiöt sekä kuntayhtymät. Konsernitilinpäätös käsittää konsernitaseen, -tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Keskitetysti järjestettyjä toimintoja kuntakonsernissa voivat olla muun muassa rahoitus- ja sijoitustoiminta, maksuliikenteen hoito, hankinnat ja riskienhallinta, vakuuttaminen, henkilöstöpolitiikka ja tietohallinto. Myös tiedottaminen ja markkinointi voidaan kuntakonsernissa hoitaa keskitetysti. Keskitettyjä konsernitoimintoja ei tilikaudella ole ollut, lukuun ottamatta ICT-palveluita, jotka ostetaan Savon ICT Palvelut Oy:ltä ja joita käyttää joiltakin osin myös Sonkakoti Oy.

Tytäryhteisöjen riskienhallinta on järjestetty noudattamaan mahdollisuuksien mukaan yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa kunnan kanssa. Riskien vakuuttamisessa on noudatettu yhtenäisiä toimintaperiaatteita. Konsernivalvonta on järjestetty tytäryhtiöiden toimintaympäristö ja kokonaisuus huomioiden tarkoituksenmukaisella ja riittävällä tavalla.

1.7.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernilaskelmat vuosien 2022 ja 2023 osalta eivät ole vertailukelpoisia. Vuoden 2023 laskelmista ovat poistuneet seuraavat kuntayhtymät: Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri sekä Vaalijalan kuntayhtymä.

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut**Tuloslaskelma**

	Vuosi 2023		Vuosi 2022	
Toimintatuotot		7 372 751		30 895 609
Toimintakulut		-17 126 994		-60 426 631
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		798		21 583
Toimintakate		-9 753 444		-29 509 439
Verotulot		8 050 432		14 936 660
Valtionosuudet		4 462 336		17 815 626
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	149 202		12 399	
Muut rahoitustuotot	607 722		633 156	
Korkokulut	-322 038		-165 872	
Muut rahoituskulut	-4 366	430 520	-50 938	428 745
Vuosikate		3 189 844		3 671 591
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 600 784		-2 441 606	
Omistuksen eliminointierot				
Arvonalentumiset	-5 130	-1 605 914	-39 807	-2 481 413
Satunnaiset erät		29 522		-7 638
Tilikauden tulos		1 613 452		1 182 540
Tilinpäätössiirrot		549		-79
Tilikauden verot		0		-1 000
Laskennalliset verot		-17 926		-42 951
Vähemmistöosuudet		0		-775
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		1 596 076		1 137 735

Konsernituloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot/Toimintakulut %	43,0	51,1
Vuosikate/Poistot, %	199	148,0
Vuosikate, €/asukas	878	1 001
Asukasmäärä 31.12.	3 635	3 669

Konsernin rahoituslaskelma**Rahoituslaskelma**

	Vuosi 2023		Vuosi 2022	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	3 189 844		3 671 591	
Satunnaiset erät	29 522		-7 638	
Tilikauden verot	0		-1 000	
Tulorahoituksen korjauserät	523 755	3 743 121	-96 819	3 566 134
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 451 684		-4 943 538	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	74 923		6 761	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutust	1 906 592	-470 168	32 978	-4 903 799
Toiminnan ja investointien rahavirta		3 272 953		-1 337 665
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys			-4 708	
Antolainasaamisten vähennys		0		-4 708
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	113 458		1 180 152	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 184 183		-1 644 080	
Lyhytaikaisten lainojen muutos		-2 070 725	1 038 013	574 085
Oman pääoman muutokset		-248 067		114 952
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muuto	236 179		20 505	
Vaihto-omaisuuden muutos	-11 468		38 288	
Saamisten muutos	-50 496		265 282	
Korottomien velkojen muutos	-1 446 347	-1 272 132	1 798 918	2 122 993
Rahoituksen rahavirta		-3 590 924		2 807 322
Rahavarojen muutos		-317 971		1 469 656
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	6 122 690		9 581 376	
Rahavarat 1.1.	6 440 661	-317 971	8 111 720	1 469 656
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut				
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä				
5 vuodelta, €		7 774 986		3 885 576
Investointien tulorahoitus, %		134,2		74,4
Laskennallinen lainanhoitokate		2,2		8,4
Kassan riittävyys		101		52

Konsernitase**VASTAAVAA****Vuosi 2023 Vuosi 2022****PYSYVÄT VASTAAVAT**

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	8 480	154 998
Muut pitkävaikutteiset menot	143 324	135 377
Ennakkomaksut	0	2 520
	<u>151 804</u>	<u>292 895</u>

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	1 814 373	1 944 512
Rakennukset	21 779 128	26 219 074
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 741 674	3 019 105
Koneet ja kalusto	339 893	1 080 118
Muut aineelliset hyödykkeet	7 568	52 207
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	534 641	5 902 592
	<u>28 217 277</u>	<u>38 217 608</u>

Sijoitukset

Osakkuusyhteisöosuudet	41 825	232 487
Muut osakkeet ja osuudet	917 854	1 140 110
Muut lainasaamiset	18 173	18 173
Muut saamiset	185 426	200 600
	<u>1 163 278</u>	<u>1 591 370</u>

TOIMEKSIANTOJEN VARAT

Valtion toimeksiannot	124 618	73 435
Lahjoitusrahastojen varat	355 123	402 151
Muut toimeksiannot	18 452	250 014
	<u>498 192</u>	<u>725 600</u>

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus	87 616	
Aineet ja tarvikkeet	3 333	105 393
Muu vaihto-omaisuus	84 283	72 853
	<u>87 616</u>	<u>178 246</u>

Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset

Myyntisaamiset	0	0
Lainasaamiset	240	
Muut saamiset	0	-6
Siirtosaamiset	0	189
	<u>240</u>	<u>183</u>

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset	442 331	1 265 371
Lainasaamiset	0	20 667
Muut saamiset	293 830	515 202
Siirtosaamiset	34 690	455 880
	<u>770 851</u>	<u>2 257 120</u>

Rahoitusarvopaperit

Sijoituks rahamarkkinainstrum	0	0
Muut arvopaperit	304 351	221 552
	<u>304 351</u>	<u>221 552</u>

Rahat ja pankkisaamiset

	5 818 338	9 359 824
--	-----------	-----------

VASTAAVAA YHTEENSÄ**37 011 947 52 844 399**

<u>VASTATTAVAA</u>	Vuosi 2023	Vuosi 2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	9 331 616	9 933 975
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	0	1 655
Arvonkorotusrahassto	29 503	29 503
Muut omat rahastot	560 362	845 861
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	11 218 445	11 051 585
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 596 076	1 137 735
	<u>22 736 002</u>	<u>23 000 314</u>
VÄHEMMISTÖOSUUDET	15 322	67 612
POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKSET		
Vapaaehtoiset varaukset	200 000	
Muut pakolliset varaukset		0
	<u>200 000</u>	<u>0</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	542 756	244 453
	<u>542 756</u>	<u>244 453</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	124 618	74 783
Lahjoitusrahastojen pääomat	356 751	405 804
Muut toimeksiantojen pääomat	19 397	18 740
	<u>500 766</u>	<u>499 327</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 983 336	17 798 369
Lainat julkisyhteisöiltä	335 198	435 249
Muut velat	7 750	7 750
Laskennalliset verovelat	178 375	135 566
	<u>9 504 659</u>	<u>18 376 934</u>
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	774 361	2 489 041
Lainat julkisyhteisöiltä	76 008	107 587
Saadut ennakot	25 036	103 182
Ostovelat	997 526	2 472 911
Muut velat	247 857	1 602 863
Siirtovelat	1 373 729	3 827 574
Laskennalliset verovelat	17 926	52 600
	<u>3 512 443</u>	<u>10 655 758</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>37 011 947</u>	<u>52 844 399</u>

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste %	62,1	43,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	65,3	45,5
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) 1000 €	12 815	12 189
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) €/asukas	3 525	3 322
Konsernin lainat €/asukas	2 797	5 677
Konsernin lainakanta 31.12. 1000 €	10 169	20 830
Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 euroa	10 553	21 872
Lainat ja vuokravastuut 31.12. euroa/asukas	2 903	5 961
Konsernin lainasaamiset 31.12. 1000 €	18	18
Kunnan asukasmäärä	3 635	3 669

1.8 Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Tuloslaskelman mukaan tilikauden tulos on 1 458 585,76 euroa.

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että tilikauden 2023 tulokseen vaikuttavina toimenpiteinä toteutetaan seuraavat toimenpiteet:

1. Tehdään poistoeroa lisäävä (-), varauksia vähentävä (+) kirjaus 2 800 000 euroa terveyskeskuksen peruskorjauksen ja 100 000 euroa kirjaston iv-saneerauksen osalta.
2. Tehdään suunnitelman mukaisia poistoja vastaavat, poistoeroa vähentävät (+) kirjaukset yhteensä 113 720,54 euroa: Rutakon koulu, Sonkajärvi-lisalmi siirtoviemäri, Mosaiikin keittiön investointi, Sukevan kyläkeskuksen katto ja Arkistotilat terveyskeskuksessa.
3. Tehdään investointivarausta lisäävät (-) kirjaukset yhteensä 650 000 euroa: Torin rakentaminen (investointi 4312) 100 000 euroa, Sonkajärven latukoneen uusiminen (investointi 3502) 200 000 euroa, Sukevan päiväkodin julkisivun ja katon maalaus (investointi 5314) 210 000 euroa ja Jäähallin kylmäaineen muutostyöt, jäähdytyskoneisto (investointi 5568) 140 000 euroa.
4. Tilikauden ylijäämä 922 306,30 euroa kirjataan taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien yli/alijäämättilille.

2 Talousarvion toteutuminen

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Toteutumisvertailussa noudatetaan vastaavaa rakennetta. Toteutumisvertailu on laadittu sillä tarkkuudella, jolla valtuusto on hyväksynyt tavoitteen, määrärahan tai tuloarvion yksittäiselle tehtävälle, hankkeelle tai muulle meno- tai tuloerälle.

2.1 Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalousosan toteutumisvertailu noudattaa talousarvion toimielin- ja tulosaluerakennetta. Talouden toteutumisen lisäksi esitetään tavoitteiden toteutuminen mahdollisine poikkeamineen. Valtuusto on hyväksynyt käyttötalousosan talousarviossa määrärahat ja tuloarviot toimielintasolla (sitova taso) sekä asettanut tavoitteet tulosalueittain.

2.1.1 Keskusvaalilautakunta

Tulosalue: Vaalit

Kustannuspaikat: Eduskuntavaalit, presidentinvaalit, EU-vaalit, kuntavaalit

Tilivelvolliset: Keskusvaalilautakunta, keskusvaalilautakunnan sihteeri

Valtiollisten ja kunnallisten vaalien toimittaminen; vaalipäivän äänestys ja ennakoäänestys (yleinen, koti- ja laitosäänestys).

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 – TA 2023 (muutos)
10 Keskusvaalilautakunta					
TOIMINTATUOTOT (€)	8 000,000	0,000	8 000,000	7 459,200	-540,800
TOIMINTAKULUT (€)	-18 000,000	0,000	-18 000,000	-14 182,120	3 817,880
TOIMINTAKATE (€)	-10 000,000	0,000	-10 000,000	-6 722,920	3 277,080
Kokonaiskustannukset (€)	-18 000,000	0,000	-18 000,000	-14 182,120	3 817,880

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

Eduskuntavaalit toimitettiin 2.4.2023. Ennakoäänestyksen ajanjakso oli 22.-28.3.2024. Suomi jakautuu 13 vaalipiiriin. Sonkajärvi kuuluu Savo-Karjalan vaalipiiriin. Vaaleissa valittiin 200 kansanedustajaa eduskuntaan, Savo-Karjalan vaalipiiristä valittiin 15 kansanedustajaa. Kunnassa oli vuoden 2023 eduskuntavaaleissa 3108 äänioikeutettua, näistä ennakkoon äänesti 1385 henkilöä (44,6 %) ja varsinaisena vaalipäivänä 771 henkilöä (24,8 %). Äänestysprosentti kunnassa oli kokonaisuudessaan 69,4 %. Savo-Karjalan vaalipiirin äänestysprosentti oli 67,5 %.

Vaalien toimittamiskustannuksista vastaavat pääsääntöisesti oikeusministeriö ja kunnat. Kunnat vastaavat keskusvaalilautakunnan menoista sekä ennakoäänestämisen sekä vaalipäivän äänestämisen järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista. Oikeusministeriö suoritti kunnalle oikeusministeriön 29.6.2023 päätöksen mukaisesti kertakorvauksen vaalimenoista, joka oli 2,4 euroa jokaiselta vuoden 2023 eduskuntavaalien lainvoimaiseen äänioikeusrekisteriin otetulta kunnan asukkaalta.

2.1.2 Tarkastuslautakunta

Tulosalue: Tarkastustoimi

Kustannuspaikka: Tarkastustoimi

Tilivelvolliset: Tarkastuslautakunta

Valtuuston päätettävien hallinnon ja talouden tarkastusta koskevien asioiden valmistelu sekä valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi kunnassa ja kuntakonsernissa. Lisäksi tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä.

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 – TA 2023 (muutos)
11 Tarkastuslautakunta					
TOIMINTAKULUT (€)	-37 100,000	0,000	-37 100,000	-26 713,470	10 386,530
TOIMINTAKATE (€)	-37 100,000	0,000	-37 100,000	-26 713,470	10 386,530
Laskennalliset kulut (€)	-1 340,000	0,000	-1 340,000	-1 482,990	-142,990
Kokonaiskustannukset (€)	-38 440,000	0,000	-38 440,000	-28 196,460	10 243,540
Työsuunnitelman painopiste- alueet (lkm)	12,000			16,000	
Koulutukset (kpl)	2,000			1,000	
Tilintarkastajan antamat suulli- set ja kirjalliset raportit (lkm)	4,000			2,000	
Tarkastus (kpl)	9,000			10,000	
Ostetut tilintarkastuspäivät, ti- lintarkastaja (pv)	9,000			8,500	
Ostetut tilintarkastuspäivät, avustava tilintarkastaja (pv)	6,000			9,500	

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

Toimikauden alussa on laadittu tarkastuslautakunnan työsuunnitelma painopistealueineen, jonka pohjalta tarkennetaan vuosittainen työohjelma. Tarkastuslautakunta on seurannut toimielinten ja viranhaltijoiden päätöksiä sekä kuullut arviointityön pohjaksi viranhaltijoita ja toimielinten puheenjohtajia sekä tytäryhteisöjen, henkilöstön, Sonkajärven Yrittäjien ja MTK:n edustajia. Kunnanhallituksen vuoden 2022 toimintakertomukseen sisältyvä selvitys kunnanvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta on tarkastettu.

Yhteenvetona vuoden 2022 tarkastuksista on laadittu 17.5.2023 arviointikertomus vuodelta 2022, jonka kunnanvaltuusto on käsitellyt 12.6.2023. Arviointikertomuksessa on edellisten vuosien arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi. Kunnanhallituksen selvitys vuoden 2022 arviointikertomuksessa esitetystä havainnoista on käsitelty tarkastuslautakunnan kokouksessa 26.10.2023. Tarkastuslautakunta on antanut 3.10.2023 väliarviointiraportin vuodelta 2023, jonka kunnanvaltuusto on käsitellyt 13.11.2023.

Tarkastuslautakunta on käsitellyt sidonnaisuusilmoitusten päivitykset 14.12.2023 ja antanut ne kunnanvaltuustolle tiedoksi. Kunnanvaltuusto merkitsi sidonnaisuusilmoitusten päivitykset tiedoksi 5.2.2024.

Tilintarkastuspalvelut ja tarkastuslautakunnan sihteeritehtävät on ostettu BDO Auditor Oy:ltä.

2.1.3 Kunnanhallitus ja valtuusto

Tulosalue: Yleishallinto

Kustannuspaikat: Valtuusto, kunnanhallitus, avustukset, jäsenmaksut ja maksuosuudet, hankerahat, edustus ja suhdetoiminta, toimikunnat ja työryhmät, keskustuimisto, asiointipiste, ICT-palvelut, asumispalvelut, henkilöstöpalvelut, talouspalvelut, muu toiminta, pakolaisten palvelut

Tilivelvolliset: Kunnanhallitus, kunnanjohtaja, talous- ja hallintojohtaja

Yleishallinto vastaa kunnan hallinnosta, talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista sekä kunnanhallituksen ja valtuuston päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta sekä asianhallinnasta ja arkistotoimesta.

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 – TA 2023 (muutos)
120 Yleishallinto					
TOIMINTATUOTOT (€)	104 260,000	751 000,000	855 260,000	277 737,740	-577 522,260
TOIMINTAKULUT (€)	-2 111 530,000	-62 640,000	-2 174 170,000	-2 414 363,010	-240 204,550
TOIMINTAKATE (€)	-2 007 270,000	688 360,000	-1 318 910,000	-2 136 625,270	-817 726,810
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-12 100,000	0,000	-12 100,000	-16 780,200	-4 680,200
Laskennalliset tuotot (€)	1 239 750,000	0,000	1 239 750,000	1 114 805,350	-124 944,650
Laskennalliset kulut (€)	-102 650,000	0,000	-102 650,000	-99 020,980	3 629,020
Kokonaiskustannukset (€)	-2 226 280,000	-62 640,000	-2 288 920,000	-2 530 164,10	-241 255,730
Kokoukset, valtuusto (kpl)	7,000			9,000	
Kokoukset, hallitus (kpl)	15,000			15,000	
Kokoukset, vanhus- ja vammaisneuvosto (kpl)	4,000			4,000	
Kokoukset, kyläparlamentti (lkm)	4,000			4,000	
Kokoukset, nuorisovaltuusto (kpl)	5,000			3	

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

Yleishallintoa työllisti vuoden aikana erityisesti kunnan vesihuoltolaitoksen yhtiöittäminen. Valtuusto koontui vuoden 2023 aikana 9 kertaa ja kunnanhallitus 15 kertaa. Vanhus- ja vammaisneuvosto sekä kylä- ja yhdistysparlamentti kokoontuivat kumpikin 4 kertaa.

Avustuksia jaettiin seuraavasti: Vauvarahat 9 000 euroa, vesihuoltoavustukset 9 000 euroa ja kyläseurojen energiatuki 2 400 euroa.

Yleishallinnon kustannuspaikan toimintakate oli -233 000 euroa (TA -286 000 euroa), asiointipisteen -60 000 euroa (TA -84 000 euroa), ICT-palvelujen -178 000 euroa (TA -180 000 euroa), henkilöstöpalvelujen -125 000 euroa (TA -125 000 euroa), talouspalvelujen -434 000 euroa (TA -439 000 euroa) ja toimialahallinto- ja talouspalvelujen -167 000 euroa (TA -195 000 euroa). Henkilöstöpalveluihin sisältyvän työterveyshuollon menot olivat -62 000 euroa, josta kela-korvauksia saatiin 29 000 euroa.

Verotuskustannukset olivat -40 000 euroa. Ukrainalaisiin pakolaisiin liittyvät kustannukset olivat -129 000 euroa, ja korvauksia valtiolta saatiin 156 000 euroa.

Kuntaliiton jäsenmaksu oli -8 000 euroa ja Pohjois-Savon liiton -32 000 euroa. Ylä-Savon Veturin kuntarahaosuus oli -12 000 euroa.

Tulosalue: Työllistäminen

Kustannuspaikat: Työpaja, työmarkkinatuen kuntaosuus, työllistämishankkeet, nuorten kesätyöllistäminen

Tilivelvolliset: Kunnanhallitus, työllisyssihteeri, talous- ja hallintojohtaja

Työllistämisen tulosalue tarjoaa nuorille ja pitkäaikaistyöttömille mahdollisuuksia työllistymiseen ja työelämään tai koulutukseen sijoittumiseen. Panostamalla nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen edistetään kuntalaisten ja erityisesti nuorten hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä. Työllisyyden kuntakoikeilu palvelee Sonkajärveläisiä, jotka siirtyvät TE- palveluista kunnan asiakkaiksi.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023	Toteuma 2023
Elinkeinoelämän kehittämisen	Työllisyyden parantaminen, työttömyysprosentti alle 11	Turvaamme oman työllistämisyksikön toiminnan	Työttömyysprosentti	Työttömyysprosentin vuosittainen keskiarvo alle 11 %	10,5 (< 11)
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opis-kelua	Nuorten kesätyöllistämiseen varatun määrärahan käyttö	Nuorten kesätyöllistämiseen varatulla määrärahalla työllistetty vähintään 38 nuorta	40 (>38)

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 – TA 2023 (muutos)
160 Työllistäminen					
TOIMINTATUOTOT (€)	236 300,000	0,000	236 300,000	191 187,580	-45 112,420
TOIMINTAKULUT (€)	-857 930,000	100 000,000	-757 930,000	-612 106,820	145 823,180
TOIMINTAKATE (€)	-621 630,000	100 000,000	-521 630,000	-420 919,240	100 710,760
Laskennalliset tuotot (€)	0,000	0,000	0,000	163,200	163,200
Laskennalliset kulut (€)	-54 290,000	0,000	-54 290,000	-33 141,320	21 148,680
Kokonaiskustannukset (€)	-912 220,000	100 000,000	-812 220,000	-645 248,140	166 971,860
Työllistettyjen määrä (kpl)	21,000			24,000	

Työttömät työnhakijat (lkm)	154,000	157,000
Asiakkaat, 300 pv passiivista työmarkkinatukea saaneet (hlö)	47,000	33,000
Valmennettavat (lkm)	77,000	56,000
Valmennettavat, alle 29v (lkm)	26,000	25,000

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

1651 Työpaja

Työpajatoiminta vastaa aktivointimahdollisuuksien suunnittelusta ja toteutuksesta yhteistyössä kunnan muiden toimialojen ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Työpajan yksilö- ja ryhmävalmennuksella parannetaan asiakkaan valmiuksia edetä työmarkkinoille tai tutkintoon johtavaan koulutukseen ja annetaan sosiaalista tukea elämäntapojen muutokseen. Valmennettavien määrä oli 56 henkilöä (2022: 77, 2021: 75). Valmennettavien määrän vähenemiseen ovat voineet vaikuttaa hyvinvointialueen muuttuneet linjaukset kuntouttavaan työtoimintaan ohjaamisessa, oppivelvollisuuden laajentaminen ja työikäisen väestön väheneminen alueella. Kuntouttavan työtoiminnan lisäksi asiakkaita ohjataan muun muassa työkokeiluihin ja oppisopimuskoulutuksiin. Työkokeilussa asiakas pääsee tutustumaan läheltä uuden alan työtehtäviin. Oppisopimuskoulutuksessa asiakas opiskelee uuteen ammattiin työpaikkaohjaajan ohjauksessa. Työkokeilua ja oppisopimuskoulutusta tehtiin pääasiassa työpajan seinien ulkopuolella.

Työpaja ylläpitää Sonkajärven ja Sukevan kirpputoreja ja ekokierrätyspistettä. Asiakaspalvelupisteet palvelivat kuntalaisia normaalisti.

Työllistämistoiminnan määrärahoista palkattiin 17 kesätyöntekijää, jotka työskentelivät työpajalla, maalaus-tehtävissä, päiväkodilla, Tuulikanteleessa vanhustyössä, Melodianmehtä-taidepolun rakentamisessa, Volo-kinpolulla ja Eukonkannoissa. Kesätyöntekijöiden ohjauksessa tehtiin yhteistyötä kunnan muiden toimialojen ja sidosryhmien kanssa.

Työpajan ja työllistämistoiminnan määrärahoista palkattiin palkkatuettuun työhön yhteensä 13 henkilöä (2022: 21, 2021: 31). Osa kuntaan työllistetyistä suorittaa oppisopimuskoulusta. Velvoitetöyöllistettyjä työllistettiin kolme. Työllistettävien määrä vaihtelee vuosittain asiakaskunnan tarpeiden ja työmarkkinoiden tilanteen mukaan. Työllistämisen tavoitteena ei ole työllistää mahdollisimman monta asiakasta tai mahdollisimman vähän asiakkaita vaan kasvattaa niiden asiakkaiden työkykyä tai osaamista, joiden työllistyminen avoimille työmarkkinoille sitä edellyttää. Tulosalue pääsi tavoitteeseen, sillä asiakkaille pääasiallisesti pystyttiin löytämään tarvetta vastaavat työjaksot.

1652 Työmarkkinatuen kuntaosuus

Kunta maksaa työmarkkinatuesta sitä suuremman osan, mitä kauemmin henkilö on ollut työttömänä. Tällä hetkellä valtio rahoittaa työmarkkinatuen kokonaan sen maksuerän loppuun, jonka aikana henkilölle on maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella yhteensä 300 päivää. Sen jälkeen valtio ja työmarkkinatuen saajan kotikunta rahoittavat työttömyyden ajalta maksetun työmarkkinatuen puoliksi sen maksuerän loppuun, jonka aikana henkilölle on maksettu työmarkkinatukea 1 000 päivää. Sen jälkeen kotikunnan rahoitusosuus suurenee 70 %:iin. Kela laskuttaa kuntaa vain työttömyyden ajalta maksetusta työmarkkinatuesta.

Mukaan lasketaan kaikki ne päivät, jolloin työmarkkinatukea on maksettu työttömyyden perusteella. Lisäksi mukaan lasketaan ne päivät, joilta henkilö saa soviteltua työmarkkinatukea. Sen sijaan mukaan ei lasketa päiviä, joina henkilö on ollut työllistymistä edistävässä palvelussa ja saanut sen ajalta työmarkkinatukea. Työmarkkinatuen maksupäivien kertymä nollautuu ja alkaa alusta, kun henkilö on täyttänyt työssäoloehdon, ja saanut enimmäisajan työttömyyspäivärahaa (ansiopäivärahaa tai peruspäivärahaa). Työmarkkinatuen kuntaosuutta koskeva sääntely muuttuu työllisyysalueuudistuksen yhteydessä siten, että kunnan rahoitusvastuu kasvaa ja aikaistuu.

Työmarkkinatuen kuntaosuuksiin varattiin alkuperäisessä talousarviossa 200 000 euroa. Syksyllä määrärahaa pienennettiin talousarviomuutoksella 100 000 eurolla saatavilla olleen toteumatiedon perusteella. Työmarkkinatuen kuntaosuuksien toteuma oli lopulta 113 210 euroa eli 13 210 yli muutetun talousarvion, mutta 86 790 euroa ali alkuperäisen talousarvion. Keskimääräinen työttömyysprosentti oli 10,5 (2022: 9,9 %, 2021: 12,3 %).

1657 Työllistämishankkeet

Nuorten työpaja

Kunta haki Itä-Suomen aluehallintovirastolta avustusta nuorten työpajatoimintaan. Pääasiassa ohjaajien palkkauskustannuksiin käytettävää avustusta saatiin 35 000 euroa. Hankkeen raportointi on toimitettu aluehallintovirastolle arvioitavaksi helmikuussa. Nuorten työpajatoiminta tarjoaa alle 29-vuotiaille nuorille mahdollisuuksia ohjattuun ja tuettuun työtoimintaan. Nuorilla on mahdollisuus tutustua työelämään ja saada/ylläpitää ammattitaitoa erilaisissa työtehtävissä. Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on selkiyttää ammatinvalintaa tai ylläpitää jo olevaa ammattitaitoa.

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu

Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun tavoitteena on edistää työttömien työllistymistä tarjoamalla heille heidän palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja. Monialaisella yhteispalvelulla tarkoitetaan yhteistoimintamallia, jossa työ- ja elinkeinotoimisto, kunnat ja Kela yhdessä arvioivat yhteispalvelua tarvitsevien työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat palvelut työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi ja vastaavat yhdessä työttömien työllistämisen prosessin etenemisestä ja seurannasta. Työllistymistä edistävään monialaiseen yhteispalveluun on ohjautunut vain se osa asiakkaista, joka tarvitsee myös Kelan palveluita. Yhteistyö keskittyi vuonna 2023 pääasiassa kuntakokeilun ja sosiaalitoimen kahdenväliseksi yhteistyöksi aktivointisuunnitelmien laatimisessa. Yhteistyöhön käytettävissä oleva sosiaalitoimen palveluohjaajan työaika on vähentynyt hyvinvointialueen aloittamisen myötä.

Kuntakokeilu

Sonkajärven kuntakokeilussa oli asiakkaita kuukausittain noin 150 henkilöä. Kuntakokeilu päättyi 31.12.2024 kun järjestämisvastuu ja henkilöstö siirtyvät työllisyysalueelle. Sonkajärven kunta haki syksyllä 2023 valtioneuvostolta poikkeuslupaa Ylä-Savon työllisyysalueen perustamiseen. Tieto poikkeusluvan myöntämisestä on saatu vuodenvaihteen jälkeen. Sonkajärven kuntakokeilun henkilöstö osallistuu aktiivisesti työllisyysalueen toiminnan valmisteluun.

1659 Nuorten kesätyöllistäminen

Nuorten kesätyöllistämisen varattiin 17 500 euroa. Määrärahasta 12 800 euroa käytettiin avustuksiin, joiden avulla työllistettiin yhteensä 40 nuorta paikallisiin yrityksiin ja yhdistyksiin. Luku ei sisällä kunnan palkkaamia kesätyöntekijöitä, joiden palkkaamiseen varataan määräraha työpajan kustannuspaikalle. Avustuksista yksi kohdistui nuorelle yrittäjälle.

Tulosalue: Ruokapalvelu

Kustannuspaikat: Sonkajärven koulukeskuksen keittiö ja Sukevan koulun keittiö

Tilivelvolliset: Kunnanhallitus, ruokapalvelupäällikkö, kunnansihteeri

Ruokapalvelu valmistaa ravitsevaa, terveellistä ja taloudellista ruokaa kunnan sivistystoimen yksiköihin asiakkaiden erityistarpeet huomioiden.

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 – TA 2023 (muutos)
170 Ruokapalvelu					
TOIMINTATUOTOT (€)	553 040,000	0,000	553 040,000	567 955,410	14 915,410
TOIMINTAKULUT (€)	-508 710,000	0,000	-508 710,000	-488 629,650	20 080,350
TOIMINTAKATE (€)	44 330,000	0,000	44 330,000	79 325,760	34 995,760
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-38 630,000	0,000	-38 630,000	-38 635,040	-5,040
Laskennalliset kulut (€)	-65 110,000	0,000	-65 110,000	-46 042,710	19 067,290
Kokonaiskustannukset (€)	-612 450,000	0,000	-612 450,000	-573 307,400	39 142,600
Ateriasuoritteet, koulukeskus (kpl)	96 175,000			94 931,000	
kustannus € / ateriasuorite, koulukeskus (€)	4,510			4,130	
kustannus € / ateriasuorite, Su- kevan koulu (€)	7,910			6,530	
Asiakaskyselyn toteuttaminen ruokahuollon yksiköissä joka toinen vuosi (vuosi)	2 023,000			2 023,000	
Suosittelujen mukaiset ruokaoh- jeet käytössä (Kouluruokasuosi- tus 2017, ikääntyneiden ruoka- suositus 2020, sairaalaruoka- suositus 2010) 0 = ei käytössä, 1 = käytössä (arvo)	1,000			1,000	
Lähiruoan käyttö (%)	17,000			18,000	

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

Ruokapalvelut onnistuivat pysymään talousarviossa siitä huolimatta, että hintojen nousu oli vuonna 2023 erityisesti elintarvikkeissa nopeaa. Kuluttajahinnat kehittivät nopeammin kuin pidempiin sopimuskausiin sidotut hinnat, mutta kuluttajaindeksi antaa indikaatiota markkinoiden kokonaiskehityksestä vuoden aikana. Sansian kautta kilpailutettuihin elintarvikesopimuksiin tuli merkittäviä hinnankorotusilmoituksen vuoden aikana.

Tulosalue: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Kustannuspaikat: SOTE kuntayhtymä, kunnan muu sosiaali- ja terveydenhuolto

Tilivelvolliset: Kunnanhallitus, kunnanjohtaja

SOTE kuntayhtymä: Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä tuotti sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteiset palvelut 31.12.2022 saakka.

Iisalmen kaupunki tuotti ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun ja eläinlääkinnän palvelut 1.1.2023 lähtien vastuukuntamallilla.

Kunnan muu sosiaali- ja terveydenhuolto: Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön eläkemenoperusteiset eläkemaksut. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöavustukset.

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 – TA 2023 (muutos)
180 Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen					
TOIMINTATUOTOT (€)	0,000	0,000	0,000	15 428,250	15 428,250
TOIMINTAKULUT (€)	-369 000,000	-8 000,000	-377 000,000	-376 333,380	666,620
TOIMINTAKATE (€)	-369 000,000	-8 000,000	-377 000,000	-360 905,130	16 094,870
Kokonaiskustannukset (€)	-369 000,000	-8 000,000	-377 000,000	-376 333,380	666,620

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

Tulosalueelle on kirjattu -30 000 euroa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkukustannuksia ja -11 000 euroa Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin purkukustannuksia.

Ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun ja eläinlääkinnän palvelujen kustannukset olivat -268 000 euroa (TA -285 000 euroa).

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöavustuksia maksettiin seuraavasti: Päiväkeskus Pysäkki -40 000 euroa ja Arjen Askel -28 000 euroa.

Tulosalue: Elinkeinojen kehittäminen

Kustannuspaikat: Elinkeinotoimi, maaseututoimi, lomatoimi

Tilivelvolliset: Kunnanhallitus, kunnanjohtaja

Elinkeinojen kehittäminen kuntastrategian mukaisesti. Maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät hoitaa maaseutuhallinnon palvelujen järjestämissopimuksen mukaisesti Iisalmen kaupunki.

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 – TA 2023 (muutos)
190 Elinkeinojen kehittäminen					
TOIMINTATUOTOT (€)	0,000	0,000	0,000	22 433,130	22 433,130
TOIMINTAKULUT (€)	-280 600,000	0,000	-280 600,000	-222 564,540	58 035,460
TOIMINTAKATE (€)	-280 600,000	0,000	-280 600,000	-200 131,410	80 468,590
Laskennalliset kulut (€)	-5 180,000	0,000	-5 180,000	-6 887,880	-1 707,880
Kokonaiskustannukset (€)	-285 780,000	0,000	-285 780,000	-229 452,420	56 327,580

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

Elinkeinojen kehittämistä toteutetaan kuntastrategian mukaisesti. Tulosalueen tehtävänä on yritystoiminnan ja elinkeinoelämän edellytysten ja työpaikkojen turvaaminen. Elinvoimakoordinaattorin tehtävänä on edistää yrittäjyyttä, matkailua, kylien toimintaa ja elinvoimaa.

Syksyllä 2022 päättyneet Leader-rahoituskausi aiheutti keskeytyksen myös mikroyritysten rahoitukseen. Uusi rahoituskausi 2023–2027 käynnistyi kesän 2023 alussa. Elinvoimakoordinaattori on ollut valmistelemaan 6 kpl erilaisia yritysten kehittämishankkeita (investointihankkeet, liiketoiminta-kaupat, starttiraha), joista osa jatkuu v. 2024 alkupuolelle.

Loppuvuonna 2022 käynnistynyt HAMA-ohjelman Jyrkkäjuttu-hanke jatkui mm. Ruukin tuvan kuntokartoituksella, tuotekorttien tekemisellä, uuden matkailutapahtuman LinnaVeiston toteutuksella, Kulttuurillisella kyläkerroksella sekä Jyrkän vaellusreittien (esteetön reitti ja rengasreitti) esiselvityksillä. Kala-Leaderista haettiin rahoitusta loppuvuonna 2023 jäähileaseman saamiseksi Sukevalle sekä JTF-rahastosta rahoitustukea Volokinpolun yhteyteen rengasreittien ja esteettömän reitin rakentamiseksi. Molempien hankkeiden käsittely siirtyi v. 2024 puolelle.

Kunnan markkinointiin ja imagotyöhön liittyen uusittiin matkailijaesite karttoineen sekä tienvarsi-kyltit. Jokainen kyltti (Savonvirta, Takkomäki ja Sukeva) on omanlaisensa ja niissä on hyödynnetty kuvituksina paikallisia tekijöitä ja kuvituksia. Linnanportin vaihtuvia vitriininäyttelyjä on jatkettu. Matkailun edistämiseksi ovat myös valmistuneet opastetut kulttuurireitit sekä lisäksi kaksi reittiä Outdoor Active -palvelussa (Pakoraitti, Matkusjoen melontareitit) Kestävää kasvua Ylä-Savon matkailuun -hankkeen kanssa yhteistyössä.

Elinvoimakoordinaattori on tavannut yrittäjiä, yrittäjähdistyksen kanssa yhteistyössä on jatkettu aamukahvipöytä ja yritysten kanssa yhteisosallistumista eri tapahtumiin on aloitettu (esim. Eukonkanto ja

LinnaVeisto). Elinvoimakoordinaattori on myös osallistunut seudullisiin, kunnan osarahoittamien hankkeiden (Kestävää kasvua Ylä-Savon matkailuun, Life & Career, Monipaikkaisuuden, Etätyöskentelyn ja matkailun tiedolla johtamisen hanke, Ylä-Savon osaamisen kehittämisen malli) toimintaan. Senioriväestön tulevaisuuden asumisratkaisuja ja -vaihtoehtoja on selvitetty mm. välimuotoisen asumisen toimintamalliin tutustumisella. Loppuvuonna 2023 järjestettiin Henkkarit kaikille -kampanjan tilaisuudet. Kampanjaan liittyvät kuvauspäivät olivat Sukevalla (49 osallistujaa) ja Rutakolla (107 osallistujaa) sekä viranomaispäivä Iisalmen poliisiasemalla 30.11., jonne menttiin kahdella linja-autolla (osallistujia 60 hlöä).

Sonkajärven kunnan koordinoimassa yhteismarkkinoinnissa mukana olivat Sonkajärven kunta, Lohirannan rompepäivät, Paisuan Tuajamateatteri, Jyrkän Ruukin kesäteatteri, Eukonkanto ja Sonkajärvi Soi.

Sonkajärven kunta toimii Iisalmen, Lapinlahden, Vieremän ja Sonkajärven kuntien muodostamassa maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueessa. Maaseututoimen palveluorganisaationa toimii Ylä-Savon maaseutupalvelut. Järjestävänä kuntana toimii Iisalmen kaupunki. Sonkajärvellä on oma palvelupiste. Kunnan maksuosuus Iisalmen kaupungille oli -80 000 euroa (A -83 000 euroa). Lomituspalvelut järjestää Iisalmen kaupunki. Kunta ei osallistu palvelujen rahoittamiseen.

KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO YHTEENSÄ

	TA 2023	TA 2023 (muutos) – TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 – TA 2023 (muutos)
12 Kunnanhallitus ja valtuusto					
TOIMINTATUOTOT (€)	893 600,000	751 000,000	1 644 600,000	1 074 742,110	-569 857,890
TOIMINTAKULUT (€)	-4 127 770,000	29 360,000	-4 098 410,000	-4 114 008,940	-15 598,940
TOIMINTAKATE (€)	-3 234 170,000	780 360,000	-2 453 810,000	-3 039 266,830	-585 456,830
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-50 730,000	0,000	-50 730,000	-55 415,240	-4 685,240
Laskennalliset tuotot (€)	1 239 750,000	0,000	1 239 750,000	1 114 968,550	-124 781,450
Laskennalliset kulut (€)	-227 230,000	0,000	-227 230,000	-185 092,890	42 137,110
Kokonaiskustannukset (€)	-4 405 730,000	29 360,000	-4 376 370,000	-4 354 505,300	21 852,930

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

2.1.4 Sukevan aluelautakunta

Tulosalue: Sukevan alueen palvelut

Kustannuspaikat: Aluehallinto, alueen kehittäminen, Sukevan asiointipiste

Tilivelvolliset: Sukevan aluelautakunta, aluelautakunnan sihteeri, tekninen johtaja

Sukevan aluelautakunta turvaa ja kehittää yhteistyössä muiden lautakuntien kanssa kunnalliset lähipalvelut Sukevan alueen asukkaille sekä vahvistaa Sukevan alueen yhteisöllisyyttä.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023	Toteuma 2023
Asuminen ja ympäristö	Sukevan alueen palveluiden turvaaminen ja kehittäminen	Asiointipisteiden/kirjaston toiminta vastaa asiakkaiden tarpeita ja asiakkaat ovat tyytyväisiä	Asiakaspalautteet	Asiakastyytyväisyys arvosana 4	Asiakastyytyväisyyskysely tehdään parillisina vuosina. Edeltävän kyselyn tulos syksyllä 2022 oli 4,5.
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Sukevalla on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen	Hyvät liikuntamahdollisuudet. Kannustetaan omaehtoiseen liikumiseen	Liikuntatilojen käyttäjämäärät ja liikunnalliset tapahtumat. Omaehtoinen liikkuminen lisääntyy	Käyttäjämäärät kuntosali 150 /vuosi, liikuntasali 20 vuoroa/viikko, liikunnalliset tapahtumat 3/vuosi	Käyttäjämäärät 148 / vuosi, liikuntasali 24 vuoroa / viikko, liikunnallisia tapahtumia 4 / vuosi
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Paikalliset yhdistykset ja yritykset tukevat asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvässä työssä	Yhteistyöyhdistysten ja yritysten kanssa mm. tapahtumia järjestäen	Yhteistyössä järjestettyjen tapahtumien määrä	Tapahtumien määrä 3/vuosi	Tapahtumien määrä: 5 kpl + neljä iltatoria

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 – TA 2023 (muutos)
20 Sukevan aluelautakunta					
TOIMINTATUOTOT (€)	23 220,000	0,000	23 220,000	23 082,460	-137,540
TOIMINTAKULUT (€)	-140 130,000	0,000	-140 130,000	-117 320,530	22 809,470
TOIMINTAKATE (€)	-116 910,000	0,000	-116 910,000	-94 238,070	22 671,930
Laskennalliset tuotot (€)	62 470,000	0,000	62 470,000	44 114,990	-18 355,010
Laskennalliset kulut (€)	-14 570,000	0,000	-14 570,000	-10 989,410	3 580,590
Kokonaiskustannukset (€)	-154 700,000	0,000	-154 700,000	-128 309,940	26 390,060
Asiakastyytyväisyys, asiointipiste ()	4,000			4,000	
Harjoitusvuorot, liikuntasali (kpl)	20,000			24,000	
Käyttäjät, kuntosali (hlö)	155,000			148,000	
Tapahtumat (kpl)	6,000			5,000	
Kävijät tapahtumissa (hlö)	3 500,000			3 500,000	

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

Sukevan alueen elinvoimaisuutta ja viihtyvyyttä edistetään järjestämällä tapahtumia yhteistyössä asukkaiden, yhdistysten ja yrittäjien kanssa. Vuonna 2023 aluelautakunta järjesti tai oli mukana järjestämässä seuraavia tapahtumia: Kuutamohiihto (helmikuu), laturetki (maaliskuu), moottorisahaveistokilpailu LinnaVeisto (22.–23.7), keskustelutilaisuus valokuituasioista (23.11.), joulumyyjäiset (16.12). Liikekeskuksen edessä järjestettäviä iltatoreja Sukevalla oli torstaisin 1.6., 6.7., 3.8. ja 7.9.

Sukevan aluelautakunta teki yhteistyötä Lapinlahden Arkkitehtuuri- ja ympäristötaidekulttuurikoulu Lastun ja Kuopion taidemuseon kanssa Kyläraittien taidemuseo -hankkeessa. Hankkeessa kuntalaiset ja kylätaiteilija toteuttivat yhdessä taidehankkeen. Hankkeen työpajat olivat avoimia kaikille halukkaille osallistujille.

Pääosa toimielimen toimintakustannuksista syntyi ydintoimintojen eli asiointipisteen ja liikuntapaikkojen ylläpidosta. Toimintakulut jakaantuvat karkeasti seuraavasti: henkilöstökulut 32 %, palvelujen ostot 32 %, aiheet, tarvikkeet tavarat 15 % ja muut toiminta kulut 22 %. Henkilöstökulujen lisäksi merkittävimpiä kuluja olivat alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalvelut (20 259 euroa), tilavuokrat (14 933) euroa ja posti- ja kuriiripalvelut (9 674 euroa). Toimintatuotot koostuvat asiointipisteellä perittävistä maksuista, pääasiassa Postin ja Matkahuollon palveluista.

2.1.5 Sivistyslautakunta

Tulosalue: Varhaiskasvatus

Kustannuspaikat: Sonkajärven päiväkodit, Männikön päiväkoti, perhepäivähoito, lasten kotihoidontuki

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, lautakunnan esittelijä, varhaiskasvatuksen vastaava viranhaltija, päiväkodinjohtajat

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien ja muiden lapsiperheitä tukevien tahojen kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

Varhaiskasvatusta järjestetään Sonkajärvellä kolmessa kunnallisessa päiväkodissa: Nallemuori, Nallela ja Männikkö sekä kolmessa perhepäivähoitokodissa. Esiopetusta järjestetään Sonkajärven Yhtenäiskoulun esiopetusryhmässä. Samassa ryhmässä tarjotaan myös esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta. Sukevan alueella esiopetusta ja sitä täydentävää varhaiskasvatusta järjestetään Männikön päiväkodissa

Vuorohoitoa järjestetään Nallemuorin ja Männikön päiväkodeissa.

Kunnassamme maksetaan myös kotihoidon tuen kuntalisää, jonka suuruudesta ja myöntämiskriteereistä päättää sivistyslautakunta.

Sonkajärvellä toimii lapsiperheiden kohtaamispaikka Perheentalo, jossa perheet voivat tavata toisiaan sekä kuntamme lapsiperhetyötä tekeviä henkilöitä. Perheentalon toimintaa toteutetaan järjestöjen ja kunnan yhteistyönä.

Tavoitteet

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2023	Toteuma 2023
Laadukas varhaiskasvatus	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen ja arviointi	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimis- ja arviointikertojen määrä	Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan 1x vuosi ja sitä arvioidaan vähintään 1Xvuosi, 100 % lapsista	Toteutuu
	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen ja arviointi	Asiakastyytyväisyyskyselyssä kysytään pitävätkö vanhemmat lapsen varhaiskasvatussuunnitelman	Vastausten keskiarvo vähintään hyvä (asteikolla 1-5 arvosana 3)	Asiakastyytyväisyyskysely kevät 2023 KA 4,3

		laatumiskeskusteluja hyödyllisenä		
Laadukas varhaiskasvatus	Ryhmäkohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen ja arviointi	Ryhmäkohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimis- ja arviointikerrojen määrä	Ryhmäkohtainen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan 1x vuosi ja sitä arvioidaan vähintään 1Xvuosi, 100 % ryhmistä	Toteutuu 83 % (5/ 6 ryhmistä. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa ei laadittu perhepäivähoitoon)
Laadukas varhaiskasvatus	Henkilöstön täydennyskoulutukset	Täydennyskoulutukseen osallistumisen määrä henkilö/koulutuskerat/vuosi	vähintään 2 X/ täydennyskoulutus/vuosi toteutuu 90 % työntekijöistä	Toteutuu
Laadukas varhaiskasvatus	Henkilöstön kehittämisiltta/kehittämispäivä	Kehittämispäivien/iltojen määrä / työtiimi/vuosi	vähintään 2 X/ kehittämispäivä/-ilta/vuosi toteutuu 100 % tiimeistä	Toteutuu
Varhaiskasvatuspalvelujen järjestäminen perheiden tarpeista käsin	Asiakastyytyväisyyskysely	Asiakastyytyväisyyskyselyssä kysytään kuinka varhaiskasvatuspalvelut palvelevat perheiden arkea	Vastausten keskiarvo vähintään hyvä (asteikolla1-5 arvosana 3)	Asiakastyytyväisyyskysely kevät 2023 KA 4,7

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 - TA 2023 (muutos)
290 Varhaiskasvatus					
TOIMINTATUOTOT (€)	133 100,000	0,000	133 100,000	169 336,110	36 236,110
TOIMINTAKULUT (€)	-1 741 040,000	-5 000,000	-1 746 040,000	-1 732 693,450	13 346,550
TOIMINTAKATE (€)	-1 607 940,000	-5 000,000	-1 612 940,000	-1 563 357,340	49 582,660
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-1 120,000	0,000	-1 120,000	-1 132,330	-12,330
Laskennalliset tuotot (€)	16 400,000	0,000	16 400,000	20 002,710	3 602,710
Laskennalliset kulut (€)	-219 200,000	0,000	-219 200,000	-182 839,870	36 360,130
Kokonaiskustannukset (€)	-1 961 360,000	-5 000,000	-1 966 360,000	-1 916 665,650	49 694,350
Henkilökunta (hlö)	25,000				
3 vuotta täyttäneet, lisätu- kea tarvitsevat tai kahden- paikkalaiset (hlö)	0,000			6,000	
Eriyistä tukea tarvitsevien osuus asiakkaista (%)	0,000			6,593	
Lapsia kotihoidon tuella (hlö)	50,000			61,000	
Varhaiskasvatuspaikat (kpl)	98,000			112,000	
Perhepäivähoitopaikat (kpl)	12,000			12,000	
0-6-vuotiaat (hlö)	150,000			147,000	
0-6-v lasten osuus väestöstä (%)	3,800			4,000	
Varhaiskasvatuksessa lapsia 0-6-vuotiaista (%)	79,000			76,000	
Kotihoidontuki, €/lapsi (€)	1 400,000			1 684,000	
Vaka: kustannus/lapsi (€)	11 000,000			14 031,000	

Varhaiskasvatuksen toimintakatteen toteuma alittui hieman vuonna 2023 (96,9 %). Varhaiskasvatuksen tulot ylittivät (127,2 %) suureksi osaksi varhaiskasvatuspaikkojen myynnin sekä saatujen avustusten vuoksi. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia muutettiin 1.3.2023 alkaen, jonka johdosta perheiden asiakasmaksut alenivat.

Toimintakulut ovat kokonaisuudessaan toteutuneet lähes suunnitellusti. Suurimmat euromääräiset ylitykset ovat olleet henkilöstökulujen ylittyminen (104,8 %). Henkilöstökuluja ovat nostaneet mm. tarvittavat sijaiset sekä tilapäisten työntekijöiden tarve lakisääteisen suhdelukujen varmistamiseksi (tilapäiset lapsiryhmät).

Talousarvion investointiosaan tehdyn varauksen mukaisesti hankittiin Nallemuorin päiväkotiin kaappisänkyjä ja säilytyskalusteita.

Varhaiskasvatusta järjestettiin Sonkajärvellä vuonna 2023 kolmessa kunnallisessa päiväkodissa: Nallemuori, Nallela ja Männikkö sekä kolmessa perhepäivähoitokodissa. Esiopetusta järjestettiin Sonkajärven Yhtenäiskoulun esiopetusryhmässä sekä Männikön päiväkodissa Sukevalla. Esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus järjestettiin esiopetusryhmissä. Vuorohoitoa tarjottiin Nallemuorin ja Männikön päiväkodeissa.

Varhaiskasvatuksessa on vuoden 2023 aikana ollut nähtävissä, että aiempaa suurempi osuus alle 3-vuotiaista osallistuu varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatukseen on perustettu vuoden 2023 aikana pieniä lisäryhmiä, jotta varhaiskasvatuslain määräykset ryhmän enimmäislapsimäärästä toteutuivat. Lisäryhmät perustettiin kevätkaudelle Männikön päiväkotiin ja koko vuoden ajaksi Nallelan päiväkotiin.

Varhaiskasvatusta koskevia lakimuutoksia tuli voimaan 1.6.2023 lähtien. Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986), ns. tasa-arvolaki, toi varhaiskasvatukseen veloitteen laatia toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma ja yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) veloittaa laatimaan toiminnallisen yhdenvertaisuussuunnitelman. Sonkajärven varhaiskasvatukseen laadittiin kevään 2023 aikana tasa- arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ja se otettiin käyttöön 1.6.2023.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain muutoksen (377/2022) myötä Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (104/011/2014) on uudistettu 2.12.2022. Perusteiden edellyttämä esiopetuksen opiskeluhuoltosuunnitelma on otettu käyttöön syksyllä 2023.

Paikallisen esiopetuksen opetussuunnitelman uudistaminen on aloitettu ja työtä jatketaan vuoden 2024 aikana.

Varhaiskasvatuksen asiakasjärjestelmän (Effican) uudistus jo käytössä olevien toiminnallisuuksien osalta aloitettiin vuoden 2023 aikana ja sitä jatketaan v. 2024. Uudistuksessa asiakasjärjestelmä siirtyy ns. pilvipalveluksi.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelut on järjestetty v. 2023 ostopalveluna. Varhaiskasvatukseen on rekrytoitu erityisopettaja 1.1.2024 alkaen.

Varhaiskasvatus on hakenut ja saanut valtion avustuksia vuoden 2023 aikana. Avustuksia on saatu lisähenkilöiden palkkaamiseen tukea tarvitsevien lasten hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen. Yksi avustus on suunnattu liikunnallisen toimintakulttuurin kehittämiseen sekä varhaiskasvatuksessa että koko kunnan tasolla.

Varhaiskasvatuksen laatua on arvioitu laadunhallinnan ja pedagogisen toiminnan arvioinnin ja kehittämisen vuosisuunnitelman mukaisesti mm. tiimien kehittämispäivissä ja -illoissa, ryhmien varhaiskasvatussuunnitelmien/ lukuvuosisuunnitelmien laatimisen ja arvioinnin yhteydessä, erilaisissa pedagogisissa palaverissa ja kehityskeskusteluissa. Laatua arvioitiin myös keväällä 2023 järjestetyllä asiakastytyväisyyskyselyllä. Kyselyn

mukaan Sonkajärven varhaiskasvatukseen ja sen laatuun ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä. Kyselyn keskiarvo oli 4,3 / 5.

Varhaiskasvatuksen talousarvion 2023 perusteluissa olevia painopistealueita, vanhempien osallisuus, hyvinvoiva lapsi, liikkuva lapsi ja perhe, kolmitasoisen tuen jalkauttaminen käytäntöön, on huomioitu ryhmien toiminnassa ryhmien toimintakulttuuriin sopivimmilla tavoilla.

Varhaiskasvatuksen henkilöstö on vuoden aikana osallistunut useisiin varhaiskasvatuksen toimintaa tai pedagogiikkaa koskevaan koulutukseen. Koulutuksia on järjestetty mm. vuorovaikutukseen, lasten liikuntaan, tunnetaitoihin ja ensiaputaitoihin liittyen.

Varhaiskasvatus on yhdessä nuoriso- ja liikuntatoimen kanssa koordinoanut Liikkuvien ihmisten Sonkajärvi -hanketta. Hankkeessa on järjestetty yhdessä paikallisten seurojen ja järjestöjen kanssa liikunnallisia tapahtumia sekä lapsille että kaikenikäisille. Hankkeessa on hankittu kirjastolle lainattavia liikuntavälineitä sekä lapsille suunnattuja yhteiskäyttövälineitä liikuntahallille. Hankkeessa on järjestetty myös lasten liikuntaan ja sen ohjaamiseen liittyvää koulutusta varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstölle sekä paikallisille seuratoimijoille.

Perheentalotoimintaa on toteutettu järjestöjen ja kunnan yhteistyönä. Perheentalo on ollut vuoden 2023 aikana avoinna 40 kertaa. Keskimääräinen kävijämäärä on ollut 17 henkilöä.

Kotihoidontuen piirissä vuoden 2023 aikana oli 61 lasta ja kotihoidontuen kuntalisää sai 25 perhettä.

RISKIT

Tarkastuslautakunnan vuoden 2022 arviointikertomuksessa huomioimat varhaiskasvatuksen toiminnan riskit, henkilöstön rekrytoinnin haasteet ja työkyvyn ylläpitäminen, ovat todentuneet vuoden 2023 aikana. Kelpoisen henkilöstön rekrytointiin liittyvät riskit ovat todentuneet määräaikaisten varhaiskasvatuksen opettajien tehtävien kohdalla.

Henkilöstön työkykyä on tuettu monipuolisesti mm. Tyhy-toiminnalla ja työtehtävä- ja työaikajärjestelyin. Työterveyshuolto järjestää omalta osaltaan työkykyä ylläpitäviä palveluita kuten univalmennus tai Mielen huoli -linjan palvelut.

Tulosalue: Koulutoimi

Sonkajärven Yhtenäiskoulu, luokat 1-6 ja 7-9, Sonkajärven lukio, koulutoimen hallinto, koululaisten iltapäivätoiminta, esiopetus

Kustannuspaikat: Rutakon koulu, Sukevan koulu, Lyseotien koulu, Sonkajärven lukio, koulutoimen hallinto, koululaisten iltapäivätoiminta, esiopetus

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, koulujen rehtorit

Sonkajärven koulut toimivat kahdessa keskuksessa: Sonkajärven koulukeskuksessa ja Sukevan perhepalvelukeskuksessa. Perusopetuksen tehtävänä on taata kaikille kunnassa asuville lapsille tasapuoliset ja suotuisat olosuhteet kasvulle, oppimiselle ja kehitykselle.

Sonkajärven lukiokoulutuksen tarkoituksena on tarjota opiskelijoille monipuoliset jatko-opintovalmiudet kotipaikkakunnan yleislukiassa. Koulujen yhteistyön avulla toiminta on taloudellista ja herkästi muutoksiin sopeutuvaa.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2022	Toteuma 2022
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on laadukas perus- ja lukio-opetus sekä varhaiskasvatus.	Varmistamme laadukkaan perus- ja lukio-opetuksen sekä varhaiskasvatuksen toteuttamisen siten, että perusopetusta järjestetään molemmissa kuntataajamissa Sonkajärvellä ja Sukevalla sekä lukio-opetusta Sonkajärvellä.	Päästötodistuksen saaneet, % ikäluokasta Lukioon ensisijaisesti hakevien määrä, % ikäluokasta	Päästötodistuksen saaneet 100 % ikäluokasta Lukioon ensisijaisesti hakevien määrä 40 % ikäluokasta	Perusopetusta järjestettiin Sukevalla ja Sonkajärvellä. Päätösvaiheen oppilasta jokainen sai päästötodistuksen (100 %) ja jatko-opintopaikan. Sonkajärven kunnan lukioon hakeutui 50 % ikäluokasta.
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua kaikin mahdollisin keinoin.	Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti	Oppilashuollon palvelut ovat toteutuneet suunnitelman mukaisesti	Koulukuraattorin ja -psykkarin osalta toteutunut suunnitellusti 2,5 pv/vk. Koulupsykologin palveluissa oli vajetta vuoden

					<p>aikana. Koulutsempparin ja kouluyhteisötyöntekijän (koulunuorisotyö) edisti kouluun ja yhteiskuntaan kiinnittymistä sekä vahvisti kunnan nuorisotoimintaa. Päätösvaiheen oppilaista 13 % sai tehostettua oppilaanohjausta. Työllistymistä tuetaan koulun TET-jaksoilla ja työhön hakeutumisen ohjauksella osana opetusta. Hyvinvointiteemaan liittyviä toimintoja järjestettiin läpi lukuvuoden.</p>
<p>Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen</p>	<p>Kyläyhdistykset ja muut yhdistykset tukevat kuntaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvässä työssä</p>	<p>Teemme yhteistyötä kyläyhdistysten ja muiden yhdistysten kanssa ja myönnämme yhdistyksille avustuksia toiminnan järjestämiseen</p>	<p>Yhdistyksille myönnettyjen avustusten määrä, euroa/vuosi</p>	<p>28 000 euroa</p>	<p>Yhdistyksille on jaettu toimintaja tapahtumavastuksia, varattu määrä 29 000 euroa alittui hieman. Liikuntatoimen ja kyläyhdistysten välinen toiminta on ollut aktiivista.</p>

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 - TA 2023 (muutos)
300 Koulutoimi					
Koko Koulutoimi					
TOIMINTATUOTOT (€)	187 910,000	0,000	187 910,000	345 291,530	157 381,530
TOIMINTAKULUT (€)	-4 612 450,000	0,000	-4 612 450,000	-4 863 543,270	-251 093,270
TOIMINTAKATE (€)	-4 424 540,000	0,000	-4 424 540,000	-4 518 251,740	-93 711,740
Poistot ja arvonalentumiset (€)	0,000	0,000	0,000	-27,270	-27,270
Laskennalliset tuotot (€)	234 020,000	0,000	234 020,000	93 231,370	-140 788,630
Laskennalliset kulut (€)	-545 930,000	0,000	-545 930,000	-384 945,880	160 984,120
Kokonaiskustannukset (€)	-5 158 380,000	0,000	-5 158 380,000	-5 248 516,420	-90 136,420
Esiopetus, Koulukeskus (hlö)	24,000			25,000	
Esiopetus, Sukevan koulu (hlö)	6,000			3,000	
Oppilaat, maahanmuuttajat 20.9. (hlö)	7,000			9,000	
Kouluruokailu / oppilas (€)	-1 390,993			-1 365,648	
Kuljetuskustannukset / kuljettava oppilas (€)	-3 067,683			-3 348,222	
Oppilaat, Sukevan koulu (hlö)	32,000			30,000	
Oppilaat, Sonkajärven yhte-näiskoulu lk:t 1-6 (hlö)	169,000			162,000	
Oppilaat, Sonkajärven yhte-näiskoulu lk:t 7-9 (hlö)	100,000			116,000	
Opettajia (virassa) (hlö)	32,000			32,000	
Vakituiset koulunkäynninoh-jaajat (hlö)	8,000			7,000	

Kuljetusoppilaiden määrä (%)	60,000	
Toisen asteen opiskelupaikan saaneet kevään yhteishaussa, % ikäluokasta (%)	100,000	100,000
Tutkintotavoitteiset opiskelijat, 20.9 (hlö)	39,000	46,000
Toimintakulut / varsinainen opiskelija (€)	-132 266,154	-114 097,590

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

Koulutoimi

Kunnan kahdessa perusopetustoimipisteessä järjestettiin perusopetusta ja lähilukio-opetusta. Opiskelijat voivat suorittaa lisäksi kursseja/opintojaksoja SnellmanEdun kautta mm. vieraisissa kielissä. Sonkajärven lukio on ollut mukana Ylä-Savon Mahis-toiminnassa, jonka tavoitteena on mahdollistaa nuorten opiskelu sekä lukiossa että ammattikoulussa. Opiskelijan on mahdollista suorittaa kaksoistutkinto, jolloin opiskelija suorittaa ammatillisen tutkinnon ja ylioppilastutkinnon. Kaksoistutkintoa suorittavien opiskelijoita oli syksyllä 2023 neljä.

Perusopetusta järjestetään kahdessa yksikössä: Sonkajärven keskustaajamassa yhtenäiskoulujärjestelmässä (vuosiluokat 0–9 sekä lukio) ja Sukevan koulussa, jossa opetusta toteutetaan vuosiluokilla 0–6. Useat opettajista toimivat perusopetuksessa ja lukiossa. Koulutoimen alaisuudessa järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä koulujen kerhotoimintaa yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa. Kerhotoimintaa on järjestetty lisäksi Vapaan sivistystyön organisoiman Suomen harrastamisen malli -hankkeen kautta. Koulutoimen taloudelliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet suunnitellusti 2023. Koulutoimen hankinnat painottuvat vuoden alkupuoliskolle, ja talous tasapainottuu toisen puolivuotiskauden aikana. Talousarvion investointiosaan tehdyn varauksen mukaisesti uusittiin Yhtenäiskoulun tv-tuokan laitteistoa sekä esitystekniikkaa. Hankintavaiheessa todettiin, että tv-tuokan kalusteet eivät enää ole kaikilta osin käyttökelpoisia, vaan niitä tulee uusia. Osa rahoituksesta käytettiin kalusteisiin, ja siirrettävien älytaulujen määrää vähennettiin. Henkilöstökulut kasvoivat varattua enemmän johtuen vuoden aikana tulleista palkankorotuksista. Myös palvelujen ostot ylittivät ennakoimattomista sijoitettujen lasten tukipalvelukustannuksista johtuen.

Perusopetuksen toiminnalliset tavoitteet saavutettiin hyvin. Jokainen päättövaiheen oppilas sai päättötodistuksen keväällä 2023. Valtaosa sai ensisijaisen jatko-opintopaikan ja loput toisen toiveen mukaisen paikan.

Oppilashuollollisen tuen tarve on edelleen kasvava. Tuen tarpeisiin pystyttiin kuitenkin vastaamaan. Myön-teistä on se, että koulussa ei esiinny päihteiden käyttöä, häiriökäyttäytymistä ei juurikaan ole ja kurinpitovangeistusten määrä on vähentynyt tasaisesti vuosien mittaan.

Yhtenäiskoulussa opiskeli syyslukukauden päättyessä viisi ukrainalaista oppilasta. Heistä kaksi sai valmistavan opetuksen päätökseen sekä lisäksi he suorittivat perusopetuksen oppiaineita erityisessä tutkinnossa. Paikkakunnalta poismuuton vuoksi ukrainalaistaustaisia oppilaita jatkaa v. 2024 yksi ja muita valmistavan opetuksen oppilaita kaksi. Opetusjärjestelyt maahanmuuttajaopetuksessa onnistuivat saadun palautteen mukaan erittäin hyvin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen avustuksilla saatiin lisäresurssia opetus- ja ohjaushenkilöstöön ja rakenteellisiin ratkaisuihin. Oppilaille ja opiskelijoille järjestettiin opintokäyntejä ja retkiä, joihin sisältyi mahdollisuuksia vapaamuotoisempaan kanssakäymiseen. Hyvinvointiteemaan

liittyviä tapahtumia toteutettiin lukuvuoden mittaan erityisesti yläkoulu- ja lukio-opiskelijoille. Kansainvälinen hanketoiminta käynnistyi pandemian jälkeen, ja perusopetuksen vuosiluokkien 8-9 osallistuivat Hero-projektiin vilnalaisten nuorten kanssa.

Koulun koulu yhteistyöntekijä toteutti myös kunnan nuorisotyötä erilaisissa tapahtumissa sekä järjestämällä toimintaa nuorisotalolla koulupäivän ulkopuolella.

Vuosiluokat 1-6

Alakoulussa painotetaan perustaitoja ja koulunkäyntivalmiuksien kehittämistä. Erityisesti alkuopetukseen (vuosiluokat 1-2) on resurssoitu siten, että oppilasryhmät ovat pysyneet varsin pieninä.

Alemmilla vuosiluokilla viime vuosien haasteet näkyivät lasten toiminnassa. Ryhmäkoot ovat valtakunnallisessa mittakaavassa kohtuulliset ja osin varsin pienetkin. Työntekijöiden työssäjaksamista edistettiin yhteisillä tapahtumilla ja työnohjauksella erikseen opettajille ja koulunkäynninohjaajille.

Sukeva

Sukevan koulu toimi kolmiopettajaisena, ja lisäksi koulussa toimi valmistavan opetuksen ryhmä resurssiopettajan johdolla. Oppilashuollon palvelut toteutuivat myös Sukevan koulussa pääosin suunnitellusti. Sukevan oppilasmäärä on edelleen vähenevä. Sukevan koulun resurssointi on ollut keskimääräistä suurempaa.

Vuosiluokat 7-9

Peruskoulun ylimmillä luokilla painopiste on ollut perustaitojen saavuttamisessa ja jatko-opintoihin valmistautumisessa. Opiskeluilmapiiri on ollut hyvä ja häiriökäyttäytyminen hyvin vähäistä, ja opettajien kokemus työskentelystä on ollut hyvä. Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 osallistuttiin

Biotalous ja luova yrittäjyys -hanke jatkui vielä kevätlukukaudella 2023. Hankkeen avulla perusopetusikäiset pääsivät tutustumaan lähiseudun biotalousmahdollisuuksiin ja sen tuomiin uusiin mahdollisuuksiin työllistyä yrittäjinä. Peruskoulun 6. ja 9. luokkalaiset osallistuivat Yrityskylä -toimintakokonaisuuteen ja saivat käytännön kokemusta yrittäjyydestä.

Sonkajärven perusopetuksessa ei ollut yhtään kouluakäymätöntä oppilasta. Tukitoimien ja koulun moniammatillisen työn avulla kaikki oppilaat säilyttivät kontaktin kouluun, mikäli koulussa opiskeleminen oli haastavaa.

Perusopetuksen oppilaista päästötodistuksen sai 100 %. Tehostettua oppilaanohjausta sai 12 % yhdeksäsluokkalaisista. Tutustumiskäyntejä eri toisen asteen oppilaitoksiin toteutettiin laajalti.

Lukio

Lukioon hakeutuvien määrässä ylitettiin tavoitetaso.

Valtion erillusrahoituksen avulla toteutettiin erityisesti abiturienteille suunnattuja kertauskursseja, sekä toteutettiin tukiovetusta ja lisäopintopaketteja lukio-opiskelijoille. Toisen opintovuoden aikana on mahdollista suorittaa liikennekasvatusopintopakettia osittain lukio-opintona.

Oppimisen tukea on lisätty resursoimalla erityisopettajan työpanosta lukio-opiskelijoille. Opiskelumahdollisuutta Sonkajärven lukiossa tuodaan vahvasti esille mm. oppilaanohjauksessa sekä opinto-ohjaajan ja lukio-laisten itsensä esittelemänä infoa Sonkajärven lukiosta. Oppilailla (8. ja 9. luokkalaiset) on lisäksi mahdollisuus tutustua lukion oppitunteihin. Tammikuussa on järjestetty lukiomessut, jossa opiskelijat ovat esittelmässä opiskelua lukiossa ja tapahtumia. Lukion toimintaa esitellään myös Sonkajärven lukion Instagramissa.

Vuonna 2023 Sonkajärven lukio toimi kansainvälisessä hankkeessa yhdessä Puolan, Latvian ja Portugalin kanssa. Opiskelijoilla oli mahdollisuus kansainväliseen toimintaan omassa lukiossa, kun kumppanuusmaiden nuoret vierailivat Sonkajärvellä. Viisi sonkajärveläistä nuorta ja kaksi opettajaa osallistuivat kouluvierailulle Puolaan.

Oppilashuolto ja oppimisen tuki

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilailla tulee olla mahdollisuus oppilashuollolliseen ohjaukseen ja tukeen. Sonkajärvi on mukana OKM:n Sitouttavan koulu yhteistyön pilottihankkeessa yhdessä Siilinjärven, Lapinlahden ja Iisalmen kanssa. Hankkeen tavoitteena on ennaltaehkäistä pitkittyneitä koulupoissaoloja ja kehittää toimintamalleja kouluviihtyvyyden ja hyvinvoinnin tukemiseksi. Vuoden 2022 aikana laadittua Läsnäolo-mallia, johon on kirjattu toimenpideohjelma koulupoissaoloihin liittyen, kehitettiin edelleen. Hankkeena on palkattu yhteinen koulu yhteistyöntekijä yhdessä Lapinlahden kanssa. Hanke jatkuu vuodelle 2024.

Oppivelvollisuuslaki ja opetuksen maksuttomuus

Oppivelvollisuuslain myötä oppivelvollisuus pidentyi 18 vuoteen saakka. Lain tarkoitus on taata jokaiselle opiskelijalle jatko-opintopaikka, ja perusopetuksen jälkeinen tutkinto. Lukuvuoden 2023-24 alkaessa kaikki lukion ikäluokat kuuluivat maksuttomuuden piiriin. Maksuttomuuden myötä opiskelijoita hakeutuu herkemmin muihin lukioihin.

Koulukuljetus

Koulukuljetus on järjestetty lakiin perustuvien koulukuljetussäädösten mukaisesti perusopetusikäisille. Myös lukio-opiskelijoilla on mahdollisuus käyttää kuljetusta. Koulukuljetus kilpailutettiin v. 2022. Kohonneiden kustannusten takia kuljetuskustannukset nousivat merkittävästi edelliseen tilikauteen nähden.

Sivistystoimen riskien arviointi

Kunnan perusopetuksen oppilasmäärä jatkaa vähenemistään ja siltä osin riskit todentuitvat. Varsin todennäköisenä riskinä on opiskeluhuollon palvelujen heikentyminen. Rekrytointien osalta riskinä on esihenkilökrytoinnin onnistuminen.

Tulosalue: Joukkoliikenne

Kustannuspaikat: Joukkoliikenne

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, joukkoliikenteen yhdyshenkilö

Järjestetään joukkoliikennettä kunnan alueella ja asiointiliikennettä lähiseuduille mahdollisimman kattavasti, mutta kustannustehokkaasti yhteistyössä koulutoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kuljetusten kanssa

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023	Toteuma 2023
Asuminen ja ympäristö	Kunnassa on hyvät liikenneyhteydet	Riittävän joukkoliikennepalvelun tuottaminen	Asiakastyytyväisyys	Vähintään nykyinen palvelutaso	Asiakastyytyväisyyskyselyn perusteella Pali-liikenne riittävä ja palvelutaso hyvä.
Seutukunnallinen yhteistyö	Joukkoliikenne on sujuvaa ja kustannustehokasta yli kuntarajojen	Liikennesuunnittelu maakunnallisesti ja seudullisesti	Kustannustenkasvu ennakoitavaa ja hallittua	Kustannusnousu <5 %	Kuntien maksuosuudet Elykeskukselle kasvoivat.

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 – TA 2023 (muutos)
350 Joukkoliikenne					
TOIMINTATUOTOT (€)	5 000,000	0,000	5 000,000	14 760,030	9 760,030
TOIMINTAKULUT (€)	-80 400,000	0,000	-80 400,000	-86 956,320	-6 556,320
TOIMINTAKATE (€)	-75 400,000	0,000	-75 400,000	-72 196,290	3 203,710
Laskennalliset kulut (€)	-2 340,000	0,000	-2 340,000	0,000	2 340,000
Kokonaiskustannukset (€)	-82 740,000	0,000	-82 740,000	-86 956,320	-4 216,320
Toimintakate / asukas (€)	-21,171	0,000	-21,171	-19,661	1,510

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

Sonkajärvi voi järjestää joukkoliikennettä oman kuntansa alueella. Sen sijaan kuntien välisen joukkoliikenteen järjestäjänä toimii Ely-keskus. Kuntien välisen joukkoliikenteen järjestämiseen on pyritty vaikuttamaan (mm. Sukeva-lisalmi), mutta vähäisen matkustajamäärän vuoksi tämä ei ole toteutunut. Pohjois-Savon ELY-keskuksen joukkoliikennehankinnat perustuvat määrävuosin laadittavaan palvelutasoselvitystyöhön, jossa taustatietojen (mm. pendelöintimäärät, 2. asteen opiskelijoiden määrä, asukas pohja) pohjalta määritellään eri yhteysvälien palvelutaso ja vuoromäärät.

Vähäisen käyttäjämäärän vuoksi joitakin markkaehtoisen liikenteen vuoroja jäi pois Sonkajärvi-lisalmi väliltä. Ely:n hankkimana toteutettiin osa korvaavista vuoroista. Kuntakohtaiset maksuosuudet ovat nousseet.

Sonkajärven kunta järjesti Pali-liikennettä, joka toimi kutsutaksiperiaatteella liikennöiden eri viikonpäivinä eri reiteillä sekä taajamassa. Pali-kuljetus kilpailutettiin v. 2023.

Tulosalue: Vapaa sivistystoimi

Kustannuspaikat: Kansalaisopisto, kirjasto, kulttuuritoimi

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, kansalaisopiston rehtori, kirjastotoimenjohtaja, kulttuurisihteeri

Kansalaisopisto

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023	Toteuma 2023
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin	Järjestämme kuntalaisille kansalaisopiston palvelut sekä kulttuuritapahtumia	Kansalaisopiston kurssien lukumäärä/v	Kansalaisopiston kurssien lukumäärä 80 kpl	Kurssien lukumäärä 150 kpl

Kansalaisopiston tavoitteena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Kansalaisopisto tarjoaa mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle, kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi, yhteisöllisyydelle ja osallisuudelle. Opiston tavoitteena on edistää yksilön persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista.

Kirjasto

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023	Toteuma 2023
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kirjastopalvelut ovat kuntalaisten käytettävissä Sonkajärvellä ja Sukevalla	Järjestämme kattavat kirjastopalvelut Sonkajärven ja Sukevan kunnassa	Kirjastojen lainausten, kävijöiden ja verkkokäyntien määrä/v	Kasvu 2 %	Lainaukset + 5,5 % Käynnit +5,3 % Verkkokäynnit - 35,7 %

Yleisiä kirjastoja koskevan lain (29.12.2016/1492) mukaisesti kirjastotoiminnan tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa sekä tarjota mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Kirjastotoiminta tukee ja edistää aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Sonkajärven kunnankirjasto toimii näiden tavoitteiden edistämiseksi osana Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoa.

Kulttuuritoimi

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2021-2023	Toteuma 2023
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnassa on hyvät mahdollisuudet oma-ehdoiseen opiskeluun ja kulttuurielämyksiin	Järjestämme kuntalaisille kansalaisopiston palvelut sekä kulttuuri-tapahtumia	Kulttuuritapahtumien lukumäärä/v	Kulttuuritapahtumien määrä 10 kpl	23

Kulttuuritoimi yhdessä aktiivisten kulttuuritoimijoiden ja järjestöjen kanssa edistää ja kehittää kulttuurin harrastusta tarjoamalla tiloja, tukemalla toimintaa ja järjestämällä tapahtumia.

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos)	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 (muutos)
360 Vapaa sivistystoimi					
Koko Vapaa sivistystoimi					
TOIMINTATUOTOT (€)	71 900,000	0,000	71 900,000	89 388,820	17 488,820
TOIMINTAKULUT (€)	-760 920,000	0,000	-760 920,000	-763 363,750	-2 443,750
TOIMINTAKATE (€)	-689 020,000	0,000	-689 020,000	-673 974,930	15 045,070
Laskennalliset kulut (€)	-128 250,000	0,000	-128 250,000	-99 628,340	28 621,660
Kokonaiskustannukset (€)	-889 170,000	0,000	-889 170,000	-862 992,090	26 177,910
Lasten ja nuorten kulttuuritapahtumat (kpl)	10,000			12,000	
Kulttuuritapahtumat (kpl)	10,000			23,000	

3600 Kansalaisopisto					
TOIMINTATUOTOT (€)	55 500,000	0,000	55 500,000	62 490,200	6 990,200
TOIMINTAKULUT (€)	-329 920,000	0,000	-329 920,000	-328 591,780	1 328,220
TOIMINTAKATE (€)	-274 420,000	0,000	-274 420,000	-266 101,580	8 318,420
Laskennalliset kulut (€)	-41 610,000	0,000	-41 610,000	-32 604,720	9 005,280
Kokonaiskustannukset (€)	-371 530,000	0,000	-371 530,000	-361 196,500	10 333,500
Opiskelijat (hlö)	750,000			763,000	
Opetustunnit (lkm)	3 500,000			3 720,660	
Asiakastyytyväisyys (l)	4,000				
€/ OPPITUNTI (€)	78,406			71,520	
€ / OPISKELIJA (€)	365,893			348,757	
3700 Kirjasto					
TOIMINTATUOTOT (€)	14 200,000	0,000	14 200,000	24 581,080	10 381,080
TOIMINTAKULUT (€)	-307 470,000	0,000	-307 470,000	-324 095,550	-16 625,550
TOIMINTAKATE (€)	-293 270,000	0,000	-293 270,000	-299 514,470	-6 244,470
Laskennalliset kulut (€)	-65 060,000	0,000	-65 060,000	-56 014,960	9 045,040
Kokonaiskustannukset (€)	-372 530,000	0,000	-372 530,000	-380 110,510	-7 580,510
Lainaukset (kpl)	55 000,000			56 261,000	
Käynnit (kpl)	38 000,000			37 936,000	
Verkkokäynnit (kpl)	12 000,000			9 609,000	
Tapahtumien ja käyttäjäkoulu- tusten osallistujamäärä (lkm)	1 000,000				
€ / ASUKAS (€)	79,867	0,000	79,867	81,567	1,701

3800 Kulttuuritoimi					
TOIMINTATUOTOT (€)	2 200,000	0,000	2 200,000	2 317,540	117,540
TOIMINTAKULUT (€)	-123 530,000	0,000	-123 530,000	-110 676,420	12 853,580
TOIMINTAKATE (€)	-121 330,000	0,000	-121 330,000	-108 358,880	12 971,120
Laskennalliset kulut (€)	-21 580,000	0,000	-21 580,000	-11 008,660	10 571,340
Kokonaiskustannukset (€)	-145 110,000	0,000	-145 110,000	-121 685,080	23 424,920
Lasten- ja koulukonserttien määrä (kpl)	10,000			7,000	
Kulttuurimatkat (kpl)				2,000	
Matkat, osallistujat (hlö)				228,000	
Musiikkiopiston opiskelijamäärä (hlö)	22,000			17,000	
€/ ASUKAS (€)	33,042	0,000	33,042	29,509	-3,532
Lasten ja nuorten kulttuuritapahtumat (kpl)	10,000			12,000	
Kulttuuritapahtumat (kpl)	10,000			23,000	
Museokäynnit (kpl)	6 000,000			5 800,000	
Näyttelyt (kpl)	12,000			17,000	
Avustettavien järjestöjen määrä (kpl)	3,000			3,000	

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

Vapaan sivistystoimen talous on toteutunut talousarvion mukaisesti.

Kansalaisopiston kalenterivuoden aikana järjestettiin 150 kpl kurssia. Tämän lisäksi kansalaisopiston kustannuspaikalla olevia Harrastamisen Suomen mallin maksuttomia kerhoja koululaisille järjestettiin kalenterivuoden aikana 33 kpl. Toiminnassa mukana olleiden kerholaisten määrä laski hieman 148 opiskelijasta 136 opiskelijaan.

Kirjaston lainaus- ja tapahtumatoiminta ylitti hieman tavoitteensa. Lainoja oli reilut 56261 kpl (+5,5 %) ja kirjastokäyntejä 37936 (+ 5,3 %). Verkkokäyntien vähentymiseen vaikuttavat tilastointitavan muutos ja uudet evästeohjeistukset.

Kirjasto hallinnoi kauden aikana useita hankkeita, joista jatkavia hankkeita kauden 2024 puolelle ovat Tarina Kantaa -hanke (9000 €), Lukeva Sonkajärvi -hanke (24 000 €) ja Lukemisen ja lukutaidon edistäminen Sukevan vankilassa -hanke (11 000 €). Sukevan kirjasto toteutti alkukauden Seniorikirjasto -hanketta kirjaston kotipalveluna, jota jatkettiin kirjastovirkailijan oman työn ohessa hankkeen päättymisen jälkeen. Kirjallisuutta ja

lukemista edistäviä tapahtumia, kuten esim. kirjavinkkaus koululaisille, kirjailijavierailut kylätaloilla ja muita kulttuuritapahtumia, kuten Taikayö, kirjastossa järjestettiin vuoden aikana useita. Tämän lisäksi kansalaisopisto järjesti kuukausittain luentoja ja viikoittain osallistujille maksutonta digineuvontaa. Sonkajärven kunnan historiikki julkaistiin marraskuussa, jonka tiimoilta järjestetyt historialuennot olivat erittäin suosittuja.

Uusi kulttuurisihteeri aloitti virassa huhtikuussa 70 % työajalla. Kulttuuritoimi järjesti vuoden aikana useita näyttelyitä sekä konsertteja kirjastotalolla, kotiseututalolla, Jyrkän ruukilla, Sukevan kyläkeskuksella ja Liikeneasema Linnanportin tiloissa. Kulttuuritoimi huomioi toiminnassa myös alueen päiväkodit sekä palvelutalot järjestämällä näille ryhmille omat konsertit. Keskeiset kulttuurivuoden tapahtumat olivat elokuun Kulttuurinen kyläkerros, Taikayö-tapahtuma, Kekrijuhlat marraskuussa sekä Vanhan ajan joulu -tapahtuma joulukuussa. Kansainvälinen pullomuseo ja kotiseututalo pysyivät vierailijoiden suosiossa kesäkaudella, jossa oli tänä kesänä myynnissä Pullomuseon omaa limonadia sekä uusia oheistuotteita. Kulttuuritoimi osallistui ja tuki yhdistyksiä ja muita toimijoita niiden järjestämissä tapahtumissa vuoden aikana.

Tulosalue: Nuoriso- ja liikuntatoimi

Kustannuspaikat: Nuorisotoimi, liikuntatoimi

Tilivelvolliset: Sivistyslautakunta, nuoriso- ja liikuntasihtööri

Nuoriso- ja liikuntatoimen tulosalueet toimivat sivistystoimen alaisuudessa. Niiden toiminnasta vastaa nuoriso- ja liikuntasihtööri, jonka esimiehenä on yläkoulun ja lukion rehtori/sivistystoimen esimies. Etsivä nuorisotyöntekijä on palkattu hankkeen kautta, mutta hänenkin tehtävänsä on liitetty nuoriso- ja liikuntatoimen alueeseen.

Nuoriso- ja liikuntatoimen tulosalueet toimivat sivistystoimen alaisuudessa. Niiden toiminnasta vastaa nuoriso- ja liikuntasihtööri, jonka esimiehenä on yläkoulun ja lukion rehtori/sivistystoimen esimies. Etsivä nuorisotyöntekijä on palkattu hankkeen kautta, mutta hänenkin tehtävänsä on liitetty nuoriso- ja liikuntatoimen alueeseen.

Nuorisotoimen tehtävänä on nuorten omaan ajan käyttöön kohdistuvan aktiivisen kansalaisuuden edistäminen, nuorten kasvun, itsenäistymisen ja terveiden elintapojen tukeminen, sosiaalinen vahvistaminen sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen.

Liikuntatoimen tehtävänä on ylläpitää kuntalaisille perusliikuntapalveluja, valvoa liikuntapaikkojen ja alueiden olosuhteita sekä edistää kuntalaisten liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa. Liikuntatoimi toimii myös eri seurojen ja järjestöjen välisen yhteistoiminnan ylläpitäjänä.

Tavoitteet

Menestystekijä	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Tavoitearvo 2023	Toteuma 2023
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä ja tuemme nuorten työllistymistä ja opiskelua kaikin mahdollisin keinoin.	Etsivän nuorisotyön resursointi, euroa/vuosi	Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä ei kasva	Asiakasmäärä laskenut hieman
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kunnassa on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen	Järjestämme kuntalaisille hyvät liikuntamahdollisuudet ja kannustamme kuntalaisia omaehtoiseen liikkumiseen	Liikuntahallin, kuntosalin ja jäähallin käyttäjämäärä (hlö/vuosi)	Liikuntahallin, kuntosalin ja jäähallin käyttäjämäärä (hlö/vuosi)	Asiakasmäärä kasvanut kuntosalilla, jäähallilla pysynyt käyttötunteihin nähden lähes samana.

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 - TA 2023 (muutos)
385 Nuoris- ja liikuntatoimi					
TOIMINTATUOTOT (€)	36 990,000	0,000	36 990,000	48 599,450	11 609,450
TOIMINTAKULUT (€)	-403 870,000	0,000	-403 870,000	-423 889,130	-20 019,130
TOIMINTAKATE (€)	-366 880,000	0,000	-366 880,000	-375 289,680	-8 409,680
Laskennalliset tuotot (€)	0,000	0,000	0,000	1,920	1,920
Laskennalliset kulut (€)	-38 580,000	0,000	-38 580,000	-36 621,270	1 958,730
Kokonaiskustannukset (€)	-442 450,000	0,000	-442 450,000	-460 510,400	-18 060,400
Liikuntahallin varausprosentti (iltakäyttö), ma-pe (%)	65,000			71,000	
Jäähallin käyttötunnit vuodessa (h)	1 200,000			1 050,000	
Jäähallin käyttäjämäärä (hlö)	12 000,000			8 850,000	
Liikuntatapahtumat krt/vuosi (krt)	6,000			24,000	
Kuntosalin lunastetut avaimet kpl/vuosi (kpl)	600,000			1 129,000	
Tapahtumat (kpl)	11,000			13,000	
Liikuntatoimen yhteistyön ke- hittäminen yli kuntarajojen. Yh- teiset kisat, hankinnat, tapah- tumat, lkm/v (lkm)	2,000			2,000	
Nuorisotilojen kävijämäärät (ka)/ilta, Sonkajärvi (hlö)	15,000			13,000	
Nuorisotilojen kävijämäärät (ka)/ilta, Sukeva (hlö)	15,000			18,000	
Nuorisotilat avoinna kertaa, Sonkajärvi (krt)	80,000			94,000	
Nuorisotilat avoinna kertaa, Su- keva (krt)	40,000			29,000	

Tapahtumat, osallistujat (hlö)	500,000	360,000
Liikuntatoimen yhteistyön kehittäminen yli kuntarajojen. Yhteiset kisat, hankinnat, tapahtumat, lukumäärä/v (lkm)	2,000	
Nuorisovaltuuston toiminnassa olevat nuoret/kpl (hlö)	10,000	23,000
Katupäivystys iltoja krt/vuosi (krt)	6,000	6,000

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

Nuoriso- ja liikuntatoimen toimintakatteen toteuma ylittyi hieman vuonna 2023 (102,2 %). Nuoriso- ja liikuntatoimen tulot ylittyivät (131,42 %) saatujen valtion avustusten vuoksi. Toimintakulut ovat kokonaisuudessaan toteutuneet lähes suunnitellusti.

Suurimmat euromääräiset ylitykset ovat tulleet muihin toimintakuluihin (sisäiset vuokrat yms., 110,8 %). Suunniteltuja asiakaskyselyjä kuntalaisille ei toteutettu vuonna 2023, muuten kuin varhaiskasvatuksen yhteishankkeen tiimoilta.

Nuoriso- ja liikuntatoimi on hakenut ja saanut valtion avustuksia vuoden 2023 aikana. Avustuksia on saatu varhaiskasvatuksen yhteishankkeeseen liikunnallisen toimintakulttuurin kehittämiseen sekä yläkoululaisten päiväleiri ja kerhotoimintaan. Liikunnallisen toimintakulttuurin kehittämishankkeessa on tehty tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja kunnassa toimivien järjestöjen kanssa. Avustuksia on käytetty yhteiskäyttö liikuntavälineiden hankintaan sekä kerhonojajaan palkkakuluihin.

Nuoriso- ja liikuntatoimen tapahtumia, retkiä ja tilanteita järjestettiin tavoitteiden mukaisesti. Kuntosalille lunastettuja avainten määrä kasvoi edelleen. Perheiden, toisen asteen opiskelijoiden sekä eläkeläisten maksuttomien vuorojen määrä kasvoi hieman edellisvuoteen. Voimaa vanhuuteen –hankkeesta toimintaan on jäänyt vertaisohjaajan toimintana kerran viikkoon liikuntahallilla kokoontuva liikuntaryhmä. Eläkeläisen vesijumppareissuja järjestettiin 9 kertaa ja aamutulia 10 kertaa. Vanhustenviikolla Sonkajärven sekä Sukevan kuntosaleilla oli tarjolla maksutonta kuntosaliohjausta. Yksityisen omistaman mutta Sonkajärven kunnan ylläpitämällä tenniskentälle tilastoititiin 360 käyntikertaa. Lisäksi Sonkajärvellä järjestettiin ilma-aseiden Itä-Suomen Mestaruuskilpailut, tyttöjen T18 kakkossarjan jalkapallo-ottelu sekä lentopallon miesten ykkössarjan ottelu. Liikuntatilojen varaukset siirtyivät vuoden 2023 aikana sähköiseen kalenteriin, mikä on jouhevoittanut liikuntavuorojen hallinnointia sekä antaa reaaliaikaisen tiedon myös käyttäjille.

Energian hinnan nousun vuoksi jäähalli avattiin kuukautta myöhemmin kuin aiempina vuosina. Jäähallin käyttäjämäärät sekä aukiolotunnit jäivät osaltaan sen vuoksi talousarvion tavoitteesta. Tarkastuslautakunnan vuoden 2022 huomioidut jäähallin käyttötuntimäärän ja kävijämäärän kasvattamisesta eivät ole markkinoinnista huolimatta lisänneet merkittävästi uusia vuoroja tai käyttöastetta. Ikäluokkien pienentyessä koko Ylä-Savon alueella lasten ja nuorten joukkueiden kasaaminen on entistä hankalampaa. Sama ilmiö on havaittavissa myös aikuisten harrastejoukkueiden suhteen.

Nuorisotilat Sonkajärvellä ja Sukevalla ovat olleet avoinna lähes tavoitteiden mukaisesti. Nuorisotilat ovat olleet avoinna Sonkajärvellä maanantaisin ja keskiviikkoisin kello 15.00-17.00 pääsääntöisesti Sitouttava kouluyhteistyön -hanketyöntekijän toimesta. Perjantai-iltojen yökahvilatoimintaa on järjestetty säännöllisesti

Sonkajärvellä joka toinen perjantai kello 18.00-22.00 nuoriso- ja liikuntasihteerin toimesta. Sukevalla nuorisotila on ollut säännöllisesti avoinna keväällä 2023 keskiviikkoisin ja syksyllä 2023 torstaisin kello 18.00-21.00 pääsääntöisesti nuoriso- ja liikuntasihteerin toimesta.

Lisäksi sitouttava koulu yhteistyön -hanketyöntekijän sekä nuoriso- ja liikuntasihteerin ovat jalkautuneet säännöllisesti Toimisäätiön Kaveri-kaaran, Arjen Askeleen, Sonkajärven Päiväkeskus Pysäkin sekä Helluntaiseurakunnan nuorten toimintoihin. Nuoriso- ja liikuntasihteerin organisoimia katupäivystyksiä järjestettiin tapahtumien sekä viikonloppujen yhteydessä yhteensä 6 kertaa.

Etsivä nuorisotyöntekijä on toimenkuvansa mukaisesti toiminut koulutsempparina 60 % ja etsivänä nuorisotyöntekijänä 40 % työajastaan. Näin nuorille on tarjottu mahdollisuus apuun tutun ihmisen kanssa esimerkiksi opiskelujen nivelvaiheessa. Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä ei ole kasvanut edellisiin vuosiin verrattuna.

Oppivelvollisuusiän noustua 18-vuoteen nuoriso- ja liikuntasihteerin on toiminut oppivelvollisuusrekisterin kuntavalvojana Sonkajärvellä. Oppivelvollisuusiän mukaisia koulupudokkaita Sonkajärvellä ei ollut yhtään vuonna 2023. Lisäksi nuoriso- ja liikuntasihteerin toimii kunnassa ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilönä.

Nuorille on järjestetty mahdollisuuksia osallistua heitä koskevien asioiden käsittelyyn. Nuorisovaltuuston toimintaa on pyritty tukemaan mm. tarjoamalla heille koulutuksia ja yhteisiä tilaisuuksia muiden alueen nuorten vaikuttajaryhmien kanssa. Nuorisovaltuuston jäseniä osallistui kahteen Ylä-Savon Veturin Nuorisofoorumin koulutukseen sekä kahdelle kansainväliselle nuorten leirille. Nuorisovaltuustoon on liittynyt uusia jäseniä vuoden 2023 syksyllä, jäsenmäärän ollessa nyt 23.

Nuoriso- ja liikuntajärjestöille sekä kyläyhdistykselle myönnettiin harkinnanvaraisia toiminta-avustuksia yhteensä 24 000 €. Seurojen toimintaa pyrittiin tukemaan myös yhteistyötä tiivistämällä.

Nuoriso- ja liikuntatoimen riskien arviointi

Toimintaan liittyvät riskit toteutuivat muutaman kerran asiakastilanteissa häiriökäyttäytymisen muodossa nuorisotiloilla sekä katupäivystystilanteissa niin yksin kuin työparin kanssa toimiessa.

SIVISTYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 - TA 2023 (muutos)
30 Sivistyslautakunta					
TOIMINTATUOTOT (€)	434 900,000	0,000	434 900,000	667 375,940	232 475,940
TOIMINTAKULUT (€)	-7 598 680,000	-5 000,000	-7 603 680,000	-7 870 445,920	-266 765,920
TOIMINTAKATE (€)	-7 163 780,000	-5 000,000	-7 168 780,000	-7 203 069,980	-34 289,980
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-1 120,000	0,000	-1 120,000	-1 159,600	-39,600
Laskennalliset tuotot (€)	250 420,000	0,000	250 420,000	113 236,000	-137 184,000
Laskennalliset kulut (€)	-934 300,000	0,000	-934 300,000	-704 035,360	230 264,640
Kokonaiskustannukset (€)	-8 534 100,000	-5 000,000	-8 539 100,000	-8 575 640,880	-36 540,880

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

2.1.6 Tekninen lautakunta

Tulosalue: Tekninen toimi

Kustannuspaikat: Tekninen hallinto, kaavoitus, mittaus, paikkatieto- ja kartastopalvelut, osoitehuolto, jätehuolto, isännöinti ja muut yhteiset tehtävät, varasto ja konekeskus, kiinteistöjen hoito, kiinteistöjen kunnossapito ja rakentaminen, maa- ja metsätilat, tontit, kadut, kevyen liikenteen väylät, yksityistiet, maisemagalleriakohteet, puistot ja torit, liikunta- ja virkistysalueet, muut yleiset alueet

Tilivelvolliset: Tekninen lautakunta, tekninen johtaja, kunnanrakennusmestari

Tekninen toimi tuottaa kuntalaisille teknisen toimen, tilapalvelun, liikenneväylien, ympäristö- ja viheralueiden sekä liikuntapaikkojen hoitopalvelut. Palveluiden tavoitteena on edistää kuntalaisten, yritysten ja yhteisöjen edellytyksiä toimia kestävän kehityksen mukaisesti Sonkajärvellä.

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 - TA 2023 (muutos)
600 Tekninen toimi					
Koko Tekninen toimi					
TOIMINTATUOTOT (€)	3 363 640,000	0,000	3 363 640,000	3 377 744,510	14 104,510
TOIMINTAKULUT (€)	-3 298 340,000	0,000	-3 298 340,000	-3 427 815,810	-129 475,810
TOIMINTAKATE (€)	65 300,000	0,000	65 300,000	-50 071,300	-115 371,300
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-913 170,000	0,000	-913 170,000	-921 097,200	-7 927,200
Laskennalliset tuotot (€)	246 700,000	0,000	246 700,000	178 841,920	-67 858,080
Laskennalliset kulut (€)	-581 130,000	0,000	-581 130,000	-515 003,720	66 126,280
Kokonaiskustannukset (€)	-4 792 640,000	0,000	-4 792 640,000	-4 863 916,730	-71 276,730
Vesistöjen kunnostus, kohteiden määrä/ 4 vuotta (lkm)				1,000	
Kerrosala, ostopalvelu (k-m ²)				655,000	
Ostopalvelukulut /k-m ² / kk (€)				-618,819	
Katujen talvikunnossapitokustannukset, Sonkajärvi (€/km/v)				7 516,260	

Katujen talvikunnossapito- kustannukset, Sukeva (€/km/v)					5 241,160
Katujen kesäkunnossapito- kustannukset, Sonkajärvi (€/km/v)					1 065,850
Katujen kesäkunnossapito- kustannukset, Sukeva (€/km/v)					1 384,730
Pinta-ala, ha (ha)					754,730
Toimintakulut / ha (€)					-5 224,146
Kulut / ha (€)					-6 444,578
6110 Tilapalvelu					
Rakennusten tilavuus (m ³)	118 540,000				118 124,000
Käyttöaste (%)	78,000				75,000
Kuntoarvio ja korjaaminen, kiinteistöä/v (kpl)	2,000				4,000
Kiinteistökohtaiset huolto- kirjat, % kiinteistöistä (%)	90,000				90,000
Julkisten kiinteistöjen es- teettömyystarkastukset, %/v (%)	15,000				10,000
6120 Kiinteistöt					
Laskennalliset tuotot (€)	0,000	0,000	0,000		392,170 392,170
Kerrosala (k-m ²)	16 741,000				17 024,000
Kulut / k-m ² / kk (€)	-17,788				-18,701
Kerrosala, ostopalvelu (k-m ²)					655,000
Ostopalvelukulut /k-m ² / kk (€)					-486,057
Kulut / k-m ² (yhteensä) / kk (€)	-17,788				-18,008
Kulut / k-m ² (kerrosalat yh- teensä) (€)	-213,455				-216,099

Toimintakulut / k-m ² (kerrosalat yhteensä) (€)	-167,632	-172,623
6130 Maa- ja metsäalueet		
Pinta-ala, ha (ha)		754,730
Toimintakulut / ha (€)		-27,551
Kulut / ha (€)		-27,551
6210 Liikenneväylät		
Kadut, ab (km)	15,400	15,150
Kadut, sr (km)	5,700	5,700
Valaistut kadut, asfalttipintaiset (km)	15,150	15,150
Valaistut kadut, sorapintaiset (km)	2,100	2,350
Kevyen liikenteen väylät (km)	11,440	11,440
Liikenneturvallisuussuunnitelman mukaisten toimenpiteiden määrä/v (kpl)	3,000	1,000
Katujen talvikunnossapitokustannukset, Sonkajärvi (€/km/v)		7 516,260
Katujen talvikunnossapitokustannukset, Sukeva (€/km/v)		5 241,160
Katujen kesäkunnossapitokustannukset, Sonkajärvi (€/km/v)		1 065,850
Katujen kesäkunnossapitokustannukset, Sukeva (€/km/v)		1 384,730
Uusitut katuvalaisimet/v, % Valaisimien määrästä (%)	5,000	0,000
Yksityistiet, pituus (km)	358,000	333,000
Tiekunnat (kpl)	107,000	108,000

Avustukset, euroa (€)	105 000,000			86 096,000	
Yksityistieavustukset / tiekunta (€)	981,308			797,185	
Yksityisteiden perusparantamisen avustaminen (kpl)	2,000			4,000	
6310 Puistot ja torit					
Poistot ja arvonalentumiset (€)	0,000	0,000	0,000	-3 613,980	-3 613,980
Pinta-ala, m ² (m ²)	270 000,000			270 000,000	
Puistot ja torit pinta-ala, m ² (m ²)	270 000,000			270 000,000	
Toimintakulut / neliö (m ²) (€)	-0,208			-0,205	
Kulut / neliö (m ²) (€)	-0,208			-0,218	
Leikkipaikat (lkm)	5,000			5,000	
6320 Muut yleiset alueet					
Liikuntapaikkojen ja -reittien lukumäärä (lkm)	2,000			3,000	
Alueet asukasta kohti (kpl)	0,545	-0,545	0,000	0,817	0,817
Pururatojen pituus (km)	6,000			7,000	
Hiihtolatujen pituus (km)	103,000			103,000	
Uimarantojen lukumäärä (kpl)	2,000			2,000	
Talviuintiavannot (kpl)	1,000			1,000	
Nurmipintaisen jalkapallokentän käyttökausi, kk/vuosi (kk)	4,000			4,000	
Volokinpilku, ylläpito (kk/vuosi)	6,000			6,000	
Vesistöjen kunnostus, kohteiden määrä/ 4 vuotta (lkm)				1,000	

Teknisen toimen palvelut tukivat kuntastrategian mukaisten tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena oli hyvä ja monipuolinen tonttitarjonta, hyvät liikenneyhteydet ja molempien kuntataajamien kehittäminen viihtyisäksi.

Yhdyskuntatekniikan toimivuutta turvattiin teknisten peruspalveluiden riittävällä tuotannolla, henkilöstöresursoinnilla sekä ajantasaisilla laitosinvestoinneilla.

Suurimpana liikenneturvallisuutta edistävänä suunnittelukohteena oli erilliskaistan suunnittelu Kajaanintielle Sukevantien liittymään. Liittymän suunnittelun aloittamisesta ei ole päästy yhteisymmärrykseen Kajaanintien tienpitäjän, Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa. Iisalmentielle toteutettiin yhteishankkeena Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa tievalaistus välille Kaijanlammentie-Savonvirran pysähdysalue.

Esteettömyys on erityisesti huomioitu valmistuneen terveysaseman pääsisäänkäynnissä.

Sukevan asemakaavan kaavaehdotus oli nähtävillä loppuvuodesta 2023 ja se tulee hyväksymiskäsittelyyn alkuvuodesta 2024.

Tilapalvelu

Kiinteistöjen rakennusautomaatiolla on seurattu kiinteistöjen veden, lämmön ja sähkön kulutusta. Kunnosapito perustui kuntoarvioihin ja reaaliaikaiseen ylläpidon seurantaan. Vuonna 2023 ei purettu tai myyty rakennuksia. Peruskorjaukset toteutettiin investointisuunnitelman mukaisesti. Kiinteistöselvityksen päivitys valmistui päätöksentekoa varten loppuvuodesta 2023.

Ylläpitovuokria on korotettu vuokrasopimusten ehtojen mukaisesti yleistä kustannustason nousua vastaavasti. Teknisen lautakunnan alaisten toimintojen osalta sähkökustannukset, sisältäen siirto- ja energiakustannukset nousivat vuodesta 2022 noin 262 000 euroa.

Liikenneväylät

Sansia Oy:n kilpailuttaman talvikunnossapidon laadun toteuttamista on valvottu, mutta valvonnan toteuttamista tulisi pyrkiä parantamaan. Katuvalaistusta on parannettu katselmusten perusteella.

Yksityisteiden kunnossapitoavustusta myönnettiin 108 tiekunnalle yhteensä 86 000 euroa. Yksityisteiden peruserparannusavustuksia maksettiin noin 33 000 euroa vuoden 2023 aikana.

Ympäristö- ja viheralueet

Tekniset peruspalvelut on määritelty asemakaava-alueiden yhdyskuntapalveluihin ja kiinteistöjen ylläpito- palveluihin. Palvelutuotannon tavoitteena oli turvallinen ja viihtyisä taajamarakenne ja kunnan asuinkuntastrategian tukeminen. Liikuntapaikkojen hyvällä hoidolla luotiin hyvät olosuhteet omaehtoiselle liikunnan harrastamiselle ja kannustettiin kuntalaisia liikunnallisten harrastusten pariin vauvasta vaariin. Tekninen toimi vastasi osaltaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyviin tavoitteisiin.

Sonkajärven urheilukentän peruskorjaus alkoi vuonna 2023 jatkuen vuodelle 2024 ja kohteelle on saatu Itä-Suomen Aluehallintovirastolta myönteinen investointiavustuspäätös.

Tulosalue: Vesihuoltolaitos

Kustannuspaikat: Vesilaitos, vesijohtoverkostot, puhdistamot, viemäriverkostot, jätevedenpumppaamot ja hulevesiviemärit

Tilivelvolliset: Tekninen lautakunta, tekninen johtaja, vesihuoltomestari

Sonkajärven vesihuoltolaitos toimii teknisen lautakunnan alaisuudessa ja se on kirjanpidollisesti eriytetty ta-seyksikkö. Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on toimittaa kuntalaisille laadukasta talousvettä ja huolehtia jäteveden käsittelystä yhteisten laatuvaatimusten mukaisesti sekä kehittää alueellista vesihuoltoa kunnan alueella yli kuntarajojen.

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 - TA 2023 (muutos)
650 Vesihuoltolaitos					
Koko Vesihuoltolaitos					
TOIMINTATUOTOT (€)	1 087 730,000	0,000	1 087 730,000	1 071 742,820	-15 987,180
TOIMINTAKULUT (€)	-968 770,000	0,000	-968 770,000	-1 048 262,260	-79 492,260
TOIMINTAKATE (€)	118 960,000	0,000	118 960,000	23 480,560	-95 479,440
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-259 620,000	0,000	-259 620,000	-249 087,780	10 532,220
Kokonaiskustannukset (€)	-1 228 390,000	0,000	-1 228 390,000	-1 297 350,040	-68 960,040
Puhdas vesi (m3)	242 000,000			208 969,000	
Jätevesi (m3)	126 000,000			88 521,000	
Vesi- ja viemäri liittymien toimitusaika enintään kk asiakkaan sitovasta tilauksesta (tavoite 2 kk – toteuma 2 kk)					

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

Vesihuoltolaitoksen toimintatuotot jäivät hiukan talousarvioennusteesta. Vesihuoltolaitoksen perus- ja käyttömaksuja nostettiin teknisen lautakunnan päätöksen mukaisesti 1.4.2023 alkaen. Talousarvio perustui taksojen nostamiseen vuoden 2023 alusta lähtien.

Toimintakulut olivat noin 8 % enemmän kuin talousarviossa oli arvioitu. Toimintakulujen ylitys johtui esimerkiksi Sonkajärven taajaman alueella olleesta vesivuodosta ja sen etsimisestä sekä sähkökustannusten noususta arvioitua enemmän.

Osuuskauppa Peeässä uudisrakennukselle toteutettiin uusi hulevesiviemäri, jonka toteutuskustannukset olivat noin 32 000 euroa. Kustannus laskutettiin kokonaisuudessaan Osuuskauppa Peeässältä.

Sonkajärven kunnanvaltuuston päätösten mukaisesti Sonkajärven Vesi Oy aloitti toimintansa 1.1.2024, jolloin vesihuollon järjestäminen ja vesihuoltolaitoksen henkilöstö siirtyi yhtiölle. Hulevesiviemärit kuitenkin edelleen jäivät kunnan hoidettaviksi.

Kunnanhallituksen päätöksen 24.10.2022 § 201 mukaisesti sopimusten viimeistelyä ohjausryhmän ohjaamana vesihuollon operointitoiminnan järjestämisestä Ylä-Savon Vesi Oy:n operoimana 2-3 kunnan pilotointiryhmänä on jatkettu vuoden 2023 aikana.

Tekninen lautakunta päätti 19.4.2023 § 29 keskeyttää Sukevan vesitornin saneerauksen hankinnan, koska tarjoushinnat ylittivät huomattavasti tilaajan toteuttamiseen varaat määrärahat.

Tulosalue: Rakennusvalvonta

Kustannuspaikat: Rakennusvalvonta

Tilivelvolliset: Tekninen lautakunta, rakennustarkastaja

Rakennusvalvonnan tehtävänä on huolehtia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista rakennusvalvontatoimen viranomaistehtävien suorittamisesta sekä toimia rakennusvalvontaviranomaisena. Rakennusvalvonta valvoo, ohjaa ja neuvoo turvallisen, terveellisen ja kauniin kunnan rakentumista ja säilyttämistä. Rakennusvalvonta osaltaan valvoo, että rakennukset, liikenneväylät, kadut, torit ja katuaukiot sekä puistot ja oleskeluun tarkoitetut ulkotilat täyttävät hyvän kuntakuvan ja viihtyisyyden vaatimukset.

Tuloarviot ja määrärahat

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 - TA 2023 (muutos)
695 Rakennusvalvonta					
TOIMINTATUOTOT (€)	20 000,000	0,000	20 000,000	20 285,180	285,180
TOIMINTAKULUT (€)	-104 320,000	0,000	-104 320,000	-78 454,790	25 865,210
TOIMINTAKATE (€)	-84 320,000	0,000	-84 320,000	-58 169,610	26 150,390
Laskennalliset kulut (€)	-40 770,000	0,000	-40 770,000	-34 557,090	6 212,910
Kokonaiskustannukset (€)	-145 090,000	0,000	-145 090,000	-113 011,880	32 078,120
Rakennuslupien käsittelyaika (kk)	1,000			3,000	
Poikkeamispäätösten käsittely- aika (kk)	4,000			2,000	
Suunnittelutarveratkaisujen kä- sittelyaika (kk)	3,000				
Lupapäätökset (kpl)	100,000			103,000	
Katselmukset (kpl)	400,000			840,000	
Aloituskokoukset (kpl)	7,000			6,000	
Poikkeamislupahakemukset/ suunnittelutarveratkaisut (kpl)	5,000			1,000	
Toimintakate- (%)	24,800			25,800	
Nettomenot/asukas (€)	23,900			16,200	

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

Pankkien kiristyneet lainaehdot ovat vaikeuttaneet rakentajien lainansaantia ja tehnyt mahdolliset rakentajat varovaisiksi.

Kuntalaiset ja vapaa-ajan asukkaat ovat olleet kiinnostuneita asuinympäristönsä viihtyisyyden sekä rakennusten korjausvelan korjaamisesta. Vapaa-ajanasunnoilla on vietetty aikaa enenevässä määrin ja monipaikkaisuus on lisääntynyt.

Tuulivoimapuistojen hankkeiden hallinnolliset valmistelut ovat tulleet laajasti esille ja ovat kaavoituksen osalta vaativia.

Rakentamiseen myönnettyjen lupien määrä pysyi samana kuin aikaisempina vuosina. Rakennuslupien hakeminen, neuvonta ja muu asiointi sähköisesti on lisääntynyt oleellisesti.

Rakennuslain uudistamisen myötä rakennusjärjestyksen päivittäminen on käynnistetty yhdessä Iisalmen ja Kiuruveden kaupunkien sekä Pielaveden ja Vieremän kuntien kanssa.

Lopputarkastuksien suorittamiseen on panostettu huomattavasti vuoden 2023 aikana.

TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ

	TA 2023	TA 2023 (muutos) - TA 2023	TA 2023 (muutos)	TP 2023	TP 2023 / TA 2023 (muutos)
60 Tekninen lautakunta					
TOIMINTATUOTOT (€)	4 471 370,000	0,000	4 471 370,000	4 469 772,510	100,0 %
TOIMINTAKULUT (€)	-4 371 430,000	0,000	-4 371 430,000	-4 554 532,860	104,2 %
TOIMINTAKATE (€)	99 940,000	0,000	99 940,000	-84 760,350	-84,8 %
Poistot ja arvonalentumiset (€)	-1 172 790,000	0,000	-1 172 790,000	-1 170 184,980	99,8 %
Laskennalliset tuotot (€)	246 700,000	0,000	246 700,000	178 841,920	72,5 %
Laskennalliset kulut (€)	-621 900,000	0,000	-621 900,000	-549 560,810	88,4 %
Kokonaiskustannukset (€)	-6 166 120,000	0,000	-6 166 120,000	-6 274 278,650	101,8 %
Vesistöjen kunnostus, kohteiden määrä/ 4 vuotta (lkm)				1,000	

TA=Talousarvio TP=Tilinpäätös

2.1.7 Käyttötalousosan toteutumisvertailun yhdistelmä

	Ta 2023	Ta-muutos	Muutettu ta 2023	Toteutunut 2023	Poikkeama	Tot %
10 Keskusvaalilautakunta						
100 Vaalit						
Tuotot	8 000		8 000	7 459	-541	93,2
Kulut	-18 000		-18 000	-14 182	3 818	78,8
Netto	-10 000		-10 000	-6 723	3 277	67,2
110 Tarkastustoimi						
Tuotot						
Kulut	-37 100		-37 100	-26 713	10 387	72,0
Netto	-37 100		-37 100	-26 713	10 387	72,0
12 Kunnanhallitus ja valtuusto						
120 Yleishallinto						
Tuotot	104 260	153 000	257 260	277 738	20 478	108,0
Kulut	-2 111 530	-62 640	-2 174 170	-2 414 363	-240 193	111,0
Netto	-2 007 270	90 360	-1 916 910	-2 136 625	-219 715	111,5
160 Työllistäminen						
Tuotot	236 300		236 300	191 188	-45 112	80,9
Kulut	-857 930	100 000	-757 930	-612 382	145 548	80,8
Netto	-621 630	100 000	-521 630	-421 195	100 435	80,7
170 Ruokapalvelu						
Tuotot	553 040		553 040	567 955	14 915	102,7
Kulut	-508 710		-508 710	-488 630	20 080	96,1
Netto	44 330	0	44 330	79 325	34 995	178,9
180 Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen						
Tuotot				15 428	15 428	
Kulut	-369 000	-8 000	-377 000	-376 333	667	99,8
Netto	-369 000	-8 000	-377 000	-360 905	16 095	95,7
190 Elinkeinojen kehittäminen						
Tuotot	0		0	22 433	22 433	
Kulut	-280 600		-280 600	-222 565	58 035	79,3
Netto	-280 600		-280 600	-200 132	80 468	71,3
12 Kunnanhallitus ja valtuusto yhteensä						
Tuotot	893 600	153 000	1 046 600	1 074 742	12 713	102,7
Kulut	-4 127 770	29 360	-4 098 410	-4 114 272	-15 863	100,4
Netto	-3 234 170	182 360	-3 051 810	-3 039 530	-3 150	99,6

20 Sukevan aluelautakunta						
200 Sukevan alueen palvelut						
Tuotot	23 220		23 220	23 082	-138	99,4
Kulut	-140 130		-140 130	-117 321	22 809	83,7
Netto	-116 910		-116 910	-94 239	22 671	80,6
30 Sivistyslautakunta						
290 Varhaiskasvatus						
Tuotot	133 100		133 100	169 336	36 236	127,2
Kulut	-1 741 040	-5 000	-1 746 040	-1 732 693	13 347	99,2
Netto	-1 607 940		-1 612 940	-1 563 357	49 583	96,9
300 Koulutoimi						
Tuotot	187 910		187 910	345 292	157 382	183,8
Kulut	-4 612 450		-4 612 450	-4 863 732	-251 282	105,4
Netto	-4 424 540		-4 424 540	-4 518 440	-93 900	102,1
350 Joukkoliikenne						
Tuotot	5 000		5 000	14 760	9 760	295,2
Kulut	-80 400		-80 400	-86 956	-6 556	108,2
Netto	-75 400		-75 400	-72 196	3 204	95,8
360 Vapaa sivistystoimi						
Tuotot	71 900		71 900	89 389	17 489	124,3
Kulut	-760 920		-760 920	-763 364	-2 444	100,3
Netto	-689 020		-689 020	-673 974	15 046	97,8
385 Nuoriso- ja liikuntatoimi						
Tuotot	36 990		36 990	48 599	11 609	131,4
Kulut	-403 870		-403 870	-423 426	-19 556	104,8
Netto	-366 880		-366 880	-374 827	-7 947	102,2
30 Sivistyslautakunta yhteensä						
Tuotot	434 900		434 900	667 376	232 476	153,5
Kulut	-7 598 680		-7 603 680	-7 870 171	-266 491	103,5
Netto	-7 163 780		-7 168 780	-7 202 794	-34 015	100,5
60 Tekninen lautakunta						
600 Tekninen toimi						
Tuotot	3 363 640		3 363 640	3 377 745	14 105	100,4
Kulut	-3 298 340		-3 298 340	-3 427 816	-129 476	103,9
Netto	65 300		65 300	-50 071	-115 371	-76,7
650 Vesihuoltolaitos						
Tuotot	1 087 730		1 087 730	1 071 743	-15 987	98,5
Kulut	-968 770		-968 770	-1 048 262	-79 492	108,2
Netto	118 960		118 960	23 481	-95 479	19,7
695 Rakennusvalvonta						
Tuotot	20 000		20 000	20 285	285	101,4
Kulut	-104 320		-104 320	-78 455	25 865	75,2
Netto	-84 320		-84 320	-58 170	26 150	69,0

698 Palo-, pelastus- ja suoje- lytyö						
Kulut			0		0	
60 Tekninen lautakunta yh- teensä						
Tuotot	4 471 370		4 471 370	4 469 773	-1 597	100,0
Kulut	-4 371 430		-4 371 430	-4 554 534	-183 103	104,2
Netto	99 940		99 940	-84 760	-184 700	-84,8
KUNTA YHTEENSÄ						
Tuotot	5 831 090	153 000	5 984 090	6 242 432	258 342	104,3
Kulut	-16 293 110	24 360	-16 268 750	-16 697 192	-428 442	102,6
Netto	-10 462 020	177 360	-10 284 660	-10 454 760	-170 100	101,7

2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

	TA 2023	TA-muutos	TA 2023 Muutettu	Toteutunut 2023	Poikkeama	Tot. %
Toimintatulot						
Myyntitulot	2 142 870	153 000	2 295 870	2 322 200	26 330	101,1
Maksutulot	116 000		116 000	111 045	-4 955	95,7
Tuet ja avustukset	371 500		371 500	539 978	168 478	145,4
Muut toimintatulot	3 182 220		3 182 220	3 250 735	68 515	102,2
	5 812 590	153 000	5 965 590	6 223 958	258 368	104,3
Valmistus omaan käyttöön	18 500		18 500	18 473	-27	99,9
Toimintamenot						
Henkilöstömenot	-7 008 860	-5 000	-7 013 860	-7 076 687	-62 827	100,9
Palvelujen ostot	-4 525 860	72 000	-4 453 860	-4 780 326	-326 466	107,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 088 110	0	-2 088 110	-2 244 406	-156 296	107,5
Avustukset	-630 500	60 360	-570 140	-524 196	45 944	91,9
Muut toimintamenot	-2 039 780	-103 000	-2 142 780	-2 071 578	71 202	96,7
	-16 293 110	24 360	-16 268 750	-16 697 192	-428 443	102,6
TOIMINTAKATE	-10 462 020	177 360	-10 284 660	-10 454 760	-170 100	101,7
Verotulot	7 981 000	67 000	8 048 000	8 099 830	51 830	100,6
Valtionosuudet	4 295 270	23 000	4 318 270	4 462 336	144 066	103,3
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	2 230		2 230	135 428	133 198	6073,0
Muut rahoitustulot	22 590	604 000	626 590	627 198	608	100,1
Korkomenot	-68 200	-35 000	-103 200	-160 915	-57 715	155,9
Muut rahoitusmenot	-22 480		-22 480	-23 772	-1 292	105,7
VUOSIKATE	1 748 390	836 360	2 584 750	2 685 346	100 596	103,9
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 224 640		-1 224 640	-1 221 629	3 011	99,8
Arvonalentumiset	0		0	-5 130	-5 130	0,0
TILIKAUDEN TULOS	523 750	836 360	1 360 110	1 458 586	98 477	107,2
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	113 740		113 740	-2 786 279	-2 900 019	-2449,7
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)			0	2 250 000	2 250 000	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	637 490	836 360	1 473 850	922 306	-551 544	62,6

	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2023	Poikkeama
VEROTULOT	7 981 000,00	67 000,00	8 048 000,00	8 099 830,32	51 830,32
5000 Kunnan tulovero	5 077 000,00	53 000,00	5 130 000,00	5 261 302,55	131 302,55
5100 Kiinteistövero	1 041 000,00	2 000,00	1 043 000,00	1 035 268,40	-7 731,60
5200 Osuus yhteisöveron tuotosta	1 863 000,00	12 000,00	1 875 000,00	1 803 259,37	-71 740,63

	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2023	Poikkeama
VALTIONOSUUDET	4 295 270,00	23 000,00	4 318 270,00	4 462 336,00	144 066,00
5501 Kunnan perus- palv.valt.osuus	3 161 390,00	0,00	3 161 390,00	3 181 296,00	19 906,00
5551 Verotul.pe- rust.valt.os.tasaus	392 700,00	0,00	392 700,00	404 542,00	11 842,00
5701 Opet.-ja kult.toim.muut valt.o	-114 000,00	23 000,00	-91 000,00	-14 273,00	76 727,00
5890 Verotulomenetyksen korvaus	855 180,00	0,00	855 180,00	890 771,00	35 591,00

2.3 Investointiosan toteutuminen

	Sito- vuus		TA 2023	TA- muutos	Muutettu ta 2023	Toteutu- nut 2023	Poikkeama	Tot. %
Kunnanhallitus								
Muut pitkävaikutteiset menot								
Osakkeet ja osuudet								
2209 Osakkeiden osto ja myynti	-	Menot			0	-2 000	-2 000	
-	-	Tulot				1 891 442	1 891 442	
-	-							
Osakkeet ja osuudet yhteensä	-	Menot		0	0	-2 000	-2 000	
		Tulot				1 891 442	1 891 442	
-	-							
Kunnanhallitus yhteensä		Menot		0	0	-2 000	-2 000	
		Tulot				1 891 442	1 891 442	0,0
-	-	Yht.		0	0	1 889 442	1 889 442	
-	-							
Tekninen lautakunta	-							
Muut pitkävaikutteiset menot	-							
2021 Sonkajärven asemak. Kiin- teistöjaot		Menot	0	0	0	3 490	3 490	
2023 Sukevan osayleiskaavan päi- vitys ja täydennys		Menot	-20 000	10 000	-10 000	-11 030	-1 030	110,3
2025 Sonkajärven vedenpinnan nosto		Menot	-120 000		-120 000	-18 490	101 510	15,4
		Tulot	60 000		60 000		-60 000	
		Netto			-60 000	-18 490	41 510	30,8
2040 Paikkatietojärjestelmän uu- siminen		Menot	0	-12 800	-12 800	-12 754	47	99,6
4014 Sukevantien (Mt 5905 ja Vt5, uusi kääntymiskaista Valtatie 5:lle		Menot	-70 000	0	-70 000		-70 000	
		Tulot	50 000	0	50 000		50 000	
		Netto		0	-20 000	0	-20 000	0,0
2051 Harvanjärven vesistöku- nostus		Menot	-12 000	0	-12 000	-8 296	-3 704	
		Tulot	6 000	0	6 000		6 000	
		Netto		0	-6 000	-8 296	2 296	138,3
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	Valt	Menot	-222 000	-2 800	-224 800	-47 080	30 313	20,9
		Tulot	116 000	0	116 000	0	-116 000	
	Valt	Yht.	-106 000	-2 800	-108 800	-47 080	-85 687	43,3
Maa- ja vesialueet	-							
5990 Kiinteistöjen osto ja myynti		Menot	-10 000		-10 000	-1	9 999	0,0
		Tulot	10 000		10 000	0	-10 000	0,0
	Valt	Yht.	0		0	-1	-1	

<u>Muut johtoverkostot ja laitteet</u>								
6106 Sonkajärven tasausaltaan sähköjärjestelmä		Menot	0		0	7 347	7 347	
6212 Sonkajärvi siirtoviemärin jv-pumppaamoiden uusiminen		Menot	-30 000	0	-30 000	0	30 000	0,0
6217 Sukevan runkovesijohtojen uusiminen		Menot	-30 000	0	-30 000	-26 828	3 172	89,4
6218 Sukevan jätevesipuhdistamon väljän uusiminen		Menot	-45 000	-6 000	-51 000	-52 061	-1 061	102,1
6220 Sukevan randanvarsi jv-pumppaamon pumppujen uusiminen		Menot	-40 000	-15 000	-55 000	-69 586	-14 586	126,5
6221 Sonkajärven vesihuolto-valvomokoneiden uusiminen		Menot	-16 000	0	-16 000	-16 162	-162	101,0
6222 Sonkajärven jv-pumppaamon viemärit		Menot	0	0		-23 477	-23 477	
6253 Jyrkän vesilaitoksen varavoima + ra		Menot	0	-19 000	-19 000	-25 639	-6 639	
6301 Sj.taajaman sadevesiviemäri		Menot	-40 000	0	-40 000	-40 342	-342	100,9
Muut johtoverkostot ja laitteet yhteensä	Valt	Menot	-201 000	-40 000	-241 000	-246 748	-5 748	102,4
Johtoverkostot ja laitteet yhteensä		Menot	-271 000	-38 000	-309 000	-273 959	35 041	88,7
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet</u>								
	-							
4309 Sonkajärven urheilukentän peruskorjaus	Valt	Menot	-200 000	-100 000	-300 000	-345 798	-45 798	115,3
		Tulot	50 000	20 890	70 890	70 890	0	
		Netto			-229 110	-274 908	-45 798	120,0
4312 Sonkajärven torin rakentaminen	Valt	Menot	-130 000	122 000	-8 000	-5 513	2 487	
<u>Muut kiinteät rakenteet ja laitteet</u>								
4007 Sonkaj. liikenneturvallisuustyöt		Menot	-15 000	10 000	-5 000	0	5 000	0,0
4017 KT 87, kevyenliikenteenväylän valaistus		Menot	-80 000	10 000	-70 000	-44 595	25 405	63,7
		Tulot	40 000	-20 000	20 000	0	-20 000	
		Netto			-50 000	-44 595	5 405	89,2
4406 Moottorikelkkareitti Sonkajärvi-Sukeva		Menot	-70 000	25 000	-45 000	0	45 000	0,0
		Tulot	35 000		35 000		-35 000	
		Netto			-10 000	0	10 000	0,0

5316 Sonkajärven koulukeskuk- sen valmistuskeittiön astianpe- suosaston hankinta		Menot		-45 000	-45 000	-43 398	1 602	96,4
5570 Jyrkkäkosken Ruukintupa, muutos- ja peruskorjaustyöt		Menot	-25 000	0	-25 000	-46 186	-21 186	184,7
Muut kiinteät rakenteet ja lait- teet yhteensä	Valt	Menot	-190 000	0	-190 000	-134 179	55 821	70,6
		Tulot	75 000	-20 000	55 000	0	-55 000	0,0
		Yht.	-115 000	-20 000	-135 000	-134 179	821	99,4
Kiinteät rakenteet ja laitteet yh- teensä		Menot	-520 000	22 000	-498 000	-485 490	12 510	97,5
		Tulot	125 000	890	125 890	70 890	-55 000	0,0
		Yht.	-395 000	22 890	-372 110	-414 600	-42 490	111,4
Koneet ja kalusto	-							
Muut koneet ja kalusto								
3213 Nallemuorin sängyt ja kaa- pit		Menot	-15 000		-15 000	-14 909	91	99,4
3215 Koulukeskuksen TVT-luokan varusteet		Menot	-40 000		-40 000	-39 782	218	99,5
3214 Siirrettävä esitystekniikka		Menot	-10 000		-10 000	-9 975	25	99,8
Muut koneet ja kalusto yhteensä	Valt	Menot	-65 000	0	-65 000	-64 666	334	
Koneet ja kalusto yhteensä		Menot	-65 000	0	-65 000	-64 666	334	
Tekninen lautakunta yhteensä		Menot	-2 617 000	47 200	-2 569 800	-2 213 645	-356 155	86,1
		Tulot	275 000	890	275 890	70 890	205 000	25,7
		Yht.	-2 342 000	48 090	-2 293 910	-2 142 755	-151 155	93,4
INVESTOINNIT YHTEENSÄ		Menot	-2 617 000	47 200	-2 569 800	-2 215 645	354 155	86,2
		Tulot	275 000	890	275 890	1 962 332	1 686 442	711,3
		Yht.	-2 342 000	48 090	-2 293 910	-253 313	2 040 597	11,0

2.4 Rahoitusosan toteutuminen

	TA 2023	TA- muutokset	TA 2023 Muutettu	Toteutuma 2023	Poikkeama	Tot. %
Toiminta ja investoinnit						
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	1 748 000	836 360	2 584 360	2 685 346	100 986	103,9
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	507 000	507 000	0,0
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-2 617 000	47 200	-2 569 800	-2 215 645	354 155	86,2
Rahoitusosuudet investointimenoihin	265 000	890	265 890	70 890	-195 000	26,7
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus	10 000		10 000	1 905 942	1 895 942	19 059,4
Toiminta ja investoinnit, netto	-594 000	884 450	290 450	2 953 533	2 663 083	1 016,9
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäys						
Antolainasaamisten vähennykset	-30 270		-30 270	0	30 270	0,0
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 000 000	-1 000 000	0			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-558 120	-1 137 000	-1 695 120	-1 700 813	-5 693	100,3
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0		0	0	0	
Vaikutus maksuvalmiuteen	-182 390	-1 252 550	-1 434 940	1 252 720	2 687 660	-87,3

2.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Käyttötalousosa	Sitovuus	Ta 2023	Ta-muutos	Muutettu ta 2023	Toteutunut 2023	Poikkeama	Tot %	TP 2022
Sitovuus: toimielin brutto								
Keskusvaalilautakunta								
Vaalit								
Tuotot	S	8 000		8 000	7 459	541	93,2	8 713
Kulut	S	-18 000		-18 000	-14 182	-3 818	78,8	-7 056
Netto		-10 000	0	-10 000	-6 723	-3 277	67,2	1 657
Tarkastuslautakunta								
Tarkastustoimi								
Tuotot	S	0		0	0	0	0,0	0
Kulut	S	-37 100		-37 100	-26 713	-10 387	72,0	-29 677
Netto		-37 100	0	-37 100	-26 713	-10 387	72,0	-29 677
Kunnanhallitus ja valtuusto								
Yleishallinto								
Tuotot		104 260	153 000	257 260	277 738	-20 478	108,0	170 437
Kulut		-2 111 530	-62 640	-2 174 170	-2 414 363	240 193	111,0	-1 654 090
Netto		-2 007 270	90 360	-1 916 910	-2 136 625	219 715	111,5	-1 483 653
Työllistäminen								
Tuotot		236 300	0	236 300	191 188	45 112	80,9	203 755
Kulut		-857 930	100 000	-757 930	-612 107	-145 823	80,8	-663 396
Netto		-621 630	100 000	-521 630	-420 919	-100 711	80,7	-459 641
Ruokapalvelu								
Tuotot		553 040	0	553 040	567 955	-14 915	102,7	1 204 028
Kulut		-508 710	0	-508 710	-488 630	-20 080	96,1	-1 115 670
Netto		44 330	0	44 330	79 325	-34 995	178,9	88 358
Terveystyön ja hyvinvoinnin edistäminen								
Tuotot		0	0	0	15 428	-15 428	0,0	0
Kulut		-369 000	-8 000	-377 000	-376 333	-667	99,8	-20 029 756
Netto		-369 000	-8 000	-377 000	-360 905	-16 095	95,7	-20 029 756
Elinkeinojen kehittäminen								
Tuotot		0	0	0	22 433	-22 433	0,0	62 185
Kulut		-280 600	0	-280 600	-222 565	-58 035	79,3	-243 996
Netto		-280 600	0	-280 600	-200 132	-80 468	71,3	-181 811
Kunnanhallitus ja valtuusto yhteensä								
Tuotot	S	893 600	153 000	1 046 600	1 074 742	-28 142	292	1 640 405
Kulut	S	-4 127 770	29 360	-4 098 410	-4 113 998	15 588	467	-23 706 908
Netto		-3 234 170	182 360	-3 051 810	-3 039 256	-12 554	538	-22 066 503
Sukevan aluelautakunta								
Sukevan alueen palvelut								
Tuotot	S	23 220	0	23 220	23 082	138	99,4	23 696
Kulut	S	-140 130	0	-140 130	-117 321	-22 809	83,7	-96 663
Netto		-116 910	0	-116 910	-94 239	-22 671	80,6	-72 967

Sivistyslautakunta								
Varhaiskasvatus								
Tuotot		133 100	0	133 100	169 336	-36 236	127,2	201 640
Kulut		-1 741 040	-5 000	-1 746 040	-1 732 693	-13 347	99,2	-1 552 490
Netto		-1 607 940	-5 000	-1 612 940	-1 563 357	-49 583	96,9	-1 350 850
Koulutoimi								
Tuotot		187 910	0	187 910	345 292	-157 382	183,8	314 940
Kulut		-4 612 450		-4 612 450	-4 863 732	251 282	105,4	-4 342 797
Netto		-4 424 540	0	-4 424 540	-4 518 440	93 900	102,1	-4 027 857
Joukkoliikenne								
Tuotot		5 000	0	5 000	14 760	-9 760	295,2	13 891
Kulut		-80 400		-80 400	-86 956	6 556	108,2	-70 137
Netto		-75 400	0	-75 400	-72 196	-3 204	95,8	-56 246
Vapaa sivistystoimi								
Tuotot		71 900	0	71 900	89 389	-17 489	124,3	103 191
Kulut		-760 920		-760 920	-763 364	2 444	100,3	-792 120
Netto		-689 020	0	-689 020	-673 975	-15 045	97,8	-688 929
Nuoriso ja liikuntatoimi								
Tuotot		36 990	0	36 990	48 599	-11 609	131,4	45 872
Kulut		-403 870		-403 870	-423 701	19 831	104,9	-406 041
Netto		-366 880	0	-366 880	-375 102	8 222	102,2	-360 169
Sivistyslautakunta yhteensä								
Tuotot	S	434 900	0	434 900	667 376	-232 476	153,5	679 534
Kulut	S	-7 598 680	-5 000	-7 603 680	-7 870 446	266 766	104,9	-7 163 585
Netto		-7 163 780	-5 000	-7 168 780	-7 203 070	34 290	100,5	-6 484 051
Tekninen lautakunta								
Tekninen toimi								
Tuotot		3 363 640	0	3 363 640	3 377 745	-14 105	100,4	2 880 998
Kulut		-3 298 340		-3 298 340	-3 427 816	-129 476	103,9	-3 024 734
Netto		65 300	0	65 300	-50 071	-143 581	-76,7	-143 736
Vesihuoltolaitos								
Tuotot		1 087 730	0	1 087 730	1 071 743	15 987	98,5	939 178
Kulut		-968 770		-968 770	-1 048 262	-79 492	108,2	-930 820
Netto		118 960	0	118 960	23 481	-63 505	19,7	8 358
Rakennusvalvonta								
Tuotot		20 000	0	20 000	20 285	-285	101,4	20 363
Kulut		-104 320		-104 320	-78 455	25 865	75,2	-79 946
Netto		-84 320	0	-84 320	-58 170	25 580	69,0	-59 583
Palo-, pelastus- ja suojelutyö								
Tuotot		0	0	0	0	0	0,0	0
Kulut				0		0		-462 280
Netto		0	0	0	0	0	0,0	-462 280
Tekninen lautakunta yhteensä								
Tuotot	S	4 471 370	0	4 471 370	4 469 773	1 597	100,0	3 840 539
Kulut	S	-4 371 430	0	-4 371 430	-4 554 533	183 103	104,9	-4 497 781
Netto		99 940	0	99 940	-84 760	184 700	-84,8	-657 241
Tuotot yhteensä								
	S	5 831 090	153 000	5 984 090	6 242 432	-258 342	104,3	6 192 887
Kulut yhteensä								
	S	-16 293 110	24 360	-16 268 750	-16 697 193	428 442	104,9	-35 501 670
Toimintakate								
		-10 462 020	177 360	-10 284 660	-10 454 760	170 099	101,7	-29 308 783

Tuloslaskelmaosa	Sito- vuus	Ta 2023	Ta-muutos	Muutettu ta 2023	Toteutunut 2023	Poikkeama	Tot %	TP 2022
Verotulot	S	7 981 000	67 000	8 048 000	8 099 830	51 830	100,6	14 982 696
Valtionosuudet	S	4 295 270	23 000	4 318 270	4 462 336	144 066	103,3	16 217 503
Rahoitustulot ja -menot								
Korkotulot		2 230		2 230	135 428	133 198	6073,0	8 500
Muut rahoitustulot		22 590	604 000	626 590	627 198	608	100,1	649 958
Korkomenot		-68 200	-35 000	-103 200	-160 915	-57 715	155,9	-66 371
Muut rahoitusmenot		-22 480		-22 480	-23 772	-1 292	105,7	-22 686
Rahoitustulot ja -menot yhteensä	S	-65 860	569 000	503 140	577 939	74 799	114,9	569 401
Yhteensä		12 210 410	659 000	12 869 410	13 140 105	270 695	102,1	31 769 600
Vuosikate		1 748 390	836 360	2 584 750	2 685 345	440 794	103,9	-3 732 070
Poistoeron muutos	S	113 740	0	113 740	-2 786 279	-2 900 019	-2449,7	114 753
Varausten muutos	S	0	0	0	2 250 000	2 250 000		-200 000
		113 740	0	113 740	-536 279	-650 019	-471,5	-85 247

Maa- ja vesialueet	-							
5990 Kiinteistöjen osto ja myynti		Menot	-10 000		-10 000	-1	9 999	0,0
		Tulot	10 000		10 000	0	-10 000	0,0
	Valt	Yht.	0		0	-1	-1	
Rakennukset	-							
5052 Tev.keskuksen peruskorjaus	Valt	Menot	-316 000	-360 000	-676 000	-674 263	1 737	99,7
5307 Koulukeskus, juhlasalin lattia	Valt	Menot	-175 000	-96600	-271 600	-273 040	-1 440	100,5
5542 Kirjaston iv-sanee-raus	Valt	Menot	-120 000	-40 000	-160 000	-162 568	-2 568	101,6
6040 Sukevan vesitornin peruskorjaus	Valt	Menot	-597 000	540 000	-57 000	-69 039	-12 039	121,1
Muut rakennukset:								
3505 Jäähileasema (jäähilekontti+ase)		Menot	-30 000		-30 000	0	30 000	0,0
		Tulot	24 000		24 000		-24 000	
		Netto			-6 000	0	6 000	0,0
5302 Mosaiikin varavoi-makoneen hankinta		Menot	-60 000		-60 000	-25 717	34 283	42,9
5324 Koulukeskuksen wc-tilat, kiinteistöautomaation päivitys ja uusi lämmönvaihdin -kl-lämpö		Menot	-80 000	9 700	-70 300	-70 597	-297	100,4
5325 Onnelan peruskorjaussuunnitelma		Menot	-70 000	8 000	-62 000	-4 770	57 230	7,7
5409 Kangaslammen opasteet ja uusi pukuhuonerakennus		Menot	-10 000	10 000	0		0	
5529 Jyrkän masuusin suojarakennus		Menot	-51 000	0	-51 000	-37 365	13 635	73,3
5551 Kiinteistöjen LED-valaistus		Menot	-20 000	-5 100	-25 100	-25 091	9	100,0
Muut rakennukset yhteensä		Menot	-321 000	22 600	-298 400	-163 540	134 860	54,8
		Tulot	24 000	0	24 000	0	-24 000	0,0
	Valt	Yht.	-297 000	22 600	-274 400	-163 540	110 860	59,6
Rakennukset yhteensä		Menot	-1 529 000	66 000	-1 463 000	-1 342 450	120 550	91,8
		Tulot	24 000	0	24 000	0	-24 000	0,0
		Yht.	-1 505 000	66 000	-1 439 000	-1 342 450	96 550	93,3

Johtoverkostot ja laitteet	-							
6064 Sonkajärven vesi-johtoverkon runkoventtiilikaivojen rakentaminen ja sulkujen uusiminen	Valt	Menot	-30 000	-15 000	-45 000	-24 324	20 676	54,1
6084 Vanhan heikkokuntoisen valurautavesijohdotputkiston uusiminen	Valt	Menot	-40 000	17 000	-23 000	-2 887	20 113	12,6
<u>Muut johtoverkostot ja laitteet</u>								
6106 Sonkajärven tasausaltaan sähköjärjestelmä		Menot	0		0	7 347	7 347	
6212 Sonkajärvi siirtoviemäriin jv-pumppaamoiden uusiminen		Menot	-30 000	0	-30 000	0	30 000	0,0
6217 Sukevan runkovesijohtojen uusiminen		Menot	-30 000	0	-30 000	-26 828	3 172	89,4
6218 Sukevan jätevesipuhdistamon väljän uusiminen		Menot	-45 000	-6 000	-51 000	-52 061	-1 061	102,1
6220 Sukevan randanvarsi jv-pumppaamon pumppujen uusiminen		Menot	-40 000	-15 000	-55 000	-69 586	-14 586	126,5
6221 Sonkajärven vesihuolto-valvomokoneiden uusiminen		Menot	-16 000	0	-16 000	-16 162	-162	101,0
6222 Sonkajärven jv-pumppaamon viemärit		Menot	0	0		-23 477	-23 477	
6253 Jyrkän vesilaitoksen varavoima + ra		Menot	0	-19 000	-19 000	-25 639	-6 639	
6301 Sj.taajaman sadevesiviermäri		Menot	-40 000	0	-40 000	-40 342	-342	100,9
Muut johtoverkostot ja laitteet yhteensä	Valt	Menot	-201 000	-40 000	-241 000	-246 748	-5 748	102,4
Johtoverkostot ja laitteet yhteensä		Menot	-271 000	-38 000	-309 000	-273 959	35 041	88,7
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet</u>	-							
4309 Sonkajärven urheilukentän peruskorjaus	Valt	Menot	-200 000	-100 000	-300 000	-345 798	-45 798	115,3
		Tulot	50 000	20 890	70 890	70 890	0	
		Netto			-229 110	-274 908	-45 798	120,0

4312 Sonkajärven torin rakentaminen	Valt	Menot	-130 000	122 000	-8 000	-5 513	2 487	
<u>Muut kiinteät rakenteet ja laitteet</u>								
4007 Sonkaj. liikenneturvallisuustyöt		Menot	-15 000	10 000	-5 000	0	5 000	0,0
4017 KT 87, kevyenliikenteenväylän valaistus		Menot	-80 000	10 000	-70 000	-44 595	25 405	63,7
		Tulot	40 000	-20 000	20 000	0	-20 000	
		Netto			-50 000	-44 595	5 405	89,2
4406 Moottorikelkkareitti Sonkajärvi-Sukeva		Menot	-70 000	25 000	-45 000	0	45 000	0,0
		Tulot	35 000		35 000		-35 000	
		Netto			-10 000	0	10 000	0,0
5316 Sonkajärven koulukeskuksen valmistuskeittien astianpesuosaston hankinta		Menot		-45 000	-45 000	-43 398	1 602	96,4
5570 Jyrkkäkosken Ruukintupa, muutos- ja peruskorjaustyöt		Menot	-25 000	0	-25 000	-46 186	-21 186	184,7
<u>Muut kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä</u>	Valt	Menot	-190 000	0	-190 000	-134 179	55 821	70,6
		Tulot	75 000	-20 000	55 000	0	-55 000	0,0
		Yht.	-115 000	-20 000	-135 000	-134 179	821	99,4
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä</u>		Menot	-520 000	22 000	-498 000	-485 490	12 510	97,5
		Tulot	125 000	890	125 890	70 890	-55 000	0,0
		Yht.	-395 000	22 890	-372 110	-414 600	-42 490	111,4
<u>Koneet ja kalusto</u>	-							
<u>Muut koneet ja kalusto</u>								
3213 Nallemuorin sängyt ja kaapit		Menot	-15 000		-15 000	-14 909	91	99,4
3215 Koulukeskuksen TVT-luokan varusteet		Menot	-40 000		-40 000	-39 782	218	99,5
3214 Siirrettävä esitystekniikka		Menot	-10 000		-10 000	-9 975	25	99,8
<u>Muut koneet ja kalusto yhteensä</u>	Valt	Menot	-65 000	0	-65 000	-64 666	334	
<u>Koneet ja kalusto yhteensä</u>		Menot	-65 000	0	-65 000	-64 666	334	

Tekninen lautakunta yhteensä		Menot	-2 617 000	47 200	-2 569 800	-2 213 645	-356 155	86,1
		Tulot	275 000	890	275 890	70 890	205 000	25,7
		Yht.	-2 342 000	48 090	-2 293 910	-2 142 755	-151 155	93,4
INVESTOINNIT YHTEENSÄ		Menot	-2 617 000	47 200	-2 569 800	-2 215 645	354 155	86,2
		Tulot	275 000	890	275 890	1 962 332	1 686 442	711,3
		Yht.	-2 342 000	48 090	-2 293 910	-253 313	2 040 597	11,0

Rahoitusosa	Sito- vuus	Ta 2023	Ta-muutos	Muutettu ta 2023	Toteutunut 2023	Poikkeama	Tot %	TP 2022
Antolainauksen muutokset								
Antolainasaamisten lisäykset	S							
Antolainasaamisten vähennykset	S			0	0	0		-4 660
Lainakannan muutokset								
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	S	1 000 000	-1 000 000	0	0	0		0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	S	-558 120	-1 137 000	-1 695 120	-1 700 813	-5 693	100,3	-720 236
Lyhytaikaisten lainojen muutos	S	0		0	718 347	718 347		504 813
Oman pääoman muutokset	S							
Vaikutus maksuvalmiuteen		441 880	-2 137 000	-1 695 120	-982 467	712 654	58,0	-220 083
Sitovat erät yhteensä:								
Vuosikate, investoinnit ja rahoitusosa		-151 730	-1 252 550	-1 404 280	1 449 566	3 194 045	-103,2	-6 901 362
Poistoeron ja varausten muutokset		113 740		113 740	-536 279	-650 019	-471,5	-85 247
Sitovat erät yhteensä	S	-37 990	-1 252 550	-1 290 540	913 287	2 544 026	-70,8	-6 986 609

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

	<u>1.1.-31.12.2023</u>		<u>1.1.-31.12.2022</u>	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	1 429 471,53		2 078 895,02	
Maksutuotot	109 921,17		141 618,72	
Tuet ja avustukset	539 977,94		480 090,49	
Muut toimintatuotot	<u>1 598 036,77</u>	3 677 407,41	<u>1 127 255,11</u>	3 827 859,34
Valmistus omaan käyttöön		18 473,47		19 666,84
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-5 661 041,48		-5 502 623,46	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 238 658,89		-1 649 356,91	
Muut henkilösivukulut	-176 986,72		-213 759,28	
Palvelujen ostot	-3 924 073,66		-22 881 979,57	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 206 259,82		-1 991 017,40	
Avustukset	-524 196,07		-578 479,63	
Muut toimintakulut	<u>-419 424,32</u>	-14 150 640,96	<u>-339 092,81</u>	-33 156 309,06
TOIMINTAKATE		-10 454 760,08		-29 308 782,88
Verotulot		8 099 830,32		14 982 696,08
Valtionosuudet		4 462 336,00		16 217 503,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	135 427,91		8 500,33	
Muut rahoitustuotot	627 197,85		629 475,68	
Korkokulut	-160 914,57		-66 371,15	
Muut rahoituskulut	<u>-23 771,85</u>	577 939,34	<u>-2 203,55</u>	569 401,31
VUOSIKATE		2 685 345,58		2 460 817,51
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 221 629,43		-1 309 928,92	
Arvonalentumiset	<u>-5 130,39</u>	-1 226 759,82	<u>0,00</u>	-1 309 928,92
TILIKAUDEN TULOS		1 458 585,76		1 150 888,59
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		-2 786 279,46		114 753,39
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		2 250 000,00		-200 000,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)		<u>922 306,30</u>		<u>1 065 641,98</u>

3.2 Rahoituslaskelma

	<u>1.1.-31.12.2023</u>		<u>1.1.-31.12.2022</u>	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Vuosikate	2 685 346		2 460 818	
Tulorahoituksen korjauserät	<u>507 000</u>	3 192 346	<u>2 110</u>	2 462 928
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-2 215 645		-2 957 196	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	70 890			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>1 905 942</u>	-238 813	<u>5 876</u>	-2 951 320
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		<u>2 953 533</u>		<u>-488 392</u>
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
Antolainasaamisten lisäykset	0		-4 660	
Antolainasaamisten vähennykset		<u>0</u>		<u>-4 660</u>
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 700 813		-720 236	
Lyhytaikaisten lainojen muutos		<u>-1 700 813</u>		<u>-720 236</u>
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
Toim.antojen varojen ja pääomien muutokset	512		4 575	
Saamisten muutos	-57 541		519 452	
Korottomien velkojen muutos	<u>-1 505 370</u>	-1 562 399	<u>1 599 155</u>	2 123 182
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		<u>-3 263 212</u>		<u>1 398 287</u>
RAHAVAROJEN MUUTOS		-309 680		909 895
RAHAVAROJEN MUUTOS				
Rahavarat 31.12.	5 138 060		5 447 740	
Rahavarat 1.1.	<u>5 447 740</u>	-309 680	<u>4 537 845</u>	909 895

3.3 Tase

<u>VASTAAVAA</u>	Vuosi 2023	Vuosi 2022
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
2. Muut pitkävaikutteiset menot	136 834,39	98 579,13
	<u>136 834,39</u>	<u>98 579,13</u>
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet	1 521 036,87	1 521 035,87
2. Rakennukset	18 638 292,58	15 349 086,09
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 702 730,30	2 860 486,91
4. Koneet ja kalusto	234 552,05	244 369,08
5. Muut aineelliset hyödykkeet	7 568,46	7 568,46
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	473 808,10	3 712 571,26
	<u>24 577 988,36</u>	<u>23 695 117,67</u>
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	2 113 315,97	4 652 684,27
3. Muut lainasaamiset	74 554,66	74 554,66
4. Muut saamiset	185 426,04	185 426,04
	<u>2 373 296,67</u>	<u>4 912 664,97</u>
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
1. Valtion toimeksiannot	151 383,94	182 327,70
2. Lahjoitusrahastojen varat	355 122,59	359 038,99
	<u>506 506,53</u>	<u>541 366,69</u>
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
II Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	429 882,48	433 948,11
2. Lainasaamiset	0,00	7 740,00
3. Muut saamiset	250 968,00	140 652,92
4. Siirtosaamiset	76 017,90	116 986,60
	<u>756 868,38</u>	<u>699 327,63</u>
IV Rahat ja pankkisaamiset	5 138 059,79	5 447 739,77
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>33 489 554,12</u>	<u>35 394 795,86</u>

<u>VASTATTAVAA</u>	Vuosi 2023	Vuosi 2022
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	9 331 615,50	9 933 975,02
III Muut omat rahastot	44 082,44	44 082,44
IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	9 019 396,71	7 953 754,73
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	922 306,30	1 065 641,98
	<u>19 317 400,95</u>	<u>18 997 454,17</u>
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
1. Poistoero	4 214 922,60	1 428 643,14
2. Vapaaehtoiset varaukset	1 400 000,00	3 650 000,00
	<u>5 614 922,60</u>	<u>5 078 643,14</u>
C PAKOLLISET VARAUKSET		
2. Muut pakolliset varaukset	507 000,00	0,00
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
1. Valtion toimeksiannot	151 383,94	182 327,70
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	355 280,51	358 685,37
	<u>506 664,45</u>	<u>541 013,07</u>
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 847 046,00	6 364 242,00
3. Lainat julkisyhteisöiltä	215 097,97	259 822,07
7. Muut velat	7 749,70	7 749,70
	<u>5 069 893,67</u>	<u>6 631 813,77</u>
II Lyhytaikainen		
1. Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	378 292,64	517 186,00
3. Lainat julkisyhteisöiltä	44 724,10	44 724,10
5. Saadut ennakot	1 552,11	1 755,10
6. Ostovelat	798 915,72	592 570,61
7. Muut velat	142 050,85	1 552 498,08
8. Siirtovelat	1 108 137,03	1 437 137,82
	<u>2 473 672,45</u>	<u>4 145 871,71</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>33 489 554,12</u>	<u>35 394 795,86</u>

3.4 Konsernilaskelmat

Tuloslaskelma

	Vuosi 2023		Vuosi 2022	
Toimintatuotot		7 372 751		30 895 609
Toimintakulut		-17 126 994		-60 426 631
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		<u>798</u>		<u>21 583</u>
Toimintakate		-9 753 444		-29 509 439
Verotulot		8 050 432		14 936 660
Valtionosuudet		4 462 336		17 815 626
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	149 202		12 399	
Muut rahoitustuotot	607 722		633 156	
Korkokulut	-322 038		-165 872	
Muut rahoituskulut	-4 366	430 520	-50 938	428 745
Vuosikate		3 189 844		3 671 591
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 600 784		-2 441 606	
Omistuksen eliminointierot				
Arvonalentumiset	<u>-5 130</u>	-1 605 914	<u>-39 807</u>	-2 481 413
Satunnaiset erät		<u>29 522</u>		<u>-7 638</u>
Tilikauden tulos		1 613 452		1 182 540
Tilinpäätössiirrot		549		-79
Tilikauden verot		0		-1 000
Laskennalliset verot		-17 926		-42 951
Vähemmistöosuudet		<u>0</u>		<u>-775</u>
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		<u>1 596 076</u>		<u>1 137 735</u>

Rahoituslaskelma

	Vuosi 2023		Vuosi 2022	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	3 189 844		3 671 591	
Satunnaiset erät	29 522		-7 638	
Tilikauden verot	0		-1 000	
Tulorahoituksen korjaukset	<u>523 755</u>	3 743 121	<u>-96 819</u>	3 566 134
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 451 684		-4 943 538	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	74 923		6 761	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutust	<u>1 906 592</u>	-470 168	<u>32 978</u>	-4 903 799
Toiminnan ja investointien rahavirta		3 272 953		-1 337 665
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys			-4 708	
Antolainasaamisten vähennys		0		-4 708
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	113 458		1 180 152	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 184 183		-1 644 080	
Lyhytaikaisten lainojen muutos		-2 070 725	<u>1 038 013</u>	574 085
Oman pääoman muutokset		-248 067		114 952
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muuto	236 179		20 505	
Vaihto-omaisuuden muutos	-11 468		38 288	
Saamisten muutos	-50 496		265 282	
Korottomien velkojen muutos	<u>-1 446 347</u>	-1 272 132	<u>1 798 918</u>	2 122 993
Rahoituksen rahavirta		-3 590 924		2 807 322
Rahavarojen muutos		-317 971		1 469 656
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	6 122 690		9 581 376	
Rahavarat 1.1.	<u>6 440 661</u>	-317 971	<u>8 111 720</u>	1 469 656

Konsernitase**VASTAAVAA****Vuosi 2023 Vuosi 2022****PYSYVÄT VASTAAVAT**

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	8 480	154 998
Muut pitkävaikutteiset menot	143 324	135 377
Ennakkomaksut	0	2 520
	<u>151 804</u>	<u>292 895</u>

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	1 814 373	1 944 512
Rakennukset	21 779 128	26 219 074
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 741 674	3 019 105
Koneet ja kalusto	339 893	1 080 118
Muut aineelliset hyödykkeet	7 568	52 207
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	534 641	5 902 592
	<u>28 217 277</u>	<u>38 217 608</u>

Sijoitukset

Osakkuusyhteisöosuudet	41 825	232 487
Muut osakkeet ja osuudet	917 854	1 140 110
Muut lainasaamiset	18 173	18 173
Muut saamiset	185 426	200 600
	<u>1 163 278</u>	<u>1 591 370</u>

TOIMEKSIANTOJEN VARAT

Valtion toimeksiannot	124 618	73 435
Lahjoitusrahastojen varat	355 123	402 151
Muut toimeksiannot	18 452	250 014
	<u>498 192</u>	<u>725 600</u>

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus	87 616	
Aineet ja tarvikkeet	3 333	105 393
Muu vaihto-omaisuus	84 283	72 853
	<u>87 616</u>	<u>178 246</u>

Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset

Myyntisaamiset	0	0
Lainasaamiset	240	
Muut saamiset	0	-6
Siirtosaamiset	0	189
	<u>240</u>	<u>183</u>

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset	442 331	1 265 371
Lainasaamiset	0	20 667
Muut saamiset	293 830	515 202
Siirtosaamiset	34 690	455 880
	<u>770 851</u>	<u>2 257 120</u>

Rahoitusarvopaperit

Sijoituks rahamarkkinainstrum	0	0
Muut arvopaperit	304 351	221 552
	<u>304 351</u>	<u>221 552</u>

Rahat ja pankkisaamiset

5 818 338 9 359 824

VASTAAVAA YHTEENSÄ**37 011 947 52 844 399**

<u>VASTATTAVAA</u>	Vuosi 2023	Vuosi 2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	9 331 616	9 933 975
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	0	1 655
Arvonkorotusrahassto	29 503	29 503
Muut omat rahastot	560 362	845 861
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	11 218 445	11 051 585
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 596 076	1 137 735
	<u>22 736 002</u>	<u>23 000 314</u>
VÄHEMMISTÖOSUUDET	15 322	67 612
POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKSET		
Vapaaehtoiset varaukset	200 000	
Muut pakolliset varaukset		0
	<u>200 000</u>	<u>0</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	542 756	244 453
	<u>542 756</u>	<u>244 453</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	124 618	74 783
Lahjoitusrahastojen pääomat	356 751	405 804
Muut toimeksiantojen pääomat	19 397	18 740
	<u>500 766</u>	<u>499 327</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 983 336	17 798 369
Lainat julkisyhteisöiltä	335 198	435 249
Muut velat	7 750	7 750
Laskennalliset verovelat	178 375	135 566
	<u>9 504 659</u>	<u>18 376 934</u>
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	774 361	2 489 041
Lainat julkisyhteisöiltä	76 008	107 587
Saadut ennakot	25 036	103 182
Ostovelat	997 526	2 472 911
Muut velat	247 857	1 602 863
Siirtovelat	1 373 729	3 827 574
Laskennalliset verovelat	17 926	52 600
	<u>3 512 443</u>	<u>10 655 758</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>37 011 947</u>	<u>52 844 399</u>

4 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Liite 1 Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot kirjataan niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintahintaisena, vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta hyväksytyin poistosuunnitelman mukaisesti.

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Kehittämismenot ja aineettomat oikeudet	Tasapoisto 5 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto 3 vuotta
Osakehuoneistojen muutostyöt	Tasapoisto 5 vuotta
Tavanomaista suuremmat kaavoitusmenot	Tasapoisto 5 vuotta
Vesistöjen kunnostusmenot	Tasapoisto 5 vuotta
Osallistuminen muiden yhteisöjen pysyvien vastaavien hankintamenoihin	Kunnanhallitus vahvistaa tapauskohtaisesti
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto 5 vuotta
Asuin-, hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto 40 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto 20 vuotta
Muut rakennukset	Tasapoisto 30 vuotta
Vesi- ja viemäriverkot ja laitteet	Menojäännöspoisto 10 %
Sillat, laiturit ja uimalat	Menojäännöspoisto 25 %
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäännöspoisto 20 %
Atk-laitteet	Tasapoisto 3 vuotta
Keittiön koneet ja laitteet	Tasapoisto 10 vuotta
Muut koneet ja kalusto	Tasapoisto 5 vuotta

Pienet, alle 10 000 euron hyödykehankinnat on kirjattu vuosikuluiksi.

Osakkeet on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Lainasaamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuutta ei ole merkitty taseeseen.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

4.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Liite 2 Tuloslaskelman esittämistavan muutos

Tuloslaskelman esittämistapaa ei ole muutettu.

Liite 3 Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Oikaisuja edellisen tilikauden tietoihin ei ole.

Liite 4 Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden 2022 ja 2023 tiedot eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023. Vuonna 2022 Sonkajärven kunnan sote-kustannukset olivat 19,6 milj. euroa ja pelastustoimen kustannukset 0,5 milj. euroa. Kunnan talousarviosta poistui kuluja siis 20,1 milj. euroa. Uudistuksen taloudellinen lähtökohta oli, että kunnilta siirretään hyvinvointialueille saman verran rahoitusta kuin mitä sote- ja pelastustoimen järjestäminen on niille maksanut.

Sonkajärven kunnan kuntayhtymäosuus Pohjois-Savon sairaanhoitopiiristä -1 184 604,73 sekä kuntayhtymäosuus Vaalijalan kuntayhtymästä -44 041,44 euroa on kirjattu vuoden 2023 avaavaan taseeseen kuntayhtymäosuuksien vähennykseksi. Sonkajärven kunnan osuus Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän peruspääoman lisäyksestä 598 350,27 euroa on kirjattu vuoden 2023 avaavaan taseeseen kuntayhtymäosuuden lisäykseksi.

Tilikauden aikaisina kirjauksina on tehty Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkukirjaus -1 786 422,70, joka on kirjattu pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloksi. Vuoden 2022 jälkilaskutus -1 407 579,10 on kirjattu ostovelkojen eli korottomien velkojen vähennykseksi. Kuntayhtymän purkamisen johdosta Sonkajärven kunta vastaanotti osakkeita seuraavasti: Savon ICT-Palvelut Oy 2 850 euroa, Sakupe Oy 14 500 euroa, Servica Oy 2 500 euroa. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue lunasti myöhemmin kuntayhtymältä Sonkajärven kunnalle siirtyneet Sakupe Oy:n osakkeet 29 kpl käyvällä hinnalla 14 500 euroa. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkamisen kassavaikutus oli +358 224,91 euroa. Tilikauden aikaisilla kirjauksilla ei ollut tulosvaikutusta.

Liite 5 Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Aiempiin tilikausiin kohdistuviin tuottoihin tai kuluihin ei ole tehty merkittäviä muutoksia.

4.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.3.1 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhteisöt hankintamenomenetelmällä ja kuntayhtymät suhteellisesti peruspääomaosuuden mukaan. Osakkuusyhteisö on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmän mukaisesti.

Konsernin sisäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu vähäisiä eriä lukuun ottamatta. Sisäiset katteet ja kiinteistöverot on eliminoitu.

Kiinteistöyhtiöiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Tilikauden poiston erotus on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhtiön poistojen oikaisuksi. Edellisten tilikausien poistojen erotus on kirjattu konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta taseessa ja tilikauden yli- ja alijäämästä tuloslaskelmassa.

Kunnan ja kuntayhtymien poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseessa omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien yli-/alijäämiin ja tilikauden yli-/alijäämiin ja niiden muutos on merkitty konsernituloslaskelmassa tilikauden tulokseen. Tytäryhteisöjen poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutos konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

Ammatillisen koulutuksen yksikköhintarahoitus on konsernituloslaskelmassa siirretty toimintatuotoista valtionosuuksiin.

4.3.2 Muutokset konsernirakenteessa

Aluekehityssäätiön (kunnan omistus 100 %, äänivalta 60 %) omistusoikeus Aluepro Oy:stä kasvoi 100,00 %:iin, osakekauppojen myötä. Aluepro Oy myytiin 24.2.2023.

Konsernirakenteesta on purettu Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä sekä Vaalijalan kuntayhtymä.

5 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liite 6 Toimintatuotot

Toimintatulot tehtävääalueittain (ulkoiset tulot tuhansina euroina taloustilaston jaottelun mukaisesti)	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Yleishallinto	18	1	18	1
Sosiaali- ja terveystalvet	149	25 134	149	84
Opetus- ja kulttuuritalvet	2 816	1 249	753	693
Yhdyskuntatalvet	2 276	2 001	720	537
Muut talvet	2 081	2 511	2 037	2 513
Yhteensä	7 340	30 896	3 677	3 828

Liite 7 Verotulot

	Kunta	
	2023	2022
Kunnan tulovero	5 261 303	10 597 055
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 803 259	3 338 678
Kiinteistövero	1 035 268	1 046 964
Verotulot yhteensä	8 099 830	14 982 696

Kuntien tuloveroprosentteja leikattiin 12,64 % hyvinvointialueiden rahoittamiseksi. Lisäksi yhteisöveron jako-osuus laski 34 %:ista noin 24 %:iin.

Liite 8 Valtionosuudet

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Kunnan perustalvetujen valtionosuus	3 585 838	13 613 033	3 585 838	13 613 033
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuksien tasaus	404 542	2 871 095	404 542	2 871 095
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-14 273	-219 252	-14 273	-219 252
Yksikköhintarahoitukseen perustuvat valtionosuudet		1 598 122		
Verotulomenetysten korvaus	890 771	2 823 722	890 771	2 823 722
Valtionosuudet yhteensä	4 462 336	17 815 625	4 462 336	16 217 503

Kuntien valtionosuksista leikattiin hyvinvointialueuudistuksen rahoittamiseksi keskimäärin kaksi kolmasosaa. Sonkajärven kunnan osalta vähennys oli noin 70 %.

Liite 9 Palvelujen ostot

Palvelujen ostojen erittely	Kunta	
	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	264 459	19 472 620
Muiden palvelujen ostot	3 659 615	3 409 360
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	3 924 074	22 881 980

Liite 10 Valtuustoryhmille annetut tuet

Ei ilmoitettavaa.

Liite 11 Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista.

Kirjattu liitteelle 1.

Liite 12 Selvitys olennaisista tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista

Tuottoihin ja kuluihin sisältyvät pakollisten varausten muutokset	Kunta	
	2023	2022
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.	113 721	114 753
Vähennys tilikaudella	113 721	114 753
Lisäys tilikaudella		
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.	113 721	114 753
Pelastustoimen varallaolokorvaukset 1.1.		
Vähennys tilikaudella		
Lisäys tilikaudella	507 000	
Pelastustoimen varallaolokorvaukset 31.12.	507 000	0

Entisen Pohjois-Savon Pelastuslaitoksen (nykyinen Pohjois-Savon hyvinvointialue) työntekijät ovat tehneet kanteita, joissa on vaadittu varallaolon tulkitsemissa työajaksi. Kantajia on tällä hetkellä yhteensä 76 ja vaatimusten yhteissumma (palkat, sivukulut ja viivästyskorot) on yhteensä noin 27,3 miljoonaa euroa. Palkka-vaatimukset koskevat takautuvasti 3–5 vuoden aikajaksoa. Näiden 76 kantajan osalta tuomio on annettu, ja varallaolo on katsottu työajaksi. Valitusmahdollisuuksia on vielä joidenkin kanteiden osalta. Sonkajärven kunnan osuus vaatimuksista (2,1 %) on noin 507 000 euroa, josta 320 000 euroa palkkoja ja 190 000 euroa viivästyskorkoja. Nämä on kirjattu vuoden 2023 tilinpäätökseen pakollisiksi varauksiksi (tilille muut yhteistointaosuudet). Korvausten tarkka summa selviää lähivuosina.

Liite 13 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Kunta	
	2023	2022
Muut toimintatuotot		
Kiinteistön luovutusvoitto		
Muut toimintakulut		
Kiinteistön luovutustappio		

Liite 14 Satunnaiset tuotot ja kulut

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Satunnaiset tuotot				
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	29 522	97 987		
Satunnaiset kulut				
Käyttöomaisuuden myyntitappiot		7 875		

Liite 15 Osinkotuotot ja peruspääoman korkotuotot

Rahoitustuotot ja -kulut	Kunta	
	2023	2022
Tuotot, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä		
Osinkotuotot ja osuuspääomien korot muista yhteisöistä	601 064	593 674
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä		29 702
Kuntayhtymän ylijäämän palautus		
Yhteensä	601 064	623 376

Liite 16 Poistoeron muutokset

Ei ilmoitettavaa.

6 Tasetta koskevat liitetiedot

6.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liite 17 Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei ilmoitettavaa.

Liite 18 Arvonkorotusten periaatteet ja arvonmäärittäminen

Ei ilmoitettavaa.

Liite 19 Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti

Aineettomat hyödykkeet			
	Tietokone- ohjalmat	Muut pitkäv. menot	Aineettomat yhteensä
Poistamaton hank.meno 1.1.	0	98 579,13	98 579,13
Lisäys tilikaudella	18816,50	57 270,69	76 087,19
Rah.osuudet tilikaudella			0,00
Vähennys tilikaudella			0,00
Siirrot erien välillä			0,00
Tilikauden poisto	17,18	37 814,75	37 831,93
Poistamaton hank.meno 31.12.	18 799,32	118 035,07	136 834,39
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	18 799,32	118 035,07	136 834,39

Aineelliset hyödykkeet					
	Maa-alueet	Rakennukset	Kiint. rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet
Poistamaton hank.meno 1.1.	1 521 035,87	15 349 086,09	2 860 486,91	244 369,08	7 568,46
Lisäys tilikaudella	1,00	4 021 030,60	1 201 676,57	82 723,18	
Rah.osuudet tilikaudella					
Vähennys tilikaudella					
Siirrot erien välillä					
Tilikauden poisto		731 824,11	359 433,18	92 540,21	
Arvonlennukset					
Poistamaton hank.meno 31.12.	1 521 036,87	18 638 292,58	3 702 730,30	234 552,05	7 568,46
Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	1 521 036,87	18 638 292,58	3 702 730,30	234 552,05	7 568,46

	Keskeneräiset hankinnat	Aineelliset yhteensä
Poistamaton hank.meno 1.1.	3 713 150,74	23 695 697,15
Lisäys tilikaudella	2 142 175,90	7 447 607,25
Rah.osuudet tilikaudella		0,00
Vähennys tilikaudella		0,00
Siirrot erien välillä	-5 381 518,54	-5 381 518,54
Tilikauden poisto		1 183 797,50
Arvonalennukset		0,00
Poistamaton hank.meno 31.12.	473 808,10	24 577 988,36
Arvonkorotukset		0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	473 808,10	24 577 988,36

Sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet					
			Osakkuus-	Muut osakkeet	
	Tytäryhteisöt	Kuntayhtymät	yhteisöosakkeet	ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	907 461,04	2 690 227,39	12 563,64	1 042 432,20	4 652 684,27
Arvonalennukset	-130 000,00	-2 416 718,30		7 350,00	-2 539 368,30
Hankintameno 31.12.	777 461,04	273 509,09	12 563,64	1 049 782,20	2 113 315,97
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	777 461,04	273 509,09	12 563,64	1 049 782,20	2 113 315,97

Sonkajärven tuote- ja yrityskehitysrahasto on purkautunut marraskuussa 2023. Rahasto on palauttanut kunnan pääoman n. 125 000 euroa kunnalle.

Laina- ja muut saamiset			
	Tytäryhteisöt	Muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	56 381,64	203 599,06	259 980,70
Lisäys tilikaudella			
Vähennys tilikaudella			
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	56 381,64	203 599,06	259 980,70

Liite 20 Tytäryhteisöjen tiedot

	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden tuloksesta
Tytäryhteisöt						
Sonkakoti Oy	Sonkajärvi	100	100	1 402	5 066	
Aluekehityssäätiö *	Sonkajärvi	100	100	-9		
*josta Aluepro Oy 24.2.23 saakka	Sonkajärvi		100			

Liite 21 Kuntayhtymien tiedot

	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden tuloksesta
Kuntayhtymät						
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	1,18	1,18	14	11	2
Ylä-Savon koulutus kuntayhtymä	Iisalmi	8,62	8,62	2 017	395	-1

Liite 22 Muiden yhteisöjen tiedot

	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden tuloksesta
Osakkuusyhteisöt						
Sukevan Liikekeskus Oy	Sonkajärvi	25,78	25,78	305	2	1

Liite 23 Saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä tai muilta yhteisöiltä

Lyhytaikaiset	Kunta	
Saamiset tytäryhteisöiltä	2023	2022
Myyntisaamiset	45 294	40 636
Siirtosaamiset		
Yhteensä	45 294	40 636
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä		
Myyntisaamiset	750	66 117
Siirtosaamiset	739	30 102
Yhteensä	1 489	96 219

Liite 24 Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Lyhytaikaiset	Konserni		Kunta	
Siirtosaamiset	2023	2022	2023	2022
Siirtyvät korot	29 702	26 609	0	29 702
Ylä-Savon SOTE kunta- yhtymän maksuosuuden palautus				
Kelan korvaus henkilöstön työterveyshuollosta			28 765	38 485
Muut tulojäämät	429 271	429 271	47 253	48 800
Siirtosaamiset yhteensä	458 973	455 880	76 018	116 987
Muut saamiset				
Valtionosuussaamiset	10 737	10 737		
Arvonlisäverosaamiset	129 916	129 916		
Muut saamiset	521 135	374 549		
Muut saamiset yhteensä	661 788	515 202	0	0

6.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liite 25 Oma pääoma

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma	9 331 616	9 933 975	9 331 616	9 933 975
<i>Pääoman muutos 1.1.2023</i>	-602 359		-602 359	
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 1.1.	1 365	2 845		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-1 365	-1 190		
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 31.12.	0	1 655		
Arvonkorotusrahasot 1.1.	29 503	34 766		
Vähennykset tilikaudella	0	-5 263		
Arvonkorotusrahasot 31.12.	29 503	29 503		
Muut omat rahastot				
Elinkeinorahaston pääoma 1.1.	44 082	44 082	44 082	44 082
Ei muutoksia tilikaudella				
Elinkeinorahaston pääoma 31.12.	44 082	44 082	44 082	44 082
Muut rahastopääomat 1.1.	775 552	803 313		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-259 272	-1 534		
Muut rahastopääomat 31.12.				
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	560 362	845 861	44 082	44 082
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	11 221 198	10 935 022	9 019 397	7 953 755
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	2 754	116 563		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	11 218 444	11 051 585	9 019 397	7 953 755
Tilikauden yli-/alijäämä	1 596 076	1 137 735	922 306	1 065 642
Oma pääoma 31.12.	22 736 001	23 000 314	19 317 401	18 997 454
*konsernin edellisten tilikausien yli-/alijäämän 1.1. vertailutietoa on v. 2023 muutettu -986 122 euroa, koska on tehty hyvinvointialueiden alaskirjaukset.				

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät

	Kunta	
	2023	2022
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	9 019 397	7 953 755
Tilikauden ylijäämä	922 306	1 065 642
Kertynyt poistoero 31.12.	4 214 923	1 428 643
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	1 400 000	3 650 000
Kertynyt ylijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	15 556 626	14 098 040

Liite 27 Pitkäaikaiset velat

Pitkäaikainen vieras pääoma. Velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai pitemmän ajan kuluttua				
	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 116 678	12 704 455	3 293 790	4 295 498
Lainat julkisyhteisöiltä	335 198	128 856	42 891	101 247
	10 451 876	12 833 311	3 336 681	4 396 745

Liite 28 Joukkovelkakirjalainat

Joukkovelkakirjalainat	Kunta	
Lyhytaikaiset	2023	2022
Kuntatodistus 2019/2020		
- korko 0,20 %, kertalyhenteinen		
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	0	0

Liite 29 Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Osuus kuntayhtymän alijäämästä				
Vahingonkorvausvaraus				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu		226 851		
Muut varaukset	542 756	17 602	507 000	
Pakolliset varaukset yhteensä	542 756	244 453	507 000	0

Entisen Pohjois-Savon Pelastuslaitoksen (nykyinen Pohjois-Savon hyvinvointialue) työntekijät ovat tehneet kanteita, joissa on vaadittu varallaolon tulkitsemissa työajaksi. Kantajia on tällä hetkellä yhteensä 76 ja vaatimusten yhteissumma (palkat, sivukulut ja viivästyskorot) on yhteensä noin 27,3 miljoonaa euroa. Palkka-vaatimukset koskevat takautuvasti 3–5 vuoden aikajaksoa. Näiden 76 kantajan osalta tuomio on annettu, ja varallaolo on katsottu työajaksi. Valitusmahdollisuuksia on vielä joidenkin kanteiden osalta. Sonkajärven kunnan osuus vaatimuksista (2,1 %) on noin 507 000 euroa, josta 320 000 euroa palkkoja ja 190 000 euroa viivästyskorjoja. Nämä on kirjattu vuoden 2023 tilinpäätökseen pakollisiksi varauksiksi (tilille muut yhteistointimintaosuudet). Korvausten tarkka summa selviää lähivuosina.

Liite 30 Velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille tai muille yhteisöille

Lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille	2023	2022
Ostovelat	1 728	462
Muut velat		
Yhteensä	1 728	462
Lyhytaikaiset velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	2 236	2 528
Siirtovelat		1 407 580
Yhteensä	2 236	1 410 108

Liite 31 Käyttötililimiitti

	2023	2022
Luotollisen käyttötilin limiitti 31.12.	300 000	300 000
- siitä käyttämättä oleva määrä	300 000	300 000

Liite 33 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja sivukulujen jaksotukset	835 049	2 848 962	684 559	687 465
Korkojaksotukset	116 537	44 952	58 337	32 159
Valtionosuusennakot	179 508	374 491	166 044	348 825
Muut menojäämät	242 635	956 918	199 197	368 689
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	1 373 729	3 925 324	1 108 137	1 437 138

7 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liite 38 Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	30 418	73 053	30 292	9 588
Myöhemmin maksettavat	31 700	28 394	31 700	18 216
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut yhteensä	62 118	101 447	61 992	27 804
Toimitilojen vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	20 810	349 260	156 870	132 947
Myöhemmin maksettavat	301 526	551 488	1 387 722	1 116 069
Toimitilojen vuokravastuut yhteensä	322 336	900 748	1 544 592	1 249 016
Maa-alueiden vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat		990		
Myöhemmin maksettavat		38 682		
Maa-alueiden vuokravastuut yhteensä		39 673		
Vuokravastuut yhteensä				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	51 228	423 303	187 162	142 535
Myöhemmin maksettavat	333 226	618 564	1 419 422	1 134 285
Vuokravastuut yhteensä	384 454	1 041 867	1 606 584	1 276 820
Siitä konsernin sisäiset vuokravastuut			1 387 722	1 116 069

Liite 39 Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Takaukset	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma		0	4 883 458	5 100 000
Jäljellä oleva pääoma		0	2731428	2 869 276

Liite 40 Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut

Takaukset	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 637 400	1 637 400	1 637 400	1 637 400
Jäljellä oleva pääoma	570 110	667 500	570 110	667 500

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	Kunta	
	2023	2022
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	30462285	28 594 225
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	24 249	16 536

Ympäristöluvan vakuudet	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Omasta puolesta	0	0	20 000	10 000
Muiden puolesta	0	0		0
Yhteensä	0	0	20 000	10 000

Liite 41 Taseen ulkopuoliset järjestelyt

Taseeseen sisällyttömät saamiset	Kunta			
	2023	2022		
Aluekehityssäätiön puolesta maksetun takauksen takaisinperintä	327 600	328 800		
Muut taloudelliset vastuut	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Vakuudeksi annetut kiinnitykset		27 416		
Arvonlisäveron palautusvastuu, kokonaismäärä	2 315 888	1 654 703	2 212 386	1 295 849
Johdannaisopimukset		1 057 277		
Nimellisarvot		40 043		
Markkina-arvot				
Muut vastuut	442 384	734 949		

Liite 42 Henkilöstön lukumäärä
Henkilöstön lukumäärä 31.12.2023:

Toimi/tulosalue	Sisäinen luonne	Naiset	Miehet	Yhteensä	%
KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO				34	23,3 %
Yleishallinto	Vakinainen	11	1	12	
	Vakinainen osa-aik.	1	0	1	
	Määräaikainen	1	0	1	
		13	1	14	
Työllistäminen/Työpaja	Vakinainen	1	0	1	
	Määräaikainen	3	1	4	
	Työllistetty	0	1	1	
	Työllistetty osa-aik.	1	1	2	
	Oppisopimus	3	2	5	
		8	5	13	
Ruokapalvelu	Vakinainen	5	0	5	
	Vakinainen osa-aik.	1	0	1	
		6	0	6	
Elinkeinojen kehittäminen	Määräaikainen	0	1	1	
		0	1	1	
SUKEVAN ALUELAUTAKUNTA				0	0,0 %
	Sivutoiminen	0	0	0	
		0	0	0	
SIVISTYSLAUTAKUNTA				90	61,6 %
Varhaiskasvatus	Vakinainen	26	0	26	
	Vakinainen osa-aik.	1	0	1	
	Määräaikainen (ei sij.)	4	0	4	
	Sijainen	3	0	3	
		34	0	34	
Koulutoimi	Vakinainen	27	8	35	
	Vakinainen osa-aik.	3	1	4	
	Määräaikainen (ei sij.)	6	1	7	
	Määräaikainen osa-aik.	1	0	1	
	Sijainen	1	0	1	
		38	10	48	

Vapaa sivistystoimi	Vakinainen	4	0	4	
	Vakinainen osa-aik.	2	0	2	
	Sijainen	1	0	1	
		7	0	7	
Nuoriso- ja liikuntatoimi	Vakinainen	0	1	1	
		0	1	1	
TEKNINEN LAUTAKUNTA				22	15,1 %
Tekninen toimi	Vakinainen	4	7	11	
	Vakinainen osa-aik.	1	0	1	
	Määräaikainen (ei sij.)	0	4	4	
	Sijainen	1	1	2	
	Sivutoimi	0	1	1	
		6	13	19	
Vesihuoltolaitos	Vakinainen	0	2	2	
		0	2	2	
Rakennusvalvonta	Vakinainen	0	1	1	
		0	1	1	
KUNTA YHTEENSÄ		112	34	146	
		76,7 %	23,3 %	100,0 %	100,0 %

Liite 43 Taseeseen aktivoidut henkilöstömenot

Henkilöstökulut	2023 (1000 €)	2022 (1000 €)	Muutos %
Palkat ja palkkiot	-5 715	-5 586	2,31
Henkilöstökorvaukset	54	84	-35,71
KuEL -maksut/palkkaperusteiset	-874	-846	3,31
VAEL -maksut/palkkaperusteiset	-83	-82	1,22
KuEL -maksut/eläkemenoperusteiset		-719	
KuEL -maksut/tasausmaksu	-277		
Jaksotetut eläkekulut	-4	-2	100,00
Muut henkilösivukulut	-227	-214	6,07
Henkilöstökulut yhteensä tuloslaskelmassa	-7 126	-7 366	-3,26
josta henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	18	20	-10,00

Liite 44 Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

Puolue/puolueyhdistys:	2023	2022
Keskusta	2 552	2 208
Sos.dem.työväenyhdistys Sonkajärvi	887	866
Perussuomalaiset	868	762
Kokoomus Sonkajärvi	125	84
Vasemmistoliitto	145	158
Ylä-Savon KD/Sonkajärvi	170	110
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	4 747	4 188

Liite 45 Tilintarkastusyhteisölle suoritettut palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot	2023	2022
BDO Audiator Oy		
• tilintarkastuspalkkiot	11 281	10 883
• tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	4 335	6 010
• muut asiantuntijapalvelut	-	225
Yhteensä	15 616	17 118

Liite 46 Kunnan olennaiset liiketoimet, joita ei ole toteutettu kaupallisin ehdoin
Ei ilmoitettavaa.

8 Eriytetyt tilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat

8.1 Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös

8.1.1 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Tuloslaskelma				
	Vuosi 2023		Vuosi 2022	
Liikevaihto		1 026 478,44		933 069,10
Valmistus omaan käyttöön		1 116,82		
Liiketoiminnan muut tuotot		44 128,45		6 036,48
Muut tuet ja avustukset		19,11		72,51
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana		-360 108,25		-310 280,49
Palvelujen ostot		-526 913,50		-441 915,69
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-130 483,45		-120 210,16	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-23 909,62		-24 526,85	
Muut henkilösivukulut	-4 262,88	-158 655,95	-4 696,92	-149 433,93
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-249 087,78		-258 798,24
Liiketoiminnan muut kulut		-2 584,56		-29 189,99
Liikealijäämä yhteensä		-225 607,22		-250 440,25
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot		350,46		398,92
Korkokulut		-26 156,35		-8 863,33
Korvaus peruspääomasta		-20 483,00		-20 482,70
Muut rahoituskulut				
Alijäämä ennen varauksia		-271 896,11		-279 387,36
Poistoeron vähennys		9 295,43		10 328,26
Tilikauden alijäämä		-262 600,68	0,00	-269 059,10
Taseyksikön tuloslaskelman tunnusluvut				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		-6,2		-7,2
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		-9,2		-10,7
Voitto, %		-26,5		-29,9

Rahoituslaskelma	Vuosi 2023		Vuosi 2022	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikealijäämä	-225 607,22		-250 440,25	
Poistot ja arvonalentumiset	249 087,78		258 798,24	
Rahoitustuotot ja -kulut	-46 288,89	-22 808,33	-28 947,11	-20 589,12
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-342 998,12		-519 476,22	
Rahoitusosuudet investointimenoihin		-342 998,12		-519 476,22
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-365 806,45		-540 065,34
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset muilta		0,00		0,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-289 967,91		-96 733,10	
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	718 346,60		504 797,86	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	0,00	428 378,69	0,00	408 064,76
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos muilta	-61 954,91		55 764,83	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	0,00		0,00	
Korottomien velkojen muutos muilta	-617,33	-62 572,24	76 235,75	132 000,58
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		365 806,45		540 065,34
RAHAVAROJEN MUUTOS		0,00		0,00
Taseyksikön rahoituslaskelman tunnusluvut				
Investointien tulo-rahoitus, %		-6,6		-4,0
Laskennallinen lainanhoitokate		0,0		0,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta kuvaa taseyksikön ja kunnan välisen yhdystilin muutosta.				

Tase				
VASTAAVAA		31.12.2023		31.12.2022
A PYSYVÄT VASTAAVAT				
I Aineettomat hyödykkeet				
1. Muut pitkävaikutteiset menot				
II Aineelliset hyödykkeet				
1. Maa- ja vesialueet		60 298,03		60 298,03
2. Rakennukset		21 646,34		22 918,64
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet		3 070 442,29		2 126 124,73
4. Koneet ja kalusto		71 376,71		88 371,00
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		0,00		832 140,63
		3 223 763,37		3 129 853,03
III Sijoitukset				
1. Osakkeet ja osuudet		321 525,00		321 525,00
4. Muut saamiset		33 370,00		33 370,00
		354 895,00		354 895,00
C VAIHTUVAT VASTAAVAT				
II Saamiset				
Lyhytaikaiset saamiset				
1. Myyntisaamiset		337 551,28		275 596,37
VASTAAVAA YHTEENSÄ		3 916 209,65	0,00	3 760 344,40

VASTATTAVAA				
A OMA PÄÄOMA				
I Peruspääoma		4 096 540,68		4 096 540,68
IV Edellisten tilikausien alijäämä		-2 950 299,82		-2 681 240,72
V Tilikauden alijäämä		-262 600,68		-269 059,10
		883 640,18	0,00	1 146 240,86
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET				
1. Poistoero		83 658,90		92 954,33
E VIERAS PÄÄOMA				
I Pitkäaikainen				
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		853 335,00		927 335,00
II Lyhytaikainen				
1. Joukkovelkakirjalainat				
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		-112 735,06		103 232,85
3. Lainat kunnalta		2 001 599,94		1 283 253,34
6. Ostovelat		150 639,20		109 907,26
7. Muut velat		36 738,68		72 680,28
8. Siirtovelat		19 332,81		24 740,48
		2 095 575,57	0,00	1 593 814,21
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		3 916 209,65	0,00	3 760 344,40
Taseyksikön taseen tunnusluvut				
Omavaraisuusaste, %		24,7		33
Suhteellinen velkaantuneisuus, %		275,4		268,5
Kertynyt alijäämä, 1000 euroa		-3213		-2 950
Lainakanta 31.12., 1000 euroa		2742		2 314

Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu						
	Sitovuus	TA 2023	Muutettu ta 2023	Toteutunut 2023	Poikkeama	Tot. %
Toimintatulot		1 087 730	1 087 730	1 071 743	15 987	98,5
Toimintamenot		-968 770	-968 770	-1 048 262	79 492	108,2
Toimintakate		118 960	118 960	23 481	95 480	19,7
Rahoitustulot ja -menot		-25 380	-25 380	-46 289	20 909	182,4
Muut rahoitustulot		100	100	350	-250	350,0
Korkokulut		-5 000	-5 000	-26 156	21 156	523,1
Korvaus peruspääomasta		-20 480	-20 480	-20 483	3	100,0
Muut rahoituskulut						
Vuosikate		93 580	93 580	-22 808	116 388	-24,4
Poistot ja arvonalentumiset						
Poistot		-259 620	-259 620	-249 088	-10 532	95,9
Tilikauden tulos	Valt	-166 040	-166 040	-271 896	105 856	163,8
Poistoeron muutos	Valt	9 300	9 300	9 295	5	99,9
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-156 740	-156 740	-262 601	105 861	167,5
Kokonaiskustannukset		-1 253 870	-1 253 870	-1 343 989	90 119	107,2

Investointiosan toteutumisvertailu							
	Sitovuus		TA 2023	Muutettu TA 2023	Toteutunut 2023	Poikkeama	Tot. %
Rakennukset							
6040 Sukevan vesitorin peruskorjaus	Valt	Menot	-597 000	-57 000	-69 039	-12 039	121,1
Rakennukset yhteensä	Valt	Menot	-597 000	-57 000	-69 039	-12 039	121,1
Johtoverkostot ja laitteet							
6064 Sonkajärven vesijohtoverkon runkoventtiilikaivojen rakentaminen ja sulkujen uusiminen	Valt	Menot	-30 000	-45 000	-24 324	20 676	54,1
6084 Vanhan heikkokuntoisen valurautavesijohtoputkiston uusiminen	Valt	Menot	-40 000	-23 000	-2 887	20 113	12,6
6301 Sj taajaman sadevesiviemäri	Valt	Menot	-40 000	-40 000	-40 342	-342	100,9
Johtoverkostot ja laitteet yhteensä	Valt	Menot	-110 000	-108 000	-67 553	40 447	62,5
Muut johtoverkostot ja laitteet							
6106 Sonkaj. tasausaltaan sähköjärjestelmä		Tulot			7 347	7 347	
6212 Sj lisalmi jv-pumppaamoiden uusinta		Menot	-30 000	-30 000	0	-30 000	0,0
6217 Sukevan runkovesijoh. uusiminen		Menot	-30 000	-30 000	-26 828	3 172	89,4
6218 Sukevan jv puhd.väljän uusiminen		Menot	-45 000	-51 000	-52 061	-1 061	102,1
6220 Sukevan radanvarren jv-pumppaamo		Menot	-40 000	-55 000	-69 586	-14 586	126,5
6221 Sj vesihuoltovalv.koneiden uusinta		Menot	-16 000	-16 000	-16 162	-162	101,0
6222 Sonkajärven jv pumpp. viemäröinnin mittausyksiköiden hankinta		Menot	0	0	-23 477	-23 477	
6253 Jyrkän vesilaitoksen varavoima ja rakennus		Menot	-19 000	-19 000	-25 639	-6 639	134,9
Muut johtoverkostot ja laitteet yhteensä	Valt	Menot	-180 000	-201 000	-206 406	-65 406	102,7
Johtoverkostot ja laitteet ja muut johtoverkostot ja laitteet yhteensä		Menot	-290 000	-309 000	-273 959	-24 959	88,7
Vesihuoltolaitos yhteensä		Menot	-887 000	-366 000	-342 998	-23 002	93,7

Rahoitusosan toteutumisvertailu

Talousarviossa maksuvalmiuden muutos kuvaa vesihuoltolaitoksen taseyksikön ja kunnan välisen yhdistilin muutosta.

Tilinpäätöksessä yhdistilivelan muutos esitetään lainakannan muutoksissa.

	Sitovuus	TA 2023	Muutettu ta 2023	Toteutunut 2023	Poikkeama	Tot. %
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate		93 580	93 580	-22 808	-116 388	-24,4
Investointien rahavirta						
Investointimenot		-868 000	-366 000	-342 998	23 002	93,7
Toiminnan ja investointien rahavirta		-774 420	-272 420	-365 806	-93 386	134,3
Rahoituksen rahavirta						
Antolainasaamisten muutokset	Valt					
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	Valt	870 000	0		0	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	Valt	-99 340	-292 640	-289 968	2 672	99,1
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	Valt			718 347	718 347	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	Valt				0	
Saamisten muutokset				-61 955	-61 955	
Lyhytaikaisten velkojen muutokset				-617	-617	
Rahoituksen rahavirta		770 660	-292 640	365 806	658 446	-125,0
Maksuvalmiuden muutos		-3 760	-565 060	0	-565 060	0,0

Vesihuollon taseyksikön sisällä laskennallisesti eriytetty hulevesiviemärointi						
Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu						
	TA 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	Toteutunut 2023	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot		0	0	32032		
Toimintamenot	-10 980	-10 720	-10 720	-39 214	28 494	365,8
Toimintakate	-10 980	-10 720	-10 720	-7 182	-3 538	67,0
Rahoitustulot ja -menot						
Korvaus peruspääomasta	-1 940	-2 020	-2 020	-2 023	3	100,1
Vuosikate	-12 920	-12 740	-12 740	-9 206	-3 534	72,3
Poistot ja arvonalentumiset						
Poistot	-28 350	-20 590	-20 590	-20 617	27	100,1
Tilikauden tulos	-41 270	-33 330	-33 330	-29 823	-3 507	89,5
Tilikauden alijäämä	-41 270	-33 330	-33 330	-29 823	-3 507	89,5
Kokonaiskustannukset	-41 270	-33 330	-33 330	-61 854	28 524	185,6

Investointiosan toteutumisvertailu					
	TA 2023	Muutettu TA 2023	Toteutunut 2023	Poikkeama	Tot. %
Johtoverkostot ja laitteet					
6301 Sonkajärven taajaman sadevesiviemärin jv-eriyty	-40 000	-40 000	-40 342	342	100,9
Menot yhteensä	-40 000	-40 000	-40 342	342	100,9

Tase			
VASTAAVAA		31.12.2023	31.12.2022
A PYSYVÄT VASTAAVAT			
II Aineelliset hyödykkeet			
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet			
		295 717	205 872
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat			68 281
VASTAAVAA YHTEENSÄ		295 717	274 152
VASTATTAVAA			
A OMA PÄÄOMA			
I Jäännöspääoma		461 083	439 518
IV Edellisten tilikausien alijäämä		-165 366	-127 659
V Tilikauden alijäämä		0	-37 707
		295 717	274 152
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		295 717	274 152

VESIHUOLTOLAITOS

TOIMINTAKERTOMUS 2023

Vesihuoltolaitos toimii teknisen lautakunnan alaisuudessa ja se on kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö. Valtuusto on kokouksessaan 28.9.2015 § 32 päättänyt Sonkajärven vesihuoltolaitoksen kirjanpidollisen taseyksikön perustamisesta.

Vesihuoltolaitoksen kustannuspaikat ovat vesilaitos, vesijohtoverkostot, puhdistamot, viemäriverkostot, jätevedenpumppaamot ja hulevesiviemärit.

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on toimittaa kuntalaisille laadukasta talousvettä ja huolehtia jäteveden käsittelystä yhteisten laatuvaatimusten mukaisesti sekä kehittää alueellista vesihuoltoa kunnan alueella yli kuntarajojen.

Vesihuoltolaitoksen tavoitteet ovat:

- Laatuvaatimusten mukaisen talousveden toimitus asiakkaille ja asiakkaiden jätevesien käsittely ympäristölupaehtojen mukaisesti. Vuotovesiselvityksiä täydennetään ja niiden perusteella tehdään investointiohjelma.
- Vesihuollon tehostaminen ja uusien asiakkaiden tarpeeseen vastaaminen sekä haja-asutusalueen ja taajamien lähialueen vesihuoltoalueiden selvitykset ja mahdolliset laajennukset.
- Yhdyskunnan vesihuoltovarmuuden lisääminen tukipalveluilla, seudullisella yhteistyöllä ja henkilöstöä täydennyskouluttamalla.
- Vesihuoltolaitoksen kehityssuunnitelmien mukaisesti maksuja tarkistetaan ohjelman mukaan.

Vesihuoltolaitoksella on jätevedenpumppaamoja Sonkajärvellä 38 kpl, Sukevalla 24 kpl ja Jyrkällä 7 kpl. Sukevalla on jätevedenpuhdistamo ja Jyrkällä on pienpuhdistamo. Jätevesiverkostoja on Sonkajärvellä 70 728 metriä, Sukevalla 26 854 metriä ja Jyrkällä 2 140 metriä.

Sonkajärvellä on paineenkorotus- ja mittakaivoja 7 kpl, yksi vesitorni ja vesijohtoverkostoa 52 010 metriä. Sukevalla mittakaivoja on 4 kpl, yksi vesitorni ja vesijohtoverkostoa 99 134 metriä. Jyrkällä on mittakaivoja 2 kpl, yksi vedenottamo sekä vesijohtoverkostoa 2 793 metriä.

Talousveden tuottajana Jyrkän vedenottamo lukuun ottamatta toimii tukkuvesiyhtiö Ylä-Savon Vesi Oy.

Olellaiset tapahtumat tilikaudella 2023:

Vesihuoltolaitoksen perus- ja käyttömaksuja nostettiin teknisen lautakunnan päätöksen mukaisesti 1.4.2023 alkaen.

Vesihuoltolaitoksen monivuotista projektia etäluettavien mittareiden vaihtotyöstä on edelleen toteutettu vuonna 2023. Asiakkaiden vesimittareista etäluettavia on n. 85 %.

Tekninen lautakunta päätti 19.4.2023 § 29 keskeyttää Sukevan vesitornin saneerauksen hankinnan, koska tarjoushinnat ylittivät huomattavasti tilaajan toteuttamiseen varaat määrärahat.

Syksyllä 2023 huomattiin Sonkajärven taajaman vesijohtoverkostossa huomattava vuoto ja sen paikallistamiseen käytettiin resursseja loppuvuoden aikana. Vuotokohta saatiin paikallistettua ja eristettyä lopulta vuoden 2024 tammikuussa.

Sukevalla toteutettiin jätevedenpuhdistamolla väljän uusiminen sekä radanvarren jätevedenpumppaamon saneeraus. Jyrkän vedenottamo varustettiin varavoimakoneella.

Sonkajärven kunnanvaltuuston päätösten mukaisesti Sonkajärven Vesi Oy aloitti toimintansa 1.1.2024.

Arvio tulevasta kehityksestä:

Vesihuollon järjestäminen ja vesihuoltolaitoksen henkilöstö siirtyivät Sonkajärven kunnanvaltuuston päätösten mukaisesti Sonkajärven Vesi Oy:n vastuulle 1.1.2024 alkaen. Hulevesiviemärointi jäi kunnan vastuulle. Hulevesiviemäroinnin ylläpitoa ja kehittämistä on tarkoitus tehdä yhteistyössä Sonkajärven Vesi Oy:n kanssa.

Ylä-Savon vesihuollon operointiyhteistyön käynnistämisen vaatiman Ylä-Savon Vesi Oy:n osakassopimuksen ja yhtiöjärjestyksen sisällön tarkastamistyötä on tehty konsultin toimesta osakaskuntien ja Ylä-Savon Vesi Oy:n ohjauksessa vuonna 2023. Päivitetty osakassopimus ja yhtiöjärjestys on tarkoitus saattaa osakaskuntien päätöksentekokoelimiin vuoden 2024 aikana.

Henkilöstö:

Vesihuoltolaitoksella on ollut yksi vesihuoltomestari ja kaksi vesihuoltoasentajaa. Asiakaspalvelun, sopimukset ja laskutuksen on hoitanut teknisen toimen palvelusihteeri (0,35 htv).

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä:

Vesilaskutusta ja asiakkaiden maksukäyttäytymisestä seurataan kuukausitasolla. Etäluettavien mittareiden vuoksi laskutus on muuttunut arviolaskutuksesta todelliseen kulutukseen perustuvaan laskutukseen. Tämä on vähentänyt suuria tasauslaskuja.

Taseyksikön talous:

Jätevesilaskutuksen vesimäärä oli 88 521 m³ (87 604 m³ v. 2022). Käyttöveden osalta laskutettu vesimäärä oli 208 969 m³ (203 343 m³ v. 2022).

Vuoden 2023 liikevaihto oli 1,026 milj. euroa (0,933 milj. euroa v. 2022). Käyttömenot olivat 1,048 milj. euroa (0,931 milj. euroa v. 2022). Alijäämää muodostui 0,263 milj. euroa.

Tilikauden tuloksen käsittely

Tuloslaskelman mukaan vesihuoltolaitoksen tilikauden alijäämä ennen varauksia on 0,272 milj. euroa. Tuloksen käsittelynä tehdään seuraavat toimenpiteet:

1. Kirjataan poistoeron vähennys (+) siirtoviemäriin osalta 9 295 euroa.
2. Tilikauden alijäämä 262 601 euroa lisätään edellisten tilikausien alijäämään.

8.1.2 Vesihuollon tilinpäätöksen liitetiedot

5.1.3 Vesihuollon tilinpäätöksen liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät**Jaksotusperiaatteet**

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperiaatteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintahintaisena, vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta hyväksytyyn poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty kunnan liitetiedoissa.

Tuloslaskelman liitetiedot**Liikevaihto**

Sisältää ulkoiset ja sisäiset tulot	2023	2022
Vesilaitos	461 874	428 795
Viemärlaitos	577 837	509 833
Hulevesiviemärit	32 032	550
Yhteensä	1 071 743	939 178

Taseen liitetiedot**Pysyvät vastaavat**

	Aineettomat hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet					
		Muut pitkävaikutteiset menot	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	60 298,03	22 918,64	2 126 124,73	88 371,00	832 140,63	3 129 853,03
Lisäykset				1 157 081,57	18 057,18	342 998,12	1 518 136,87
Siirrot erien välillä						-1 175 138,75	-1 175 138,75
Tilikauden poistot			-1 272,30	-212 764,01	-35 051,47		-249 087,78
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	60 298,03	21 646,34	3 070 442,29	71 376,71	0,00	3 223 763,37

Pysyvien vastaavien sijoituksiin sisältyvät Ylä-Savon Vesi Oy:n osakkeet 321 525 euroa. Muihin pysyvien vastaavien saamisiin sisältyy palautettavia sähköverkon liittymismaksuja 33 370 euroa.

Oma pääoma

	2023	2022
Peruspääoma	4 096 541	4 096 541,00
Edell. tilikausien alijäämä	-2 950 300	-2 681 241
Tilikauden alijäämä	-262 601	-269 059
Oma pääoma yhteensä	883 640	1 146 241

Vieras pääoma**Pitkäaikainen vieras pääoma****Pitkäaikainen vieras pääoma****Vesihuoltolaitoksen osuus kunnan pitkäaikaisista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua**

	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	342 001	530 003

Lyhytaikainen vieras pääoma**Siirtovelat**

	2023	2022
Lomapalkkavelka	0	12 063
Muut siirtovelat	19 333	12 677
Siirtovelat yhteensä	19 333	24 740

8.2 Markkinaehtoisen toiminnan laskelma**Tuloslaskelma**

	Vuosi 2023
Liikevaihto	1 477 590,23
Muut tuet ja avustukset	
Materiaalit ja palvelut	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	
Ostot tilikauden aikana	-529 840,18
Palvelujen ostot	-253 050,81
Henkilöstökulut	-117 848,59
Poistot ja arvonalentumiset	
Suunnitelman mukaiset poistot	-352 654,04
Liiketoiminnan muut kulut	-167 224,18
Liikelyijäämä yhteensä	56 972,43
Rahoitustuotot ja -kulut	
Muut rahoituskulut	0,00
Tilikauden ylijäämä	56 972,43

Laskelma sisältää (vuokratut tilat) kilpailulain 30 d §:n mukaisen markkinoilla tapahtuvan toiminnan tulot ja menot.

9 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista

Kirjanpitokirjat:

Päiväkirja	sähköinen arkisto
Pääkirja	sähköinen arkisto
Tilinpäätös	sidottu

Tositelajit:

Numerosarja	Koodi	Nimitys
1	ALKUSA	Alkusaldot
2	BUD	Talousarvio
3	BUDL	Talousarviomuutokset
5	BUDKS	Talousarvion käyttösuunnitelmat
10	MUIST1	Ulkoiset muistiotositteet Raindance
15	MUIRO2	Ulkoiset muistiotositteet Rondo
15	MUISRO	Ulkoiset muistiotositteet DataCycle
20	MUISIS	Sisäiset muistiotositteet Raindance
25	MUIRS2	Sisäiset muistiotositteet Rondo
25	MUISRS	Sisäiset muistiotositteet DataCycle
30	MUIJAK	Ulkoiset jaksotustositteet
31	VYÖR	Vyörytystositteet
34	KOMTOS	Käyttöomaisuustositteet
35	SISLAS	Sisäiset laskut Proe
39	KOMMUI	Muistiotositteet käyttöomaisuus
40	SISROP	Sisäiset laskut Rondo
40	SISRON	Sis. laskut DataCycle
101	PANKKI	Pankkien tiliotteet
102	PALKAT	Palkkatositteet
170	MRP17	Myyntilaskut laji 17
301	MUIJAS	Sisäiset jaksotustositteet
460	MRP46	Myyntilaskut laji 46
510	MRP51	Myyntilaskut laji 51
511	MRPMAN	Myyntireskontran manuaalisuoritukset
521	MRPVII	Myyntireskontran viitesuoritukset
531	MRPHYV	Hyvityslaskujen kuittaukset myyntireskontrassa
540	MRP54	Myyntilaskut laji 54
541	MRPK	Tileistä poisto
590	MRP59	Myyntilaskut laji 59
710	MRP71	Myyntilaskut laji 71
730	MRP73	Myyntilaskut laji 73
740	MRP74	Myyntilaskut laji 74
750	MRP75	Myyntilaskut laji 75
760	MRP76	Myyntilaskut laji 76

801	OSTOT	Ostolaskut
801	ORPRO	ORP Ostol. DataCycle
899	OMAKSU	Ostolaskujen maksatustositteet
899	ORPMAK	ORP maksut
990	MRP99	Laskulaji 99
991	KLALKU	Konsernin alkusaldot
992	KLYHT	Konserniyhteisöjen yhdistely
993	KLKIRJ	Konsernikirjaukset Liitetietotositteet

10 Tilinpäätöksen allekirjoitus

SONKAJÄRVEN KUNTA**Tilinpäätöksen allekirjoitus**

Sonkajärvellä 25.3.2024

SONKAJÄRVEN KUNNANHALLITUS

Riitta Tammila

Kim Tuomi

Margareta Yari

Laura Heiskan

Tilintarkastusmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Sonkajärvellä 21.5.2024

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

Tuomas Peltoperä, JHT, HT

SONKAJÄRVEN KUNNAN HENKILÖSTÖKERTOMUS

Sisällys

1 Sonkajärven kunnan henkilöstöpolitiikka ja henkilöstöohjelma	164
2 Henkilöstön määrä ja rakenne	164
2.1 Palvelusuhteen luonne 31.12.2023	164
2.2 Henkilöstön määrä toimialueittain 31.12.2023.....	165
2.3 Henkilöstön määrä henkilötyövuosina (HTV2)	167
2.4 Henkilöstön ikärakenne 31.12.2023	168
2.5 Ikäjohtaminen.....	168
2.6 Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin 31.12.2023	168
2.7 Henkilöstön määrä sopimusaloittain 31.12.2023.....	169
2.8 Henkilöstö työaikamuodoittain 31.12.2023	169
2.9 Henkilöstön eläköityminen	170
2.10 Työurasuunnittelu	170
2.11 Henkilöstön vaihtuvuus	170
3 Terveellinen toimintakyky ja työhyvinvointi	171
3.1 Sairauspoissaolot (sis. myös työtapaturmista aiheutuneet sairauslomat)	171
3.2 Työtapaturmasta johtuvat poissaolot	172
3.3 Perhevapaat.....	173
3.4 Työsuojelu ja yhteistoiminta	173
3.5 Koulutus- ja virkistystoiminta	173
3.6 Työterveyshuolto.....	174
3.7 Työtyytyväisyys ja tuloksellisuus	175
4 Yli kuntarajojen ulottuva yhteistyö henkilöstöasioissa	175
5 Henkilöstökustannukset	175

1 Sonkajärven kunnan henkilöstöpolitiikka ja henkilöstöohjelma

Sonkajärven kunnanhallitus on hyväksynyt 17.12.2018 Sonkajärven kunnan henkilöstöohjelman vuosille 2019–2021. Henkilöstöohjelma on kunnan henkilöstöjohtamisen väline, jonka tarkoituksena on kunnan ja kuntakonsernin johtaminen kuntastrategian mukaisesti, sekä valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttaminen.

Kuntastrategiassa 2022–2025 on määritelty Sonkajärven kunnan arvot:

- Sonkajärven kunnan arvot ovat avoimuus, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja suvaitsevaisuus sekä yhteistyö- ja palveluhenkisyys.
- Avoimuus on aitoa vuorovaikutusta, tiedon asiallista jakamista sekä luottamukseen ja arvostukseen perustuvaa yhteistyötä.
- Oikeudenmukaisuus on toisten henkilöiden tasavertaista kohtaamista ja kohtelua, tehtävien tasapuolista jakamista sekä asioiden objektiivista valmistelua ja käsittelyä.
- Tasa-arvo ja suvaitsevaisuus käsitetään laajasti tasavertaisuutena erilaisten ihmisten kesken. Henkilöitä kohdellaan yhdenvertaisesti sukupuolesta, iästä, kulttuuritaustasta, terveydentilasta, elämäntavasta, poliittisesta tai ammatillisesta toiminnasta, sukupuolisesta suuntautumisesta, perhesuhteista tai muusta näihin rinnastettavasta seikasta riippumatta.
- Yhteistyö- ja palveluhenkisyys tarkoittaa aitoa ja rehellistä vuorovaikutusta henkilöiden kesken sekä tahtoa tuottaa kilpailukykyisiä kunnallisia palveluita.

Kuntastrategian 2022–2025 tavoitteisiin kuuluu menestystekijänä osaava ja motivoitunut henkilöstö. Osaava ja motivoitunut henkilöstö on vastuullinen, arvostaa työtään, vaalii omaa työkykyään ja yhteistä työviihtyvyyttä sekä kehittää ammattitaitoaan. Sonkajärven kunnan tahtotilana on olla hyvä työnantaja, joka toteuttaa henkilöstöjohtamisessa kunnan arvoja sekä kuntastrategiaa. Tavoitteena on hyvä ilmapiiri ja työyhteisö, jossa ihmisistä välitetään. Työyhteisö on turvallinen ja muutoksia johdetaan hallitusti.

Henkilöstöpolitiikan ja -ohjelman toteutumista arvioidaan vuosittain henkilöstökertomuksen avulla. Henkilöstökertomus on valmisteltu viimeisimmän lainvoimaisen henkilöstöohjelman, henkilöstöohjelma 2019–2021 pohjalta. Kuntatyönantajan on tunnettava henkilöstövoimavarat, joilla palvelut järjestetään. Henkilöstövoimavarojen ennakointi on osa strategiatyötä.

2 Henkilöstön määrä ja rakenne

2.1 Palvelusuhteen luonne 31.12.2023

Sonkajärven kunnan henkilöstö vuoden 2023 lopussa oli 146 henkilöä. Luvussa ovat mukana vakinaiset, määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt. Miehiä henkilöstöstä oli 23 %, naisia 77 %. Vastaavana ajankohtana vuonna 2022 henkilöstön määrä oli 153 henkilöä.

Henkilöstön määrä palvelusuhteen luonteen ja sukupuolen mukaan eriteltynä näkyy taulukossa 1 ja koko- ja osa-aikaisuuden mukaan taulukossa 2.

	Naiset	Miehet	Yht. 2023	Yht. 2022
Vakinainen	87	21	108	110
Määräaikainen (ei sij.)	15	7	22	27
Sijainen	6	1	7	9
Työllistetty	1	2	3	3
Oppisopimus	3	2	5	1
Sivutoimi	0	1	1	3
Yhteensä	112	34	146	153
%	77 %	23 %	100 %	100 %

Taulukko 1. Henkilöstön määrä 2022–2023 sukupuolen ja palvelussuhteen luonteen mukaan

	Kokoaikainen	Osa-aikainen	Yhteensä	%
Vakinainen	98	10	108	74 %
Määräaikainen (ei sij.)	21	1	22	15 %
Sijainen	7	0	7	5 %
Työllistetty	1	2	3	2 %
Oppisopimus	5	0	5	3 %
Sivutoimi	0	1	1	1 %
Yhteensä	132	14	146	100 %
%	90 %	10 %	100 %	

Taulukko 2. Henkilöstön määrä 31.12.2023 kokoaikaisuuden ja palvelussuhteen luonteen mukaan.

Kansalaisopiston sivutoimisia tuntiopettajia oli 31.12.2023 yhteensä 25, joista naisia 19 ja miehiä 6.

Sivutoiminen henkilö; tekninen toimi talonmies.

2.2 Henkilöstön määrä toimialueittain 31.12.2023

Henkilöstön jakautuminen eri toimi- ja tulosalueille näkyy taulukossa 3.

Toimi/tulosalue	Sisäinen luonne	Naiset	Miehet	Yhteensä	%
KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO				34	23,3 %
Yleishallinto	Vakinainen	11	1	12	
	Vakinainen osa-aik.	1	0	1	
	Määräaikainen	1	0	1	
		13	1	14	
Työllistäminen/Työpaja	Vakinainen	1	0	1	
	Määräaikainen	3	1	4	
	Työllistetty	0	1	1	
	Työllistetty osa-aik.	1	1	2	
	Oppisopimus	3	2	5	
		8	5	13	

Ruokapalvelu	Vakinainen	5	0	5	
	Vakinainen osa-aik.	1	0	1	
		6	0	6	
Elinkeinojen kehittäminen	Määräaikainen	0	1	1	
		0	1	1	
SUKEVAN ALUELAUTAKUNTA				0	0,0 %
	Sivutoiminen	0	0	0	
		0	0	0	
SIVISTYSLAUTAKUNTA				90	61,6 %
Varhaiskasvatus	Vakinainen	26	0	26	
	Vakinainen osa-aik.	1	0	1	
	Määräaikainen (ei sij.)	4	0	4	
	Sijainen	3	0	3	
		34	0	34	
Koulutoimi	Vakinainen	27	8	35	
	Vakinainen osa-aik.	3	1	4	
	Määräaikainen (ei sij.)	6	1	7	
	Määräaikainen osa-aik.	1	0	1	
	Sijainen	1	0	1	
		38	10	48	
Vapaa sivistystoimi	Vakinainen	4	0	4	
	Vakinainen osa-aik.	2	0	2	
	Sijainen	1	0	1	
		7	0	7	
Nuoriso- ja liikuntatoimi	Vakinainen	0	1	1	
		0	1	1	
TEKNINEN LAUTAKUNTA				22	15,1 %
Tekninen toimi	Vakinainen	4	7	11	
	Vakinainen osa-aik.	1	0	1	
	Määräaikainen (ei sij.)	0	4	4	
	Sijainen	1	1	2	
	Sivutoimi	0	1	1	
		6	13	19	

Vesihuoltolaitos	Vakinainen	0	2	2	
		0	2	2	
Rakennusvalvonta	Vakinainen	0	1	1	
		0	1	1	
KUNTA YHTEENSÄ		112	34	146	
		76,7 %	23,3 %	100,0 %	100,0 %

Taulukko 3. Henkilöstö toimi- ja tulosalueittain 31.12.2023

2.3 Henkilöstön määrä henkilötyövuosina (HTV2)

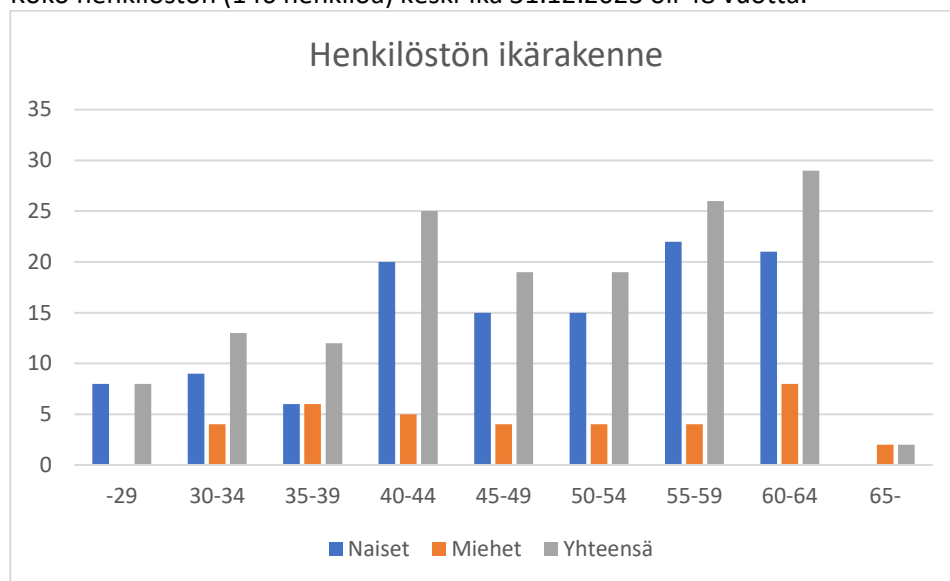
Henkilötyövuosi HTV2 = palkallisten palveluksessa olopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365*. (osa-aika-prosentti/100). Palkallisten palveluksessa olopäivien lukumäärään ei lasketa palkattomia keskeytyksiä.

	2023	2022
Toimi/tulosalue		
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	0,00	0,04
Vaalit		
KUNNANHALLITUS JA VALTUUSTO	32,39	39,43
Yleishallinto		
Työllistäminen		
Ruokapalvelu		
Elinkeinojen kehittäminen		
SUKEVAN ALUELAUTAKUNTA	0,90	1,07
Sukevan alueen palvelut		
SIVISTYSLAUTAKUNTA	86,89	85,49
Varhaiskasvatus		
Koulutoimi		
Vapaa sivistystoimi		
Nuoriso- ja liikuntatoimi		
TEKNINEN LAUTAKUNTA	21,27	20,77
Tekninen toimi		
Vesihuoltolaitos		
Rakennusvalvonta		
Kaikki yhteensä	141,45	146,80

Taulukko 4. Henkilötyövuodet toimialueittain vuosina 2022-2023.

2.4 Henkilöstön ikärakenne 31.12.2023

Koko henkilöstön (146 henkilöä) keski-ikä 31.12.2023 oli 48 vuotta.

Kaavio 1. Henkilöstön ikärakenne 31.12.2023

2.5 Ikäjohtaminen

Työyhteisötasolla on tavoitteena auttaa työntekijöitä näkemään eri-ikäisyys voimavarana herättäen avointa keskustelua ikään, elämänvaiheisiin, työntekoon ja työuraan liittyvissä kysymyksissä.

Ikäjohtamisessa on huomioitava ja havaittava eri-ikäisten ja eri elämäntilanteissa olevien tarpeet työn tekemisessä, erot tapa- ja viestintäkulttuurissa, tarpeet töiden yksilölliseen suunnitteluun sekä vaikutusmahdollisuudet omaan työhön ja työaikaan.

2.6 Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin 31.12.2023

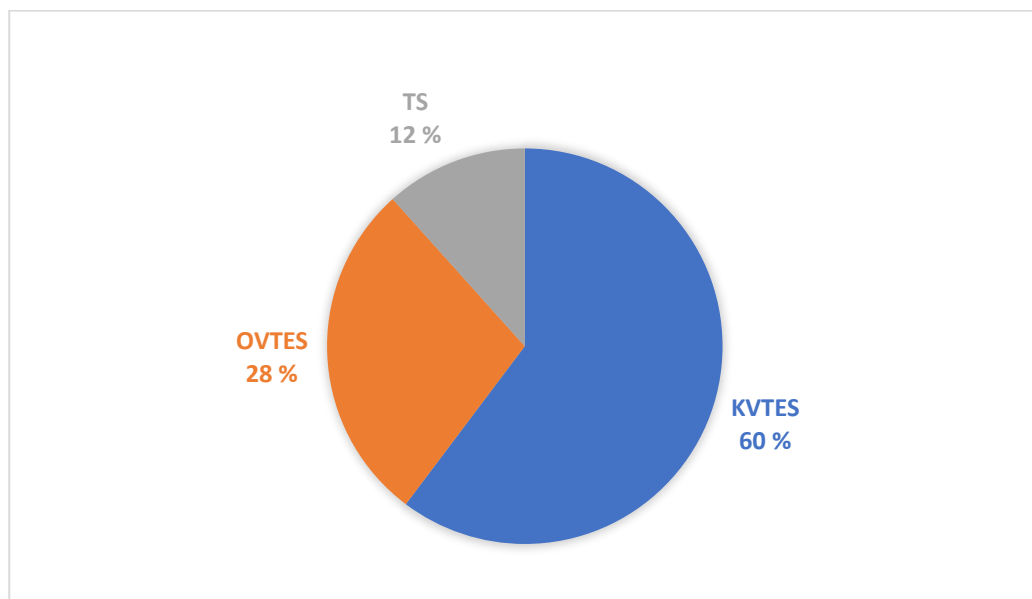
Henkilöstö yleisimpien ammattinimikkeiden mukaan 31.12.2023 näkyy taulukossa 5. Mukana on henkilöstöstä vakinaiset ja määräaikaiset.

Ammattiryhmä	2023
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	17
Koulunkäynninohjaaja, kouluavustaja	13
Luokanopettaja	9
Tuntiopettaja	14
Varhaiskasvatuksen opettaja	6

Taulukko 5. Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin (yleisimmät) 31.12.2023

2.7 Henkilöstön määrä sopimusaloittain 31.12.2023

Vakinaisesta henkilöstöstä enemmistö, 60 %, kuului kunta-alan sopimuksista Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen piiriin. Henkilöstön jakautuminen eri sopimusaloille on esitetty kaaviossa 2.

Kaavio 2. Henkilöstön määrä sopimusaloittain 31.12.2023

KVTES = kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus, OVTES = opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus, TS = teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus

2.8 Henkilöstö työaikamuodoittain 31.12.2023

Kunnassa käytössä olevien työaikamuotojen mukaan vakinainen ja määräaikainen henkilöstö on jakautunut seuraavasti:

Työaikamuoto	v. 2023	
	henkilöä	%
Toimistotyöaika	25	17 %
Yleistyöaika	48	33 %
Perhepäivähoito	3	2 %
Opetustyö	34	23 %
Päivätyö, keskim. 38,25h/vk	35	24 %
Muu työaika	1	1 %
Yhteensä	146	100 %

Taulukko 6. Henkilöstön määrä työaikamuodoittain 31.12.2023

2.9 Henkilöstön eläköityminen

Henkilöstöstä siirtyi vuonna 2023 vanhuuseläkkeelle kaksi työntekijää. Eläkepoistumaprosentti vuonna 2023 oli 1,4 % vuonna 2022 eläkepoistuma oli 3,3 %.

Eläkemuoto	2023	2022
Eläketapahtumat kertomusvuonna:		
Vanhuuseläke	2	4
Osittainen varhennettu vanhuuseläke	0	0
Työkyvyttömyyseläke	0	1
Osatyökyvyttömyyseläke	1	1
Yhteensä	3	6

Taulukko 7. Henkilöstön eläketapahtumat v. 2022–2023

Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä vuosina 2019–2023 näkyy taulukossa 8. Vuonna 2023 vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 64,3 vuotta.

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Keski-ikä v.	64,4	63,5	64,1	64,1	64,3

Taulukko 8. Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä v. 2019–2023

Eläkepoistumaa arvioidaan Kevalta saadun eläkelistan avulla. Arvioinnissa käytetään eläkkeelle jäänti ikänä ikäryhmän alinta eläkeikää. Vakituisen henkilöstön eläkepoistuma-arvio vuosina 2024–2028 on keskimäärin 4 henkilöä/vuosi. Lisäksi työkyvyttömyyseläkkeitä on vuosittain arviolta 1 kpl. Eläkepoistuma vuosina 2024–2028 on arviolta yhteensä 21 % vakituisesta henkilöstöstä.

2.10 Työurasuunnittelu

Työkyvyttömyysriskin omaavissa töissä tai kun työkyvyssä on havaittavissa muutoksia, mietitään vähemmän kuormittaviin töihin siirtymistä ennen kuin työkyky on ehtinyt olennaisesti alentua. Eläkeikää lähestyttäessä käsitellään eläkkeelle siirtymistä ja sen ajankohtaa. Työntekijän kanssa käytävässä kehityskeskustelussa laaditaan yksilöllinen suunnitelma, jossa huomioidaan esim. työn kehittämistarpeet (työjärjestelyt, työajat jne.), työuralla jatkaminen sekä mahdollinen osaamisen siirto.

2.11 Henkilöstön vaihtuvuus

Vuoden 2023 aikana alkaneita vakinaisia palvelussuhteita oli 8 ja päättyneitä vakinaisten palvelussuhteita 8. Vakinaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus vuonna 2023 oli 6,8 % (2022: 13,6 %), tulovaihtuvuus oli 6,8 % (2022: 6,4 %).

Vuonna 2023 ei ole ollut uudelleen sijoitettua henkilöstöä. Uudelleen sijoitettuihin lasketaan mukaan ammatillisen kuntoutuksen uudelleen sijoitetut, tuotannollisista syistä toiseen tehtävään siirretyt, muut tehtävää vaihtaneet ja omasta toiveesta tehtävää vaihtaneet.

3 Terveydellinen toimintakyky ja työhyvinvointi

3.1 Sairauspoissaolot (sis. myös työtapaturmista aiheutuneet sairauslomamat)

Henkilöstön terveydentilan tärkein seurantakeino on sairauspoissaolojen seuranta. Henkilöstöllä oli 1.1. - 31.12.2023 sairauspoissaoloja 1 801 kalenteripäivää. Vuonna 2022 sairauspoissaoloja on ollut 1 898 kalenteripäivää.

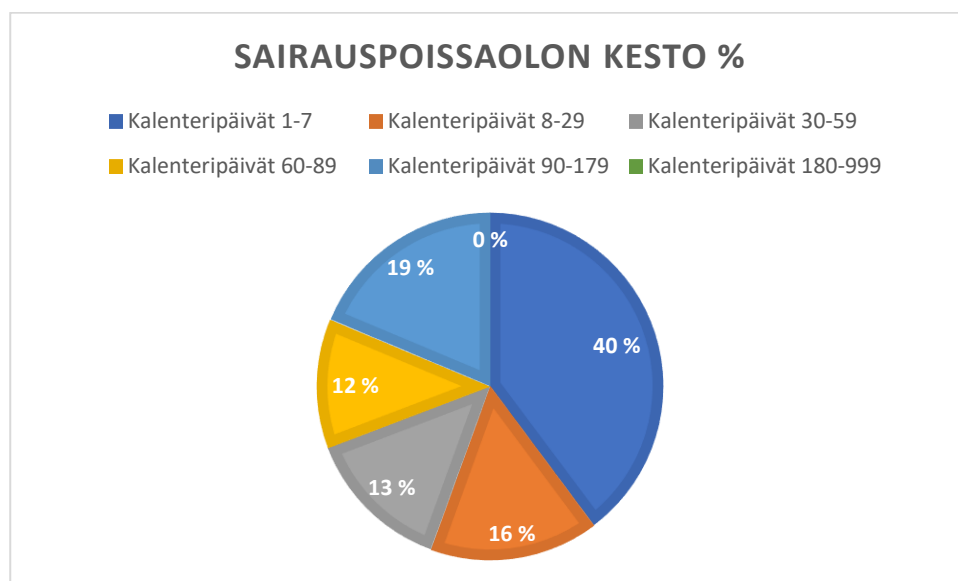
Sairauspoissaolot (kaikki yhteensä myös tapaturmat)	Palkalliset sairauspoissaolot Kalenteripäivät	Palkattomat sairauspoissaolot Kalenteripäivät
1–7 pv	717	0
8–29 pv	284	0
30–59 pv	246	0
60–89 pv	218	0
90–179 pv	219	118
yli 180 pv	0	0
Kalenteripäivät yhteensä	1684	118
Yhteensä keskimäärin / henkilötyövuosi	11,91	0,83

	%
Sairauspoissaoloprosentti	5,08
0 päivää sairastaneet (% -osuus henkilöstöstä)	10,22

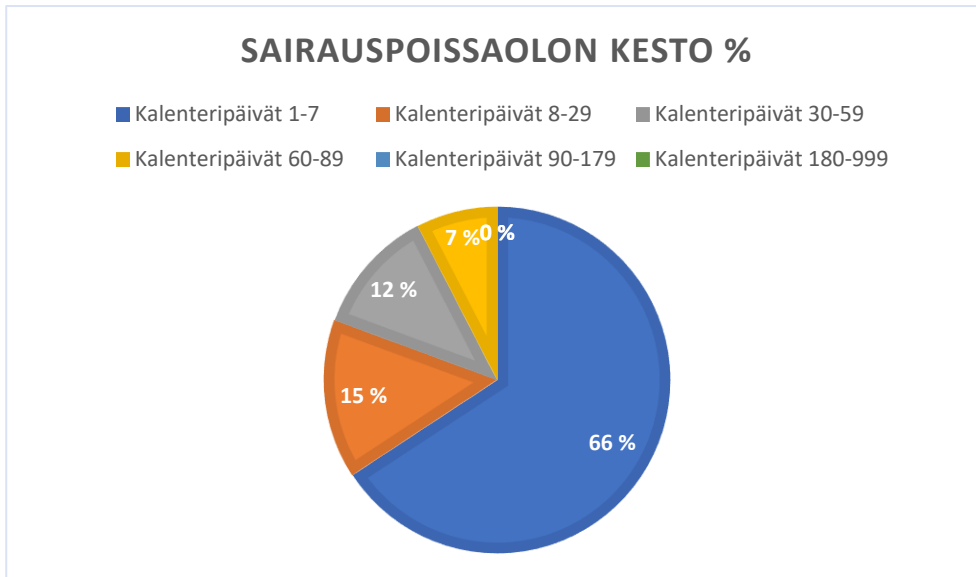
Taulukko 9. Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä v. 2023 keston mukaan kalenteripäivinä.

Sairauspoissaolot ovat vuonna 2023 alentuneet 97 kalenteripäivällä vuodesta 2022.

Oheisissa kaavioissa on kuvattu sairauspoissaolojen jakautuminen keston mukaan vuosina 2023 ja 2022.

Kaavio 3. Sairauspoissaolon keston % -jakautuma v. 2023

Kaavio 4. Sairauspoissaolon keston % -jakautuma v. 2022

Kansaneläkelaitoksen sairauspäivärahaa voidaan hakea sellaisista sairauspoissaoloista, jotka ovat kestäneet yhdenjaksoisesti sairastumispäivän lisäksi vähintään yhdeksän arkipäivää.

Sairauspoissaoloprosentti kalenteripäivinä oli 5,08 %. Eniten sairauspoissaoloja aiheuttavat tuki- ja liikuntaelin sekä sidekudosten sairaudet. 10,22 %:lla henkilöstöstä ei ollut lainkaan sairauspoissaolopäiviä vuonna 2023.

3.2 Työtapaturmasta johtuvat poissaolot

Poissaolot sisältävät työtapaturmista, työmatkatapaturmista ja ammattitaudeista johtuvat poissaolot. Vuonna 2023 poissaolopäiviä oli 94 kalenteripäivää (tapaturmat ja työmatkatapaturmat). Vuonna 2022 poissaolopäiviä tapaturmien vuoksi oli 130 kalenteripäivää.

	2023	2022	2021
Poissaolotapauksia (hlömäärä)	12	11	6
Poissaoloaika yhteensä, työpä	66	92	17
Keskimääräinen poissaoloaika/hlö, työpä	6	8	3
Poissaoloaika yhteensä, kalenteripäiviä	94	130	27
Keskimääräinen poissaoloaika/hlö, kalenteripäiviä	8	12	5

Taulukko 10. Työtapaturmasta johtuvat poissaolot v. 2021-2023

3.3 Perhevapaat

Perhevapaisiin kuuluvat raskaus-, erityisraskaus-, vanhempain- ja hoitovapaa sekä tilapäinen hoitovapaa. Vanhempainvapaata voi pitää myös osa-aikaisena.

	2023	2022
Raskaus-, erityisraskaus-, vanhempain- ja hoitovapaalla, henkilöä	6	7
Työpäiviä yhteensä	483	369
Kalenteripäiviä yhteensä	703	539
Tilapäisellä palkallisella hoitovapaalla (alle 12-vuotias lapsi), henkilöä	24	22
Työpäiviä yhteensä	81	108
Kalenteripäiviä yhteensä	83	108

Taulukko 11. Perhevapaat v. 2022-2023

3.4 Työsuojelu ja yhteistoiminta

Yhteistoiminta työnantajan ja henkilöstön välillä sekä työsuojelun yhteistoiminta on yhdistetty yhteistyöryhmäksi, jonka kokoonpano on kunnanjohtaja, kaksi kunnanhallituksen edustajaa (kunnanhallitus valitsee toimikaudekseen), työsuojelupäällikkö, henkilöstöasioista vastaava, kaksi paikallisen alayhdistyksen henkilöstöedustajaa sekä tarvittaessa yksi edustaja aluetasolta, kaksi työsuojeluvaltuutettua sekä työterveyshoitaja pyydettyä asiantuntijajäsenenä. Yhteistyöryhmä kokoontui kolme kertaa vuoden 2023 aikana.

Yhteistyöryhmän tehtävänä on kunnan henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen mm. koordinoimalla, seuraamalla ja arvioimalla kunnassa tehtävää työhyvinvointitoimintaa. Vastuu työkykyä ylläpitävästä toiminnasta on kuitenkin kuntatyönantajalla/esimiehillä.

Kunnan henkilöstöllä oli käytettävissä viikoittainen työhyvinvointivuoro kunnan kuntosalilla.

31.8.2023 saakka henkilöstöllä oli mahdollisuus lunastaa veloituksetta 10 kpl Smartum liikunta- ja kulttuuri-seteleitä. 1.9.2023 alkaen siirryttiin sähköiseen Smartum-etuun, arvo 50 euroa/henkilö. Seteleitä lunastaneet eivät saaneet sähköistä etua. Smartum-etuja käytti yhteensä 111 henkilöä.

3.5 Koulutus- ja virkistystoiminta

Osaamisen ja ammattitaidon kehittämistä koskevat toimintaperiaatteet on kirjattu vuosittain tehtävään koulutus suunnitelmaan. Vuodelta 2023 työllisyysrahaston maksama koulutuskorvaus on 1586,21 euroa. Korvaus vähennetään työnantajalle määrätystä työttömyysvakuutusmaksusta.

	Palkalliset koulutuspäivät	Palkalliset koulutuspäivät	Palkattomat koulutuspäivät	Palkattomat koulutuspäivät
	Koulutuspäivät yhteensä	Koulutuspäivät /vaki- tuinen henkilöstö	Koulutuspäivät yhteensä	Koulutuspäivät /vaki- tuinen henkilöstö
Ammatillinen henkilöstökoulutus	204	154	3	0
Muu koulutus	0	0	0	0

Taulukko 12. Osaamisen kehittämisen koulutuspäivät v. 2023

Ensiapuvalmiuteen on viime vuosina kiinnitetty huomiota ja kannustettu henkilöstöä käymään ensiapukursseja, joiden kustannuksiin kunta on osallistunut. Vuonna 2023 osallistui EA1 kurssille kaksi henkilöä ja hätäensiapukurssille kolme henkilöä.

Kunnan henkilöstö vietti virkistysiltapäiviä kullekin ammattiryhmälle parhaiten sopivina ajankohtina syksyn aikana.

3.6 Työterveyshuolto

Työnantajan henkilöstölle kustantamat työterveyspalvelut ovat tärkeä osa työhyvinvointitoimintaa. Kunta-työnantaja hankki ennaltaehkäisevät ja lakisääteiset sekä sairaanhoidon työterveyspalvelut Pihlajalinna Terveys Oy:ltä. Työterveyshuollon kokonaiskustannukset olivat 57 565 euroa (2022: 79 542 euroa), josta KELA-korvaus on 28 765 euroa (2022: 38 484 euroa).

Terveystarkastuksia tehtiin seuraavasti:

Tarkastuksen suorittaja	Terveystarkastusten lukumäärä		
	2023	2022	2021
lääkäri ja erikoislääkäri	27	48	61
terveydenhoitaja	22	72	56
fysioterapeutti	0	3	6
psykologi	2	0	2
laboratoriotutkimukset	51	241	139
kuvantaminen	3	6	5

Taulukko 13. Terveystarkastukset ja laboratorio- ja röntgentutkimukset v. 2021-2023

Terveystarkastusten lisäksi oli yksilön neuvonta- ja ohjauskäyntejä lääkärillä 1 kpl, terveydenhoitajalla 69 kpl, fysioterapeutilla 46 kpl ja psykologilla 10 kpl.

Sairaanhoitokäyntien määrä vuonna 2023 näkyy taulukossa 14.

Tarkastuksen suorittaja	Sairaanhoitokäyntien lukumäärä		
	2023	2022	2021
lääkäri	233	237	175
terveydenhoitaja	86	99	28
erikoislääkäri	1	0	0
laboratoriotutkimukset	268	437	173
kuvantaminen	30	44	19

Taulukko 14. Sairaanhoitokäynnit ja laboratorio- ja röntgentutkimukset v. 2021-2023

Työterveyshuollon resurssit tulee jatkossa suunnata entistä enemmän ennakoivaan työhyvinvointiin, jaksamiseen ja mielenterveyteen. Vuoden 2022 alussa otettu käyttöön kolme uutta palvelu: Mielen huoli -linja, lyhytterapia sekä univalmennus. Työterveyshuollossa painotetaan myös esimiesten jaksamista.

Vuoden 2023 aikana on työterveyshuollon järjestämät työpaikkaselvitykset ja niiden yhteydessä haittojen ja vaarojen arvioinnit suoritettu seuraavissa työyksiköissä: siivous, Sukevan työpaja, pääkirjasto, kansalaisopisto, kulttuuritoimi, Sukevan kirjasto sekä vesitorni. Ergonominen selvitys tehtiin Sonkajärven koulun tiloissa. Käynnillä arvioitiin luokahuoneiden työergonomiaa opettajien näkökulmasta.

Sonkajärven kunnalla on sopimus näönhuoltopalveluista Iisalmen Silmäaseman kanssa. Sopimus on voimassa toistaiseksi.

3.7 Työtyytyväisyys ja tuloksellisuus

Työtyytyväisyyttä mitataan kyselyllä joka toinen vuosi. Poikkeuksellisesti työtyytyväisyyskysely jäi toteuttamatta koronavuosina 2020–2021. Edeltävät kyselyt ovat siis vuosilta 2016, 2018 ja 2022. Vuonna 2022 toteutetun työtyytyväisyyskyselyn vastausprosentti oli 51 % (2018: 90,1 %; 2016: 92,5 %). Vastausprosentissa oli siis merkittävä pudotus. Kysymyspatteristo oli pääosin sama kuin aiempina kyselyvuosina, mutta vuonna 2022 kysely toteutettiin sähköisesti Webropol-työkalulla. Seuraavalla toteutuskertaa varten tulee pohtia keinoja vastausprosentin nostamiseen entiselle tasolle. Muutos vaikutti vastaajamäärään, ei niinkään kyselyn tuloksiin. Kunnan toiminta sai henkilöstöltä kokonaisarvosanan 7,8 (2018: 7,6; 2016: 7,8). Parhaimmat tulokset kyselyssä olivat henkilöstön työmotivaatio, henkilöstön oma-aloitteisuus, henkilöstön osaaminen, luottamus työtovereiden kanssa ja kunnan työsuojelun ja työterveydenhuollon toimivuus (8,4–8,6) Heikoimmat arvosanat kunta sai palkkauksesta, yksiköjen välisestä yhteistyöstä, kunnan julkikuvasta ja tiedottamisesta (6,2–7,1).

4 Yli kuntarajojen ulottuva yhteistyö henkilöstöasioissa

Vuoden 2017 aikana tehtiin tukipalveluselvytys talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden osalta yhteistyössä Iisalmen, Kiuruveden, Vieremän ja Sonkajärven kuntien kesken. Kunnat sitoutuivat päätöksillään 2018 toimintamalliin, jossa kuntien välistä yhteistyötä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen tuottamisen osalta syvennetään. Yhteistyösopimus hyväksyttiin tammikuussa 2019.

5 Henkilöstökustannukset

Vuonna 2023 lomarahoja maksettiin 267 107 euroa (2022: 268 067 euroa) Sairauslomista ja työtapaturmista aiheutuneiden poissaolojen pelkät palkkakulut olivat yhteensä 125 027 euroa. Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutuskorvaukset ja vakuutusyhtiön tapaturmavakuutuskorvaukset olivat yhteensä 53 970 euroa (2022: 84 375 euroa).

Henkilöstökulut	2023 (1000 €)	2022 (1000 €)	Muutos %
Palkat ja palkkiot	-5 715	-5 586	2,31
Henkilöstökorvaukset	54	84	-35,71
KuEL -maksut/palkkaperusteiset	-874	-846	3,31
VAEL -maksut/palkkaperusteiset	-83	-82	1,22
KuEL -maksut/eläkemenoperusteiset		-719	
KuEL -maksut/tasausmaksu	-277		
Jaksotetut eläkekulut	-4	-2	100,00
Muut henkilösivukulut	-227	-214	6,07
Henkilöstökulut yhteensä tuloslaskelmassa	-7 126	-7 366	-3,26
josta henkilöstökuluja aktivoitu käyttömaisuuteen	18	20	-10,00

Taulukko 15. Henkilöstökulut v. 2022-2023

Vuoden 2022 loppuun käytössä oli **eläkemenoperusteinen maksu**, jolla katettiin TyEL:n maksutason ja Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmän maksutason erotus. Eläkemenoperusteisen maksun kokonaismäärä oli vuonna 2022 713 miljoonaa euroa. Jäsenyhteisöillä eläkemenoperusteisten maksujen määrä suhteessa palkkasummaan vaihteli maksettavien eläkkeiden mukaan.

Kunnat ja hyvinvointialueet maksavat **tasausmaksua** vuoden 2023 alusta alkaen. Tasausmaksua eivät maksa muut Kevan jäsenyhteisöt (osakeyhtiöt, kuntayhtymät, säätiöt ja yhdistykset). Valtiovarainministeriö vahvistaa tasausmaksun kokonaismäärän vuosittain Kevan valtuutettujen esityksestä.

Tasausmaksu perustuu Kevalakiin (Laki Kevasta 19 §), jossa määritetään niin tasausmaksun kokonaismäärän kuin työnantajakohdaisen jaon perusteet. Tasausmaksulla katetaan niitä pitkän aikavälin eläkemenoja, joihin palkkaperusteinen eläkemaksu ei riitä.

Tasausmaksu jaetaan kuntien ja hyvinvointialueiden osuuksiin vuoden 2022 toteutuneiden palkkasummien suhteessa.

Kevan valtuutetut ovat vahvistaneet jakosuhteen. Tasausmaksun lopullinen jakosuhte on:

- Hyvinvointialueet 51,3 %
- Kunnat 48,7 %

Valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien kokoukset ja jäsenet vuonna 2023

Suluissa jäsenten osallistuminen kokouksiin

Valtuusto, 9 kokousta §:t 1-76

Kärkkäinen Ilpo, puheenjohtaja 12.6.2023 saakka (9)
Savolainen Lassi, puheenjohtaja 12.6.2023 alkaen (8)
Luukkonen Hannele, varapuheenjohtaja 12.6.2023 saakka (9)
Kainulainen Helena, varapuheenjohtaja 12.6.2023 alkaen (9)
Ewane Tarja (8)
Halonen Ester (8)
Heiskanen Laura (9)
Hynynen Vesa (9)
Julkunen Asko (7)
Kainulainen Seppo (9)
Kraft Elias (7)
Kuittinen Jyri (8)
Luukkonen Eino (9)
Moisanen Arto (7)
Mykkänen Juha (2)
Niskanen Tiina (8)
Pirkkalainen Tarja (7)
Rönkkö Pirjo (8)
Tommila Riitta (9)
Tuovinen Merja (7)
Vornanen Kari (8)

Varavaltuutettujen osallistuminen kokouksiin:

Hynynen Veli (3)
Laakkonen Teemu (4)
Partanen Ilpo (1)
Partanen Usko (1)
Tauriainen Esa (7)
Tissari Markku (4)
Väisänen Pirkko (3)

Kunnanhallituksen jäsenten osallistuminen kokouksiin:

Hynynen Veli, 12.6. saakka (3)
Laakkonen Teemu, 12.6. saakka (-)

Kunnanhallitus 1.1.2023 – 31.5.2023, 7 kokousta §:t 1-136

Tommila Riitta, puheenjohtaja (6)	Väisänen Pirkko (1)
Luukkonen Eino, varapuheenjohtaja (7)	Kraft Elias (-)
Hynynen Veli (7)	Julkunen Asko (-)
Laakkonen Teemu (6)	Huusko Senja (1)
Niskanen Tiina (6)	Rönkkö Pirjo (-)
Savolainen Lassi (7)	Moisanen Arto (-)
Tuovinen Merja (5)	Jansa Laura (1)

Valtuuston puheenjohtajisto:

Kärkkäinen Ilpo (7)
Luukkonen Hannele (6)

Kunnanhallitus 1.6.2023 – 31.12.2023, 8 kokousta §:t 137-292

Kärkkäinen Ilpo, puheenjohtaja (8)	Laakkonen Teemu (-)
Heiskanen Laura, varapuheenjohtaja (8)	Luukkonen Hannele (-)
Julkunen Asko (7)	Hynynen Veli (1)
Luukkonen Eino (8)	Kraft Elias (-)
Rönkkö Pirjo (8)	Niskanen Tiina (-)
Tommila Riitta (8)	Väisänen Pirkko (-)
Tuovinen Merja (7)	Jansa Laura (1)

Valtuuston puheenjohtajisto:

Savolainen Lassi (8)
Kainulainen Helena (8)

Keskusvaalilautakunta 3 kokousta §:t 1-21

Jäsenet:

Tuovinen Erkki, puheenjohtaja (2)
Savolainen Riitta, varapuheenjohtaja (2)
Karppinen Väinö (3)
Niskanen Soile (2)
Partanen Ilpo (2)

Varajäsenet:

Tuovinen Kalevi (2)
Huttunen Asko (2)
Väisänen Sari (-)
Kauppinen Aimo (-)
Mikkonen Eila (-)

Sivistyslautakunta, 9 kokousta §:t 1-81

Moisanen Arto, puheenjohtaja (9)	Ryhänen Osvold (-)
Rönkkö Pirjo, varapuheenjohtaja 28.8.2023 saakka (5)	Väisänen Mervi (1)
Partanen Ilpo, varapuheenjohtaja 28.8.2023 alkaen (3)	Väisänen Mervi (-)
Heiskanen Laura (9)	Huttunen Titta (-)
Väisänen Mikko (9)	Raatikainen Eero (-)
Väisänen Pirkko (8)	Koistinen Venla 28.8.2023 saakka (1)
	Halonen Niina 28.8.2023 alkaen (-)

Tuovinen Merja, kunnanhallituksen edustaja (6)
Tommila Riitta, kunnanhallituksen puheenjohtaja 31.5.2023 saakka (1)
Kärkkäinen Ilpo, kunnanhallituksen puheenjohtaja 1.6.2023 alkaen (2)

Sukevan aluelautakunta, 5 kokousta §:t 1-34

Mykkänen Juha, puheenjohtaja (5)	Riekkinen Arto (-)
Tuomo Mikkola, varapuheenjohtaja (3)	Vatanen Risto (1)
Kervinen Vilho (4)	Partanen Ilpo (1)
Ovaskainen Anne-Mari (5)	Siilin-Huttunen Aila (-)
Rajavaara Aino (3)	Huoman Niina (1)
Niskanen Tiina, kunnanhallituksen edustaja 26.6.2023 saakka (1)	
Julkunen Asko, kunnanhallituksen edustaja 26.6.2023 alkaen (2)	
Tommila Riitta, kunnanhallituksen puheenjohtaja 31.5.2023 saakka (1)	
Kärkkäinen Ilpo, kunnanhallituksen puheenjohtaja 1.6.2023 alkaen (-)	

Tarkastuslautakunta, 11 kokousta §:t 1-91

Pirkkalainen Tarja, puheenjohtaja (11)	Siilin-Huttunen Aila (-)
Kainulainen Seppo, varapuheenjohtaja (11)	Kainulainen Arto (-)
Halonen Ester (11)	Niskanen Elvi (-)
Leskinen Eila (10)	Suutarinen Anneli (-)
Tauriainen Esa (10)	Raatikainen Eero (-)

Tekninen lautakunta, 10 kokousta §:t 1-109

Kainulainen Helena, puheenjohtaja (10)	Jansa Laura (-)
Vornanen Kari, varapuheenjohtaja (10)	Kurtelius Eero (-)
Ewane Tarja (10)	Niskanen Tiina (-)
Kraft Elias (9)	Luukkonen Eino 25.9.2023 saakka (-)
	Rytkönen Seppo, 25.9.2023 alkaen (-)
Kuittinen Jyri (9)	Tissari Markku (1)
Savolainen Lassi, kunnanhallituksen edustaja 26.6.2023 saakka (5)	
Luukkonen Eino, kunnanhallituksen edustaja 26.6.2023 alkaen (5)	
Tommila Riitta, kunnanhallituksen puheenjohtaja 31.5.2023 saakka (-)	
Kärkkäinen Ilpo, kunnanhallituksen puheenjohtaja 1.6.2023 alkaen (4)	

Sonkajärven kunta

Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2023

Sisällysluettelo

1. Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely.....	3
2. Edellisten vuosien arviointikertomusten johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi ja havaintoja valtuustokaudelta.....	4
3. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta.....	4
3.1 Kuntastrategia 2022 – 2025.....	4
3.2 Kunnanvaltuusto ja –hallitus.....	5
3.3 Sukevan aluelautakunta	8
3.4 Sivistyslautakunta.....	8
3.5 Tekninen lautakunta	12
3.6 Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	15
3.61 Kunnan taloudellisten tunnuslukujen kehitys.....	15
3.62 Vertailu Pohjois-Savon muihin kuntiin	19
3.62 Investoinnit	20
3.7 Tytäryhtiöt.....	21
4. Henkilöstö	22
5. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta	22
5.1 Riskien hallinta	22
5.2 Sisäinen valvonta	23
6. Tarkastuslautakunnan havaintoja /mietteitä/pohdintoja tulevaan	24

1. Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Kunnanvaltuuston valitseman tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 § mom. 4 mukaan valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös valvoa Kuntalain 84 § 2 momentissa tarkoitettuja kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan sidonnaisuusilmoituksia sekä saattaa ilmoitukset edelleen valtuuston tiedoksi.

Sonkajärven kunnanvaltuusto on päätöksellään 16.8.2021 § 33 valinnut tarkastuslautakuntaan jäsenet ja varajäsenet ajalle 1.8.2021-31.5.2025 seuraavasti:

jäsen

Ester Halonen
Seppo Kainulainen
Eila Leskinen
Tarja Pirkkalainen
Esa Tauriainen

varajäsen

Elvi Niskanen
Arto Kainulainen
Anneli Suutarinen
Aila Siilin-Huttunen
Eero Raatikainen

Kunnanvaltuusto valitsi puheenjohtajaksi Tarja Pirkkalaisen ja varapuheenjohtajaksi Seppo Kainulaisen.

Kuntalain mukaisesta tilintarkastuksesta on huolehtinut tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy. Vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut vuoden 2022 osalta HT - ja JHT –tilintarkastaja Pentti Tanskanen ja avustavana tarkastajana Eija Susitaival. Heidän kanssaan tehty työ päättyi keväällä 2023 vuoden 2022 arvioinnin ja tilintarkastuksen jälkeen. Siihen saakka tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut Pentti Tanskanen. Vuoden 2023 vastuullisena tilintarkastajana aloitti JHT, KHT Jarmo Raati kunnanvaltuuston päätöksen 14.11.2022 § 45 mukaisesti BDO Auditor Oy:ltä. BDO Auditor Oy:n 16.8.2023 päivätyn ilmoituksen jälkeen tehtävää on hoitanut JHT, HT Tuomas Peltoperä. Tilintarkastajan osallistuessa etäyhteydellä ovat lautakunnan sihteerinä toimineet Ester Halonen, Eila Leskinen ja Seppo Kainulainen.

Arviointia varten lautakunta on hyväksynyt toimikaudekseen arviointisuunnitelman vuosittaisine painopistealueineen ja tarkemman työohjelman kutakin vuotta varten. Vuoden 2022 arviointikertomuksen jättämisen jälkeen tarkastuslautakunta on kokoontunut kymmenen kertaa.

Lautakunta on tavannut kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen puheenjohtajat sekä johtavia viranhaltijoita ja kuullut heiltä katsaukset elinkeino- ja muista kunnan ja kuntakonsernin ajankohtaisista asioista sekä toiminnan ja talouden toteutumisesta. Lautakunta on kuullut elinvoimatoiminnan, henkilöstöasiantuntijaa, työllisyysasioiden, teknisen toimen, rakennusvalvonnan, liikunta- ja nuorisotyön, etsivän nuorisotyön, vesihuoltolaitoksen edustajia, koulutoimen sekä Sukevan aluesihteerä. Lisäksi lautakunnan kuultavana ovat olleet Sonkakoti Oy:n toimitusjohtaja ja Sonkajärven Vesi Oy:n hallituksen puheenjohtaja, hen-

kilöstöjärjestöjen edustajat sekä Sonkajärven MTK ja Sonkajärven Yrittäjien edustajia. Lautakunta tutustui vuoden 2024 puolella Rutakon yhtenäiskoulun tiloihin. Arvioinnin pohjana ovat lisäksi olleet jäsenten 2023 - 2024 vuoden aikana tekemät käytännön havainnot eri lautakuntien alaisesta toiminnasta ja taloudesta sekä tilintarkastajan antamat raportit.

Arviointikertomuksen laatimista varten lautakunta on tutustunut vuoden 2023 talousarvioon, hallintoelinten päätöksiin, kunnanhallituksen allekirjoittamaan tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sekä henkilöstökertomukseen.

Tarkastuslautakunta on saanut selvitykset tilintarkastajan suorittamista tarkastuksista ja lautakunta on käsitellyt tilintarkastuskertomuksen.

Tarkastuslautakunta totesi lautakunnan jäsenten ja varajäsenten seuraavat esteellisyydet:

- Tarja Pirkkalainen; Ylä-Savon Sote kuntayhtymän valtuusto (30.6.2023 saakka), puheenjohtajuuden perusteella
- Seppo Kainulainen; Ylä-Savon Sote kuntayhtymän tarkastuslautakunta (30.6.2023 saakka), jäsenyyden perusteella
- Ester Halonen; Ylä-Savon Jätehuolto Oy:n hallituksen jäsenyyden ja Riikinvoima Oy:n, yhtiökokousedustajuuden perusteella.

2. Edellisten vuosien arviointikertomusten johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi ja havainnot valtuustokaudelta

Kunnanvaltuusto on 12.6.2023 § 37 merkinnyt vuoden 2022 arviointikertomuksen tiedoksi ja pyytänyt kunnanhallitukselta selvitystä arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista lokakuun loppuun mennessä. Kunnanvaltuusto on 13.11.2023 § 67 merkinnyt tiedoksi tarkastuslautakunnan väliraportin. Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 13.11.2023 § 66 merkinnyt tiedoksi kunnanhallituksen selvityksen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että edellisten vuosien arviointikertomuksissa esitetyt havainnot on kunnanhallitus pääosin huomionnut kunnan toimintojen ja talouden suunnittelun ja toteutuksen ohjaamisessa. Erityisesti sivistyslautakunta on huomionnut myönteisesti tarkastuslautakunnan havainnot edellisessä arviointikertomuksessa.

3. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

3.1 Kuntastrategia 2022 – 2025

Sonkajärven kuntastrategia vuosille 2022-2025 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 2.5.2022 /11 §. Strategian tahtotilana on, että Sonkajärvi on ihmisille ja yrityksille viihtyisä, turvallinen ja elinvoimainen asuin- ja toimintaympäristö. Sonkajärvellä on yhdessä tekemisen taitoa, toki jokaisen taitoja arvostaen.

Sonkajärvi tarjoaa vaihtoehdon ja mahdollisuuden asua maaseutumaisessa ja luonnonläheisessä ympäristössä, jossa palvelut ovat hyvin saatavilla. Kuntastrategiassa on esitetty tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit jokaiselle menestystekijälle ja ne ovat kaikkia toimielimiä ja tulosalueita sitovia. Tavoitteita on asetettu elinvoimaiselle kunnalle, hyvinvoivalle kuntalaiselle, seudulliselle yhteistyölle, vahvalle ja itsenäisen kunnan taloudelle sekä osaavalle ja hyvinvoivalle henkilöstölle.

3.2 Kunnanvaltuusto ja –hallitus

Yleistä

Tavoitteiden toteutuminen on tilinpäätöksessä 2023 arvioitu keskeisten talousmittareiden näkökulmasta.

Hyvinvointialueiden toteutumisen myötä on kunta ollut aktiivisesti mukana aiempien kuntayhtymien purkamisessa.

Kunnan ja hyvinvointialueemme välisen vuokrasopimuksen ennalleen jääminen sai oman sinettinsä Hallinto-oikeuden päätöksellä alkuvuodesta 2024.

Kunnan hallintosäännön päivittämistä valmisteltiin huolella vuoden 2023 aikana ja hallintosääntö vahvistettiin kunnanvaltuustossa 5.2.2024 § 4.

Kunnan tiedottaminen on keskeinen ja vuosien myötä parantunut. Kuntalaiset odottavat sen edelleen kehittämistä. Miten varmistetaan kaikkien kuntalaisten tiedonsaanti säännöllisesti?

Kehittämiskohteet

- Tarkastuslautakunta odottaa strategisten mittareiden määrittämistä nykyistä selkeämmin niin talousarviossa kuin tilinpäätöksessä, jotta tavoitteet sekä toteumat tulevat selkeästi ja yhtenäisesti esiin koko kunnan toimien osalta.
- Elinkeinojen kehittämisessä on vahvasti panostettu erilaisten hankerahoitusten valmisteluun. Osa niistä toteutui.
- Tarkastuslautakunta odottaa kunnalta vahvaa sitoutumista edelleen yrittäjäyhteistyön kehittämiseen ja myös luottamushenkilöiden mukaan saamiseen tähän työhön. Yhteisten aamukahvitapaamisten ohella on yritysvierailujen merkitys keskeinen.
- Tarkastuslautakunta katsoo, että hyvinvointialueen ja kunnan ennaltaehkäisevään työhön on saatava yhteinen, toimiva yhteistyömalli.
- Tarkastuslautakunta odottaa, että kunnan sisäisen valvonnan ohje, konserniohjeet ja omistajapolitiikka ajantasaisesti ajantasaistetaan.

Tarkastuslautakunta korostaa jokaisen luottamushenkilön, viranhaltijan ja työntekijän kunnioittamista omassa roolissaan. Yhteistyö ja rakentava keskustelu on kunnallisen demokratian perusta. Kunnan henkilöstö on kunnan keskeinen voimavara ja tekijä. He tuottavat palvelumme.

Konserniohjaus

Kunnanhallituksen rooli omistajaohjauksessa ja konserniohjauksessa on keskeinen.

Kehittämiskohteet

Konserniohjeen päivittämisen yhteydessä on varmistettava tarkastuslautakunnan tiedonsaantioikeudet konsernin yhtiöiden osalta.

Tarkastuslautakunta esittää, että konserniin kuuluvan yhtiön on merkittävien päätösten osalta pyydettävä ennakkopäätös kunnanhallitukselta konserniohjeen mukaisesti.

Yleishallinto

Yleishallinnon tavoitteet ovat toteutuneet.

Yleishallinnon tehtävänä on vastata kunnan hallinnosta, talouden suunnittelusta ja seurannasta sekä kunnanvaltuuston ja –hallituksen päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta.

Yleishallinnon kustannuspaikka ylitti talousarvion. Perustelut on tuotu esille tilinpäätöksessä.

Yleishallinto on hoitanut tehtävänsä onnistuneesti.

Työllistäminen

Yleistä

Työllistämisen tulosalue tarjoaa nuorille ja pitkäaikaistyöttömille mahdollisuuksia työllistymiseen ja työelämään tai koulutukseen sijoittumiseen. Panostamalla nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen edistetään kuntalaisten ja erityisesti nuorten hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä.

Työllisyyden kuntakokeilu päättyy 31.12.2024, kun TE-palvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnille 1.1.2025. Sonkajärven kunta haki syksyllä 2023 valtioneuvostolta poikkeuslupaa Ylä-Savon työllisyysalueen perustamiseen. Tieto poikkeusluvan myöntämisestä saatiin vuodenvaihteen jälkeen. Ylä-Savossa TE-palvelut tulee järjestämään lisälmen ja Kiuruveden kaupunkien sekä Vierevän, Pielaveden ja Sonkajärven kuntien muodostama Ylä-Savon työllisyysalue.

Työllistämisen tavoitteena on kasvattaa niiden asiakkaiden työkykyä tai osaamista, joiden työllistyminen avoimille työmarkkinoille sitä edellyttää. Työmarkkinatuen kuntaosuutta koskeva sääntely muuttuu työllisyysalueuudistuksen yhteydessä siten, että kunnan rahoitusvastuu kasvaa ja aikaistuu.

Työmarkkinatuen kuntaosuuksien toteuma oli 113 210 euroa eli muutetun talousarvion 100 000 € ylittyi (alkuperäinen 200 000 € osalta alittui).

Ruokapalvelut

Yleistä

Tavoitteet toteutuivat ruokapalvelujen osalta huolimatta vuoden aikana tapahtuneesta merkittävästä kustannusten noususta. Samsian kilpailuttamiin elintarvikesopimukseen tuli myös merkittäviä hinnankorotusilmoituksia vuoden aikana. Koulujen ateriasuoritteiden yksikköhinta on alittanut talousarvioin tavoitteen.

Tavoitteen mukainen lähiruuan osuus hankinnoista on 18 % ja sen osuus laski edellisestä vuodesta, on kuitenkin edelleen yli asetetun tavoitteen (17 %).

Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen uusien lähiruokamahdollisuuksien kartoittamista ja toteuttamismahdollisuuksia esimerkiksi naudan- ja sianlihan osalta.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Yleistä

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä on purettu ja 1.1.2023 alkaen lakisääteisten sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisestä on vastannut Pohjois-Savon hyvinvointialue. Ympäristöhuollon, -suojelun ja eläinlääkinnän palvelujen tuottamisesta on vastannut lisalmen kaupunki vastuumallin mukaisesti.

Lomituspalveluja hallinnoi lisalmen kaupunki. Palvelut ovat erittäin tärkeitä maatalousyrittäjien jaksamisen ja hyvinvoinnin kannalta.

Vanhus- ja vammaisneuvosto on toiminut aktiivisesti mm. tekemällä aloitteita kunnan eri toimielimille, pitämällä yhteyttä hyvinvointialueen luottamushenkilöihin sekä tekemällä yhteistyötä naapurikuntien kanssa.

Kylä- ja yhdistysparlamentti on työskennellyt toimintaperiaatteidensa mukaisesti edunvalvonta ja yhteistyöelimenä kunnan suuntaan edistäen kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Elinkeinojen kehittäminen

Elinkeinojen kehittämistä toteutetaan kuntastrategian mukaisesti. Tulosalueen tehtävänä on yritystoiminnan ja elinkeinoelämän edellytysten ja työpaikkojen turvaaminen.

Elinvoimakoordinaattorin tehtävänä on edistää yrittäjyyttä, matkailua, kylien toimintaa ja elinvoimaa.

Tavoitteet on toteutuneet strategian mukaisesti.

Kehittämiskohteet

Tarkastuslautakunta esittää, että elinkeinojen kehittämiseksi laaditaan painopisteet yhdessä yrittäjäjärjestöjen kanssa.

3.3 Sukevan aluelautakunta

Sukevan aluelautakunnassa ovat tavoitteet toteutuneet.

Sukevan aluelautakunta turvaa yhteistyössä muiden lautakuntien kanssa kunnalliset lähipalvelut Sukevan alueen asukkaille sekä vahvistaa Sukevan alueen yhteisöllisyyttä. Sukevalle asettuneet ukrainalaiset osallistuivat tapahtumiin innokkaasti.

3.4 Sivistyslautakunta

Yleistä

Sivistyslautakunnan eri tulosalueiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin.

Sivistyslautakunnan toimintakate ylitti tavoitearvion 0,5 %. Tavoitearvion ylitykseen ovat vaikuttaneet ennakoitua suuremmat palkankorotukset ja yleinen kustannustason nousu.

Tarkastuslautakunta kiittää sivistyslautakunnan toimintakertomusta, jossa tilikauden toiminta on kerrottu laajasti tulosalueittain. Tavoitteiden toteutuminen on esitetty määritetyillä mittareilla ja tunnusluvuilla riittävän hyvin, jolloin siitä saa hyvän kuvan tulosalueiden toiminnasta.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on järjestää ja kehittää lapsille turvallisia, monipuolisia ja yksilölliselle kehitykselle ja oppimiselle myönteisiä varhaiskasvatuspalveluja yhdessä vanhempien ja muiden lapsia ja lapsiperheitä tukevien tahojen kanssa.

Varhaiskasvatusta on järjestetty Nallemuorin ja Nallelan päiväkodeissa Sonkajärvellä ja Männikön päiväkodissa Sukevalla sekä kolmessa perhepäivähoitokodissa. Esiopetusta on järjestetty Yhtenäiskoulun esiopetusryhmässä ja Männikön päiväkodissa Sukevalla. Lasten vuorohoitoa on ollut tarjolla Nallemuorin ja Männikön päiväkodeissa.

Yleistä

- Aikaisempaa enemmän alle 3-vuotiaita on osallistunut varhaiskasvatukseen.
- Perheentalotoimintaa on järjestetty kunnan ja järjestöjen yhteistyönä.
- Henkilöstön rekrytoinnissa on ollut haasteita, varsinkin määräaikaisten varhaiskasvatuksen opettajien tehtävien osalta.

Toiminnalliset tavoitteet

Laadukas varhaiskasvatus

- Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu ja arvioitu tavoitteen mukaisesti jokaiselle lapselle.
- Asiakastyytyväisyys varhaiskasvatussuunnitelman laatimiskeskusteluihin on varsin hyvä kyselyn mukaan (4,3/5).
- Ryhmäkohtaisen varhaiskasvatussuunnitelmien laatiminen ja arviointi on toteutunut hyvin.
- Henkilöstön täydennyskoulutukseen (2x/vuosi) on osallistunut tavoitteen mukaisesti 90 % työntekijöistä.
- Henkilöstön kehittämisiltoihin/päiviin tavoitteen mukaan kaikki työntekijät ovat osallistuneet kaksi kertaa vuodessa.

Varhaiskasvatuspalvelujen järjestäminen perheiden tarpeista käsin

- Varhaiskasvatuspalvelut palvelevat perheiden arkea asiakastyytyväisyyskyselyn mukaan hyvin (4,7/5).

Taloudelliset tavoitteet

- Toimintakate alitti tavoitearvion 3,1 %.

Varhaiskasvatuksen toiminnan riskeinä ovat henkilöstön rekrytointiin liittyvät haasteet, varsinkin pitkiin sijaisuuksiin. Myös työkyvyn ylläpitämiseen on kiinnitettävä huomiota.

Koulutoimi

Perusopetuksen tehtävänä on taata kaikille kunnassa asuville lapsille tasapuoliset ja suotuisat olosuhteet kasvulle, oppimiselle ja kehitykselle.

Toisen asteen lukiokoulutuksen tarkoituksena on tarjota monipuoliset jatko-opintovalmiudet kotikunnan lukiossa.

Koulut toimivat kahdessa keskuksessa, Sonkajärven koulukeskuksessa ja Sukevan koulussa.

Yleistä

- Perusopetuksen oppilasmäärä on vähentynyt edelleen.
- Kouluissa ei ole esiintynyt päihteiden käyttöä ja kurinpitovirastoisten määrä on vähentynyt vuosien mittaan, oppilashuolollisen tuen tarve on kuitenkin edelleen kasvava.
- Opiskeluilmapiiri on ollut hyvä ja opettajien kokemus työskentelystä on ollut hyvä.
- Kaikkien lukion ikäluokkien kuuluessa maksuttomuuden piiriin opiskelijoita on hakeutunut myös muihin lukioihin.
- Koulukuljetuskustannukset ovat nousseet merkittävästi edelliseen tilikauden verrattuna.

Toiminnalliset tavoitteet

Kunnassa on laadukas perus- ja lukio-opetus sekä varhaiskasvatus

- Tavoitteen mukaisesti jokainen päättövaiheen oppilaista on saanut päästötodistuksen ja jatko-opintopaikan.
- Sonkajärven lukioon hakeutui 50 % ikäluokasta ylittäen tavoitteena olleen 40 %

Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy

- Koulukuraattorin ja –psykykkarin osalta palvelut ovat toteutuneet suunnitellusti (2,5 pv/vk).
- Koulupsykologin palveluissa on ollut vajetta koko vuoden ajan.
- Koulutsempparin ja kouluyhteistyöntekijän työ on edistänyt kouluun ja yhteiskuntaan kiinnittymistä.
- Työllistymistä on tuettu TET-jaksoilla.

Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

- Yhdistyksille on jaettu toiminta- ja tapahtuma-avustuksia lähes tavoitteena olleen 29 000 euron verran.

Taloudelliset tavoitteet

- Toimintakate ylitti tavoitearvion 2,2 %.

**Perusopetuksen oppilasmäärät vähenevät edelleen.
Todennäköisenä riskinä on opiskeluhuollon heikentyminen.**

Tarkastuslautakunnan mielestä kunnan panostus koulutoimeen on ollut kiitettävää.

Joukkoliikenne

Tavoitteena on järjestää kunnan alueella kattava ja kustannustehokas kuljetusverkosto yhteistyössä koulutoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kuljetusten kanssa.

Pali-liikenne on järjestetty koko kuntaa kattavana.

Toiminnalliset tavoitteet

Kunnassa on hyvät liikenneyhteydet ja säilytetään vähintään nykyinen taso

- Asiakastyytyväisyyskyselyn perusteella Pali-liikenne on riittävä ja palvelutaso hyvä.

Joukkoliikenne on sujuvaa ja kustannustehokasta yli kuntarajojen ja kustannusnousu <5 %

- Kuntien maksuosuudet ELY-keskukselle ovat nousseet.

Taloudelliset tavoitteet

- Toimintakate alitti tavoitearvion 4,2 %.

Vapaa sivistystoimi

Tulosalueeseen kuuluvat kansalaisopisto, kirjasto ja kulttuuritoimi.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston tavoitteena on tarjota hyvät mahdollisuudet omaehtoiselle oppimiselle, kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi, yhteisöllisyydelle ja osallisuudelle.

Toiminnalliset tavoitteet

Kansalaisopiston kurssien lukumäärä vähintään 80 kpl/vuosi

- Kurseja on toteutettu reilusti yli tavoitteen 150 kpl.

Kirjasto

Kirjastotoiminnan tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja tiedon saatavuuteen sekä elinikäiseen oppimiseen.

Toiminnalliset tavoitteet

Kirjastojen lainausten, kävijöiden verkkokäyntien määrä/v, kasvu 2 %

- lainaukset kasvaneet 5,5 %
- kirjastokäynnit kasvaneet 5,3 %
- verkkokäynnit vähentyneet 35,7 %

Kulttuuritoimi

Kulttuuritoiminnan tavoitteena on edistää ja kehittää kulttuurin harrastusta.

Toiminnalliset tavoitteet

Kulttuuritapahtumien määrä 10 kpl/v

- Kulttuuritapahtumia on järjestetty reilusti yli tavoitteen eli 23 kpl.

Taloudelliset tavoitteet

- Toimintakate alitti tavoitearvion 2,2 %.

Nuoriso- ja liikuntatoimi

Nuorisotyön tehtävänä on järjestää nuorille mielekästä toimintaa ja tarjota mahdollisuus vapaa-ajan viettoon nuoriso- ja liikuntatiloissa sekä syrjäytymisen ehkäisy.

Liikuntatoimen tehtävänä on ylläpitää kuntalaisille perusliikuntapalveluja, valvoa liikuntapaikkojen ja -alueiden olosuhteita sekä edistää kuntalaisten liikunnallista terveellistä elämäntapaa.

Yleistä

- Nuorisotilat ovat olleet avoinna lähes tavoitteiden mukaisesti sekä Sonkajärvellä että Sukevalla.
- Jäähalli avattiin kuukautta myöhemmin kuin aiempina vuosina johtuen kohonneista energiakustannuksista.
- Jäähallin käyttäjämäärät eivät ole tehostuneesta markkinoinnista huolimatta lisänneet uusia vuoroja tai käyttöastetta, pienenevät ikäluokat vaikeuttavat lasten ja nuorten sekä aikuisten harrastajajoukkueiden kasaamista.
- Nuorisovaltuustoon osallistuneiden määrä on ylittänyt tavoitteen.

Toiminnalliset tavoitteet

Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä ei kasva

- Etsivän nuoristyön asiakasmäärä on laskenut hieman.

Liikuntahallin, kuntosalin ja jäähallin käyttäjämäärä (hlö/vuosi)

- Kuntosalin asiakasmäärä on lisääntynyt.
- Jäähallin käyttäjämäärä pysynyt lähes samana käyttäjätunteihin nähden.

Taloudelliset tavoitteet

- Toimintakate ylitti tavoitearvion 2,2 %.

3.5 Tekninen lautakunta

Tekninen toimi

Teknisen toimen palvelut tukivat kuntastrategian mukaisten tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena oli hyvä ja monipuolinen tonttitarjonta, hyvät liikenneyhteydet ja molempien kuntataajamien kehittäminen viihtyisäksi.

Tekniset toiminnan toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet.

Tekninen lautakunta vahvisti päivitetyn kunnan kiinteistöselvityksen kokouksessaan 13.12.2023 § 104. Siihen liittyen Puotilan tiloissa toiminut työpaja siirtyi alkuvuodesta 2024 Sukevan liikekeskukseen kunnan toisten palveluiden yhteyteen.

Tarkastuslautakunta odottaa investointien 10 vuotissuunnitelman päivittämistä ajankohtaiseksi.

Liikenneväylät

- Molempien taajamien talvikunnossapito on jatkunut syksyllä 2022 tehtyjen sopimusten puitteissa.
- Yksityisteiden kunnossapitoavustuksilla on turvattu kunnan eri alueiden tieverkoston ylläpitoa ja kohtuullisen hyviä liikennöintiolosuhteita.

- Suurimpana liikenneturvallisuutta edistävänä suunnittelukohteena oli erilliskaistan suunnittelu Kajaanintielle Sukevantien liittymään. Liittymän suunnittelun aloittamisesta ei ole päästy yhteisymmärrykseen Kajaanintien tienpitäjän, Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa.
- Iisalmentielle toteutettiin yhteishankkeena Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa tievalaistus välille Kaijanlammentie-Savonvirran pysähdysalue.
- Esteettömyys on erityisesti huomioitu valmistuneen terveysaseman pääsisäänkäynnissä.

Kehittämiskohteet

- Sansia Oy:n kilpailuttaman talvikunnossapidon laadun toteuttamista on valvottu, mutta valvonnan toteuttamista tulee parantaa edelleen.

Investoinnit

- Investointimenoja kertyi selvästi vuotta 2022 vähemmän. Investoinneista valmistuivat mm. terveyskeskuksen peruskorjaus, kirjaston kellarissa olevien tilojen ilmanvaihdon korjaus sekä koulukeskuksen juhlasalin lattian uusiminen.
- Sonkajärven urheilukentän peruskorjaus alkoi loppuvuodesta 2023 ja se valmistuu kesällä 2024. Kohteelle on saatu Itä-Suomen Aluehallintovirastolta myönteinen investointiavustuspäätös.
- Tekninen lautakunta päätti 19.4.2023 § 29 keskeyttää Sukevan vesitornin saneerauksen hankinnan, koska tarjoushinnat ylittivät huomattavasti tilaajan toteuttamiseen varaamat määrärahat.
- Kunnan investointipaineet ovat edelleen merkittävät.

Tilapalvelu

- Joulukuussa valmistuneessa kiinteistöselvityksessä on otettu huomioon rakennusten kunto, korjaustarve, käyttötarve ja käyttöaste. Vuonna 2023 ei purettu tai myyty rakennuksia.
- Peruskorjaukset toteutettiin investointisuunnitelman mukaisesti.
- Ylläpitovuokria on korotettu vuokrasopimusten ehtojen mukaisesti yleistä kustannustason nousua vastaavaksi.

Kehittämiskohteet

- Tarkastuslautakunta edellyttää, että kunnan on edelleen aktivoitettava kiinteistöstrategian osalta, etenkin myytävät kiinteistöt.
- Kunnan kiinteistöjen lämmityskustannusten ennakointi on hankalaa. Kunnan lienee pohdittava vaihtoehtoisten energialähteiden mahdollisuuksia.

Ympäristö- ja viheralueet

- Jo usean vuoden vireillä ollut torin rakentaminen keskustelutti kuntalaisia sekä teknistä lautakuntaa. Vuoden loppupuolella nousi esiin vaihtoehtoinen torialueen sijaintipaikka. Lopullinen ratkaisu siirtyi vuoden 2024 puolelle.
- Alueiden ja liikuntapaikkojen hyvä hoito on tukenut kunnan strategisia tavoitteita.

Vesihuoltolaitos

- Sonkajärven kunnanvaltuusto teki 14.11.2022 päätöksen kunnan vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisestä. Yhtiön hallitus valmisteli syyskaudella 2023 käytännön toimia.
- Hulevesiviemärit jäivät edelleen kunnan hoidettaviksi. Liikkeenluovutus tapahtui 1.1.2024.
- Vesihuoltolaitoksen perus- ja käyttömaksuja nostettiin teknisen lautakunnan päätöksen mukaisesti 1.4.2023 alkaen.
- Vesihuoltolaitoksen monivuotista projektia etäluettavien mittareiden vaihtotyöstä on edelleen toteutettu vuonna 2023. Asiakkaiden vesimittareista etäluettavia on n. 85 %.
- Vesihuoltolaitoksen toimintatuotot alittivat talousarvioennusteesta. Toimintakulut olivat noin 8 % enemmän kuin talousarviossa oli arvioitu.
- Ylitys johtui Sonkajärven taajaman alueella olleesta vesivuodosta ja sen etsimisestä sekä sähkökustannusten ennakoitua korkeammasta noususta.

Rakennusvalvonta

- Lopputarkastuksien suorittamiseen on panostettu huomattavasti vuoden 2023 aikana.
- Katselmuksia on tehty 840 kpl, mikä on merkittävästi arvioitua enemmän. Tilinpäätöksestä ei asiaa ole perusteltu.

Kehittämiskohteet

- Rakennuslupien käsittelyaika on ollut kolme kuukautta tavoiteajan ollessa yksi kuukausi. Käsittelyaikojen venymiseen on kiinnitettävä huomiota.

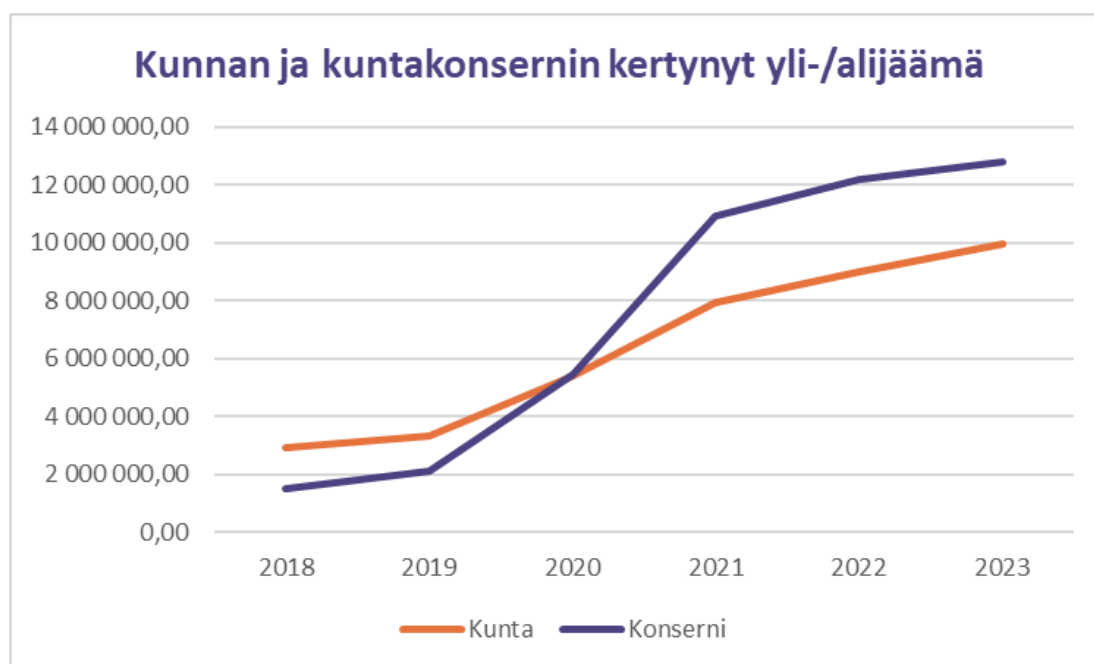
Palo-, pelastus- ja suojeletyö

Tehtäväalue on siirtynyt Pohjois-Savon Hyvinvointialueen vastuulle 1.1.2023. Kunta on tilinpäätöksessä varautunut mahdollisiin takautuviin henkilöstön varalolokorvauksien maksuun.

3.6 Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

3.61 Kunnan taloudellisten tunnuslukujen kehitys

Tarkastuslautakunnan yksi lakisääteisistä tehtävistä on arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Kunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää 31.12.2023 tilinpäätöksessä. Myös kuntakonsernin kertynyt jäämä on positiivinen.

Kunnan ja kuntakonsernin kertynyt jäämä yhteensä vuosina 2018-2023

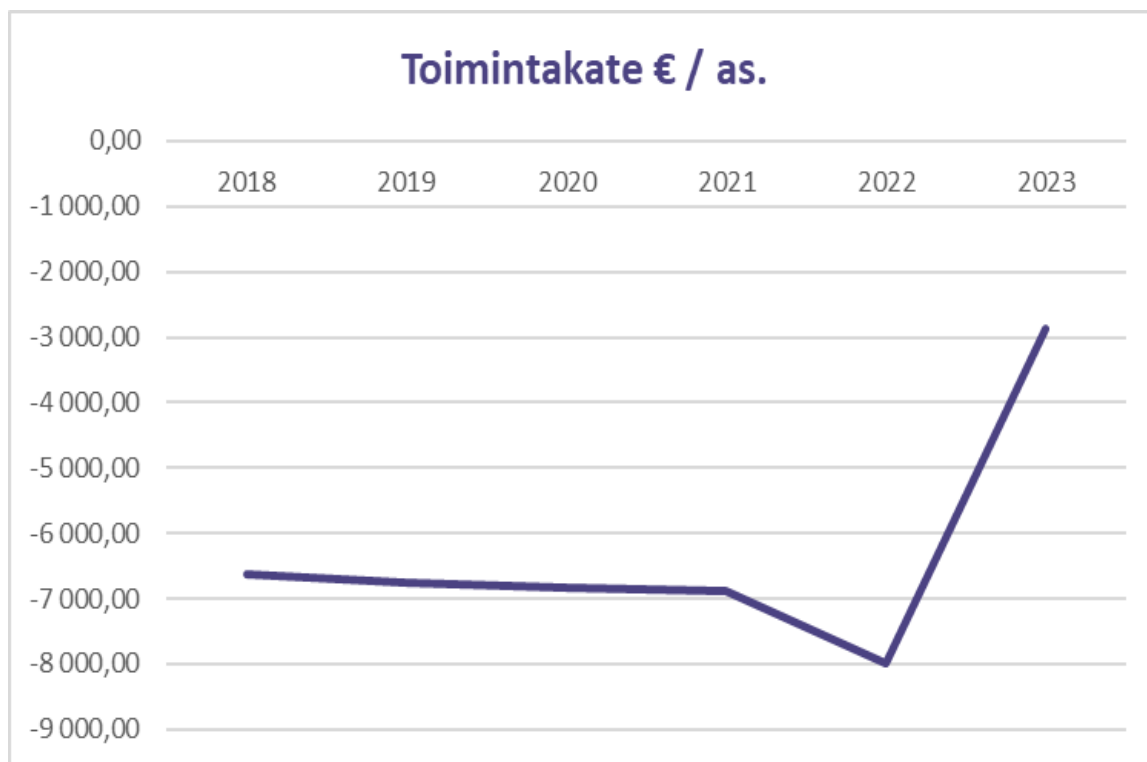
Kuntalain 118 § mukaan erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voidaan käynnistää, mikäli kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa tai jos asukasta kohden laskettu konsernialijäämä on ylittänyt viimeisimmässä tilinpäätöksessä 1000 euroa ja sitä edeltäneessä 500 euroa. Arviointimenettely on mahdollista käynnistää myös 118 §:n neljännen momentin kriteerien täytyessä. Alla olevassa taulukossa on koonti Sonkajärven kunnan taloudellisesta tilanteesta suhteessa näihin tunnuslukuihin.

● = Kriteeri ei täyty ● = Kriteeri on täyttymässä ● = Kriteeri täyttyy

Kriisikuntakriteeri		2022	2023	Kriteerin tila
Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa.	Raja-arvo Toteuma	0 3322	0 3525	●
<u>Tai jos kahden viimeisen tilinpäätöksen mukaan seuraavat tunnusluvut täyttyvät:</u>				
<ul style="list-style-type: none"> Kuntakonsernin vuosikate on kahtena peräkkäisenä vuonna alle 80% pois-toista. 	Raja-arvo Toteuma	80 % 188 %	80 % 220 %	●
<ul style="list-style-type: none"> Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti (2022 20,01 %; 2023 7,38 %) 	Raja-arvo Toteuma	22,01 % 21,25 %	9,38 % 8,61 %	●
<ul style="list-style-type: none"> Asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla. 	Raja-arvo Toteuma	3378* 2307	3323* 1509	●
<ul style="list-style-type: none"> Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoidokate on alle 0,8. 	Raja-arvo Toteuma	0,8 8,4	0,8 2,2	●

* Käytetty lainakanta per asukas -lukua

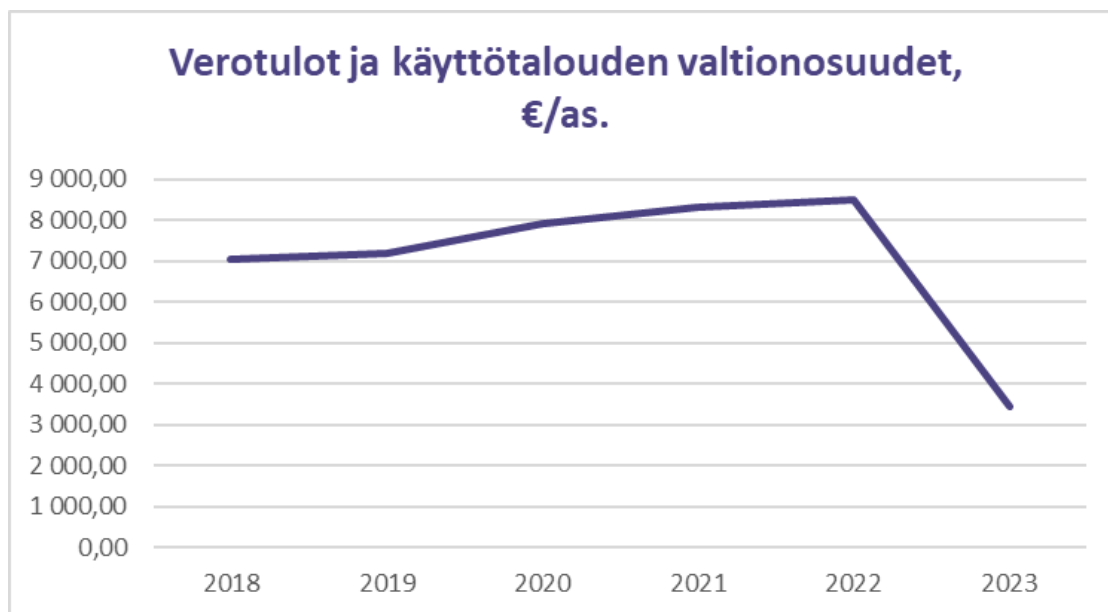
Toimintakate kuvaa toimintakulujen ja -tuottojen välistä erotusta, joka kunnallistaloudessa on aina miinusmerkkinen, koska verotulot ja valtionosuudet esitetään tuloslaskelmassa vasta toimintakatteen jälkeen. Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verorahoituksella (verotulot ja valtionosuudet). Alla olevassa kuviossa tarkastellaan toimintakatteen kehitystä 2018-2023.

Toimintakate asukasta kohden 2018-2023

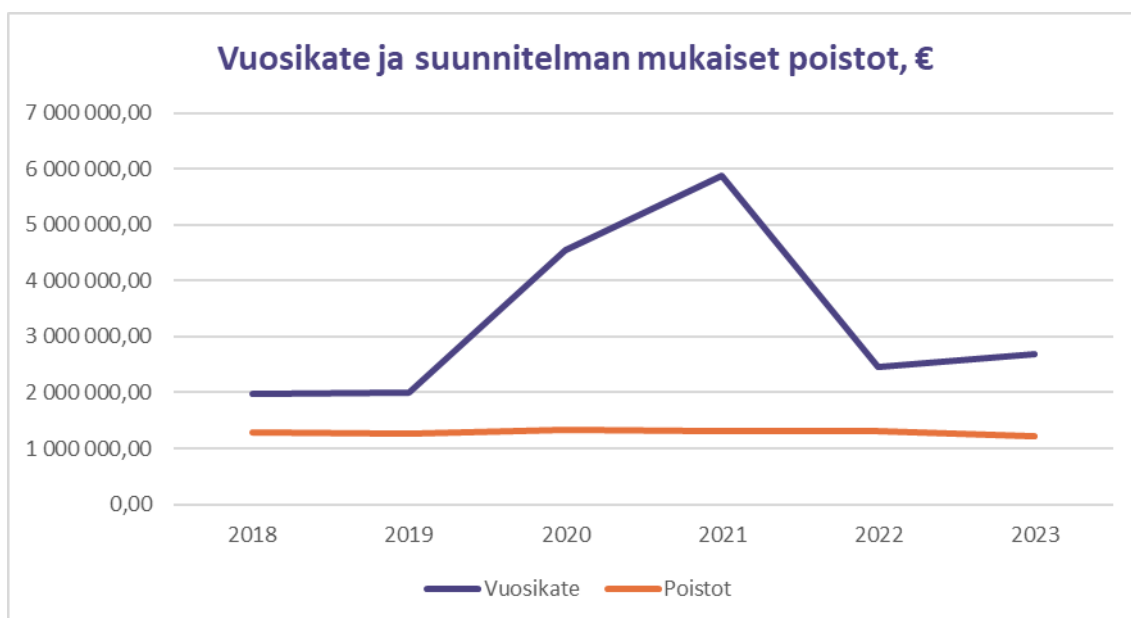
Vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaan kunnan toimintakate toteutui edellisvuosia parempana, joka johtuu paljolti hyvinvointialueuudistuksen tuomasta kulu- ja tulorakenteen voimakkaasta muuttumisesta. Toimintakatteen toteuma tilikaudelta 2023 oli -10,5 M€ ja ylitystä talousarvioon oli 1,7 prosenttia. Toimintatuotot toteutuivat talousarviota 0,26 M€ parempana, mutta toimintamenot ylittyivät 0,43 M€. Suurin euromääräinen ylitys oli palvelujen ostoissa 0,33 M€ ja 7,3 prosenttia.

Verotulot asukasta kohden laskivat tilikaudella 45 % ja asukaskohtaiset valtionosuudet 72 % johtuen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen siirtymisestä hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Muutoksen myötä kuntien verotulojen ja valtionosuuksien rakennetta uudistettiin voimakkaasti. Verotulojen kertymä tilikaudella 2023 oli 8,10 M€ ja valtionosuuksien 4,46 M€, jotka molemmat ylittivät muutetun talousarvion.

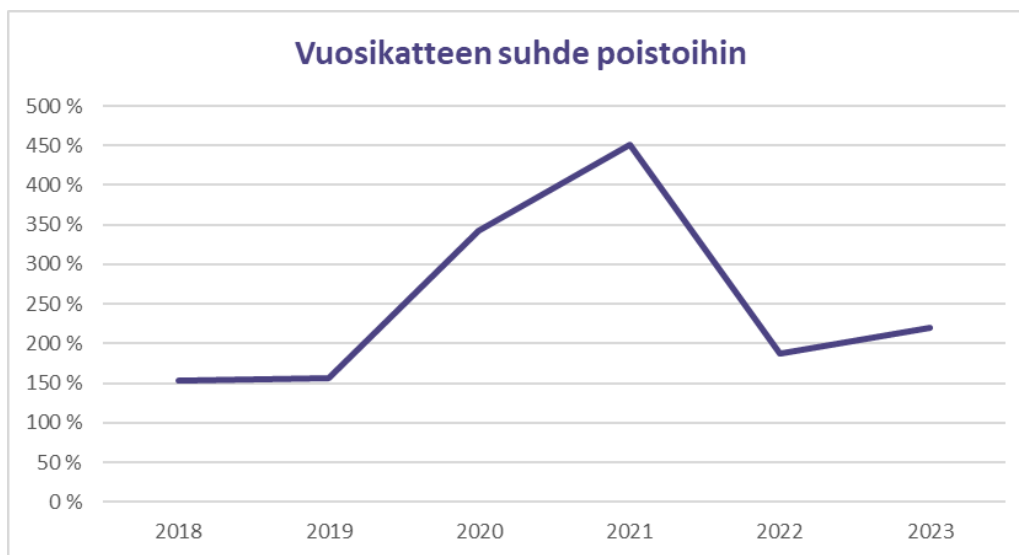

Verotulojen ja valtionosuuksien kehitys asukasta kohden 2018-2023

Vuosikate osoittaa kunnan tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen luku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Seuraavassa kuviossa esitetään, miten vuosikate on kattanut suunnitelman mukaiset poistot vuodesta 2018 lähtien. Vuonna 2023 vuosikate asukasta kohden oli 739 euroa, joka kattoi poistot 220 prosenttisesti.

Vuosikate ja suunnitelman mukaiset poistot vuosina 2018-2023

Vuosikatteen suhde poistoihin vuosina 2018-2023

3.62 Vertailu Pohjois-Savon muihin kuntiin

Alla olevassa taulukossa on vertailtu Sonkajärven kunnan talouden tunnuslukuja lähialueen kuntiin sekä koko Pohjois-Savon keskiarvoihin. Kuntien luvut on poimittu kunnanhallitusten käsittelemiltä vuoden 2023 tilinpäätöksiltä. Pohjois-Savon osalta käytettiin neljän ensimmäisen tunnusluvun osalta Kuntaliiton Tilinpäätösarvot 2023 -tietokannan lukuja ja loput tunnusluvut ovat toteutuneiden vuoden 2022 tilinpäätösten keskiarvoja.

● = Parempi
 ● = Keskiarvoa
 ● = Huonompi

Tunnusluku	Pohjois-Savo	Iisalmi	Vieremä	Rautavaara	Sonkajärvi	Suhteessa maakuntaan
Verotulot ja vos / as.	2 956,00	3 308,08	3 914,19	3 296,62	3 455,89	●
Toimintakate / as.	-2 495,00	-2 581,14	-3 110,10	-2 950,39	-2 876,14	●
Vuosikate / as.	-	725,76	921,28	466,09	738,75	●
Vuosikate / poistot	120 %	151 %	282 %	90 %	220 %	●
Lainat ja vuokravastuut / as.	4 647,00	4 458,10	1 619,06	2 730,53	1 508,94	●
Konsernin lask. lainanhoitokate	1,00	1,40	1,80	1,00	2,20	●
Investointimenot / as.	638,00	2 804,28	603,74	321,78	609,53	●
Konserni-jäämä / as.	1 274,00	2 851,99	6 612,32	4 877,31	3 525,32	●

Tarkastuslautakunta toteaa

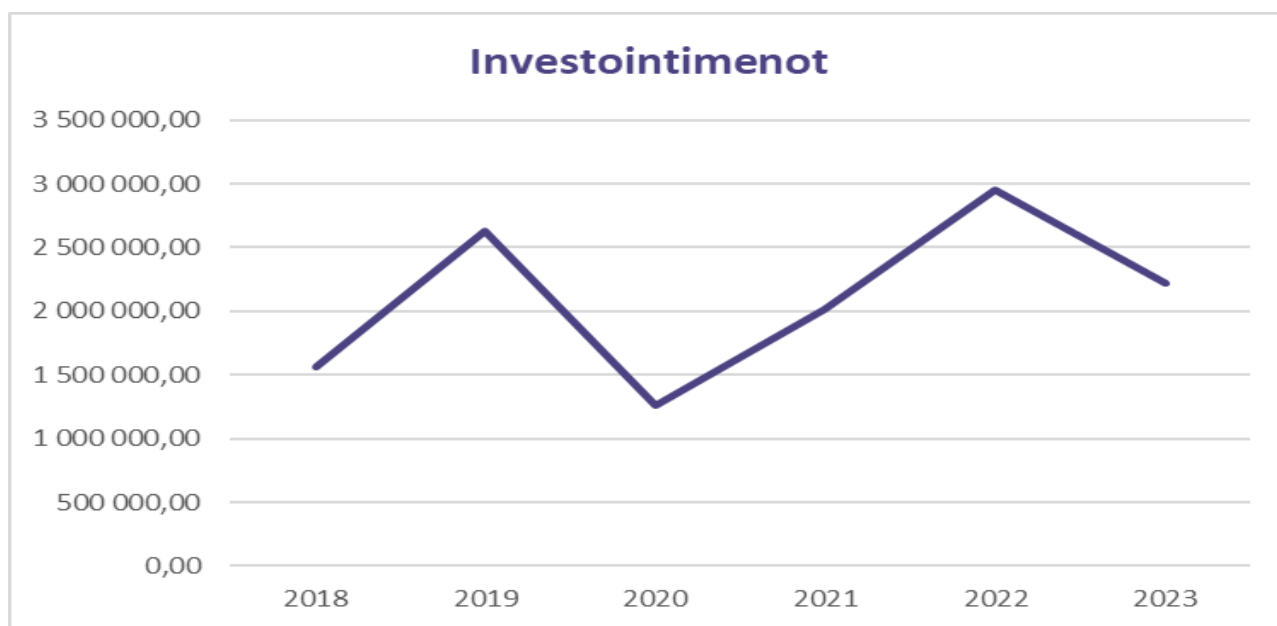
Kunnan taloudellinen tilanne on vuoden 2023 lopussa vakaa. Kriisikuntakriteerit on positiivisesti ylitetty.

Kunnan vertailuluvut toisiin Pohjois-Savon kuntiin ovat pitkälti suotuisat. Olemme pitkälti riippuvaisia valtionosuuksien kehittämisestä tulevina vuosina. Ikärakenteemme takia keskimääräinen ansiotulo asukasta kohden alittaa maakunnan vertailuluvut.

Tulevien vuosien haasteena on valtionosuuksien kehittämisen ohella ikärakenteen heikkeneminen yhdessä elinkeinorakenteen muutokset mm. maatalouden osalta.

Investointien pitkäaikainen suunnittelu varmistaa osaltaan talouden tasapainon.

3.62 Investoinnit

Kunnan investointimenojen kehitys 2018-2023

Investointimenoja oli varattu talousarviomuutosten jälkeen 2,570 milj. euroa ja toteutuneet investointimenot olivat 2,216 milj. euroa. Investointien tulot toteutuivat odotettua suurempana, joten menojen ja tulojen netto oli lopulta -0,253 miljoonaa euroa. Muutetussa talousarviossa nettoinvestoinnit oli budjetoitu -2,294 miljoonan euron tasolle.

Talousarviossa budjetoimaton investointien tulo johtui vapaaehtoisen sote kuntayhtymän muutos- ja purkamiskirjauksista määrältään 1,891 miljoonaa euroa.

Tilikauden aikana valmistuneista investoinneista suurin yksittäinen hanke oli terveyskeskuksen peruskorjaus 1,834 milj. euroa. Investointiohjelma ei toteutunut Sukevan vesitornin peruskorjaushankkeen osalta, jonka tekninen lautakunta keskeytti tarjousten ylitettyä hankkeelle varatut määrärahat.

Tarkastuslautakunta toteaa

Investointihankkeet on toteutettu investointisuunnitelman mukaisina eikä olennaisia määrärahojen ylityksiä yksittäisten hankkeiden osalta tapahtunut.

3.7 Tytäryhtiöt

Sonkakoti Oy

- Sonkakodin tavoitteet ovat toteutuneet. Kunta omistaa yhtiön 100 %:sti.
- *Yhtiön toimintaa on ohjattu ja johdettu määrätietoisesti. Keskivuokra 9,13 euroa/m²/kk on kilpailukykyinen, kunnantalon vuokra on määritetty erikseen (19,59 €/m²/kk alv 0 %).*
- *Haasteena on käyttöasteen laskeminen lievästi ja oli tilinpäätösvoodelta 95,7 %.*

Sonkajärven Vesi Oy

Yhtiön käytännön toiminta käynnistyi 1.1.2024. Yhtiön toiminnan valmistelu eteni Yhtiön hallituksen johdolla.

Aluekehityssäätiö ja Aluepro Oy

Aluepro Oy myytiin 24.2.2024 MediaBot Oy:lle. Aluekehityssäätiö ajettiin vuoden aikana alas ja sen velvoitteet on hoidettu kunnalle ja yhteistyökumppaneille. Säätiön hallitus haki Säätiön selvitystilaan 19.12.2023 ja mahdollisten velkojen annettu julkinen haaste päättyi 5.4.2024.

Hyvinvointialueiden käynnistymiseen liittyen seuraavien tytäryhtiöiden Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ky ja Vaalijalan ky liittyvät päätökset on käsitelty asianmukaisesti kunnanvaltuustossa. Tilinpäätöksen kirjauksissa on noudatettu Kirjanpitolautakunnan hyvinvointi- ja kuntajajoston ohjeistusta.

4. Henkilöstö

Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö on kunnan tärkein voimavara.

- Sonkajärven kunnan henkilöstö vuoden 2023 lopussa oli 146 henkilöä. Henkilöstöllä oli 1.1.-31.12.2023 sairauspoissaoloja 1 801 kalenteripäivää. Vuonna 2022 sairauspoissaoloja on ollut 1 898 kalenteripäivää. Sairauspoissaolot ovat vuonna 2023 alentuneet 97 kalenteripäivällä vuodesta 2022.
- Tapaturmista johtuvia poissaoloja vuonna 2023 oli 94 kalenteripäivää. Vuonna 2022 poissaolopäiviä tapaturmien vuoksi oli 130 kalenteripäivää.

Tarkastuslautakunta arvostaa, että kunta tarjoaa henkilöstölle kouluttautumismahdollisuuden. Se on keskeinen, erinomainen tuki jokaiselle kunnan palveluksessa olevalle.

- Kunnan henkilöstöllä oli käytettävissä viikoittainen työhyvinvointivuoro kunnan kuntosalilla. 1.9.2023 alkaen siirryttiin sähköiseen Smartum-etuun, arvo 50 euroa/henkilö. Smartum-etuja käytti yhteensä 111 henkilöä.

Tarkastuslautakunta toivoo, että kunta kartoittaa yhdessä henkilöstön kanssa uusia keinoja työhyvinvoinnin ylläpitämiseen ja palkitsemiseen.

5. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt riskienhallintaohjeet 17.12.2018 sekä sisäisen valvonnan ohjeen 14.11.2016. Riskienhallintaohjeen perusteella kunnan toimielimien tulisi hyväksyä vuosittain riskienhallintaohjelma, jonka laatimiseen osallistuvat tulosalueen esimiehet. Tilikaudella sivistyslautakunta, kunnanhallitus ja -valtuusto sekä tekninen lautakunta ovat käsitelleet vuosittaiset riskienhallintaohjelmansa.

Toimintakertomuksesta ilmenee, miten riskien hallinta ja siihen liittyvä sisäinen valvonta ja konsernivalvonta on kunnassa järjestetty.

5.1 Riskien hallinta

Toimintakertomuksella kuvataan hyvinvointialuemuutoksen vaikutusta kunnan riskeihin. Riskit pienenevät kasvavien sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten myötä. Toisaalta strategiset riskit kasvavat päätöksenteon siirtyessä pois kunnalta. Toiminnallisten riskien osalta kunnassa on tärkeimpänä tunnistettu henkilöstön ikääntyminen. Toimintakertomuksella arvioidaan keskimääräisen eläkepoistuman olevan keskimäärin neljä henkilöä vuosittain tulevana vuosina. Tähän riskiin liittyy olennaisesti myös kasvava kunta-alan työvoimapula. Kun-

nassa tulee pohtia keinoja tehtäväkokonaisuuksien mielekkyyteen sekä riittävään kompensaatioon, jotta riskiä saadaan lähivuosina kontrolloitua. Taloudellisenä riskinä toimintakertomuksella mainitaan vähenevä väestöpohja, joka pienentää kunnan saamia verotuloja ja valtionosuuksia. Myös TE-uudistuksella on vaikutusta kunnan talouteen tulevina vuosina sitä kautta, että kunnan rahoitusvastuu työmarkkinatuen, peruspäivärahan sekä ansiopäivärahan perusosan suhteen laajenee. Edellä mainituista varsinkin työmarkkinatuki vaihtelee eniten, joka luo oman riskinsä kunnan talouden suunnitteluun.

5.2 Sisäinen valvonta

Kunnassa on vuonna 2023 keskitytty sisäisen valvonnan osalta sopimushallintaan. Toimintakertomuksessa on todettu, että sopimushallintaa on edelleen syytä kehittää erityisesti kiinteistöjen ja maa-alueiden vuokraamista koskevien sopimusten osalta. Lisäksi sopimusten hallintaprosessia on kehitettävä päätöksenteosta toimeenpanoon ja laskutukseen saakka. Toimintakertomuksella todetaan myös, että kunnan ostolaskuprosessia on selkeytettävä asiatarkastus- ja hyväksyntäroolien osalta. Kunta on sisäisessä valvonnassaan tilikaudella 2023 havainnut puutteen myös hankintoihin liittyvissä menettelytavoissa. Puute on korjattu ohjeistamalla henkilöstöä mm. maksuaikakorttien säilytyksen, laskujen asiatarkastuksen ja hyväksynnän osalta.

Tietohallinnan osalta tehtiin vuonna 2023 yksi ilmoitus tietoturvapoikkeamasta, josta tehtiin ilmoitus valvovalle viranomaiselle.

Tilintarkastajat ovat myös tarkastaneet sisäisen valvonnan toimivuutta eri tarkastusprosessien yhteydessä.

Tarkastuslautakunta toteaa/esittää

Kunnanhallitus on käsitellyt alkuvuoden 2024 kokouksessaan valtionosuuspäätöksen omana pykälänään ja päättänyt tyytyä päätökseen. Tarkastuslautakunta on suositellut tätä edellisessä arviointikertomuksessaan.

Toimintakertomuksen mukaisesti kunnassa on tunnistettu keskeiset kunnan toimintaan liittyvät riskit.

Sisäisen valvonnan osalta on käytäntöjen sujuva toimivuus varmistettava kaikissa tilanteissa.

6. Tarkastuslautakunnan **havainnot** /mietteitä/pohdintoja tulevaan

- Päättynyt vuosi oli kunnalle erinomainen, etenkin talouden osalta. Tulevat vuodet ovat useasta syystä näkymiltään vakavat, johtuen useasta eri syystä. Keskeisinä ovat väestökehitys, väestön ikääntyminen, valtionosuudet, HVA palveluiden tulevaisuus, verokertymät.
- Keskeinen pohdinnan aihe on: Miten varmistetaan toimintaedellytykset itsenäisenä kuntana?
- Kunnan tulee kehittää yhteistyötä niin MTK Sonkajärven kuin Sonkajärven Yrittäjien kanssa. Yrittäjäyhteistyön keinojen kartoitus ja painopisteet sekä hyvien käytäntöjen oppiminen toisilta.
- Kuntalaisiltojen säännöllinen toteuttaminen jatkossakin eri teemoilla.
- Turvallisuuden huomioiminen esim. tietoturvallisuus nykyistä korostetummin, lähinnä kunnan ulkopuolisten tekijöiden takia.
- Hyvinvointiraportti 2023 ei ollut arviointikertomuksen valmistelun aikana käytössä. Sen osalta arviointi suoritetaan syksyllä luovutettavan väliarvioinnin yhteydessä.

Tarkastuslautakunta kiittää kuntalaisia, kunnan viranhaltijoita ja työntekijöitä sekä luottamushenkilöitä hyvin onnistuneesta vuodesta.

Sonkajärvi 21.5.2024

Tarja Pirkkalainen

Ester Halonen

Esa Tauriainen

Seppo Kainulainen

Eila Leskinen

TILINTARKASTUSKERTOMUS 2023

Sonkajärven kunnanvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Sonkajärven kunnan hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2023. Tilinpäätös sisältää kunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kunnanhallituksen ja muiden tilivelvollisten velvollisuudet

Kunnanhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kunnan hallinnosta ja taloushoidosta tilikaudella. Kunnanhallitus ja muu konsernijohto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat myös sisäisen valvonnan järjestämisestä ja sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet ja voidaksemme lausua sisäisen valvonnan järjestämisestä mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon kunnan sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta.

Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Tarkastuksen tulokset

Kunnan hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Sonkajärvellä 21.toukokuuta 2024

BDO Audiator Oy
tilintarkastusyhteisö

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'TP' or similar initials.

Tuomas Peltoperä
JHT, HT

SONKAJÄRVEN KUNTAKONSERNIN TULOSLASKELMA (1 000 €)

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Toimintatuotot	28 541	28 783	30 499	30 896	7 373
Toimintakulut	-54 902	-54 718	-56 420	-60 427	-17 126
Toimintakate	-26 340	-25 907	-25 903	-29 509	-9 753
Verotulot	12 675	13 821	15 228	14 937	8 050
Valtionosuudet	16 654	18 048	17 706	17 816	4 462
Rahoitustuotot ja -kulut	227	249	274	429	431
Vuosikate	3 216	6 211	7 305	3 672	3 190
Poistot ja arvonalentumiset	-2 558	-2 816	-2 545	-2 481	-1 606
Tilikauden tulos	658	3 374	4 851	1 183	1 613
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	638	3 354	4 827	1 138	1 596

KONSERNIN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	52	52,6	54,1	51,1	43
Vuosikate/poistot, %	125,7	220,5	287	148	199
Vuosikate, €/asukas	826	1 616	1 935	1 001	878
Asukasmäärä vuoden lopussa	3 895	3 844	3 776	3 669	3 635

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-4 117	-1 084	5 433	-4 001	7 775
Investointien tulorahoitus, %	83,1	201,2	172,1	74,4	134,2
Laskennallinen lainanhoitokate	1,1	2,4	2,8	1,4	2,2
Lainanhoitokate	1,8				
Kassan riittävyys, pv	18	29	47	52	101

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Omavaraisuusaste, %	32,1	38,3	44,5	43,7	62,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	48,6	43,6	41,8	45,5	65,3
Kertynyt yli-/alijäämä (1 000 €)	2 096	5 437	10 935	12 189	12 815
Kertynyt ylijäämä/asukas (€)	538	1 414	2 896	3 322	3 525
Lainakanta 31.12., 1 000 €	22 395	20 391	20 256	20 830	10 169
Lainakanta 31.12., €/asukas	5 750	5 305	5 364	5 677	2 797
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 €	23 401	21 416	21 326	21 872	10 553
Lainat ja vuokravastuut 31.12. €/as	6 008	5 571	5 648	5 961	2 903
Lainasaamiset, 1 000 €	18	18	18	18	18

SONKAJÄRVEN KUNNAN TULOSLASKELMA (1 000 €)

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Toimintatuotot	3 824	3 726	4 330	3 828	3 677
Toimintakulut	-30 177	-30 035	-30 346	-33 156	-14 151
Toimintakate	-26 353	-26 291	-26 016	-29 309	-10 455
Verotulot	12 728	13 896	15 273	14 983	8 100
Valtionosuudet	15 241	16 523	16 185	16 217	4 462
Rahoitustuotot ja -kulut	377	411	444	569	578
Vuosikate	1 993	4 539	5 887	2 461	2 685
Poistot ja arvonalentumiset	-1 279	-1 390	-1 309	-1 310	-1 227
Tilikauden tulos	714	3 149	4 579	1 151	1 459
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	430	2 058	2 545	1 066	922

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	12,6	12,4	14,3	11,6	26
Vuosikate/poistot, %	156	327	450	188	219
Vuosikate, €/asukas	512	1 181	1 559	671	739
Asukasmäärä vuoden lopussa	3 895	3 844	3 776	3 669	3 635

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-1 276	1 814	7 847	6 621	9 160
Investointien tulorahoitus, %	77,3	376,5	295,3	83,2	125,2
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	4	5,7	2,6	3,4
Lainanhoitokate	1,9				
Kassan riittävyys, pv	3	18	50	54	103

TASEEN TUNNUSLUVUT

Tavoitteet ja tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Omavaraisuusaste, %	53,4	61,9	68,9	68	74,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	39,8	31,2	27,7	30,8	46,4
Kertynyt ylijäämä (1 000 €)	3 351	5 409	7 954	9 019	9 942
Kertynyt ylijäämä/asukas (€)	860	1 407	2 106	2 458	2 735
Lainakanta 31.12., 1 000 €	10 831	8 751	7 906	7 186	5 485
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 781	2 277	2 094	1 959	1 509
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 euroa	12 445	10 232	9 302	8 463	7 097
Lainat ja vuokravastuut 31.12., €/as	3 195	2 662	2 463	2 307	1 951
Lainasaamiset, 1 000 €	91	83	75	75	75